

Pilisvörösvár Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálata

EGYEZTETÉSI VÁLTOZAT

A felülvizsgálatot készítette:

MEGÉRTI Kft.

2025. május

Projektvezető: dr. Kukely György, Rácz Andrea

Szakértők:

Dobozi Eszter

dr. Fehér Balázs

dr. Kukely György

Rácz Andrea

dr. Tolnai Gábor Nándor

Varga György

Zábrádi Zsolt

A SAJÁT ÉRTÉKEIBŐL ÉPÍTKEZŐ KERTVÁROSIS KISVÁROS

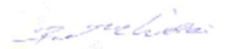

Megrendelő: Pilisvörösvár Város Önkormányzata

Pilisvörösvár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálatakor a Völgyzugoly Műhely Kft. által készített, 2022-ben a 71/2022. (V.27.) Kt. sz. határozattal elfogadott Pilisvörösvár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája című dokumentumot vettük alapul. Jelen munka a Völgyzugoly Műhely Kft. által kidolgozott dokumentumból számos szó szerinti idézetet tartalmaz, illetve arra az ábraanyag tekintetében is jelentős mértékben épít.

Amennyiben külön nem jelezzük, az ábrák alapkoncepciója megegyezik a Völgyzugoly Műhely Kft. ábráival, azoktól eltérések leginkább az adatok aktualizálása miatt tapasztalhatók.

Aláírólap

Stratégiai tervezés a Völgyzugoly Műhely Kft. részéről	Ferik Tünde vezető településrendező tervező TT/1 13-1259	
	Horváth Ágnes okl. településmérnök TT 01-6397 okl. tervező építészmérnök	
	Kéthelyi Gergely szociológus	
	Lévai Róbert Sándor szociológus	
	Kéthelyi Márton okl. tájépítésmérnök TK 01-5282 tájvédelmi szakértő	
Stratégiai tervezés az önkormányzat részéről	Strack Bernadett alpolgármester	
	Bakos László polgármesteri tanácsadó	
	Bándi Gábor pályázati tanácsadó	
Munkatárs	Marján Melinda okl. tájépítésmérnök	
	Sághy Bálint térinformatikus	
	Szatmári Péter tájrendező-kertépítő mérnök	

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	11	II.1.7.1. Népeség, népmozgalom	28
I. PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE.....	13	II.1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekvizonyok.....	31
I.1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan	14	II.1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők	32
I.2. Partnerek definiálása	15	II.1.7.4. A település társadalma - összegzés	33
I.3. Partnerségi akciók, azok tartalma és ütemezése	16	II.1.8. A település humán infrastruktúrája	34
II. MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ: HELYZETFELTÁRÁS ÉS HELYZÉRTÉKELÉS.....	18	II.1.8.1. Humán közszolgáltatások.....	34
II.1. Helyzetfeltárás.....	19	II.1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	38
II.1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	19	II.1.8.3. A település humán infrastruktúrája - összegzés	38
II.1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata21		II.1.9. A település gazdasága	39
II.1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata 24		II.1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	39
II.1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek Pilisvörösvár fejlesztését befolyásoló megállapításai	25	II.1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	39
II.1.4.1. Fejlesztési és rendezési környezet - összegzés.....	26	II.1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése.....	41
II.1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	27	II.1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők 42	
II.1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata27		II.1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok	42
II.1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	27	II.1.9.6. A település gazdasága – összegzés.....	43
II.1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	27	II.1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	43
II.1.7. A település társadalma	28	II.1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 43	
		II.1.10.2. Gazdaságfejlesztési tevékenység	46
		II.1.10.3. Foglalkoztatáspolitikai.....	46
		II.1.10.4. Lakás- és helyiséggazdálkodás	46
		II.1.10.5. Intézményfenntartás.....	47

II.1.10.6.	Energiagazdálkodás	47
II.1.10.7.	Az önkormányzat gazdálkodása– összegzés.....	48
II.1.11.	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	48
II.1.11.1.	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város - összegzés	50
II.1.12.	A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	51
II.1.12.1.	Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet....	51
II.1.12.2.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	53
II.1.13.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata, a zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	54
II.1.13.1.	A zöldfelületi rendszer elemei.....	54
II.1.13.2.	A külterületi elemek	54
II.1.13.3.	Belterületi elemek	55
II.1.13.4.	Magánterületek zöldfelületi funkciói	57
II.1.13.5.	A zöldfelületi ellátottság értékelése.....	57
II.1.13.6.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái.....	58
II.1.13.7.	Táji, természeti adottságok, zöldfelületi rendszer – összegzés	59
II.1.14.	Az épített környezet vizsgálata.....	59
II.1.14.1.	Területfelhasználás vizsgálata	60
II.1.14.2.	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	61
II.1.14.3.	Az épített környezet értékei	62
II.1.14.4.	Az épített környezet - összegzés	63
II.1.15.	Közlekedés	64

II.1.15.1.	Közúti közlekedés.....	65
II.1.15.2.	Közüti közlekedés	65
II.1.15.3.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	66
II.1.15.4.	Parkolás	67
II.1.15.5.	Közlekedés - összegzés.....	67
II.1.16.	Közművesítés.....	68
II.1.16.1.	Víziközművek.....	68
II.1.16.2.	Energiaközművek	69
II.1.16.3.	Elektronikus hírközlés, internet.....	71
II.1.16.4.	Közművesítés – összegzés	71
II.1.17.	Környezetvédelem (és településüzemeltetés).....	72
II.1.17.1.	Talaj	72
II.1.17.2.	Felszíni és felszín alatti vizek	72
II.1.17.3.	Levegőtisztaság	73
II.1.17.4.	Zaj- és rezgésterhelés.....	73
II.1.17.5.	Hulladékkezelés.....	73
II.1.17.6.	Vizuális környezetterhelés	74
II.1.17.7.	Árvízvédelem.....	74
II.1.17.8.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	74
II.1.17.9.	Környezetvédelem - összegzés.....	74
II.1.18.	Városi klíma	75
II.1.18.1.	Városi klíma – összegzés	77
II.2.	Területi lehatárolás	78
II.2.1.	A várostérség lehatárolása, bemutatása.....	78

II.3.	Helyzetértékelés, szintézis	81	II.5.4.	Megtartó város.....	96
II.3.1.	Prosperáló város.....	81	II.5.5.	Kiszolgáló város	97
II.3.1.1.	Mit jelent a prosperáló város?	81	II.5.6.	Stratégiai szintű kockázatok	98
II.3.1.2.	Prosperáló város – szintézis.....	81	III.	STRATÉGIAI MUNKARÉSZ	100
II.3.2.	Zöldülő város	82	III.1.	Forgatókönyv-elemzés	101
II.3.2.1.	Mit jelent a zöldülő város?	82	III.1.1.	Standard forgatókönyv.....	101
II.3.2.2.	Zöldülő város - szintézis.....	83	III.1.1.1.	Demográfia, társadalom - Megtartó város.....	103
II.3.3.	Digitális város.....	84	III.1.1.2.	Klímaváltozás – Zöldülő város	106
II.3.3.1.	Mit jelent a digitális város	84	III.1.1.3.	Gazdaság – Prosperáló város	108
II.3.3.2.	Digitális város – szintézis	84	III.1.1.4.	Területhasználat – Kiszolgáló város	110
II.3.4.	Megtartó város.....	87	III.1.1.5.	Digitalizáció – Digitális város	111
II.3.4.1.	Mit jelent a megtartó város?.....	87	III.1.2.	Adaptív forgatókönyv.....	112
II.3.4.2.	Megtartó város - szintézis	87	III.2.	A stratégia célrendszere.....	115
II.3.5.	Kiszolgáló város	88	III.2.1.	Jövőkép.....	115
II.3.5.1.	Mit jelent a kiszolgáló város?	88	III.2.2.	Horizontális célok, átfogó célok és részcélok.....	117
II.3.5.2.	Kiszolgáló város – szintézis	88	III.2.2.1.	Horizontális célok	117
II.4.	A város irányítási és működési modellje	89	III.2.2.2.	Átfogó (stratégiai) célok.....	118
II.4.1.	Irányítási modell	89	III.2.2.3.	Részcélok és programok bemutatása.....	121
II.4.2.	Működési modell.....	90	III.2.3.	Részcélok és tervezési dimenzió kapcsolata	137
II.4.3.	Várostérségi koordináció.....	90	III.2.4.	Várostérségi összefüggések	138
II.5.	Kockázatok és lehetőségek értékelése.....	92	III.2.5.	Városrészi összefüggések	139
II.5.1.	Prosperáló város.....	92	III.3.	Reziliens város a stratégiai célrendszerben	140
II.5.2.	Zöldülő város	94	III.4.	A stratégia belső összhangja	142
II.5.3.	Digitális város.....	95	III.5.	A stratégia összhangja más stratégiákkal.....	143

IV.	MONITORING, KONTROLLING, INDIKÁTOROK	145
IV.1.	FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során	146
IV.2.	Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana.....	147
IV.2.1.	A célrendszerhez tartozó indikátorok	147
IV.2.2.	Az FVS egységes indikátorai	155
IV.3.	A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana.....	156
V.	IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELL.....	157
V.1.	A városirányítási modell indokolt módosításai	158
V.1.1.	Az átfogó városirányítási rendszer változásai	158
V.1.2.	A térségi koordináció mechanizmusainak változásai	159
V.1.3.	Résztvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában 159	
V.2.	A városi működési modellt érintő tervezett változtatások	161
VI.	CSELEKVÉSI TERV	162
VI.1.	Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése.....	163
VI.2.	Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása 179	
VI.3.	Városi szintű beavatkozási területek részletezése	180
VI.3.1.	Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások 181	
VI.3.2.	Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások	189

VI.3.3.	Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések).....	196
VI.4.	Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése.....	207
VI.4.1.	Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek.....	207
VI.4.2.	Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések).....	208
VI.5.	Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)	209
VI.5.1.	Zöld átállás menetrend	209
VI.5.1.1.	Jelenlegi zöld állapot bemutatása	209
VI.5.1.2.	Célok megfogalmazása.....	212
VI.5.1.3.	A zöld fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása	212
VI.5.2.	Digitális átállás menetrend.....	217
VI.5.2.1.	Előkészítés	217
VI.5.2.2.	Célok megfogalmazása és rendszerezése	219
VI.5.2.3.	A digitális fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása	220
VII.	FINANSZÍROZÁSI TERV.....	223
VII.1.	Elérhető és bevonható források számbavétele.....	224
VII.1.1.	Aktorok, meghatározó szereplők.....	226
VII.1.2.	Kitekintés.....	227

VII.1.2.1.	Pilisvörösvár és a környező települések gazdasági-társadalmi helyzetének bemutatása	227	VIII.1.2.1.	Célrendszer	248
VII.1.2.2.	Helyi fejlesztési stratégia fő célkitűzései	229	VIII.1.2.2.	Programok és projektek	250
VII.1.2.3.	A helyi fejlesztések kapcsolódásának bemutatása a megyei célkitűzésekhez	230	VIII.1.2.3.	Ütemezés	251
VII.1.3.	Egyéb kööttségek és lehetőségek	232	VIII.1.3.	Finanszírozási tervtábla beavatkozásoként	252
VII.2.	Az üzleti modell bemutatása	233	VIII.1.4.	Működési térkép	252
VII.2.1.	Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve	233			
VII.2.2.	A finanszírozási terv összefoglalója	237			
VII.2.2.1.	Prosperáló dimenzió beruházásai	237			
VII.2.2.2.	Zöldülő város beruházásai	238			
VII.2.2.3.	Digitális dimenzió beruházásai	238			
VII.2.2.4.	Megtartó város beruházásai	238			
VII.2.2.5.	Kiszolgáló város beruházásai	239			
VII.3.	Fenntartható üzemeltetés	239			
VII.4.	Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése	242			
VII.4.1.	Ellátandó funkciók	243			
VII.4.2.	Kulcsszereplők nevesítése	244			
VII.4.3.	Intézményi modell bemutatása	244			
VIII.	MELLÉKLETEK	246			
VIII.1.	Antiszegregációs terv	247			
VIII.1.1.	Antiszegregációs helyzetfeltárás	247			
VIII.1.2.	Antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok	247			

Ábrajegyzék

II.1-1. ábra: Pilisvörösvár elhelyezkedése	19	II.3-4. ábra: A megtartó város főbb komponensei	87
II.1-2. ábra: Pilisvörösvár közlekedési kapcsolatai	20	II.3-5. ábra: A kiszolgáló város főbb komponensei	88
II.1-3. ábra: A Pilisvörösvári járás népességszámának alakulása	20	II.4-1. ábra: Szervezeti felépítés	89
II.1-4. ábra: Az OFTK célrendszere.....	21	III.1-1. ábra: A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (DESI) szerinti 2022-es rangsor	111
II.1-5. ábra: A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió és Program célrendszere	23	III.2-1. ábra: Pilisvörösvár jövőképe	115
II.1-6. ábra: A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest vármegyében	23	III.2-2. ábra: Pilisvörösvár stratégiai célrendszere	120
II.1-7. ábra: Kivágat a BAtrT szerkezeti tervlapjából	24	IV.1-1. ábra: A monitoring folyamata	146
II.1-8. ábra: Pilisvörösvár népesedési görbéje 1870 és 2022 között, fő....	28	VI.2-1. ábra: Pilisvörösvár - Településközpont akcióterület.....	179
II.1-9. ábra: A lakások megoszlása az építés ideje szerint	30	VI.5-1. ábra: A lineáris gazdaság modellje	210
II.1-10. ábra: Foglalkoztatottság alakulása Pilisvörösváron 2022-ben	31	VI.5-2. ábra: A körforgásos gazdaság modellje	211
II.1-11. ábra: Bevételek és kiadások alakulása	44	VI.5-3. ábra: A zöld átállás célrendszere	212
II.1-12. ábra: Adóbevételek alakulása 2023-ban, millió Ft.....	45	VI.5-4. ábra: A digitális fejlesztés lépései	218
II.1-13. ábra: Pilisvörösvár burkolt felületei 2018-ban (fent) és azok változása 2006-2018 között	52	VI.5-5. ábra: A digitális átállás célrendszere	219
II.1-14. ábra: Nemzetközi és országos természetvédelmi oltalom alatt álló területek	54	VII.4-1. ábra: A projektek becsatornázása	242
II.1-15. ábra: Pilisvörösvár a katonai felmérések idején	60	VII.4-2. ábra: Kulcsszereplők és a közöttük fennálló kapcsolat	244
II.1-16. ábra: Pilisvörösvár településrészei.....	61	VII.4-3. ábra: Az intézményi modell	245
II.1-17. ábra: A hőségriadós napok számának várható változása a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (napok száma)..	76		
II.1-18. ábra: A 30 mm-t meghaladó csapadékos napok számának várható változása Magyarországon a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (napok száma)	77		
II.2-1. ábra: Pilisvörösvár várostérsége	79		
II.3-1. ábra: A prosperáló város főbb komponensei.....	81		
II.3-2. ábra: A zöldülő város főbb komponensei.....	83		
II.3-3. ábra: A digitális város főbb komponensei	84		

Táblázatok jegyzéke

I.3-1. táblázat: Partnerségi akciók összefoglalása	16
II.1-1. táblázat: Az OFTK főbb, Pilisvörösvárra is érvényes fejlesztési irányai	22
II.1-2. táblázat: Országos és kiemelt térségi övezetek Pilisvörösváron.....	25
II.1-3. táblázat: Pest vármegye egyedileg meghatározott övezetei	25
II.1-4. táblázat: Természetes fogyás alakulása Pilisvörösváron.....	28
II.1-5. táblázat: Vándorlási különbözet.....	28
II.1-6. táblázat: Tényleges szaporulat.....	29
II.1-7. táblázat: A népesség korösszetétele	29
II.1-8. táblázat: Jelentősebb nemzetiségek Pilisvörösváron 2022-ben, fő	29
II.1-9. táblázat: A lakások komfortosság szerint 2022-ben	30
II.1-10. táblázat: Működő vállalkozások száma Pilisvörösváron nemzetgazdasági ágak szerint, 2023	39
II.1-11. táblázat: Átlagos alkalmazotti létszámok 2025-ben	46
II.1-12. táblázat: A lakossági hibabejelentések száma és módja 2023-ban, db.....	50
II.1-13. táblázat: Az applikációban jelzett hibabejelentések kategóriáinként 2023-ban	50
II.1-14. táblázat: Területhasználatok változása és annak értékelése a zöldfelületi rendszer alapján az utóbbi 30 évben a CORINE adatbázis figyelembevételével	53
II.1-15. táblázat: Régészeti lelőhelyek Pilisvörösváron	62
II.1-16. táblázat: Pilisvörösvár műemlékei	62
II.1-17. táblázat: Pilisvörösvár helyi védett értékei.....	62
III.1-1. táblázat: Kitértességi mátrix	101
III.1-2. táblázat: Városi felkészültségi mátrix.....	112
III.1-3. táblázat: Az adaptív forgatókönyvre adható válaszok	113
III.2-1. táblázat: A részcélok és a tervezési dimenziók kapcsolata	137

III.2-2. táblázat: A részcélok és programok várostérségi érintettsége.....	138
III.2-3. táblázat: A részcélok és a városrészek kapcsolata	139
III.3-1. táblázat: Városi rezilienciát fejlesztő lépések mátrixa	140
III.4-1. táblázat: A stratégia belső összhangja	142
III.5-1. táblázat: A stratégiai célrendszer összhangja az ágazati fókuszú dokumentumok célrendszerével	143
III.5-2. táblázat: A stratégiai célrendszer összhangja a területi fókuszú dokumentumok célrendszerével	144
IV.2-1. táblázat: A stratégia célrendszerének összefoglaló indikátortáblázata	148
IV.2-2. táblázat: Az FVS egységes indikátorai.....	155
VI.1-1. táblázat: A prioritások, intézkedések és beavatkozási területek rendszere.....	177
VI.2-1. táblázat: Településközpont akcióterület lehatárolása	179
VI.3-1. táblázat: Egyedi beavatkozások áttekintő táblázata	181
VI.3-2. táblázat: Az akcióterületi beavatkozások áttekintő táblázata.....	189
VI.3-3. táblázat: A kulcsprojektek áttekintő táblázata	194
VI.3-4. táblázat: A hálózati típusú beavatkozások áttekintő táblázata	196
VI.5-1. táblázat: A jelenlegi zöld állapot bemutatása a zöld dimenziók mentén	209
VI.5-2. táblázat: A zöld átálláshoz kapcsolódó intézkedések zöld dimenzióként	213
VI.5-3. táblázat: A TVP-ben szereplő, zöld átálláshoz közvetlenül kapcsolódó projektek, beavatkozások	216
VII.1-1. táblázat: Pilisvörösvár hozzájárulása a Pest vármegyei ITP-hez ..	230
VII.2-1. táblázat: Fejlesztési projektcsomagok dimenzióként.....	233
VII.2-2. táblázat: Az FVS-ben tervezett beruházási költségek dimenzióként	236

BEVEZETÉS

A 2021-27-es Európai Unió ciklus TOP Plusz forrásai finanszírozást biztosítanak a fenntartható városfejlesztésre az Európai Parlament és a Tanács 2021/1058 Rendelet (ERFA rendelet) 11. cikke alapján. Ahhoz, hogy a cikk hatálya alá eső városok a számukra dedikált forráskerettel tudjanak tervezni, fenntartható városfejlesztési stratégiát kell készíteniük az Irányító Hatóság által kiadott módszertani útmutatónak megfelelően.

A Pénzügyminisztérium RFP IH Stratégiai Tervezési és Értékelési Főosztály 2021. augusztus 2-án arról tájékoztatta a várost, hogy a 2021-27-re szóló Fenntartható Városfejlesztési Stratégiát (FVS) az IH módszertani útmutatóját tartalmazó Kézikönyv alapján kell elkészíteni. Az Irányító Hatóság módszertana szerint elkészítendő **Fenntartható Városfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Stratégia a továbbiakban formálisan elválik egymástól**. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésének feltételrendszerét a 314/2012-es Kormányrendelet, valamint az azt felváltó, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével bevezetett településfejlesztési terv rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik annak módszertani követelményeinek definiálása.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia a 2021-27-es uniós költségvetési időszak forrásfelhasználásának feltételeként elkészülő stratégiai dokumentum.

Az Irányító Hatóság módszertani Kézikönyve az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 Rendelete és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 Rendelete, az Európai Zöld Megállapodás, a Lipcsei Charta, a Városi Partnerségek, illetve a Bizottság által kiadott Fenntartható Városfejlesztési Stratégiák Kézikönyve alapján készült el.

A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia uniós megalapozó dokumentumként való elkészítése segíti a városok rugalmasabb és gyorsabb tervezését.

A stratégia széleskörű partnerségben készül, fórumok és tájékoztatók révén a nyilvánosság bevonása folyamatosan megtörténik.

Pilisvörösvár Fenntartható Városfejlesztési Stratégiáját a Képviselőtestület a 71/2022. (V.27.) Kt. számú határozattal fogadta el.

A Képviselőtestület 2025-ben döntött arról, hogy a 2022. évi népszámlálás adatainak rendelkezésre állásával az FVS Útmutatónak megfelelően a Fenntartható Városfejlesztési Stratégiát felülvizsgálja.

Jelen felülvizsgálat ennek megfelelően készült el.

I. PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE

Jelen partnerségi terv a 2021-2027-es FVS tervezési folyamatra vonatkozóan konkretizálja a kapcsolódó partnerségi akciókat, különös tekintettel az aktuális veszélyhelyzeti előírásokra, s ennek megfelelően jár el az egész stratégiai tervezési folyamat során. Jelen dokumentum a stratégiakészítésre vonatkozó partnerségi akciók tervét mutatja be.

I.1. A partnerségi folyamat ismertetése az FVS tervezés időszakára vonatkozóan

A Partnerségi Terv elkészítése során arra törekedtünk, hogy az érintettek azon körét sikeresen vonjuk be a folyamatos, rendszeres egyeztetésekkel érintettek körébe, akik meghatározó szereplői voltak korábban is a tevékenységükkel, információikkal, véleménynyilvánításukkal a helyi, térségi fejlesztéseknek.

Pilisvörösvár stratégiai tervezésének összeállítása a partnerség elvének alkalmazásával történik. A társadalmi egyeztetési folyamat során az alábbi alapelvek érvényesülnek:

- **Tervezhetőség és strukturáltság:** A társadalmi egyeztetés koordináltan, a vélemények fogadása meghatározott szempontrendszer szerint, a partnerek bevonásával, strukturáltan történik.
- **Folyamatos információnyújtás és információszerzés:** Az összes partner esetében alapvető fontosságú a megfelelő időben történő információnyújtás és információszerzés.
- **Partnerség:** A partnereket egyenrangú feleknek kell tekinteni, az érintettek mindegyikének lehetősége van egyeztetésre, valamennyi beérkezett (értékelhető) véleményt figyelembe kell venni.

- **Bizalom:** A partnerek számára biztosítani kell, hogy a döntéshozatalról érdemi információkat kapjanak, a beküldött véleményeikre érdemi visszajelzéseket kell küldeni.
- **Koncentráltság és konszenzus:** Fontos, hogy a partnerek tudják, ismerjék a társadalmi egyeztetések hasznosságát és tisztában legyenek azzal, hogy az elhangzott javaslatok az egyeztetésekbe beépíthetők.
- **Nyitottság, nyilvánosság és átláthatóság (Transzparencia):** Az egyeztetési folyamatba az érintettek bármelyik fázisban bekapcsolódhatnak. Fontos cél az érintettek minél szélesebb körének elérése, megszólítása. Az egyeztetési folyamat során biztosítani kell a legszélesebb nyilvánosságot és minden információhoz való hozzáférést (Internet, írott és elektronikus média).
- **Közérthetőség és hatékony kommunikáció:** Az egyeztetési folyamatok során biztosítani kell, hogy mindenki számára elérhető kommunikációs csatornán folyjanak az egyeztetések a lehető legközérthetőbb nyelvezetet használva.
- **Dokumentáltság:** Az egyeztetések lépései, az abban résztvevő partnerek véleménye teljeskörűen dokumentált kell legyen.
- **Folyamatos monitoring, visszacsatolás:** Az egyeztetések a prioritások kialakításától kezdve a végleges változat megvitatásáig folyamatosan zajlik. Érdemi dialógus jön létre az észrevételek, javaslatok strukturált feldolgozása és megválaszolása során. Vizsgálni kell, hogy a társadalmi egyeztetés megfelelően zajlott-e le, az érintettek véleménye megfelelően beépítésre került-e, az előre rögzített tervezés érvényesült-e a megvalósítás során.
- **Esélyegyenlőség:** Az egyeztetésének teljes folyamatában érvényesül a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség.

I.2. Partnerek definiálása

Az önkormányzat és a helyi civil egyesületek közötti partnerség a település egyik mozgatórugója, amelyben az önkormányzat anyagilag is támogatja a civil szervezeteket, a szervezetek pedig lehetőségeik szerint és tevékenységi körüktől függően támogatják az önkormányzat munkáját, megmozdulásait, rendezvényeit. A Pilisvörösvári Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a két polgárőr egyesület közreműködése szinte állandó a városi rendezvényeken, amelyen rendszeres résztvevők a nemzetiségi egyesületek, nyugdíjas egyesületek, kulturális és oktatási civil szervezetek. Sok egyéb egyesület városi szintű kezdeményezéseket is szervez, míg a sportegyesületek által szervezett gyermektáborok, sportesemények is zajlanak.

Pilisvörösvárnak Németországban és Erdélyben van partnertelepülése: Wehrheimmel 1984 óta ápolja a kulturális kapcsolatokat, Gröbenzell-lel 1990-ben, Gerstettnel 1996-ban írta alá az önkormányzat a hivatalos testvérvárosi kapcsolatokról szóló oklevelet. Az erdélyi Borszékkel 2009 óta áll a város hivatalos partnerkapcsolatban. A testvértelepülésekkel való kapcsolattartás rendszeres levélváltások, kölcsönös látogatások és kulturális programok (zenei, néptánc) szervezése révén valósul meg.

Az önkormányzat legfőbb partnere Pilisvörösvár életében a lakosság és az intézmények. A napi tájékoztatás mellett kiemelten fontosnak tartja város vezetése a lakosok által észlelt problémák kezelését és a folyamatos kapcsolattartást. Nap mint nap érkezik a lakosságtól észrevétel, bejelentés, valamilyen probléma vagy megoldandó feladat okán, a hagyományos csatornákon (személyesen, elektronikus úton), valamint a közösségi médián keresztül is. Ezért vezette be az okostelefonon használható applikációt, amely díjmentesen letölthető és a folyamatos, modern, digitális kapcsolattartásra kiváló lehetőséget biztosít. Az intézményekkel is

kiemelten fontos a folyamatos kapcsolattartás, az ő véleményük, javaslatuk is kikérésre és beépítésre került.

Az FVS-sel párhuzamosan készült az ITS. Az ITS-t a polgármester egyeztetve, a partnerségi egyeztetés szerinti érintettekkel, a helyi adottságoknak megfelelően, az államigazgatási szervekkel, az érintett területi és települési önkormányzatokkal (az érintettekkel). Az önkormányzat — a teljes körű nyilvánosság biztosításával — a tervezés előtt döntött a településrendezési és településképi eszközök készítésével, módosításával kapcsolatos partnerségi egyeztetés szabályairól, amelynek során meghatározta:

- az egyeztetésben résztvevők (a partnerek) tájékoztatásának módját és eszközeit,
- a javaslatok, vélemények dokumentálásának, nyilvántartásának módját,
- az el nem fogadott javaslatok, vélemények indokolásának módját, a dokumentálásuk, nyilvántartásuk rendjét,
- az elfogadott dokumentum nyilvánosságát biztosító intézkedéseket.

I.3. Partnerségi akciók, azok tartalma és ütemezése

Az FVS tervezetét, illetve a felülvizsgált FVS tervezetét az Irányító Hatóság véleményezi. Az FVS társadalmasításának menetét a Partnerségi terv tartalmazza, amelyet az alábbi táblázatban foglaltunk össze:

I.3-1. táblázat: Partnerségi akciók összefoglalása

Munkafázis	Ütemezés	Partnerek/résztvevők	Bevonás módja	Egyéb releváns információk
Kiinduló helyzet elemzése, értékelése	2021. augusztus	Polgármester, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Műszaki osztály, Műszaki tanácsnok, Településtervező, Főépítész	Munkamegbeszélés	Munkaindító megbeszélés; ITS munkaközi anyag előirányzása, mint alapidokumentum; egyéb dokumentumjegyzék átadása, cikk
Megalapozott jövőkép	2021. szeptember	Lakosság, civil szervezetek, intézményi szereplők képviselői	kérdőív, személyes egyeztetés, elektronikus javaslattevél	Helyzetértékelés és probléma feltárás; Jövőkép, fejlesztési prioritások meghatározása; kérdőív online megjelenés, írásos megkeresés
	2021. szeptember	Irányítóhatósági egyeztetés/PM, Polgármester, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Településtervező	Konzultáció	FVS készítés lépéseinek, tartalmának, határidőknek egyeztetése; főbb iránymutatások meghallgatása; Fotó; cikk
	2021. szeptember-november	Irányítóhatósági PM, Pest Megye, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Településtervező, TVP készítő	Workshop, továbbképzés	Stratégiaalkotás bemutatása, elvárások ismertetése, FVS követelmények iránymutatásai, fotó, cikk
Stratégiai célok meghatározása	2021. szeptember	Polgármester, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Képviselők -Munkacsoport	Stratégia tervezés, fejlesztések, beruházások meghatározása	Munkacsoport létrehozása, FVS alapidokumentuma
Megvalósítás rendszerének alakítása - Zöld és Digitális átállás azonosítása	2021. szeptember-december	Településtervező, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, főépítész	Stratégiai egyeztetés, munkamegbeszélés	ITS munkaközi anyag elkészült, indulhat az FVS-re konvertálás, dokumentálás
	2021. szeptember-december	Településtervező, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, TVP készítő	konzultáció, ITS munkaközi anyag véleményezése; FVS ITS-től eltérő fejezeteinek egyeztetése, további munkamenet meghatározása	FVS dokumentumba az elhangzottak átültetése, dokumentálás
	2021. október	TVP készítő, Alpolgármester	Mélyinterjú, finanszírozási fejezet	TVP előkészítése
	2021 október	Intézmények	Szóbeli egyeztetés	Intézményi fejlesztések egyeztetése, finanszírozási feltételek meghatározása
	2021. október	Polgármester, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Képviselők - Munkacsoport	Munkamegbeszélés	Azonosított stratégiai célok, helyzetfeltárás értékelése, szervezetet működést érintő folyamatleírások, projektekbe bevonandó szervezetek azonosítása
	2021. október	Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, hivatal vezetői	Munkamegbeszélés	Azonosított stratégiai célok, beruházások jövőbeni hatása a hivatali szervezetre, felkészülés működésben és szervezetben

Munkafázis	Ütemezés	Partnerek/résztvevők	Bevonás módja	Egyéb releváns információk
Projektdefiniálás - Zöld és digitális átállás beépítése	2021 október-november	Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Műszaki osztály, Műszaki tanácsnok	Munkamegbeszélés	Korábbi szakaszokban azonosított projektek költségkeretének meghatározása; tervek, engedélyek meghatározása; pénzügyi fenntarthatóság
	2021. november	Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Műszaki tanácsnok	Munkamegbeszélés	Beavatkozások prioritizálása, finanszírozási terv, dimenziós átállások azonosítása, projektek időbeli összevonnhatósága
	2021 november	Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Településtervező, TVP készítő	Munkamegbeszélés	FVS, TVP munkaközi anyag
	2021. december	Pest Megye Önkormányzat	Véleményezés	FVS munkaközi anyag átadása, Pest megye támogató nyilatkozat
	2021. december	PM	FVS pályázat	FVS, TVP munkaközi anyag, cikk
	2022. január	PM	Döntés	FVS, TVP véleményezés
	2022. február	Képviselőtestület	Testületi döntés	FVS, TVP képviselőtestületi véleményezése, cikk
	2022. február	PM	Támogató okirat	cikk
ITS, FVS és TVP elfogadása	2022. április-május	Képviselőtestület	Testületi döntés (Kt. határozat)	ITS: 47/2022. (IV.29.) Kt. sz. határozat FVS: 71/2022. (V.27.) Kt. sz. határozat
FVS felülvizsgálat	2025. január - június	Polgármester, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Képviselők -Külsős szakértő	konzultáció, kérdőívezés, véleményezés, döntés	felülvizsgálathoz szükséges adatszolgáltatás, lakossági kérdőívezés, felülvizsgált FVS véleményezése, IH minőségbiztosítás, felülvizsgált FVS elfogadása
Fenntartható megvalósítás	2022-2027	Polgármester, Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Képviselők - Munkacsoport	Munkamegbeszélés	Projektszintű egyeztetések, terveztetés, látványtervek, megvalósítás üteme
	2022-2027	Lakosság, civil szervezetek, intézmények, képviselőtestület	Kérdőív, személyes vagy online egyeztetések, testületi ülések	Projektszintű társadalmi egyeztetések, terveztetés, látványtervek, megvalósítás üteme
	2022-2027	Polgármester, Alpolgármester, Műszaki tanácsnok, Műszaki osztály, Pályázatíró	Árajánlatok, tervek, engedélyek	Projektelőkészítés, indítás, cikk
	2022-2027	Képviselőtestület	Testületi döntés	Projekt döntések
Monitoring	2022-2027	Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Műszaki tanácsnok, Műszaki osztály, Pályázatíró	Jelentések, beszámolók, ellenőrzések, értékelések előkészítése, munkamegbeszélés	Folyamatos ellenőrzések, mérések, beszámolók, jelentések előkészítése a megvalósult projektek alapján az indikátorok viszonylatában
	2022-2027	Irányítóhatóság/PM, Képviselőtestület	Jelentések, beszámolók, ellenőrzések, értékelések, testületi döntés	Folyamatos ellenőrzések, mérések, beszámolók, jelentések a megvalósult projektek alapján az indikátorok viszonylatában
Visszacsatolás	2027	Alpolgármester, Polgármesteri tanácsadó, Műszaki tanácsnok, Műszaki osztály, Pályázatíró	Munkamegbeszélés, Következtetések	Indikátor elemzések alapján következtetések levonása, jövőben stratégiai célok megalapozásához, záróbeszámolók előkészítése
	2027	Irányítóhatóság/PM, Képviselőtestület	Záróbeszámolók, testületi döntés	

II. MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZ: HELYZETFELTÁRÁS ÉS HELYZETÉRTÉKELÉS

II.1. Helyzetfeltárás

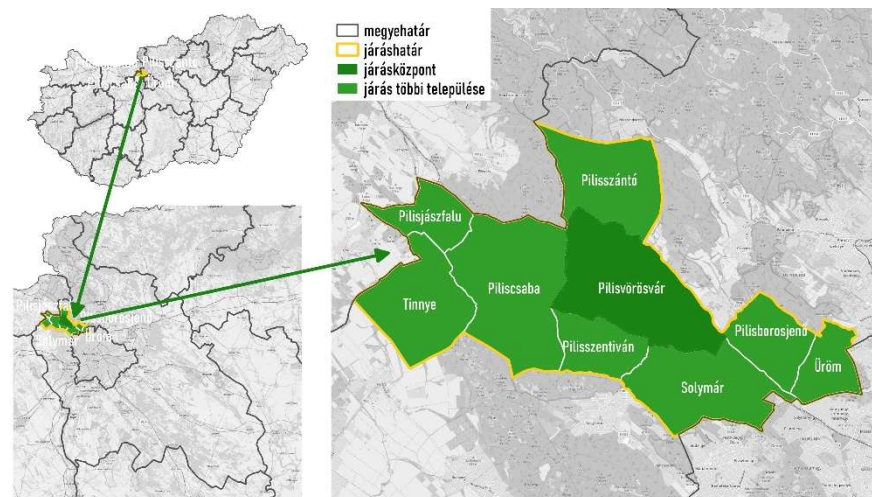
II.1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Pilisvörösvár a Budapesti agglomeráció északnyugati részén, a fővárostól 20 km-re fekszik a Budapest – Dorog – Esztergom tengely (10. sz. főút) középső részén. A város biztosít összeköttetést a főváros és a határon átnyúló közvetlen térségi kapcsolatokkal rendelkező, északi országrész középső területei között. Pilisvörösvár mintegy 14.500 lakosával a Pilisi-medence legnagyobb lélekszámú települése, 1997 óta város, 2013-tól járásszékhely. 2023-ban a lakónépesség 65%-a volt aktív korú (15-64 éves), a településen 115 nyilvántartott álláskereső élt. Pilisvörösvár 24,3 km²-nyi területének mintegy negyede belterület, a városban található lakások száma 5290 volt 2023-ban.

Szerkezetét meghatározzák a táji, természeti adottságok, a változatos domborzat, illetve a természetes vonalas elemként megjelenő vízfolyások. A művi vonalas elemek a közlekedési infrastruktúra elemei (utak, vasút), amelyeket helyenként fasorok, erdősávok hangsúlyoznak, illetve a nagynyomású gázvezeték, ami az erdős részeken széles nyiladékként jelenik meg a tájban.

A település a térség úthálózatához alkalmazkodva, az úthálózat csomópontjára települve alakult ki. Az ősi városmag a 10-es főút kanyarulatára települt, szabálytalan szerkezetű, ám egységes megjelenésű településrész, mely a későbbiekben nyugat és dél irányba bővült. Ehhez csatlakozva épült ki később Pilisvörösvár többi városrésze: a Bányatelep, a Karátsonyi-liget és a Szentiváni-hegyi városrész.

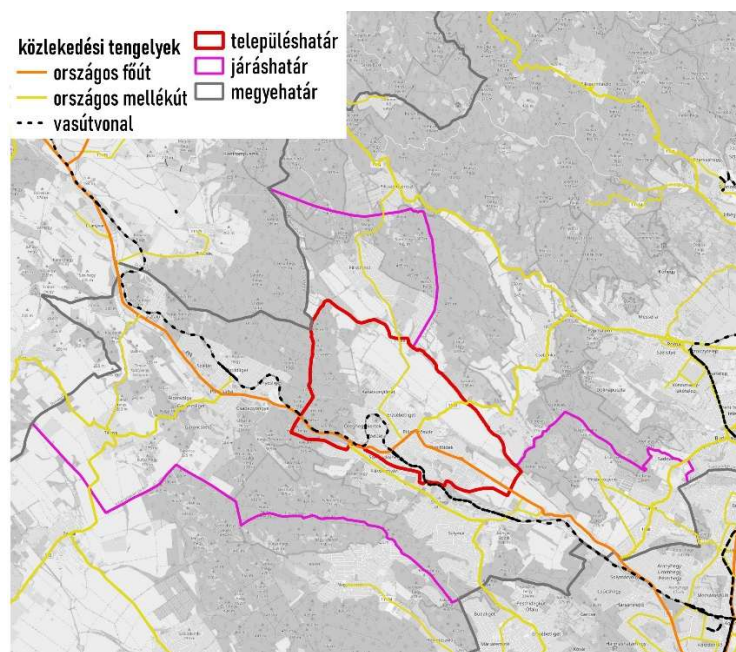
II.1-1. ábra: Pilisvörösvár elhelyezkedése

Pilisvörösvár elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatai kedvezőek. A település közúti megközelíthetőségét, országos főúthálózathoz való kapcsolódását a Budapest – Dorog - Almásfüzitő 10. sz. elsőrendű főút biztosítja, amely közvetlenül kapcsolódik a Budapest - Tatabánya – Győr – Hegyeshalom 1 sz. elsőrendű főúthoz és a 19 km távolságban lévő főváros közvetlen elérését is lehetővé teszi. Térségi összeköttetéseket a 10. sz. főútba torkolló 1107. j.(Budapest – Solymár – Pilisszentiván – Pilisvörösvár) és 1109. j (Pilisvörösvár – Csobánka – Pomáz) összekötő utak, valamint a 11108. j. bekötőút (Pilisvörösvár – Pilisszántó – Pilisszentkereszt) biztosítanak. A 11303. j bekötőút mindössze néhány száz méter hosszú, a vasútállomás közúti elérhetőségét biztosítja.

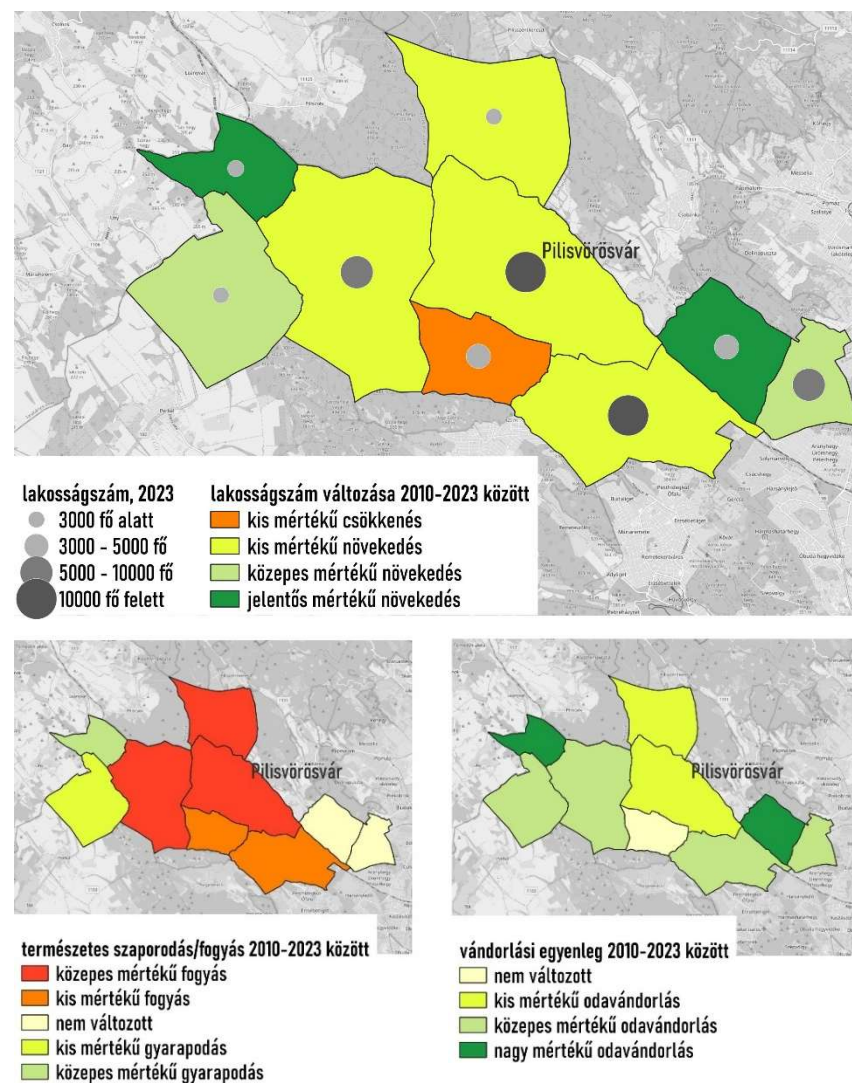
Pilisvörösvár 1895 óta be van kapcsolva az országos vasúthálózatba. A 2. számú Budapest – Esztergom vasútvonalnak a felújítás, korszerűsítés óta fontos forgalmi szerepe van Budapest elővárosi közlekedésének lebonyolításában is.

II.1-2. ábra: Pilisvörösvár közlekedési kapcsolatai

A főváros közelsége a lakónépesség számának alakulásán is érződik. Az agglomeráció nyugati szektorában – így a Pilisvörösvári járásban is – a rendszerváltás óta jelentős népességszám-gyarapodás figyelhető meg. Ennek egyik oka a **fővárosból való kiköltözés**, amely a térség magas ingatlanárai miatt elsősorban a módosabb, stabil egzisztenciával rendelkező középréteget vonzotta és vonzza mind a mai napig. A népességszám növekedésének másik oka, hogy a kiköltözők a **térségben alapítanak családot**, így a születések száma több településen is meghaladja a halálozásokét, azaz a lakosság gyarapodást eredményezi. (A *külföldiek térségbe való beköltözéséről nincs információnk, de a statisztikai adatok alapján feltételezhető, hogy viszonylag nagyobb arányban vannak jelen, amely a vándorlási egyenleget tovább növeli.*)

II.1-3. ábra: A Pilisvörösvári járás népességszámának alakulása

II.1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

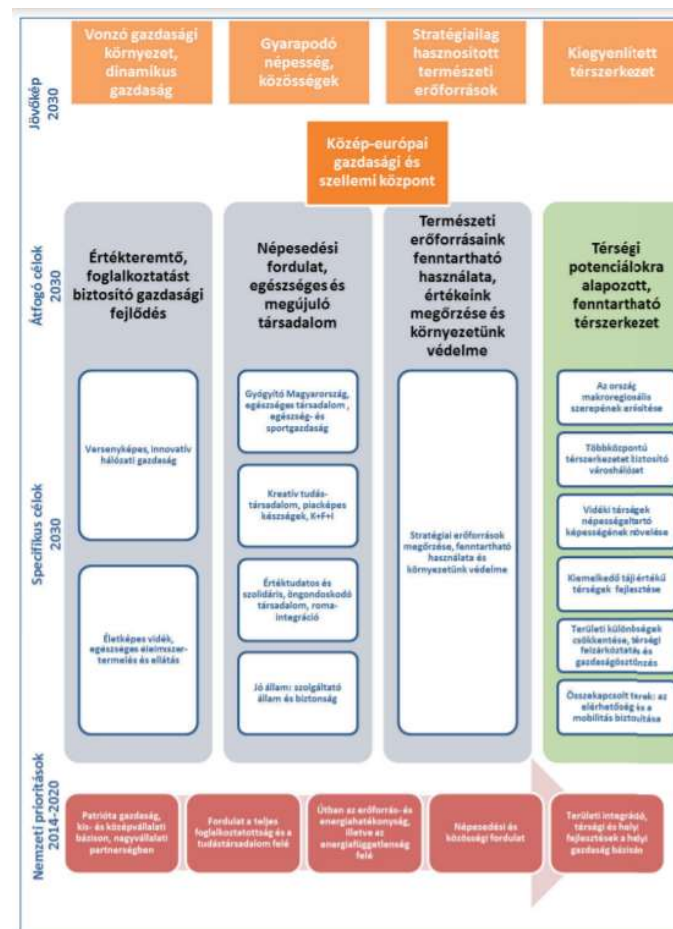
Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** (OFTK a kormányzati fejlesztéspolitika 2030-ig, illetve 2014-2020 között megvalósítandó stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki. A dokumentum a főváros és agglomerációja tekintetében az alábbi kihívásokat, főbb problémákat azonosítja:

- a főváros és agglomerációja a teljes ország számára bevándorlási célpont;
- a térség az ország legkedvezőbb demográfiai adottságú területeként nagy kihívások elé állítja az oktatási-nevelési közszolgáltatásokat;
- a főváros erős vonzása a környezetét is fokozottan átalakította: a rendkívül erős szuburbanizáció gyakorlatilag a város részévé tett több környező települést (pl. Budaörs, Érd, Törökbálint stb.);
- óriási a tömegigényeket kiszolgáló közlekedés, amelyet a Budapest felé irányuló és az agglomeráción belüli kapcsolatok nehézségei mellett még a Budapest központú országos közlekedési hálózat átmenő forgalma is terhel;
- a stratégiai és térségi szinten kevésbé koordinált az egyre inkább fokozódó beépítés és a települések összenövése, amelynek eredményeként fenntarthatóságában sérül a területhasználat

A koncepcióban foglaltak szerint **Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal.** Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó

célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykör ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

II.1-4. ábra: Az OFTK célrendszere

Forrás: Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

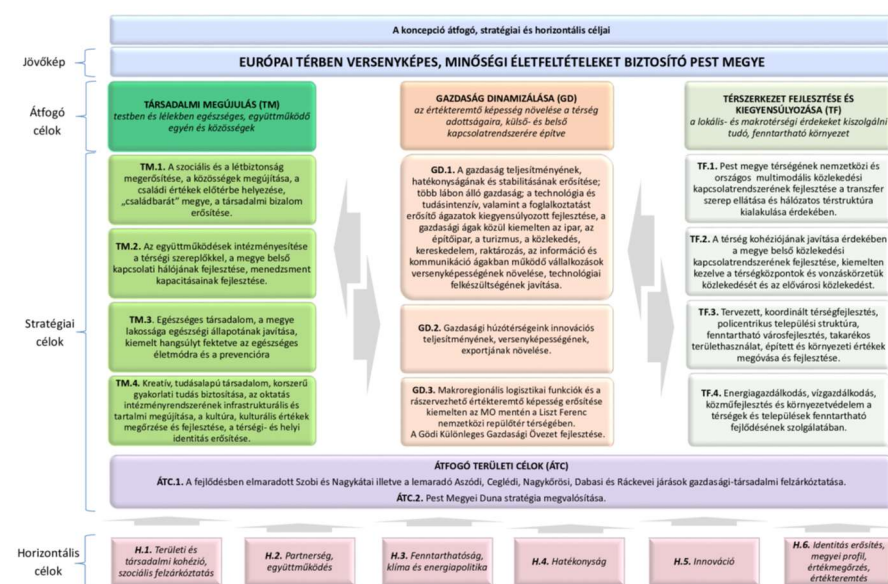
II.1-1. táblázat: Az OFTK főbb, Pilisvörösvárra is érvényes fejlesztési irányai

Budapesti metropolisz térségre ¹ vonatkozó általános megállapítások	Pest megyére vonatkozó általános megállapítások	Agglomerációra vonatkozó megállapítások
Egységes budapesti gazdasági régióként együttműködni a térség önkormányzataival (megyei, fővárosi, kerületi, települési) és a kormányzattal a többszintű kormányzás (multi-level governance) elvei szerint.	- Gazdasági dinamizálása, több lábon álló gazdaságfejlesztés - Befektetés-ösztönzés, a tőkevonzó képesség javítása, az egyes térségek endogén erőforrásaira alapozva	Települési és a megyei szereplők koordinált együttműködésének kialakítása
Családbarát környezet és (köz)szolgáltatások, családbarát munkavállalási feltételek biztosítása (pl. digitális infrastruktúra fejlesztésével a távmunka lehetőségeinek bővítése).	Társadalmi megújulás, a közösségek és a bizalom erősítése, az együttműködések ösztönzése és intézményesítése, a családi értékek előtérbe helyezése, a lakosságának egészségi állapotának javítása, az oktatás intézményi- és tartalmi megújítása, kiemelt figyelmet fordítva a gazdaság igényeire.	
Befogadó és támogató társadalom kialakítása.	Területi és társadalmi kohézió, az esélyegyenlőség javítása.	
- Összehangolt hálózatos településfejlesztés - A térség területi és települési tervezését, adó-, befektetési- és közösségi közlekedési politikáját Budapest, az agglomerációs települések, a „belső gyűrű városai”, Pest megye, valamint a területükkel érintett megyék közös cselekvéseként is értelmezni kell.	A térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása, a metropolisz térség, benne Pest megye hálózatos térszerkezetének kialakítása, a térség geostratégiai adottságainak jobb kihasználása	
- a közlekedéshálózat törekedjen a városszerkezet hatékony támogatására és kiszolgálására. - A „Budapest Üzleti Régió” közötti, vasúti infrastruktúrájának és közösségi közlekedési kapcsolatainak, összehangolt menetrendi megoldásokkal és egységes tarifarendszerrel rendelkező közlekedési rendszerének fejlesztése. Intelligens közlekedési rendszer. kialakítása	A belső közlekedési kapcsolatrendszer fejlesztése kiemelten az elővárosi közlekedés, valamint a térségi központok és vonzaskörzeteik tekintetében.	- Az utazási igény és távolság csökkentése vegyes területhasználattal, a tranzitforgalom kiszűrése - A városi közösségi közlekedés fejlesztése, intermodális csomópontok, P+R, B+R parkolók kiépítése. - Biztosítani kell, hogy a kis- és középvárosok a maguk köré szerveződő települések bármelyikéből elérhetők legyenek közúton és közösségi közlekedéssel.
Nagyterületi léptékben is kiegyensúlyozott zöldfelületi rendszer, ökológiai és rekreációs szereppel rendelkező „zöld gyűrű” kialakítása stb.), az agglomerációs települések fizikai összenövésének megakadályozása.	Tervezett, koordinált térségfejlesztéssel, takarékos területhasználattal a metropolisz régió többi szereplőjével együttműködő, emellett vonzó, kiemelkedő környezeti feltételeket és életminőséget biztosító tér kialakítása.	a természeti értékek és erőforrások védelme
A Budapest körüli turisztikai örökséggyűrű létrehozása a meglévő épített értékek kibontakoztatásával.		
A térség legyen az európai zöld és kék gazdaság egyik centruma; Hatékony energiafelhasználás és klímavédelem		A táj klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóképességének fokozása

¹ Az OFTK értelmében „Budapest nagyvárosi térsége magában foglalja a budapesti agglomerációt, Pest megye agglomeráción kívüli részeit, valamint a nagyjából egyórányi távolságra lévő nagy és kisvárosokat („belső gyűrű városait”)” (p.129.)

A felülvizsgát **Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban** megfogalmazott jövőkép alapján a vármegye Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosít. A jövőkép elérésére 3 db átfogó, 11 db stratégiai ágazati, 2 területi, 6 horizontális célt, valamint 5 db prioritást fogalmazott meg.

II.1-5. ábra: A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program célrendszere

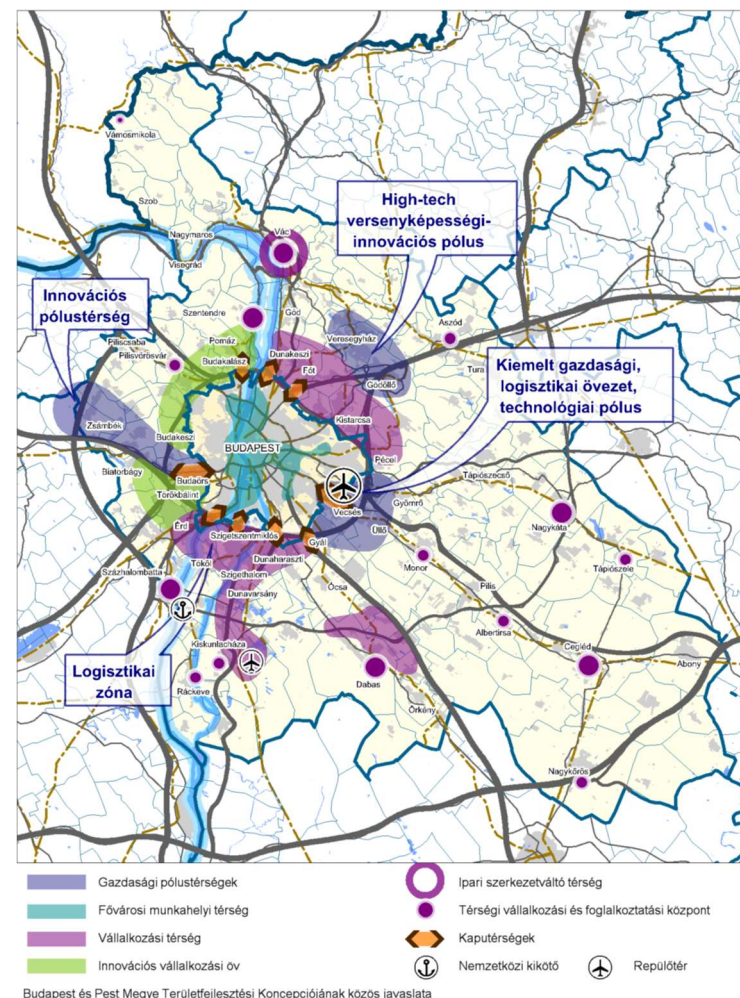

forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió

A dokumentumok Pilisvörösvárt és térségét innovációs vállalkozási öv határán elhelyezkedő térségi vállalkozási és foglalkoztatási központként határozták meg.

(A vármegyei ITP-vel való kapcsolatot a VII.1.2 fejezet mutatja be.)

II.1-6. ábra: A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest vármegyében

forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió

II.1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A 2018. évi CXXXIX. törvény (Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről) és mellékletei tartalmazzák az ország egészére, valamint a Budapesti Agglomeráció (BATrT) területére a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét. A területrendezési tervek esetében 2019. január 1-től jogszabályi változások léptek életbe: az ország területrendezési terveit egy jogszabályba, MATrT vonták össze. E törvény előírásai 2019. március 15-től léptek teljeskörűen hatályba. A MATrT tartalmazza az ország teljes közigazgatási területére kiterjedő Országos Területrendezési Tervet (OTrT), valamint Budapest és hozzá tartozó agglomeráció vonatkozásában a BATrT-t, amelyek előírásai a módosítással érintett területekre is kiterjednek.

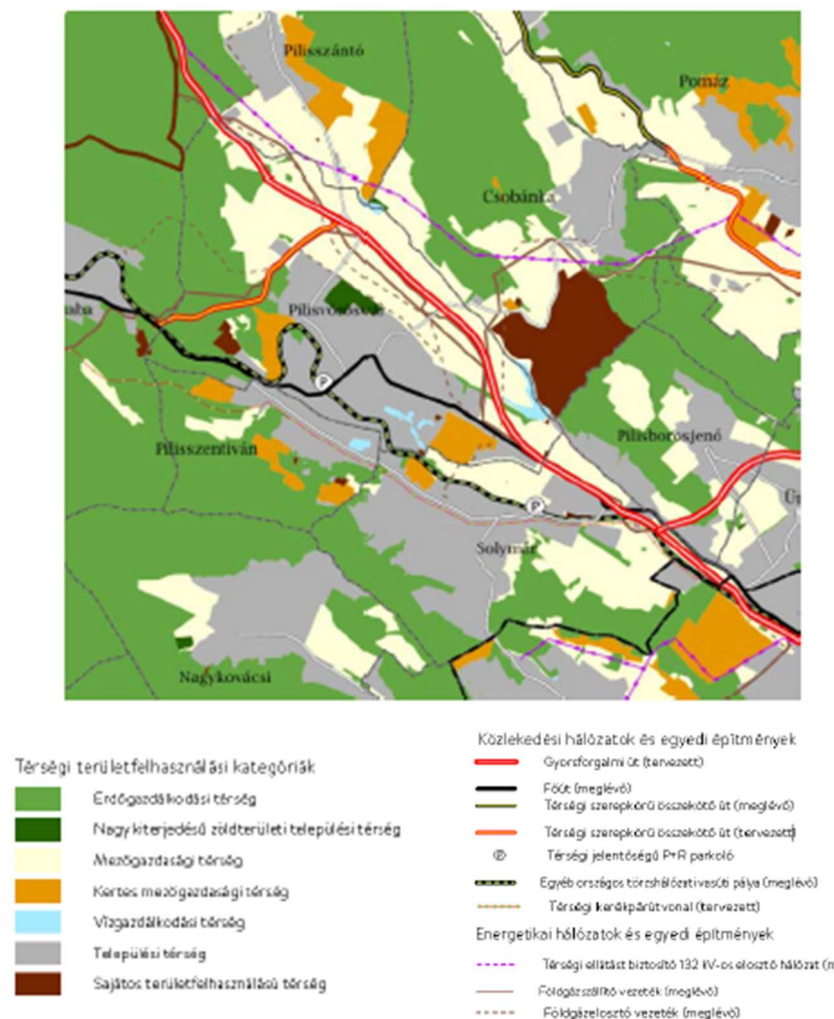
Az övezetek esetében a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályairól szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet is figyelembe veendő.

A BATrT 8. melléklete alapján Pilisvörösvár közigazgatási területe 2430 ha, ebből települési térség 738,31 ha amely a település 30,4 %-a. A BATrT szerkezeti terve alapján Pilisvörösvár területén a mezőgazdasági térség területe 934 ha.

A MATrT 11.§ rendelkezik a térségi területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölhetőségéről. Az új beépítésre szánt terület kijelölésére vonatkozó szabályokról a MATrT 12-13.§ és 38.§-a rendelkezik. A MATrT alapján az agglomerációs településeken új lakóterület csak akkor jelölhető ki, ha az OTÉK 10/A. §-ában foglaltak teljesülnek.

Ennek értelmében az agglomerációs településeken az új lakóterületek ellátási igényének vizsgálata szükséges

II.1-7. ábra: Kivágat a BATrT szerkezeti tervlapjából

forrás: teir.hu

A MATrT 11.§ rendelkezik a térségi területfelhasználási kategóriák területén belül a települési területfelhasználási egységek kijelölhetőségéről. Az új beépítésre szánt terület kijelölésére vonatkozó szabályokról a MATrT 12-13.§ és 38.§-a rendelkezik. A MATrT alapján az agglomerációs településeken új lakóterület csak akkor jelölhető ki, ha az OTÉK 10/A. §-ában foglaltak teljesülnek.

A MATrT 42. § (1) bekezdés határozza meg a BATrT-ben alkalmazott országos és kiemelt térségi övezeteket együttesen. Pilisvörösvár érintettségét az alábbi összefoglaló táblázat mutatja be:

II.1-2. táblázat: Országos és kiemelt térségi övezetek Pilisvörösváron

Országos övezet	Pilisvörösvár érintettsége	Előírás
1. ökológiai hálózat magterületének övezete	érinti	MATrT
2. ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	érinti	MATrT
3. ökológiai hálózat puffterületének övezete	érinti	MATrT
4. kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	nem érinti	MATrT
5. jó termőhelyi adottságú szántók övezete	nem érinti	MvM rendelet
6. erdők övezete	érinti	MATrT
7. erdőtelepítésre javasolt terület övezete	nem érinti	MvM rendelet
8. tájképvédelmi terület övezete	érinti	MvM rendelet
9. világörökségi és világörökségi várományos területek övezete	nem érinti ⁸	MATrT
10. vízminőség-védelmi terület övezete	érinti	MvM rendelet
11. rendszeresen belvízjárta terület övezete	nem érinti	MvM rendelet
12. nagyvízi meder övezete	nem érinti	MvM rendelet
13. VTT-tárolók övezete	nem érinti	MvM rendelet
14. ásványi nyersanyagvagyon övezete	érinti	MvM rendelet
15. földtani veszélyforrás terület övezete	érinti	MvM rendelet
16. honvédelmi és katonai célú terület övezete	nem érinti ⁹	MvM rendelet

Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése 10/2020. (VI.30.) önkormányzati rendelete szól Pest megye területrendezési tervéről. Bár Pilisvörösvár és várostérségének területe a BATrT területi hatálya alá esik,

de a megyei terv tartalmaz egyedileg meghatározott megyei övezeteket, szabályokat.

A megyei területrendezési terv a térségi övezetben új logisztikai célú gazdasági terület kialakítását és a logisztikai vállalkozások fejlesztését, a logisztikai potenciál növelését és a kihasználás bővítését a vonatkozó jogszabály alapján fejlesztési eszközökkel javasolja támogatni Pilisvörösváron és várostérségében.

II.1-3. táblázat: Pest vármegye egyedileg meghatározott övezetei

Egyedileg meghatározott megyei övezet	Pilisvörösvár érintettsége	Várostérség érintettsége
1. innovációs-technológiai célterületének övezete	nem érinti	érinti
2. logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	nem érinti	nem érinti
3. turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete	nem érinti	érinti
4. kertes mezőgazdasági területek övezete	nem érinti	nem érinti
5. klímaváltozásnak fokozottan kitett területek övezete	nem érinti	nem érinti

II.1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek Pilisvörösvár fejlesztését befolyásoló megállapításai

Pilisvörösvár várostérségének egyes települései az intenzív beépülés, területi terjeszkedés következtében összenőttek, így egy-egy fejlesztési döntéssel a többi szomszédos település is jelentős hatást gyakorolhat a város területeire. Pilisvörösvár szomszédos települései (Piliscsaba, Piliscsév, Pilisszántó, Csobánka, Pilisborosjenő, Solymár, Pilisszentiván) településrendezési eszközeinek a városra vonatkozó előírásait az alábbiakban ismertetjük.

Piliscsév és Pilisvörösvár között nincsen térszerkezeti kapcsolat (Piliscsév nem is része Pilisvörösvár várostérségének), a települések erdőterületekkel

csatlakoznak egymáshoz. Bár a közvetlen kapcsolat nem áll fenn, az erdőterületek megtartása közigazgatási határoktól függetlenül kiemelt fontosságú.

Piliscsaba, Pilisszántó és Csobánka településszerkezeti tervei nem tartalmazzak Pilisvörösvárt jelentős mértékben befolyásoló fejlesztési szándékokat, illetve korlátokat, csupán a településeket Pilisvörösvárral összekötő meglévő és tervezett közlekedési infrastruktúra elemeket ábrázolják.

Pilisborosjenő településszerkezeti terve érdemben nem befolyásolja a Pilisvörösvár területhasználatait, azonban a hatályos településszerkezeti terv délnyugati részén, a településhatáron (Pilisborosjenőn az ún. Külső Faluban) kijelölt fejlesztési területek beépülése tovább terhelik az amúgy is túlterhelt 10. sz. főutat, nehezítve ezzel a várostárság Budapesttel való kapcsolatát.

Solymár településszerkezeti terve érdemben nem befolyásolja a város területhasználatait. A hatályos településszerkezeti terv nyugati határában elhelyezkedő ipari területek szomszédosak Pilisvörösvár déli gazdasági területével. (Pilisszentiván keleti részén ehhez csatlakozóan szintén gazdasági területek vannak kijelölve, így kijelenthető, hogy az itt megtalálható gazdasági tömb területe három különböző település közigazgatási területén helyezkedik el.) Emellett Solymár településszerkezeti terve ábrázol egy új Solymár-Pilisvörösvár kapcsolatot a gazdasági területek – 10. sz. út összekötésére.

Pilisszentiván hatályos településszerkezeti tervében a Pilisvörösvárral szomszédos területek (többségében kertvárosias) lakóterületként vannak kijelölve. Az itt kijelölt lakótelkek 30%-os beépítési intenzitással, legfeljebb 5,0 m építménymagassággal építhetők be, így nem érintik hátrányosan Pilisvörösvár szomszédos - szintén lakó rendeltetésű - területeit.

A bányatavak egyik eleme, az ún. Slötyi tó Pilisszentiván közigazgatási területéhez tartozik, a többi öt tó pedig Pilisvörösvárhoz. A tavak rekreációs jellegű fejlesztése, a tómedrek, partszakaszok revitalizációja során ezért különösen fontos a partnerség a települések között.

Az agglomerációs hatások leginkább Pilisszentiván irányába érzékelhetők. Az egykor a hegy két oldalán elhelyezkedő települések a rendszerváltást követő szuburbanizációs folyamatok következtében mára teljesen összenőttek, így fontos, hogy Pilisszentiván és Pilisvörösvár településrendezési eszközei egymással összhangban legyenek.

II.1.4.1. Fejlesztési és rendezési környezet - összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•Pilisvörösvár a Budapest körüli rekreációs zóna része a magasabb szintű területfejlesztési dokumentumok alapján •a BATrT szerkezeti terve tartalmazza az „új 10.sz. főutat” (M10) •a BATrT szerkezeti terve tartalmazza a tervezett M0 szakaszokat •a várostárság olyan fejlesztéseket tervez, mely a területfejlesztési, illetve a területrendezési tervekkel összhangban vannak	•a településrendezési eszközök által biztosított területi tartalékok nehezen aktivizálódnak •a várost érintő, a BATrT szerkezeti tervén jelölt M10 és M0 nem valósultak még meg •Pilisszentivánnal összenőtt beépített területek •a Pilisszentivánnal közös közigazgatási határ közelében a tavak partvédelmét meg kell oldani

II.1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

Pilisvörösvár hatályos **településfejlesztési koncepciója** 2014-ben került elfogadásra a 74/2014. (V.29.) számú határozattal. A hatályos településfejlesztési koncepció jóváhagyása óta az építésügyi és településrendezési jogszabályi környezetben jelentős változások léptek ugyan életbe - többek között módosították az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényt (továbbiakban: Étv.), az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) kormányrendeletet (továbbiakban: OTÉK) -, de a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Eljr.) már hatályban volt.

A város hatályos stratégiáját (**Pilisvörösvár Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája**) a Képviselőtestület a 47/2022. (IV.29.) Kt. sz. határozatával fogadta el.

Az integrált településfejlesztési stratégia a településfejlesztési koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv, a szakpolitikai és területi koncepciók és programok figyelembevételével került kidolgozásra az FVS készítésével párhuzamosan, így az ITS-ben foglaltak teljes egészében megfeleltethetők az FVS tartalmának.

II.1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

II.1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Pilisvörösvár településszerkezeti tervének alapját a hatályos **Településszerkezeti Terv** jelenti, amelyet Pvv. Önk. 75/2014. (V. 29.) Kt. sz. határozatával hagyott jóvá, majd a 97/2019.(VIII.01.) Kt. sz. határozattal és a 31/2023. (III. 23.) Kt.sz. határozattal módosította.

Pilisvörösvár Város **Szabályozási Terve és Helyi Építési Szabályzatát** (HÉSZ) Pvv. Önk. 16/2014. (VI. 2.) önkormányzati rendelete hagyta jóvá, amelyet a 2/2015. (II. 06.), az 5/2015. (III. 30.), 21/2016. (IX. 9.), a 3/2018. (III. 2.), a 9/2018. (VI. 21.), a 15/2019. (VIII. 5.), a 12/2022. (VII. 18.), a 7/2023. (III. 23.) és a 8/2023. (IV. 20.) önkormányzati rendeletekkel módosított.

Pilisvörösvár **Településképi Arculati Kézikönyvét** a 196/2017. (XI. 30.) Képviselő-testületi határozattal fogadták el.

Pilisvörösvár **településképi védelméről szóló rendeletét** a Képviselő-testület 32/2017. (XII. 4.) önkormányzati rendelete hagyta jóvá, majd a 13/2019. (VI. 14.) önkormányzati rendelettel módosították.

II.1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A TSZT értelmében a város beépítésre szánt területe 583,42 ha, míg a beépítésre nem szánt terület 1849,38 ha-t tesz ki.

A TSZT legutóbbi módosításakor új beépítésre szánt területek kijelölése, beépítésre szánt területek beépítésre nem szánt területté történő átminősítése, beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek átsorolása történt meg.

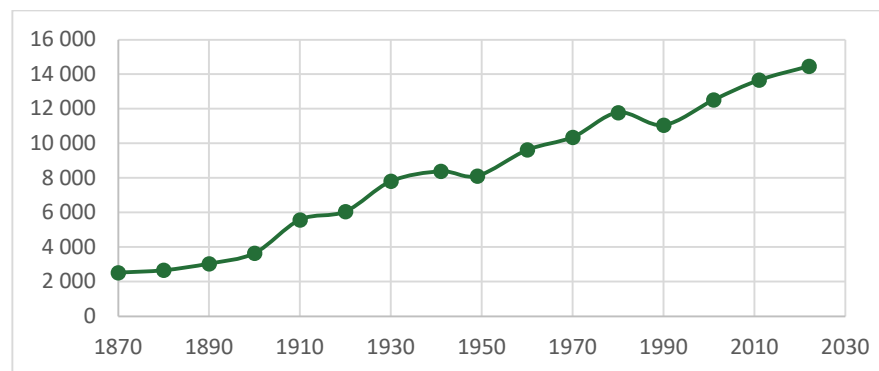
II.1.7. A település társadalma

II.1.7.1. Népeség, népmozgalom

Pilisvörösváron a 2022. évi népszámlálás adatai alapján 14 468 fő lakott (a város állandó népessége 2025. január 1-jén a Belügyminisztérium adatai alapján 14 675 fő volt). A város népességszáma a rendszerváltozás óta folyamatosan növekedett a népszámlálások adatai alapján, a növekedés mértéke 2011 és 2022 között már nem érte el a 6%-ot (1990 és 2001 között viszont még meghaladta a 13%-ot). A népességszám gyarapodását az egyre gyorsuló ütemű természetes fogyással jellemezhető településen a pozitív vándorlási egyenleg okozza. A természeti környezet, a közlekedési kapcsolatok a nyugalmat keresőknek és a kisgyermekes családoknak egyaránt vonzóvá teszik a települést. Az öregedési index értéke Pilisvörösváron 2013-ban haladta meg a 100%-ot, 2023-ban már 127% volt. Az elmúlt években azonban a 15 év alattiak, a 15-64 évesek és a 65 év felettiek aránya viszonylag állandónak tekinthető a lakónépességben belül.

Pilisvörösváron a **népességszám** két népszámlálás között legutóbb az 1980-as években csökkent, 6%-kal. A népességszám növekedésének mértéke 1990 és 2011 között 13% volt, a 2011 és 2022 közötti időszakban már nem érte el a 6%-ot. A KSH adatai alapján 2013 és 2023 között több olyan év is volt, amikor kismértékben csökkent a népesség száma a településen a két időpont közötti népességnövekedés ellenére. A népességszám alakulását Pilisvörösváron a **természetes fogyás** és a pozitív vándorlási egyenleg határozza meg. A népszámlálások adatai alapján a természetes fogyás mértéke 1980 óta egyre gyorsul. 2011 és 2022 között 668 fővel többen haltak meg Pilisvörösváron, mint születtek. A **vándorlási egyenleg** a rendszerváltozás óta az egymást követő népszámlálások között mindig pozitív volt Pilisvörösváron. 2011 és 2022 között 1469 fővel több vándorolt a településre, mint onnan el, ami országos összevetésben is számottevő.

II.1-8. ábra: Pilisvörösvár népesedési görbéje 1870 és 2022 között, fő

forrás: KSH népszámlálási adatai alapján, 1960. évi népszámlálásig a jelenlévő összes népesség, 1970. évi népszámlálástól kezdődően a lakónépesség adatai

II.1-4. táblázat: Természetes fogyás alakulása Pilisvörösváron

	1980-1990	1990-2001	2001-2011	2011-2022
Élveszületés	1360	1556	1403	1397
Halálozás	1411	1670	1726	2065
Összesen	-51	-114	-323	-668

forrás: KSH népszámlálási adatai alapján

II.1-5. táblázat: Vándorlási különbözet

	1980-1990	1990-2000	2001-2011	2011-2022
Különbözet	-671	1561	1476	1469

forrás: KSH népszámlálási adatai alapján

II.1-6. táblázat: Tényleges szaporulat

	1980-1990	1990-2001	2001-2011	2011-2022
Természetes fogyás	-51	-114	-323	-668
Vándorlási különbözet	-671	1561	1476	1469
Tényleges szaporulat	-722	1447	1153	801

forrás: KSH népszámlálási adatai alapján

A lakosság **korszerkezete** az elmúlt években jelentős változásokat nem mutatott, a 15 év alatti aránya 15-16%, a 15-64 éveseké 65-66%, a 65 év felettieké 19-20% körül alakult. Az öregedési index értéke, amely a 65 év felettiek számát a 15 év alattiakhoz viszonyítva mutatja, 2023-ban 127% volt, a 100%-ot 2013-ban haladta meg. A város öregedési indexének értéke 2023-ban az országos átlagértékhez (143%) viszonyítva kedvezőbb volt, a vármegyei átlagértékhez (108%) képest viszont kedvezőtlenebb.

II.1-7. táblázat: A népesség korösszetétele

	Pilisvörösvár	Pilisvörösvári járás	Pest vármegye
0-14 év	15%	17%	17%
15-64 év	65%	64%	65%
65 év felett	20%	19%	18%
öregedési index	130%	106%	106%

forrás: KSH 2022-es népszámlálás adatai alapján

Pilisvörösvár lakosságának **nemzetiségi összetételére** jellemző, hogy meglehetősen nagy számban (2223 fő) élnek itt német nemzetiségű lakosok, amely a város teljes népességének csaknem 15%-a. A 2022. évi népszámlálás adatai alapján több német nemzetiségű lakos csak Budapesten és Pécsen él Magyarországon. A német nemzetiségű lakosok száma azonban jelentős mértékben, közel 40%-kal csökkent 2011-hez képest. 2022-ben a többi hazai nemzetiséghez tartozók száma egyenként a

80 főt, illetve a lakónépességen belül az 1%-ot sem éri el Pilisvörösváron. 2011-hez képest jelentősen, 35%-kal emelkedett a nemzetiségi kérdésre nem válaszolók száma, a magukat magyarnak vallóké kisebb mértékben, 4%-kal.

II.1-8. táblázat: Jelentősebb nemzetiségek Pilisvörösváron 2022-ben, fő

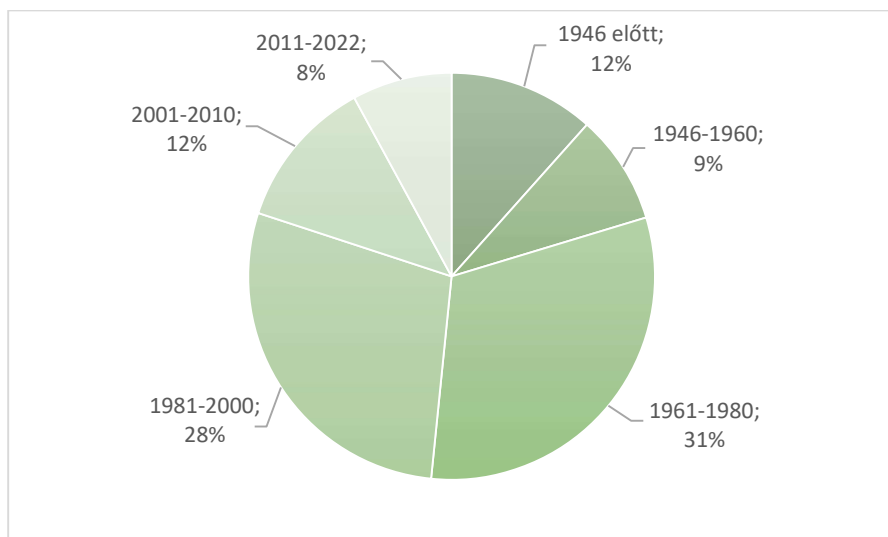
magyar	cigány	lengyel	német	román	szlovák	egyéb
11393	29	21	2223	17	74	140

forrás: KSH 2022-es népszámlálás, nemzetiségi kérdésre adott válaszai alapján

A városban 2022-ben a népszámlálás adatai alapján összesen 5247 **lakás** volt, amelynek 97%-a volt lakott és 3 %-a állt üresen.

A 2022. évi népszámlálás alapján Pilisvörösvár lakásállományának közel harmada 1961 és 1980 között épült és ettől alig marad el az 1981 és 2000 között épült lakások aránya (a teljes lakásállomány 28%-a). A '70-es és 80-as években kimagaslóan sok lakást építettek a településen, ekkor épültek például többlakásos társasházak, továbbá ekkor ugrásszerűen megnőtt a családi házas építkezések száma a kertvárosi részeken – a Karátsonyi-ligeti városrész is az 1970-es években épült be teljesen. A rendszerváltást követően az építkezések száma nagymértékben visszaesett, és a beköltözések ellenére is csak mérsékelt számban épültek új lakások. Az ezredforduló után a lakásépítések száma ismét növekedésnek indult, de a gazdasági válság következtében 2009 után jelentős mértékben csökkent. 2020-ban viszont újra nagymértékben emelkedett lakásépítések száma, az ezredforduló óta a legtöbb lakás (56 darab) egy év alatt 2022-ben épült a városban. 2023-ban az előző évihez képest kevesebb, összesen 32 lakás épült Pilisvörösváron.

II.1-9. ábra: A lakások megoszlása az építés ideje szerint

forrás: KSH 2022-es népszámlálás)

A Pilisvörösváron található lakások komfortosság szempontjából igen jó állapotban vannak. A 2022-es népszámlálás adatai szerint a lakások 97,6%-a tartozik az összkomfortos, illetve komfortos kategóriába. A komfort nélküli, a szükség- és egyéb lakások aránya igen alacsony, nem éri el a lakásállomány 2%-át, ezen lakások egy része nem is lakott.

II.1-9. táblázat: A lakások komfortosság szerint 2022-ben

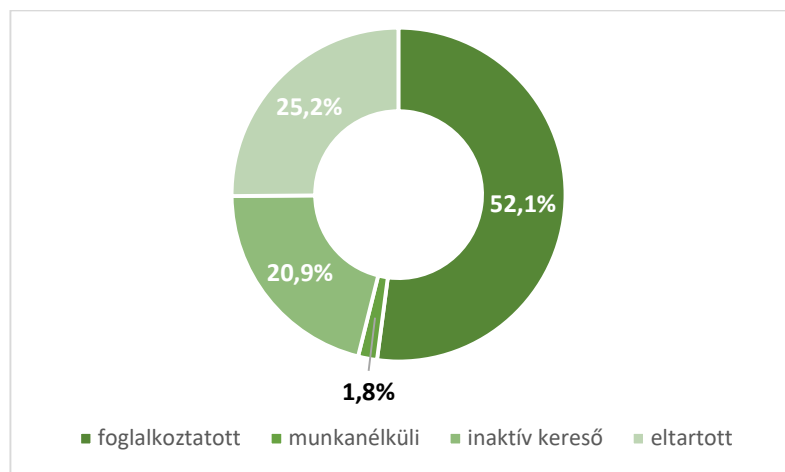
	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	szükség- vagy egyéb lakás
db	4 247	872	30	49	49
%	80,9%	16,6%	0,6%	0,9%	0,9%

forrás: KSH 2022-es népszámlálás adatai alapján

Az egy lakosra jutó **SZIA adóalapot képező belföldi jövedelem** értéke 2023-ban 2,86 millió forint volt Pilisvörösváron, az országos átlagértéket 8%-kal meghaladta, a Pest vármegyei járásszékhelyek átlagától 8%-kal elmaradt. 2013 és 2023 között a pilisvörösvári mutató értéke az országos és a járásszékhelyek átlagához képest is javult. 2023-ban települési támogatásban 234 fő részesült a városban, számuk az előző évhez képest kismértékben emelkedett, de a 2016. évi 350 főhöz képest lényegesen alacsonyabb.

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján a **foglalkoztatottak** aránya a pilisvörösvári lakónépességen belül 52% volt, 2011-hez képest jelentős mértékben növekedett, a munkanélküliek, az inaktív keresők és az eltartottaké csökkent. 2022-ben a foglalkoztatott népesség 51%-a volt férfi és 49%-a nő, a munkanélküli népességen belül a nemek aránya megegyezett (2011-ben a foglalkoztatott és a munkanélküli népességen belül is magasabb volt a férfiak aránya). A nyilvántartott álláskeresők száma a KSH adatai alapján az elmúlt másfél évtizedben 2022-ben volt a legalacsonyabb. 2023-ra 16 fővel növekedett az előző évhez képest. 2024-ben átlagosan 4 fő dolgozott közfoglalkoztatottként a településen, 2 fővel több, mint 2022-ben, amikor a számuk a legalacsonyabb volt 2011 óta (2011 és 2024 között 2012-ben dolgoztak legtöbben közfoglalkoztatottként Pilisvörösváron, 33 fő).

II.1-10. ábra: Foglalkoztatottság alakulása Pilisvörösváron 2022-ben

forrás: KSH 2022-es népszámlálás adatai alapján

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján a Pilisvörösváron élő foglalkoztatottak 42%-a dolgozott Pilisvörösváron, a településről naponta ingázó közel 4400 fő kétharmadának Budapesten volt a munkahelye. A város ingázási egyenleg ugyan negatív, de foglalkoztatási központ szerepét jelzi, hogy 2587 fő más településről járt be Pilisvörösvárra dolgozni.

A lakosság képzettségére vonatkozóan szintén a 2022. évi népszámlálás adatai az irányadók, amelyek alapján 2011-hez képest nőtt a lakosság képzettségi szintje Pilisvörösváron. A városban a legalább 7 éves népesség 21%-a rendelkezett felsőfokú végzettséggel mint legmagasabb befejezett iskolai végzettség. A mutató értéke 7 százalékponttal volt magasabb, mint 2011-ben. Nőtt az érettségivel rendelkezők aránya is a legalább 7 éves népességben belül. Az érettségivel nem rendelkezők közül a legnagyobb csökkenés a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányában történt 2011-hez képest.

II.1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Pilisvörösvár társadalmi rétegzettsége leginkább a város kialakulásának történetében keresendő. A társadalmi rétegződés az egyes városrészek funkcionális és térbeli elkülönüléséből adódott, ám mára ezek az éles határvonalak többségükben elmosódtak, s a városi társadalom egy viszonylag homogén közösséget alkot.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia Pilisvörösvárt 4 városrészt osztja, melyek a város fejlődéstörténetében jelentős szakaszokat jelentettek, az egyes városrészek kialakulása ugyanis Pilisvörösvár lakosságának ugrásszerű növekedését jelentette az adott korszakban.

A Központi városrész az egykori településmagot és környezetét öleli fel, ennek megfelelően itt a jelenik meg legkoncentráltabban a német nemzetiségi gyökerekkel bíró lakosság. (A városrész nemzetiségi jellege fokozatosan oldódik, a sváb lakosság betelepülőkkel való keveredése, valamint az ingatlanpiaci viszonyok következtében).

A Bányatelep egy megjelenésében is elkülönülő városrész, ugyanis ez volt a város egykori szegénynegyede. Ahogy a városrész neve is jelzi, az 1910-es, 1920-as években a működő kőszénbánya mellé az ide költöző bányászoknak szabványlakásokból álló, önálló telepet hoztak létre. A városrész megjelenése, az épületek rossz minősége, valamint az ide érkező nagy számú képzetlen munkásember beköltözése miatt a városközpontban élő svábok megvetéssel tekintettek erre a városrészt, mely meghatározta a terület megítélését a következő 50-60 évre. Az elmúlt évtizedek demográfiai megújulása következtében a Bányatelepre sok az új beköltöző, így a városrész korábbi szegregált jellege teljesen feloldódott.

A Karátsonyi-liget a Bányatelephez hasonlóan egy, a városszerkezetben markánsan megjelenő településrész. A terület az 1960-as években kezdett beépülni, s kertvárosias jellegéből fakadóan a helyi sváb családok, illetve a városba érkező szakképzett munkavállalók egyaránt szívesen költöztek ide.

A Ligeti városrész a későbbiekben is kedvelt lakóközrésznek számított, ennek megfelelően a terület lakói keveredtek a városközponti lakossággal.

A legkésőbb beépült városrész a Szentiváni-hegy (illetve az Őrhegy ehhez közel eső részei), mely a fővárosból kiköltöző értelmiség kedvelt célterülete volt. A Szentiváni-hegy rendszerváltást követően épült be, s az ingatlanpiaci viszonyoknak megfelelően a tehetősebb rétegek vásároltak itt telket.

Összességében elmondható, hogy bár korábban léteztek Pilisvörösváron az egyes városrészekben társadalmilag elkülönülő rétegek, azonban a demográfiai trendeknek és az ingatlanpiaci viszonyoknak megfelelően napjainkban ez már nem jellemző. Szegregált terület, illetve jelentős térbeli-társadalmi konfliktus nincs a településen.

II.1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

A városi kulturális élet kiemelkedőnek mondható. A hagyományőrző rendezvények és egyesületek mellett a felújított városi könyvtár és a Művészetek Háza nyújt rendszeres kulturális kapcsolódási lehetőségeket a város lakossága számára. A Művészetek Házában havonta rendeznek időszakos kiállításokat, előadásokat, rendszeresen fellépnek a helyi zene- és tánccsoportok, emellett nagyobb időközönként író-olvasó találkozók, valamint színházi bemutatók is megrendezésre kerülnek. A kulturális életet szolgálják továbbá a város többi helyén jelen lévő állandó és időszakos kiállítások, melyek helyszíne a Kápolna utcában megtalálható, 2023-ban az önkormányzat tulajdonába került tájház, a Napos Oldal Szociális Otthonban elhelyezett bányász emlékszoba, a Varázskő Galéria, illetve a Hunyadi utcában (Karátsonyi-liget) elhelyezkedő Mű-hely Galéria.

A lakosság tájékoztatását szolgálja az önkormányzat honlapja, applikációja, valamint a helyi média, televízió és újság is biztosítja.

A KSH adatai alapján 2023-ban 60 civil szervezet volt Pilisvörösváron, számuk az elmúlt évtizedben 55 és 65 között alakult. A városban a helyi civil

élet igen aktív, a közösség jól mozgósítható. A helyi közösség aktivitása, a civil kezdeményezések nagy száma részben a városban lakók múltjának, a sváb kötődésnek is köszönhető. Pilisvörösvár sváb gyökerei közismertek, a várost „az ország legnagyobb német ajkú települése”-ként is szokták emlegetni. A német ajkú közösség identitástudata igen erős, ez főként a civil szervezetek nagy számában, illetve a hagyományőrző rendezvények, kulturális alkalmak rendszeres szervezésében mutatkozik meg. Pilisvörösváron nagy számú civil szervezet van jelen, ezek többsége sport- illetve hagyományőrző egyesület.

Pilisvörösvár több évszázada német nemzetiségi település, az első német anyanyelvű lakosok a törökök kiűzését követően, 1689-ben érkeztek az elnéptelenedett grófi területre. Leszármazottjaik hosszú évszázadokon át ápták és ápolják ma is ősök hagyományait, kultúráját, nyelvét. Mindezt az sem tudta megtörni, hogy a II. világháborút követő kitelepítések után – amelyben Pilisvörösvár szerencsére nem volt érintett – Magyarországon nem volt előny a német származás. Az 1950-es évek közepétől kezdve indult újra a német nemzetiségi kulturális élet, amelynek egyik éllovasa volt Pilisvörösvár, hiszen az országban elsőként alakult meg a Német Nemzetiségi Tánccsoport, amely azóta is töretlenül ápolja a sváb tánckultúrát. A szocializmus időszakában is őrizte a lakosság a nemzetiségi hagyományokat, rendszeresen tartottak német nyelvű szentmiséket, beindult az iskolákban a német nyelvoktatás. A rendszerváltást követően sorra alakultak a nemzetiségi egyesületek, amelyek tagjai hűen ápták az ősök által hátrahagyott kincset. A sváb hagyományok az egész várostérséget jellemzik.

A 2022-es népszámlálási adatok alapján Pilisvörösváron 2223 fő, a lakosság 15%-a vallotta magát német nemzetiségűnek. A 2024. évi önkormányzati választások idején közel 1150 fő szerepelt a nemzetiségi névjegyzésben, amely országosan is kiemelkedő szám.

A városban 1994 óta folyamatosan működik Német Nemzetiségi Önkormányzata (NNÖ), amelynek legfontosabb feladata a nemzetiségi érdekek védelme, a nemzetiségi örökség ápolása és továbbadása. Ebben nagy segítséget kap az önkormányzat a város nemzetiségi egyesületeitől, akikkel közösen valósítja meg célkitűzéseit. Az NNÖ és a nemzetiségi egyesületek szerves részét képezik a város kulturális programkínálatának.

Az oktatásban is nagy előrelépés történt a nemzetiségi nyelv és hagyományörzés területén. A város mind az 5 óvodája német nemzetiségi nevelést folytat, két általános iskolájában német nemzetiségi oktatás zajlik, a 2004 óta a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának fenntartásában, 2021-től tulajdonában működő kétnyelvű Friedrich Schiller Gimnázium és Kollégium pedig lehetőséget ad a nemzetiségi érettségi megszerzésére. A Pilisvörösvári Templom Téri Német Nemzetiségi Általános Iskola az Érdi Tankerületi Központ, a Pilisvörösvári Német Nemzetiségi Általános Iskola 2017 óta pedig Pilisvörösvár Német Nemzetiségi Önkormányzatának fenntartásában működik (utóbbi iskola 2021-ben a német nemzetiségi önkormányzat tulajdonába is került). Mindkét általános iskolában 2012-ben vezették be a kétnyelvű német nemzetiségi képzést. Pilisvörösváron mindezek alapján adott a lehetőség, hogy a gyermekek óvodáskortól az érettségiig német nemzetiségi oktatásban részesüljenek. A sváb kultúra továbbéltetésére biztosít közösségi teret az ún. „Sváb Sarok”, amelynek épületét Pilisvörösvár Város Önkormányzata 2021-ben adta használatba a Német Nemzetiségi Önkormányzatnak. A Sváb Sarok épületét az elmúlt években újítták fel. Az önkormányzat térítésmentes használatot biztosít a „Sarokban”.

II.1.7.4. A település társadalma - összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•a település lakosságának száma nő •módosabb társadalmi réteg beköltözése •beköltözéshez vonzó környezet •kedvező foglalkoztatottsági mutatók	•a járási és a vármegyei átlaghoz képest is gyorsabb az előregedés folyamata •a települési identitást meghatározó német nemzetiségi hagyományok eltűnésének veszélye a német nemzetiségi kötődéssel rendelkező lakosok számának csökkenésével

II.1.8. A település humán infrastruktúrája

II.1.8.1. Humán közszolgáltatások

Pilisvörösváron a humán közszolgáltatások megfelelő színvonalon működnek, a város lakossága – továbbá a város környező településein élők – számára a megfelelő közszolgáltatások elérhetők. A város járási központ, ennek megfelelően az oktatási, egészségügyi, szociális és közigazgatási feladatok közül másodfokú feladatokat is ellát. A humán infrastruktúra területén Pilisvörösvárnak kiemelt szerepe van a várostérsége ellátásában.

Pilisvörösvár a várostérség oktatási központja, a várostérségből számos gyermek érkezik, a középiskolai oktatást a várostérségen kívülről érkezők is igénybe veszik. Az **egészségügyi ellátás terén Pilisvörösvár a szakrendeléseket biztosítja a várostérségnek**: az alapellátás minden településen biztosított, a komolyabb, kórházi ellátást viszont a fővárosban vehetik igénybe. Sokat javítana a térség egészségügyi ellátásán, ha szakrendelések köre bővebb lenne, valamint az ún. egy napos fektető létesülne.

Oktatás

Az alapfokú oktatási feladatokat 5 óvoda és 3 általános iskola látja el. Az **óvodák** viszonylag koncentráltan helyezkednek el. A Pilisvörösvári Német Nemzetiségi Óvoda (NNÓ, Rákóczi u.-i székhely intézmény), valamint 2 tagintézménye (Széchenyi utcai Tagóvoda, Gradus Tagóvoda) a városközpont keleti részén, a Bányatelep határán, a Ligeti Cseperedő Tagóvoda, valamint a Szabadság úti Tagóvoda a város nyugati részén található. Az 5 óvodaépületben összesen 22 csoportban 540 gyermek foglalkoztatására van lehetőség.

A Széchenyi Tagóvoda közép távú jövőképében² a külső foglalkoztató létrehozása szerepel, amely a mozgásigény kielégítésére és fejlesztésére, az egészséges életmód kialakításában játszik fontos szerepet. A mozgáskultúra támogatása és a német nemzetiségi nevelés mellett a magyar néphagyományok közvetítése is kiemelt feladat számukra. A Széchenyi Tagóvoda konkrét fejlesztései között szerepel az infrastruktúra korszerűsítése, így az óvoda területén a külső világítás kialakítása, a fűtés modernizálása, a gyermekmosdók felújítása, a kerítés karbantartása, az udvari burkolatok modernizálása, illetve a játéktároló felújítása és bővítése. A Széchenyi Tagóvoda fejlesztési terveiben megjelenik az eszközfejlesztés is, amely a linóleum és szőnyegek cseréjét, mozgásfejlesztő játékok vásárlását, továbbá egy kerámiaégető kemence beszerzését takarja. A tagóvoda digitális eszközfejlesztései a wifi hálózat kiépítésére, színes nyomtató és 2 db laptop beszerzésére terjed ki. A Széchenyi Tagóvoda humán erőforrás állományfejlesztési között megjelenik az adminisztrátori és a takarító státusz létrehozása, továbbá az óvodapedagógus hiány megoldása. A Széchenyi utcai Tagóvoda udvarának fejlesztése európai uniós támogatással fog megvalósulni.

A Szabadság utcai Tagóvoda fő célja a 3-6 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Nevelési céljaik között szerepel az óvodás gyermekek mozgásra és természetes élethelyzeteket teremtő szabad játékra támaszkodás, így a mozgásműveltség kialakítását tervezik. Német nemzetiségi óvoda révén fontos számukra a nyelv, a hagyományok elsajátítása, a nemzetiségi identitás kialakítása. A Szabadság utcai Tagóvoda fejlesztési elképzelései az udvar fejlesztésére terjednek ki, amely

² Az egyes intézmények fejlesztési elképzeléseit a 2021-ben elvégzett intézményi felmérések eredményei alapján összegeztük.

a nagyobbak számára is kihívást jelentő mászókomplexummal és ütésálló burkolattal bővülne.

Az NNÓ 5-7 évre vonatkozó jövőképében a gyermekek fejlődésének támogatása, a biztonságos környezet nyújtása, a német nemzetiség erősítése szerepel. A szervezet konkrét fejlesztései között megjelenik az udvari játszóház bontása, újjá építése, biciklitároló és szaletli telepítése, az udvari játékok karbantartása és a mosdók felújítása, mint infrastrukturális fejlesztés. Digitális eszközfejlesztés alatt a laptopok, okos tv-k és hangosító eszközök beszerzését értik. A szervezetfejlesztésen belül a csapatépítő tréningek szervezése, öltöző helyiségek berendezése szerepel. A humán erőforrás állomány fejlesztési terveire vonatkozóan takarító vagy konyhai alkalmazott felvételét, karbantartó és hiányzó nemzetiségi óvodapedagógusok alkalmazását irányozzák elő. A kapcsolati hálózat fejlesztése a nemzetiségi óvodákkal való kapcsolattartásra, illetve a testvérvárosok óvodájával való kapcsolatfelvételre terjed ki. Újszerű, áttörő fejlesztési elképzeléseik között szerepel a képző intézményekkel való kapcsolatfelvétel, hogy gyakorlati intézménnyé váljon.

A Ligeti Cseperedő Tagóvoda a Pilisvörösvári Német Nemzetiségi Óvoda részeként rendelkezik intézményi szintű fejlesztési tervvel. Az óvoda konkrét infrastrukturális fejlesztései között szerepel az épület gépészete, illetve a kazán és fűtésrendszer megújítása. A nem digitális eszközfejlesztés része az udvari játékok felújítása, fejlesztése és az udvari tárolók bővítése, míg a digitális eszközfejlesztés a laptopok felújítására, bővítésére vonatkozik. Cél továbbá a hiányzó pedagógus állások betöltése. A kapcsolati hálózat fejlesztésénél a kapcsolatfelvételt, a testvérvárosi intézményekkel történő szakmai együttműködés kialakítása a cél. Az udvari játékok bővítése a Ligeti Cseperedő Alapítvány támogatásával készült.

A Gradus Óvodában a környezettudatos óvoda képe meghatározó. Cél a gyermekek környezettudatos szemléletének erősítése. Ennek alapján több gyümölcsfát, ehető termésű bokrokat szeretnének ültetni az udvaron. A

Gradus Óvoda infrastruktúrájának fejlesztése, a tető felújítása révén a beázások megszüntetése, valamint az épület energetikai korszerűsítése európai uniós támogatással fog megvalósulni.

Az **iskolás** korú gyermekek oktatása is több különböző intézményben folyik. A Templom Téri Német Nemzetiségi Általános Iskola és a Német Nemzetiségi Általános Iskola (NNAI, Vásár tér) mellett Pilisvörösváron működik az alapítványi Palánta Általános Iskola is. A Templom téri iskolában a tanítás 27 osztályban folyik 597 tanulónak. A Vásár téri intézményben 16 osztályban 445 diák, a Palánta Általános Iskolában 10 osztályban 199 gyermek tanul.

A Templom Téri Általános Iskola konkrét fejlesztései elképzelései elsősorban az infrastruktúrára irányul, így megjelenik a fűtési rendszerük korszerűsítése, a villamoshálózat fejlesztése, a tornaterem tetőszerkezetének javítása, az épület belső termeinek és közösségi tereinek felújítása, illetve a „kisépület” udvarának kialakítása. Az iskola digitális téren az eszközfejlesztését is előirányozza, a digitális oktatás erősítését kiemelt feladatként kezelik, s ennek finanszírozását önerőből végzik. Az általános iskola a kapcsolati hálózatok fejlesztése során az Erasmus programok és a város iskoláinak együttműködését javítaná. Az NNAI 5-7 évre vonatkozó jövőképét a Komplex Intézményfejlesztési Program 2018 határozza meg. Infrastrukturális fejlesztései a kazánház felújítására, fűtésszabályozási rendszerének felújítására és az épületbővítésre terjed ki. Nem digitális eszközfejlesztésként a bútorzat folyamatos cseréje, digitális eszközfejlesztésként az interaktív kijelzők beszerzése jelenik meg. A szervezet célja továbbá a pedagógiai asszisztencia bővítése, illetve a kapcsolati hálózatok fejlesztése. Utóbbin belül a Schiller Gimnáziummal, nemzetiségi fenntartású általános iskolákkal tervezi az együttműködés kialakítását.

Pilisvörösvár **középfokú oktatási intézménye** a Friedrich Schiller Gimnázium és Kollégium. Az intézmény Magyarország legnagyobb német

nemzetiségi gimnáziuma. Ennek megfelelően az iskolában folyó kéttannyelvű képzés országos szinten is kiemelkedő, ezért a helyiek mellett az ország számos más településéről is érkeznek ide tanulók. (Ezt segíti elő, hogy a gimnáziumhoz bentlakásos **kollégium** is tartozik, ahol a messzebből érkezett diákok elszállásolhatók. A kollégiumot jelenleg 35 diák veszi igénybe.) Az iskolában 19 osztályban 524 diák tanul.

A Friedrich Schiller Gimnázium és Kollégium mellett korábban a városban működött a Muttnyánszky Ádám Szakképző Iskola is, azonban az intézményt a fenntartó Pest Megyei Önkormányzat 2007-ben bezáratta, így ma már további középfokú oktatási intézmény nem működik a városban.

Pilisvörösváron további oktatási intézmény a Cziffra György Alapfokú Művészetoktatási Iskola, amely 3 pilisvörösvári és 1 tinnyei telephelyén összesen 23 tanteremmel rendelkezik. 2024-ben 302 tanulója volt.

A **Pedagógiai Szakszolgálat**a konkrét fejlesztései között szerepel az infrastruktúra fejlesztése, amelyen belül az ingatlanok bővítése, a jelenlegi ingatlan felújítása és a vizsgálószobák hangszigetelése jelenik meg. A nem digitális eszközfejlesztés a korai fejlesztéshez szükséges speciális eszközök beszerzésére terjed ki, míg a digitális fejlesztésnél laptopok beszerzése tervezett. A konkrét fejlesztések között szerepel a szervezetfejlesztés is, amely az anyagi támogatásokra, intézményi kirándulások szervezésére és jutalomosztásra irányul. A humán erőforrás állományának fejlesztését a szakvizsgák megszerzésének támogatásában képzei el a szervezet. A kapcsolati hálózatok fejlesztésben a szakmai nap szervezését látják fontosnak, melyek önerős beruházásként valósulnának meg. Újszerű fejlesztési elképzeléseik a magas színvonalú szakszolgálati ellátásra terjednek ki.

Pilisvörösváron várhatóan 2025 nyarán nyílik meg a tanuszoda, amely elősegíti az úszásoktatást a településen.

Egészségügy

Az **alapfokú egészségügyi ellátás** Pilisvörösváron biztosított. A városban 6 háziorvos, továbbá 3 gyermekorvos és 3 fogorvos is rendel.

A térségi **szakorvosi rendelőintézetben** a következő szakrendelések érhetők el a település, illetve Pilisszántó, Pilisszentiván, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Tinnye és Solymár lakossága számára: bőrgyógyászat, diabetológia, dietetika, érsebészet, fizioterápia, gyermek pulmonológia, foglalkozás-egészségügy, fül-orr-gégészet, gyógytorna, infúziós terápia, kardiológia, laboratórium, neurológia, nőgyógyászat, ortopédia, pszichiátria, pszichiátriai rehabilitáció, pszichológia, reumatológia, röntgen, sebészet, szemészet, ultrahang.

A szakorvosi rendelő új épületszárnnal történő kibővítése európai uniós támogatással fog megvalósulni. Az új épületszárnyban kizárólag az alapellátáshoz kapcsolódó háziorvosi, gyermekorvosi és védőnői ellátás kapna helyet, ezáltal a járóbeteg- és az alapellátás elkülönítetten működhet majd az épületcsoporton belül.

A városban 3 **gyógyszertár** is működik, gyógyszerügyi ügyeletet a Kulcs Patika (Fő u. 109.) lát el. A városban kórház nem működik, azonban a sürgősségi ellátást segíti elő a szakrendelő mellett elhelyezkedő **mentőállomás** (Pilisvörösvár, Fő u. 130.).

Szociális ellátás

Pilisvörösváron a szociális ellátás megoldott, amely nem csupán a helyiek, hanem a térségben élő hátrányos helyzetben lévők számára is megfelelő megoldást nyújt. A városban biztosított a családsegítés, a gyermekjóléti szolgáltatások, a védőnői szolgálat és a házi segítségnyújtás mellett a bentlakásos intézmények is elérhetők. A szociális ellátások nagy része a Városi Napos Oldal Szociális Otthon keretein belül biztosított (idősek nappali ellátásában engedélyezett férőhelyeinek száma 55 fő), emellett

szociális feladatokat lát el az egyházi fenntartású Szent Erzsébet Otthon (250 működő férőhellyel), valamint Pest Megyei Viktor Egyesített Szociális Intézmény Pilisvörösvári Otthona, amely az értelmi sérültek ellátásáért felel. A Virgonc Gyermezház 40 fogyatékkal élő gyermeket lát el. Bölcsődei ellátást a városban a Tipegő Bölcsőde biztosít, amelynek új, Lévai közti tagintézménye 2024-től fogad gyermekeket. Az európai uniós támogatással megépített 40 férőhelyes új bölcsőde jelentősen megnövelte a Tipegő Bölcsőde kapacitását (a 2016 óta a Szent István utcában működő intézményi egység ugyanis mindössze 26 férőhelyes).

A **Városi Napos Oldal Szociális Központ** szolgáltatásai: házi segítségnyújtás, személyi gondozás, idősek nappali ellátása, idősek átmeneti gondozóháza, fogyatékkal élő személyek nappali ellátása, család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ, szociális étkeztetés. A rászorulóknak minden korosztályban segítséget kaphatnak. Étkeztetést, házi segítségnyújtást, idősek nappali ellátását, fogyatékkal élők nappali ellátását, család- és gyermekjóléti szolgálatot pilisvörösvári, pilisszentiváni és pilisszántói lakosoknak biztosít az intézmény. Az időskorúak gondozóházát, otthonápolási szolgálatot pilisvörösvári lakosok vehetnek igénybe. 2024-ben 70 fő részesült szociális étkeztetésben, házi segítségnyújtásban 26 fő kapott támogatást. Az idősek nappali ellátását 21 fő, a fogyatékkal élők nappali ellátását pedig 9 fő vette igénybe. A **család- és gyermekjóléti központ** ellátási területe: Pilisborosjenő, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Pilisszántó, Pilisszentiván, Pilisvörösvár, Solymár, Tinnye, Üröm. A Városi Napos Oldal Szociális Központ Fogyatékosok Nappali Otthonának helyt adó épület lebontása és egy új, korszerű épület megépítése európai uniós támogatással fog megvalósulni (jelenleg a 20 fős kapacitással rendelkező otthon a nem megfelelő műszaki körülmények miatt mindössze 10 főt tud ellátni).

Pilisvörösvár intézményeiben mindent megtesznek azért, hogy megfelelően egészséges ki a gyermekek otthon szerzett tapasztalatait. Már

kisgyermekkorától az intézmények nevelési szempontjának alapköve a gyermekközpontság, a befogadás. Ennek megfelelően a város a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön. A nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelésében biztosítják az önazonosság megőrzését, ápolását, megerősítését, átörökítését. A közösséghez tartozás jó érzését élményt adó hagyománnyá vált programokkal, az ünnepekre való készülődéssel és a közös ünnepléssel erősítik.

Egyéb közszolgáltatások

A város rendvédelmi feladatait a **Pilisvörösvári Rendőrőrs** látja el, 24 órás szolgálatot tart fenn. A rendőrség mellett 2 **civil egyesület**, a Liget Polgárőr Egyesület és a Pilisvörösvári Polgárőr Egyesület végez polgárvédelmi feladatokat. A városban Tűzoltóőrs nincs jelen, a tűz- és katasztrófavédelmi feladatokat a **Pilisvörösvári Önkéntes Tűzoltó Egylet** tagjai látják el.

Az Önkéntes Tűzoltó Egyesület középtávú célja a további működés biztosítása. Ennek alapján újabb finanszírozási források felkutatását, lehetőségek szerinti igénybevitelét tervezik. A konkrét fejlesztések az infrastruktúra fejlesztésére, így a tetőszigetelés, fűtés és világítás korszerűsítésre irányulnak. Az eszközfejlesztés a tűzoltó technikai eszközök és védőfelszerelések beszerzésére terjed ki. Humán erőforrás állomány fejlesztésénél az új tagok bevonása előirányzott. A kapcsolati hálózatok fejlesztésénél a meglévő németországi és ausztriai kapcsolatok fenntartása, továbbá újak keresése rajzolódik ki. A Tűzoltó Egyesület munkáját az évente kapott civil egyesületi támogatás, pályázatok és önerős beruházások biztosítják.

Közszolgáltatásként értelmezhető a szabadidő eltöltésére szolgáló lehetőségek biztosítása is. Ezen a téren jelentős fejlesztések történtek az

elmúlt években, többek között pumptrack pálya és görpálya is épült a településen, felújították a játszótereket.

II.1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Pilisvörösváron szegregátumok nem alakultak ki, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű lakosok nem különültek el a városi térben. Ezzel együtt az önkormányzat meghozta a szükséges intézkedéseket, hogy az esélyegyenlőség a város minden polgára számára biztosított legyen. Az esélyegyenlőség biztosításának fontosabb intézkedései:

- aktív időskor fenntartását segítő programok,
- akadálymentesítések,
- sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók integrált nevelésének, oktatásának biztosítása,
- időskorúak, önmagukat ellátni nem tudó, fogyatékkal élők otthonmaradásának elősegítése az étkeztetés biztosításával, idősek klubjának működtetésével.

II.1.8.3. A település humán infrastruktúrája - összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
• a meglévő szolgáltató és ellátási funkciók jó minősége • erős helyi identitás („az ország legnagyobb németajkú települése”) • oktatási létesítmények megléte • élő hagyományok jelenléte • nemzetiség aktív jelenléte	• előregedés, az idős lakosság ellátottsági rátájának folyamatos növekedése • a járási és megyei átlaghoz képest is gyorsabb az előregedés folyamata • a települési identitást meghatározó német nemzetiségi hagyományok eltűnésének veszélye a német nemzetiségi kötődéssel rendelkező lakosok számának csökkenésével

II.1.9. A település gazdasága

A település jó gazdasági mutatókkal rendelkezik. A város gazdasága az elmúlt 35 évben hatalmas fejlődésen ment keresztül, alvótelepülésből térségi foglalkoztatóvá nőtte ki magát.

Pilisvörösváron a turizmus nem húzóágazat. Az idegenforgalmi látványosságok, a számos színvonalas kulturális program és rendezvény, a turisztikai infrastruktúra elsősorban a város lakóinak és a környékbeli kikapcsolódási lehetőségeit biztosítja.

II.1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Gazdasági szempontból Pilisvörösvár – térségi szerepköréhez hasonlóan – speciális helyzetű település. A város térségi központként **erős helyi gazdasággal** rendelkezik, ám Budapest közelsége, s a főváros elszívó ereje a térségi gazdasági viszonyokban és a munkaerő-áramlásban is megmutatkozik. Pilisvörösvár gazdasági súlyát így **a budapesti agglomeráció részeként is értelmezni kell.**

Az agglomeráció északnyugati részének települései (Pilisvörösvár, Pilisszentiván, Solymár, Piliscsaba) fejlett gazdasággal rendelkeznek, amely térségi szinten meghatározó, s nagy számú munkahelyet jelent az itt élőknek. Megfelelő közlekedési tengelyek, illetve gyorsforgalmi út híján a **térség gazdasági súlya agglomerációs szinten nem mondható erősnek**, hiszen Budapest határában a gyorsforgalmi utak mentén ún. „kereskedelmi/gazdasági elővárosok” jöttek létre (Budaörs, Biatorbágy, Dunaharaszti, Vecsés-Gyál, Dunakeszi-Fót). Ezzel együtt a **pilisvörösvári térség településeinek gazdasága meghatározó szerepet tölt be a fővárosi agglomeráció északnyugati részén**, s a távlati közlekedési fejlesztési elemek (M100, M10) megvalósulása esetén a térség gazdasági súlyának további erősödésével számolhatunk.

II.1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A KSH adatai alapján 2023-ban 1572 darab vállalkozás működött pilisvörösvári székhellyel, 9%-kal kevesebb, mint 2022-ben. 2017 és 2022 között viszont folyamatosan, összességében 44%-kal nőtt a működő vállalkozások száma.

II.1-10. táblázat: Működő vállalkozások száma Pilisvörösváron nemzetgazdasági ágak szerint, 2023

	Működő vállalkozások száma
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	10
Feldolgozóipar	123
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	6
Vízellátás	4
Építőipar	262
Kereskedelem, gépjárműjavítás	248
Szállítás, raktározás	68
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	42
Információ, kommunikáció	79
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	29
Ingatlanügyletek	41
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	232
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	113
Oktatás	66
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	43
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	47
Egyéb szolgáltatás	159
Összesen	1572

forrás: KSH

A legtöbb vállalkozás az építőipar nemzetgazdasági ágban működött a településen. Az építőipart is magában foglaló ipari szektor részesedése a város gazdasági szerkezetében (25%) magasabb az országos átlaghoz (20%) viszonyítva. Az ipari szektoron kívüli nemzetgazdasági ágak közül a kereskedelem, gépjárműjavítás, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, valamint az egyéb szolgáltatás részesedése magasabb a város gazdasági szerkezetében az országos átlaghoz képest. A működő vállalkozások közel háromnegyede alapvetően szolgáltatási jellegű területeken tevékenykedik.

Pilisvörösvár gazdasága rendkívül összetett. A XX. század első felében legnagyobb gazdasági ágazatnak számító kőszénbányászat mára teljesen megszűnt, azonban a település nyugati határán az egykori ásványbánya és vakolatgyár helyén - még ma is működik a dolomitbánya.

Pilisvörösvár sokszereplős gazdaságában az idetelepült nemzetközi gazdasági vállalatoktól, a helyi gyökerű – esetenként országos hírű – középvállalkozásokon keresztül a néhány főt foglalkoztató kisvállalkozásokig, illetve egyéni vállalkozókig, minden szintű gazdasági szereplő megtalálható. Országos szinten is jelentős cég pl. az építőanyaggyártó Saint-Gobain Hungary Kft., a terménykereskedelemmel, keveréktakarmánygyártással és forgalmazással foglalkozó UBM Csoporthoz tartozó UBM Feed, UBM Grain és UBM Agro Zrt., a szállítmányozási és logisztikai tevékenységet végző DACHSER Hungary Kft., a CBA országos hálózat tagjaként élelmiszer kis- és nagykereskedelemmel foglalkozó Halmschláger Trade Zrt., a kiváló édességeket gyártó Szamos Marcipán Kft., a pilisvörösvári telephellyel is rendelkező Central Drinks Kft..

A település gazdasága az elmúlt 30 évben hatalmas fejlődésen ment keresztül. A rendszerváltást megelőzően Pilisvörösvár munkaügyi szempontból „alvótelepülésnek” számított: a városban kevés volt a munkalehetőség, a munkavállalók többsége a fővárosba ingázott a nagyobb termelővállalatokhoz (Óbuda MGTSZ, Rozmaring MGTSZ, Óbudai

Hajógyár, Selyemipari vállalat, textilipari vállalatok). A rendszerváltást követően viszont nagyszámú új helyi kis- és középvállalkozás jelent meg a városban, amely helyi gyökerekkel rendelkezett, ezért Pilisvörösváron akart fejlődni. Ezek az idő múlásával egyre meghatározóbb vállalkozásokká nőttek ki magukat, s régiós – esetenként országos – szintű gazdasági szereplőkké váltak. Ezek között kell említeni többek között a Szamos Marcipánt, Hofstädter Kft.-t, a Bányai Bútort, a Tácsik Pékséget vagy a Müller Papírt.

A településen a mezőgazdasággal foglalkozó működő vállalkozások száma viszonylag csekély (2023-ban összesen 8 darab). A 2020. évi agrárcenzus idején 30 gazdaság volt a településen, amelyek 800 hektár mezőgazdasági területet használtak (ennek 79%-a szántó, 19%-a gyeperő, további 2%-a pedig gyümölcsös és szőlő volt). Hagyományos állattartás szinte egyáltalán nincs a településen. Az egykori TSZ-majorok helyén lovardák működnek, melyek turisztikai-rekreációs feladatokat látnak el.

Pilisvörösvár térségének turisztikai adottságai kedvezők, hiszen a Budai-hegység, illetve a Pilis által határolt Pilisi-medence a kirándulók és a kikapcsolódni vágyók kedvelt célterülete. Ezzel együtt mind a térségben, mind a városban csupán alkalmi, „egynapos” turistákkal találkozhatunk, a térség turizmusa többségében a természetjárókra korlátozódik. Pilisvörösváron, illetve a környező településeken a természeti adottságokra alapozva (hegyek, bányatavak, horgásztavak) javítható a turisztikai kínálat, s erősíthető még a térség idegenforgalmi bázisa. A bányatavak környéke az itt elhelyezkedő hajdani kemping, valamint a környező erdő- és zöldfelületek miatt kifejezetten nagy fejlesztési lehetőségekkel bír. Kiépült (bár fejlesztésre szoruló) a futópálya, amely a várostérség lakóinak sportolási lehetőségeit bővíti. További idegenforgalmi érték a település múltját és hagyományait bemutató "Lahmkrum" helytörténeti emlékpark, valamint a bányászpark, a Kálváriadomb, továbbá a város épített értékei

(Bányatelepi Szent Borbála plébániatemplom, Erdei kápolna, Török-kút, Zsidótemető, római katolikus templom és plébánia).

Szervezett programokról, turisztikai marketingről leginkább a város külterületén megtalálható lovasmajorok esetében beszélhetünk. A településen 7 szálláshely (3 panzió, valamint 4 magán- és egyéb szálláshely) működik, összesen 117 férőhellyel. A település szállóvendég-forgalma nem jelentős, 2024-ben 3738 vendég (82%-uk belföldi) 9847 vendégéjszakát töltött el Pilisvörösváron. Az egy lakosra jutó idegenforgalmi adóbevétel értéke Pilisvörösváron 2,5 forint volt, összevetésképp ugyanekkor az egy lakosra jutó helyi iparüzési adóbevétel 92295 forint volt.

Pilisvörösváron 2024-ben 45 vendéglátóhely működött, amelyek közül 22 volt étterem, illetve büfé, 6 pedig cukrászda. Ugyanekkor 40 élelmiszer és élelmiszer termék jellegű vegyes üzlet, 90 nem élelmiszertermék jellegű üzlet, 16 nagykereskedelmi raktár, 12 gépjárműüzlet és 2 üzemanyagtöltő állomás volt a városban. 2025-ben a Lidl nyitott új üzletet a településen.

II.1.9.3.A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

A KSH adatai alapján a 2023-ban pilisvörösvári székhellyel működő 1572 vállalkozás közel 90%-a volt 1-9 főt foglalkoztató mikrovállalkozás, 5%-a 10-49 fős kisvállalkozás a 4 közép- és 4 legalább 250 fős nagyvállalat mellett (a vállalkozások 5,5%-ának foglalkoztatotti létszáma 0 vagy ismeretlen volt). Ezeken kívül olyan vállalkozások is működtek a városban, amelyeknek a székhelye más településen volt (pl. Bárdi Autó Zrt., Timár Vaskereskedelmi Kft., YooWc Kft.). Meg kell említeni, hogy az ipari múlt és az ipari hagyományok ma is érződnek Pilisvörösvár gazdaságán, hiszen a városban jelentős számú ipari, illetve feldolgozóipari vállalkozás van jelen.

A település gazdasági egységei többnyire koncentráltan helyezkednek el. Nagyobb gazdasági üzemek, csarnokok főként a település keleti bejáratánál kijelölt gazdasági területeken, a 10-es főút két oldalán találhatók. A kereskedelmi-szolgáltató egységek többségében a Fő utca, illetve kisebb mértékben a Szabadság utca mentén helyezkednek el.

A ceginformacio.hu adatai alapján a legnagyobb nettó árbevétellel rendelkező pilisvörösvári székhelyű vállalatok az UBM Grain Zrt., az UBM Feed Zrt., a Saint-Gobain Hungary Kft., a DACHSER Hungary Kft. és a Halmschlager Trade Zrt.. Az elmúlt években több pilisvörösvári telephellyel rendelkező vállalkozás végzett fejlesztést, telephelybővítést és ilyen irányú tervek a jövőre vonatkozóan is vannak. A felmerülő telephelybővítések, kapacitásnövekedések a foglalkoztatottság, a helyi munkaerő megtartására pozitív hatással bírnak.

A távlati célokat, fejlesztési elképzeléseket tekintve Pilisvörösvár számára az elkövetkezendő évek egyik legfontosabb kihívása, hogy miként tudja az energiafelhasználást és a károsanyag-kibocsátást csökkenteni, a megújuló energiák arányát növelni, és a fenntartható lakó- és vállalkozói környezetet biztosítani polgárai és vállalkozásai számára.

A város a megújuló energiák hasznosítása szempontjából viszonylag kedvező adottságokkal rendelkezik (napenergia, szélenergia), a közösségi közlekedés rendszere kialakult, ugyanakkor az alternatív közlekedési lehetőségek korlátozottak és a Pilisvörösvárt elkerülő út megépülése hozná a legnagyobb potenciált a város számára.

II.1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A pilisvörösvári gazdaság versenyképessége megfelelő, hiszen a munkaerő elérhetősége, valamint képzettsége tekintetében a vállalatoknak van merítési lehetősége. A helyi lakosság képzettsége kifejezetten jónak mondható, a 2022-es KSH adatok szerint - 7 éves és idősebb népességet vizsgálva a legmagasabb iskolai végzettség szerint - a következő értékeket kapjuk:

- felsőfokú: 2880 fő
- középfokú: 6823 fő
- alapfokú: 2427 fő
- nem végezte el az általános iskola 8. osztályát: 1333 fő

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján a legalább 6 éves népesség 85%-a digitális tevékenységet is szokott végezni, 11%-a magas szintűt is.

Ugyanakkor a városnak problémát jelent a főváros közelsége és munkaerő-elszívó ereje, hiszen a képzett munkaerő egy része Budapesten keres munkát. Pilisvörösvárról a 2022. évi népszámlálás adatai alapján a foglalkoztatottak közel 60%-a, mintegy 4400 fő ingázik naponta más településre, ebből kb. 2900 fő Budapestre. Emellett jelentős még az elingázás mértéke a szomszédos településekre, főként Solymárra (~300 fő), Pilisszentivánra (~200 fő) és Piliscsabára (~100 fő).

Ezzel együtt jelentős a településre ingázók száma is, hiszen naponta mintegy 2600 fő érkezik a városba. Az ide érkezők között nagy számban vannak a fővárosból érkezők, mellette főként a térség településeiről, illetve

a 10-es főút, illetve a 2-es számú vasútvonal melletti településekről (Pilisszentiván, Piliscsaba, Pilisszántó, Solymár, Dorog, Esztergom) ingáznak Pilisvörösvárra az emberek.

Az elérhetőség szempontjából a város 2-es számú vasútvonal menti fekvése kifejezetten kedvező, míg a gyorsforgalmi közúti kapcsolat hiánya a főváros felé problémaként értékelhető.

II.1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok

Pilisvörösváron a lakásállomány folyamatosan bővült az elmúlt évtizedben, 2023-ban 5290 lakás volt a településen, számuk 2013-hoz képest 8%-kal emelkedett. A lakások 99%-a magánszemély(ek) tulajdonában van, túlnyomó többsége összkomfortos vagy komfortos, a lakások 46%-a négy vagy többszobás. A KSH 2023. évi adatai alapján a lakások 88%-a be van kapcsolva a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba, 79%-a pedig a közcsatornahálózatba. 2023-ban 55 használt lakást értékesítettek a településen, ami a 2020-as években ugyan kiemelkedőnek számít, de a 2010-es évek második felében jellemző értékektől elmarad. Az értékesített használt lakások átlagos ára 2023-ban közel 54 millió forint Pilisvörösváron, az országos és a vármegyei értéket meghaladta.

Az újonnan épített lakások száma ugyanakkor magasabb a 2020-as években, mint a 2010-es évek második felében. 2023-ban 32 lakást építettek a településen, szinte kivétel családi házas formában. Megemlíthető, hogy vannak olyan foghíjtelkek Pilisvörösváron, ahol az építkezés nem indult el, mert vélhetően a tulajdonosok a magas ingatlanárak miatt hosszú távú befektetésként tekintenek telküre és nem kínálják fel az ingatlanpiac számára

II.1.9.6. A település gazdasága – összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
• alacsony munkanélküliség • stabil gazdasági háttér • az ipari területeken koncentrálódnak a logisztikai és gazdasági vállalkozások telephelyei • magas képzettségű munkaerő • kedvező turisztikai adottságok (Pilis, Budai- hegység) • települési szövetbe ágyazott, környezeti terheléssel nem járó gazdasági telephelyek jelenléte	• Budapest közelsége elszívja a munkaerőt • a közlekedésből, a szállításból származó emisszió • ingázás, helyi foglalkoztatottság arányának növelhetősége • Pilisvörösvárt elkerülő út hiánya

II.1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

Pilisvörösvár önkormányzatának képviselő-testülete 56/2025. (III.20.) Kt. sz. határozatával elfogadta a 2024-2029-es időszakra vonatkozó gazdasági programját, amelyben a hosszú távú fejlesztési elképzeléseit rögzítette. Ebben meghatározta mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek az önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével az önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

II.1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzati gazdálkodásának alapelvei, hogy a közszolgáltatások és a városüzemeltetési feladatok megfelelő színvonalon történő ellátása mellett a város pénzügyi egyensúlyát fenntartsák, s emellett befektetés-támogató és munkahelyteremtő politikát folytassanak.

A gazdasági program az alábbi három fő célkitűzést határozta meg:

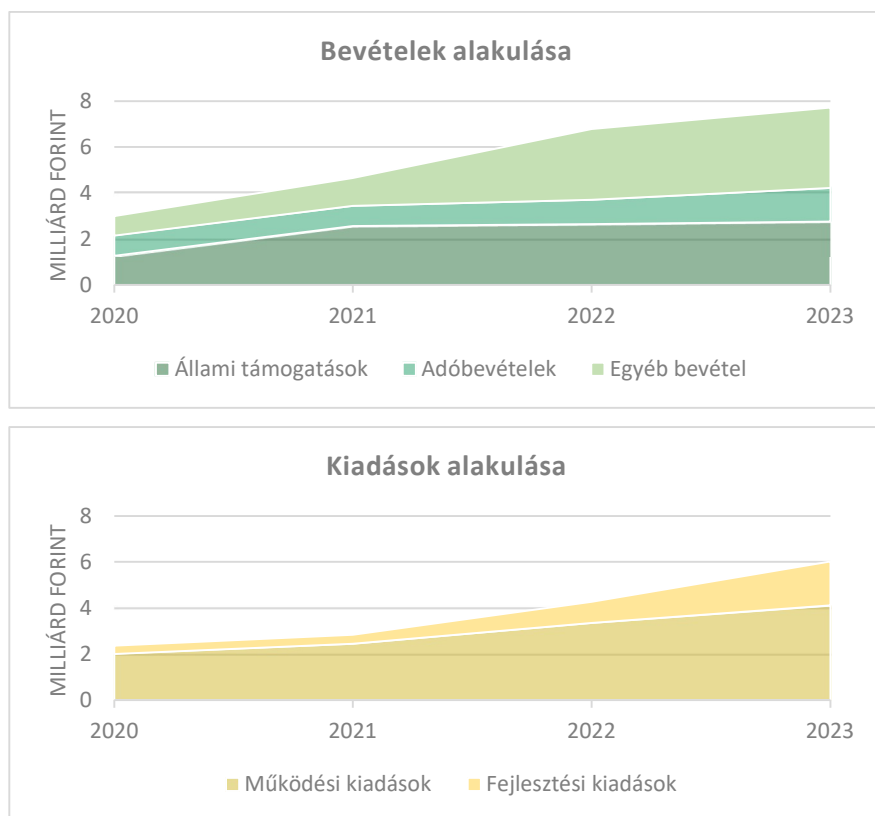
- Helyi vállalkozásokkal való, már fennálló szoros együttműködés kiterjesztése,
- Közlekedési és infrastrukturális fejlesztések,
- A közszolgáltatások hatékony működésének biztosítása.

A gazdasági program végrehajtásának alapfeltétele a stabil pénzügyi háttér, amelynek fenntartása az önkormányzat egyik legfontosabb feladata. Az államháztartás részeként az önkormányzat működését folyamatosan befolyásolják az állami szabályozások és a gazdasági környezet változásai, ezért kiemelt cél, hogy Pilisvörösvár saját bevételi forrásait megerősítse, és egyre inkább önálló gazdasági struktúrát alakítson ki. A forráselvonások és az ágazati szabályozás átalakulása miatt a városvezetés következetesen azon dolgozik, hogy egy rugalmasabb, hatékonyabb önkormányzati

működési modell jöjjön létre, amely hosszú távon biztosítja a fejlődés ütemének fenntartását.

Az önkormányzat éves költségvetését önkormányzati rendelet rögzíti, melynek hatálya kiterjed Pilisvörösvár Város Önkormányzata képviselő-testületére, bizottságaira, polgármesterére, valamint a képviselő-testület felügyelete alá tartozó, önállóan, illetve részben önállóan gazdálkodó költségvetési szervek költségvetésére, költségvetésének végrehajtására is.

II.1-11. ábra: Bevételek és kiadások alakulása

Az önkormányzat vagyona a 2023. évi zárómérleg alapján 20,66 milliárd forint.

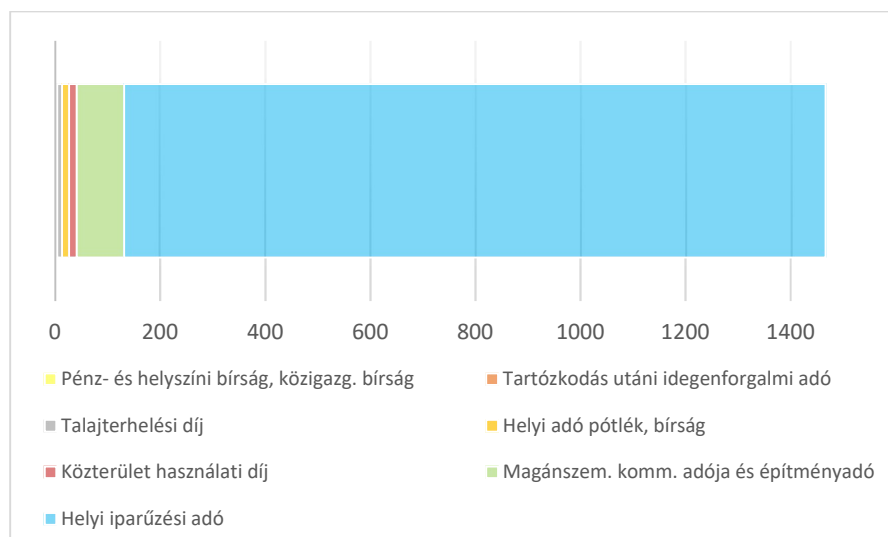
A zárszámadások alapján 2020 és 2023 között nominálértéken az önkormányzat bevételei és kiadásai is növekedtek. A kiadások fedezésére a bevételek elegendőnek bizonyultak.

A bevételek alakulására jellemző, hogy az állami támogatások nominálértéken is folyamatosan csökkennek, így megnő az önkormányzati saját bevételek jelentősége.

Pilisvörösvár a helyi adópolitika kialakítása során három szempontot helyez előtérbe: a lakosság és a vállalkozások teherbíró képességét, a megfelelő minőségi szolgáltatások garantálását, valamint a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását az óvatosság, következetesség és teljeskörűség elvét követve. A város területén a következő adónemek vannak érvényben:

- **Kommunális adó:** Kommunális adókötelezettség terhel minden magánszemélyt, aki Pilisvörösvár Város Önkormányzatának illetékességi területén építmény, illetve telek tulajdonjogával rendelkezik. Az adó mértéke 2012. január 1-jétől adótárgyanként évi 18.000 forint. Bejelentett pilisvörösvári lakos számára a kedvezmény mértéke ⅓.
- **Idegenforgalmi adó:** A város turisztikai jellegéből kifolyólag nem jelentős az idegenforgalmi adóból származó költségvetési bevétel. Az adó mértéke belterületen 300 Ft/fő/vendégéjszaka (külterületen ez az adónem nem kerül kivetésre).
- **Helyi iparüzési adó:** Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység. Az adóalapot országos hatályú jogszabályok figyelembevételével kell meghatározni, az adó mértéke folyamatos tevékenység esetén az adóalap 1,85 %-a.

II.1-12. ábra: Adóbevételek alakulása 2023-ban, millió Ft

forrás: Pilisvörösvár Város Önkormányzata 2023. évi zárszámadása

A város fejlesztési lehetőségeit a bevételi forrásai határozzák meg, amelyek nagysága nagyban függ az adózói kör nagyságától, a város pályázati politikájától. Pilisvörösvár egyik fő célkitűzése, hogy a korábbi gyakorlatot folytatva és továbbfejlesztve egy hatékony és célzott adóellenőrzési rendszert alakítson ki, illetve minden elérhető hazai és EU-s pályázati lehetőséget megragadjon, ezzel biztosítva Pilisvörösvár és várostérségének folyamatos fejlődését, versenyképességének erősítését. A "sok kicsi sokra megy" elvet követve nemcsak a nagy beruházások pályázati forrásból való megfinanszírozása fontos szempont, hanem minden a működéshez, civil szférához stb. tartozó elem is pont ugyanolyan jelentőségű, hisz az így elnyert támogatással megtakarított összeg felhasználható más kiadásra a költségvetés számára.

A város vagyongazdálkodása is a fenti alapelvek mentén történik. A megfelelő adópolitika mellett Pilisvörösvár önkormányzata ésszerű ingatlangazdálkodással képes a város pénzügyi stabilitását fenntartani. A város ingatlangazdálkodási alapelvei szerint az önkormányzat forgalomképes ingatlanjai a településfejlesztési céljoknak megfelelően értékesíthetők, illetve bérbe adhatók. Az önkormányzat bérlakásállománya 22 db lakás, amelyek 68%-a összkomfortos, 32%-a komfortos. Piaci alapon történő bérbeadás kizárólag 4 lakás esetében lehetséges az önkormányzat vonatkozó rendelete alapján.

Pilisvörösvár város önkormányzatának teljes ingatlanvagyonára 1042 db ingatlan. Ezek megoszlása a következő:

- forgalomképtelen ingatlan 872 db, utak, intézmények stb.,
- korlátozottan forgalomképes ingatlan 28 db,
- üzleti ingatlan 142 db, beépítetlen területek, építési telkek, garázsok, lakások stb.

Az önkormányzati ingatlanok jelentős része, 84%-a forgalomképtelen, a korlátozottan forgalomképes és a forgalomképes ingatlanok közel azonos értékűek. A forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok között közterek, parkok, utak, szobrok és egyéb köztéri létesítmények mellett a közigazgatási és közszolgálati funkciókat (oktatás, egészségügy, sport stb.) kiszolgáló épületek és ingatlanok találhatók.

Pilisvörösvár város önkormányzata 2020-ban létrehozta a Városgazda Nonprofit Kft.-t. Tevékenységét a II.1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások fejezet mutatja be.

II.1.10.2. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A befektetések ösztönzését az önkormányzat közvetetten képes befolyásolni. Amiért vonzó lehet Pilisvörösvár a befektetők számára, az a kedvező földrajzi fekvése, a főváros közelsége, azonban mindezt nagyban segítené a közlekedési helyzet javulása, az M10-es gyorsforgalmi út megépítése. Az adózási környezet is kedvezőnek mondható, hisz az iparüzési adó a maximális 2%-tól alacsonyabb és egyéb adóval a vállalkozók nem terheltek. Egy város gazdasági helyzetét a munkaerőpiac aktuális alakulása, valamint a helyben működő vállalkozások eredményei alapvetően meghatározzák.

A város hosszú távú célja lakosai számára megfelelő számú és minőségű munkahely megteremtése, ezáltal kedvező munkaerő piaci helyzet kialakítása, ahol a kereslet és a kínálat összhangban van, mely hozzájárul az életkörülmények minőségi javulásához. Ehhez elengedhetetlen feltétel, hogy Pilisvörösvár, mint várostársági központ, a legvonzóbb feltételeket nyújtsa a vállalkozások számára, ösztönözze a befektetési hajlandóságot és az ipari területen bővítsa a lehetőségeket az ide települni szándékozók számára. A gazdaság diverzifikációja érdekében szükséges a fejlett, innovatív vállalkozások ösztönzése, a tevékenységüket segítő infrastruktúra megteremtése.

A vállalkozások számára a szakképzés újraindításával, biztosítani lehetne a helyben elérhető munkaerőt, ami szintén vonzóvá tehetné a várost a vállalkozók számára.

II.1.10.3. Foglalkoztatáspolitikai

Pilisvörösvár Város Önkormányzatánál és intézményeinél 2025. március 1-jétől az önkormányzat 2025. évi költségvetéséről szóló 5/2025. (II.21.) rendelete alapján 8 órás munkaidőre vetítve 237,35 főnyi engedélyezett álláshely volt. Az álláshelyek többségét betöltötték.

II.1-11. táblázat: Átlagos alkalmazotti létszámok 2025-ben

Megnevezés	Költségvetési létszám (fő; 8 óra munkaidőre vetítve)
Polgármesteri Hivatal és Pilisvörösvár Város Önkormányzata	64,75
Pilisvörösvári Típegő Bölcsőde	21,50 (+4,00 rehab. foglalkoztatott)
Pilisvörösvári Német Nemzetiségi Óvoda	87,00
Művészetek Háza - Kulturális Központ és Városi Könyvtár, Pilisvörösvár	15,50
Gazdasági Ellátó Szervezet, Pilisvörösvár	5,00
Pilisvörösvári Szakrendelő	46,10 (+3,00 rehab. foglalkoztatott)
Összesen	239,85 (+7,00 rehab. foglalkoztatott)

forrás: 5/2025. (II.21.) rendelet 25. melléklete

II.1.10.4. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat, mint tulajdonos a bérelt ingatlanok (üzlet) funkciójának kijelölésével, a bérleti díjak és a bérleti szerződésben foglalt feltételek megfelelő kialakításával fontos, hogy gondoskodni tudjon a vagyonelemek értékének megőrzéséről. Tulajdonosként folyamatosan gondoskodnia kell az ingatlanok „karbantartásáról”, melyhez a megfelelő forrást biztosítani szükséges. Forrás hiányában esetleg megállapodás köthető a bérlővel a feladat elvégzésére, amely alapján a felújítás költsége a bérleti díj összegében beszámításra kerül. A bérleti díjak időszakos felülvizsgálata, piaci viszonyokhoz való alakítása fontos feladata egy felelős vagyongazdálkodást folytató önkormányzatnak.

Pilisvörösváron az értékesíthető önkormányzati ingatlanok köre az elmúlt évtizedekben olyannyira leszűkült (a 8/1997. (VI. 30.) önkormányzati rendelet alapján 24 lakás és 17 nem lakás céljára szolgáló helyiség (bérlemény) van az önkormányzat tulajdonában), hogy csak tudatos, átgondolt vagyongazdálkodással lehet biztosítani egyidejűleg a költségvetés számára nélkülözhetetlen bevételt, és csak olyan esetben

lehet indokolt az eladás, ha az a város fejlődése szempontjából szükséges beruházást alapoz meg, azaz más ingatlanelembe testesül meg, de megőrzi vagy gyarapítja a jövőbeli ingatlanvagyon értékét.

Pilisvörösvár forgalomképes ingatlanvagyonának nettó értéke 1.513.213.642 Ft. A város rendelkezik egy nagyértékű ingatlannal Pilisvörösváron kívül, nevezetesen Balatonfenyvesen egy tóparti üdülővel, amely jelenleg egy nem üzemel és nem tölti be azt a funkciót, amit a közösség javára lehetne fordítani. Az üdülő felújítandó, hosszú távú sorsát és optimális kihasználásának lehetőségeit az önkormányzat felülvizsgálja és helyi nagyvállalkozókkal együttműködve igyekszik megvalósítani az eredeti funkció helyreállításához szükséges beruházást. Ezen kívül a város egyharmados tulajdoni hányaddal rendelkezik a Határréti víztározó partján fekvő gátózházban, amelynek hasznosítása átgondolás tárgyát képezheti.

Az önkormányzat abban különbözik az összes többi ingatlantulajdonostól, hogy a maga sajátos eszközeivel (helyi építési szabályzattal, közművesítésekkel) ingatlan fel- és leértékelődési folyamatokat tud generálni. A város saját célú fejlesztése érdekében célirányos területcserékkel és vásárlásokkal ott kell törekedni nagyobb, összefüggő, későbbi fejlesztési célok megvalósítására alkalmas területek kialakítására, ahol jövőbeni sport és kulturális beruházási céljai vannak.

II.1.10.5. Intézményfenntartás

Pilisvörösvár város közszolgáltatásokkal való ellátottsága kedvező, azonban a szolgáltatások színvonala több területen javításra, fejlesztésre szorul. A közszolgáltatást nyújtó egyes intézmények műszaki állapota nem megfelelő, felszereltsége, infrastruktúrája kiegészítésre szorul.

A települési önkormányzati közszolgáltatásokat és városüzemeltetési feladatokat, az önkormányzat résztulajdonában álló társulások, illetve költségvetési szervei (nevelési, egészségügyi, szociális, kulturális intézmények, valamint a Polgármesteri Hivatal) nyújtják. Egyes

szolgáltatásokat versenyeztetés vagy közbeszerzési eljárás útján kötött szerződések keretében különböző vállalkozók látják el.

A város célja az általa nyújtott közszolgáltatások hatékony szervezése – akár térségi együttműködés keretében –, a szolgáltatások színvonalának minőségi emelése, a hozzáférhetőség biztosítása és az igénybe vevők körének bővítése érdekében úgy, hogy a hatósági árak meghatározásakor továbbra is kiemelt figyelmet fordítson a fogyasztók teherbíró képességére. Optimalizálást és ügyfél-centrikus fejlesztést szükséges megvalósítani a városi működés szervezeti struktúrái és folyamatai területén, ugyanakkor az oktatási intézményrendszert, a szociális- és egészségügyi ellátórendszereket folyamatosan a lakossági és gazdálkodói igényeknek megfelelően szükséges továbbfejleszteni.

II.1.10.6. Energiagazdálkodás

Pilisvörösvár számára az elkövetkező évek egyik legfontosabb kihívása a fenntartható fejlődés biztosítása, amely magában foglalja az energiafelhasználás racionalizálását, a megújuló energiaforrások arányának növelését, valamint a fenntartható lakó- és vállalkozói környezet kialakítását.

A város a megújuló energiák hasznosítása szempontjából viszonylag kedvező adottságokkal rendelkezik (napenergia, szélenergia). A közvilágítást az elmúlt években korszerűsítették a településen, a nátrium és kompakt fénycsőves közvilágítási lámpákat LED-es fényforrásra cserélték fénnyáram szabályozással, ezáltal fogyasztási megtakarítást értek el. Az önkormányzat a CYEB Energiamegoldások Kft. által meghirdetett lakossági LED-csere program lebonyolításában is, amelynek keretében 96 háztartásba került összesen 1564 darab LED égő.

A város intézményei közül többet napelemmel szereltek fel és továbbiak esetében is tervezett napelemes rendszer kialakítása, illetve más energiatudatos megoldások alkalmazása. Az ilyen irányú beruházásokkal

már rövid távon is jelentős működési költség takarítható meg a költségvetés számára.

Az EU politikájában egyre nagyobb szerepet kap a fenntartható fejlődés. A definíció szerint a fenntartható fejlődés az, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket. A jelen európai uniós pályázati ciklusban mintegy 25%-a a pályázatoknak ebben a szektorban került, illetve kerül kiírásra. A vonatkozó pályázatok alapvető feltétele, hogy a város rendelkezzen egy Fenntartható Energia- és Klímaakciótervvel (SECAP), amelynek kidolgozása a fenntartható városfejlesztési stratégia felülvizsgálatának idejében zajlott. A város célja a fenntartható fejlődési szemlélet jegyében az alternatív energiaforrások felhasználása az energiagazdálkodás szerkezet változásának elősegítése érdekében. Ehhez a fenntartható fogyasztási minták elterjesztése is elengedhetetlen, amiben kulcsszerepe van a szemléletformálásnak.

II.1.10.7. Az önkormányzat gazdálkodása– összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•stabil gazdasági háttér •folyamatos, látványos település-fejlesztés •Városgazda Kft. megléte, működése •önkormányzati intézmények jól működnek •korszerűsített közvilágítás	•Budapest közelsége elszívja a munkaerőt •karbantartási, üzemeltetési költségek igen magasak •oktatási létesítmény fenntartása nem az önkormányzat kezében van •az önkormányzat viszonylag kevés ingatlannal rendelkezik •Pilisvörösvárt elkerülő út hiánya

II.1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

Az önkormányzati gazdálkodásának alapelvei, hogy a közszolgáltatások és a városüzemeltetési feladatok megfelelő színvonalon történő ellátása mellett a város pénzügyi egyensúlyát fenntartsák, s emellett befektetés-támogató és munkahelyteremtő politikát folytassanak. Ezzel párhuzamosan megvalósíthatók a fontosabb településfejlesztési feladatok – melyek a gazdasági programban kerültek meghatározásra -, s „lépésről lépésre megközelíthető a barátságos, biztonságos, szép kisváros ideálja”.

A város vagyongazdálkodása is a fenti alapelvek mentén történik. A megfelelő adópolitika mellett Pilisvörösvár önkormányzata ésszerű ingatlangazdálkodással képes a város pénzügyi stabilitását fenntartani. A város ingatlangazdálkodási alapelvei szerint az önkormányzat forgalomképes ingatlanjai a településfejlesztési céloknak megfelelően értékesíthetők, illetve bérbe adhatók, azonban az ebből befolyó összegek kizárólag újabb ingatlan megvételére, az ingatlan vagyon növelésére használható fel, e célból hozott létre az Önkormányzat 2020-ban egy ingatlan alap tartalékot.

Az önkormányzat által 2020-ban alapított **Pilisvörösvári Városgazda Nonprofit Kft.** számos, elsősorban városüzemeltetési feladatot lát el, biztosítja Pilisvörösvár mindennapi működésének hátterét. A legtöbb munkát a város zöldfelületeinek fenntartása adja, de a feladatok között szerepel az utcák, terek, parkok gondozása, tisztán tartása, a közutak, járdák üzemeltetése, fenntartása, többek között a közterületen lévő berendezések, korlátok, táblák, buszvárók, emlékművek, padok, hulladékgyűjtők fenntartása, karbantartása. A társaság ellátja továbbá az utak, járdák kátyúzását, a csapadékvíz elvezető rendszerek javítását és karbantartását, téli útüzemeltetést (síkkosság elleni védekezést). Viharkár esetén a közterületen lévő kidőlt és balesetveszélyes fák kivágását is a

Városgazda Kft. végzi. A kötelezően ellátandó feladatok elvégzésére az önkormányzat közel 60 millió forintot fizetett ki a Városgazda Kft. részére 2023-ban.

A település önkormányzata a lakosság számára számos közszolgáltatást biztosít, azonban a közművek jelentős része nem az önkormányzat tulajdonában, illetve kezelésében van, így az önkormányzatnak sok esetben csak közvetett befolyása van a közszolgáltatások minőségére (pl. víz-, gáz- és elektromos hálózat). Az elmúlt években többször merült fel az igény mind az elektromos hálózat, mind az ivóvízhálózat kapacitásbővítésére.

A város vízellátását és szennyvízelvezetését a **Duna Menti Regionális Vízmű Zrt.** (DMRV Zrt.) biztosítja. A megfelelő villamosenergia- és a földgázellátásért az MVM Zrt. felel.

A hulladékelszállítást a **MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Kft.** megbízásából a Depónia Nonprofit Kft. alvállalkozójaként a Collect Viridis Kft. végzi Pilisvörösváron. A kommunális hulladékot hetente szállítja el az Aszód-Galgamácsa hulladéklerakó telepre. A településen a szelektív hulladékgyűjtést a házaktól történő gyűjtéssel végzik. A lomtalanítás házhoz menő jelleggel, egyedi megrendelésre, évente 1 alkalommal kérhető szolgáltatás, legfeljebb 3 m³ hulladék mennyiségig. A zöldhulladék elszállítása a hulladéknaptárban megjelölt időpontokban, legfeljebb 110 l úrtartalmú áttetsző zsákban történik, melyet azután a DACHSER-telephely közelében helyeznek el. A Fácán utcában hulladékudvar működik, amelyet az **NHSZ Vértességi Környezetvédelmi Nonprofit Kft.**, mint az Üzemeltető Konzorcium képviselője, átadott a Depónia Kft.-nek. Az illegális hulladéklerakók megszüntetéséről – ami folyamatos konfliktust jelent a külterületi részekben - az önkormányzat keretszerződés alapján gondoskodik.

A további településüzemeltetési feladatokat részben a Polgármesteri Hivatal, részben különböző vállalkozók látják el keretszerződés alapján, az önkormányzat műszaki osztályának koordinálásával.

A településen kiépült vezetékes távközlési ellátást a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. és a One Magyarország Zrt. biztosítja, a vezetékes műsorelosztás (kábel TV) szolgáltatója a Pilis Televízió Kft. Az internet bekötése, mobilinternet vásárlása esetén számos szolgáltató közül választhatnak a városban lakók. A digitalizáció Pilisvörösvár életének aktív részese, ugyanis a város rendelkezik saját applikációval, honlappal. Tehát Pilisvörösvár már elindult a „digitális város” irányába. Az applikáción nyomon lehet követni a város legfontosabb történéseit, problémát lehet bejelenteni, elérhetők a Vörösvári Újság lapszámai, valamint a PilisTV pilisvörösvári vonatkozású videóit. Az applikáció bővítésével szemléletformáló kampányok indíthatóak, amelyen keresztül a lakossági igényeknek megfelelő applikációs funkciókat vezethet még be a város.

A **Pilisvörösvár applikációt** az Önkormányzat azzal a céllal indította, hogy a kommunikációs csatornák fejlesztése révén hatékonyabb, gyorsabb ügyfél- és bejelentéskezelést végezzen a Hivatal. A telefonra telepíthető alkalmazás hibabejelentés funkcióján keresztül a felhasználó helyszínt, ügýtípust, rövid szöveges leírást, fényképet küld a Hivatal számára a bejelentői alapadatok megadásával. A bejelentések hatékony kezelése, valamint a bejelentő számára küldött visszajelzés pozitív hatással bír a Hivatal és az Önkormányzat munkájának megítélését illetően is. Az applikáción keresztül megvalósítható, hogy az egyoldalú kapcsolat helyett interaktivitás alakuljon ki a lakossággal. Az applikáció bevezetése rendkívül sikeres volt, a lakosság mai napig szívesen és örömmel használja az új bejelentő-felületet. Egy 2023-ban készült lakossági felmérés eredményei alapján a helyi ügyekről, közérdekű információkról, programokról a megkérdezettek 82%-informálódik a város hivatalos Facebook-oldaláról, 38%-a a város weboldaláról, 27%-a pedig az applikációból.

II.1-12. táblázat: A lakossági hibabejelentések száma és módja 2023-ban, db

	1.név	2.név	3.név	4.név	össz
applikációs bejelentés	215	142	132	124	613
telefonos, e-mailes, helyszíni jelzés	29	79	114	75	297
összesen	244	221	246	199	910

forrás: Beszámoló a Pilisvörösvári Polgármesteri Hivatal 2023. évi szakmai tevékenységéről

II.1-13. táblázat: Az applikációban jelzett hibabejelentések kategóriáinként 2023-ban

Kategória	esetszám, db
Közvilágítás	209
Úthiba	82
Közterületi probléma	60
Egyéb (fával, játszótérrel kapcsolatos +vegyes)	52
Hulladék probléma	26
Elhagyott autó	23
Csatorna, vízelvezetés probléma	21
Parlagfű, egyéb gyom	20
Csőtörés	20
Elhullott állat	18
Forgalomtechnikai problémák	16
Szabálytalan parkolás	13
Rongált eszköz közterületen	11
Kóbor, elcsatangolt állatok	9
Síkosságmentesítés	9
Járdahiba	7
Füst	5
Közlekedés kimaradt járat	2
Összesen	603

forrás: Beszámoló a Pilisvörösvári Polgármesteri Hivatal 2023. évi szakmai tevékenységéről

II.1.11.1. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város - összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•a településüzemeltetés biztosított •stabil önkormányzati háttér •Városgazda Kft. megléte, működése •városi applikáció léte és kiemelt hatékonysága •városi honlap, digitális kommunikáció •szolgáltatások magas színvonala •közbiztonság •köztisztaság	•a legtöbb közmű nem az önkormányzat kezében van, így a szolgáltatások minőségére nincs sok befolyása •túlterhelt közműhálózatok a fejlesztések gátját képezhetik •közúti közlekedési terhelésből adódó üzemeltetési problémák (pl. kátyúzási igény)

II.1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

II.1.12.1. Természeti adottságok, tájhasználat, tájszerkezet

Pilisvörösvár Pest vármegyében, a Budai-hegység északi és a Pilis déli vonulatai között, a Pilisvörösvári medencében található. Táji besorolása alapján a Dunántúli-középhegység nagytáj, Dunazug-hegyvidék középtáj, Pilisi-medencék kistáj középső részén helyezkedik el. Változatos felszínű, sasbércek szabdalta árkos medencék jellemzik a tájat a Pilisi-hegység ölelésében. A terep alapvetően dombsági jellegű, északnyugati irányból hegylábi, lejtős felszínek tartanak a medencefenék irányába. A lejtőket vékony lösztakaró fedi. A medencék aljzatai 50-100 m-re süllyedtek. A karsztformákat több helyen szenes üledék takarja, melyek gyakran karsztvízszint alatt helyezkednek el. A Pilisvörösvári-medencében kőszéntermelés folyt 1851-1969 között.

A település környékén jórészt erdőterületek és szántók találhatók. Az erdők legfőképpen lombos fákból állnak, a kopárfásítások fekete fenyveseit is egyre inkább őshonos lombos fafajokra cserélik. A patakok mentén helyenként találhatók még foltokban zombékosok, láp-, sás-, és mocsárrétek, nádasok. A telepített faállományok közül említésre méltók az akácok.

Szerkezetét meghatározzák a táji, természeti adottságok, a változatos domborzat, illetve a természetes vonalas elemként megjelenő vízfolyások. A művi vonalas elemek a közlekedési infrastruktúra elemei (utak, vasút), melyeket helyenként fasorok, erdősávok hangsúlyoznak, illetve a nagynyomású gázvezeték, ami az erdős részeken széles nyiladékként jelenik meg a tájban.

A tájszerkezetet a vonalas elemek mellett meghatározó tájhasználatokat a domborzati adottságokhoz való alkalmazkodás jellemzi. Ennek

megfelelően a hegyvidéki részeket erdőségek borítják, a hegylábakon többé-kevésbé művelt mezőgazdasági területek, erdőfoltok, tisztások, gyepterületek váltakoznak egymással, s alkotnak mozaikos tájszerkezetet. A medencei jellegű területeken alakult ki a település területe, illetve a sík külterületi részekén jellemző a mezőgazdasági művelés. Átmeneti területként, azaz ma már inkább a város szövetébe ékelődve találhatók az egykori zártkerti területek.

A település a térség úthálózatához alkalmazkodva, az úthálózat csomópontjára települve alakult ki. Az ősi városmag a 10-es főút kanyarulatára települt, szabálytalan szerkezetű, ám egységes megjelenésű településrész, mely a későbbiekben nyugat és dél irányba bővült. Ehhez csatlakozva épült ki később Pilisvörösvár többi városrésze: a Bányatelep, a Karátsonyi-liget és a Szentiváni-hegyi városrész.

A tájszerkezet kialakításánál hosszabb időtávon cél a természeti-táji adottságokhoz alkalmazkodó tájhasználatok megőrzése.

Összességében megállapítható, hogy a településen **a beépített, burkolt felületek aránya intenzíven, 8,22%-ról 9,87 %-ra növekedett, így 40 km²-rel csökkent a természetes felületek kiterjedése. Országos összevetésben ez azt jelenti, hogy Pilisvörösvár a 38. leginkább beépített település a 3 155 település közül Magyarországon, a teljes közigazgatási területet figyelembe véve.**

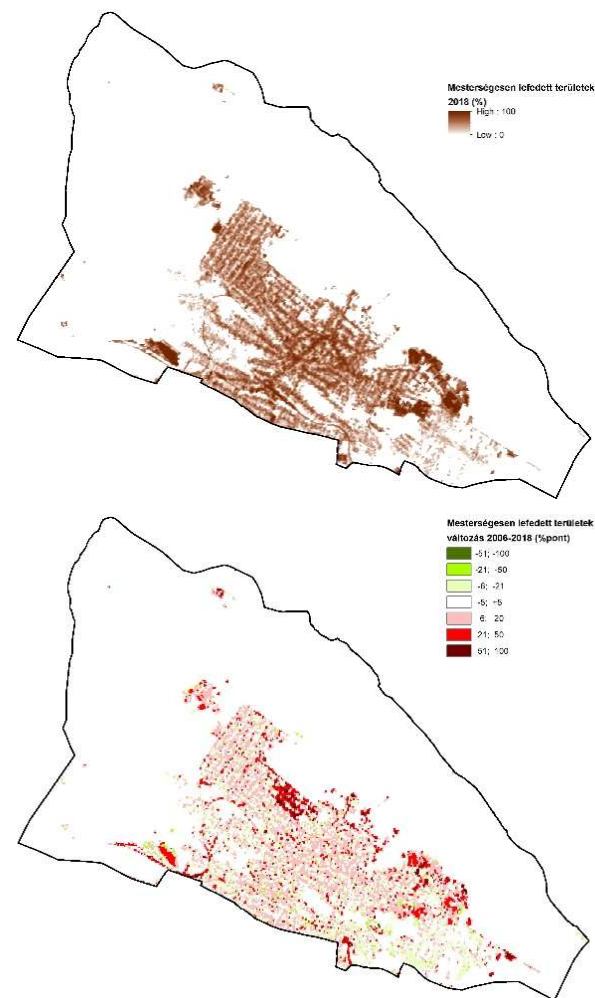
Ezzel párhuzamosan az ipari a kereskedelmi a közlekedési és a lakott területek kiterjedése is növekedett, de a burkoltság változása a lenti térkép segítségével a beépített területeken belül is nyomon követhető. Látható, hogy a közterületi fasorok, sövények minősége, néhány út mentén javult, ugyanakkor több olyan terület is azonosítható, ahol az adott telek beépítettsége nőtt, vagy a korábbi zöld borítással rendelkező udvart burkolták le.

A területhasználat változása hosszabb távon a mezőgazdasági területek 10%-os csökkenését jelentette. Ezek a területek alakultak át elsősorban kereskedelmi, közlekedési, ipari területté, sport és szabadidő területté, részben pedig lakóterületté.

A településen az **erdőterületek aránya 20,8 %**, a 2018-as Corine adatbázis szerint, ami enyhén meghaladja az 18,8%-os országos átlagot. Ezek az erdőterületek a város észak-nyugati területén, viszonylag egy tömbben helyezkednek el. Ez azzal jár, hogy a lakott területek jelentős része viszonylag távol helyezkedik el az erdős területtől, így kevésbé képes pozitívan befolyásolni ezen területek klimatikus viszonyait.

A vizsgált időszakban az erdős területe kiterjedése nem változott, ugyanakkor ezen belül az erdők helyett nagyobb arányban jelennek meg cserjés területek. Ez a változás részben az erdőgazdálkodáshoz köthető, hiszen a korábbi kifejtett erdők helyén a kitermelést követően jelenleg még hiányos az erdőborítás.

II.1-13. ábra: Pilisvörösvár burkolt felületei 2018-ban (fent) és azok változása 2006-2018 között

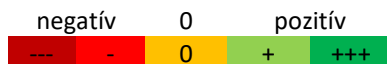

Forrás: Copernicus adatbázis, saját szerkesztés

II.1-14. táblázat: Területhasználatok változása és annak értékelése a zöldfelületi rendszer alapján az utóbbi 30 évben a CORINE adatbázis figyelembevételével

	A teljes terület arányában, %					Változás 2000-2018 között
	1990	2000	2006	2012	2018	
1.1. Lakóterület	18,9%	18,5%	19,4%	19,0%	19,0%	0,2%
1.2. Ipari, kereskedelmi és közlekedési területek	0,1%	0,1%	1,6%	2,2%	2,2%	2,0%
1.3.1 Nyersanyag kitermelés	1,7%	1,7%	1,7%	1,8%	1,8%	0,1%
1.4.2 Sport-, szabadidő- és üdülőterületek	7,4%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	1,6%
2 Mezőgazdasági területek	44,3%	41,9%	40,6%	40,1%	40,2%	-4,1%
3 Erdők	23,0%	20,7%	20,7%	20,8%	20,8%	-2,1%
3.2.4 Átmeneti erdős-cserjés területek	0,0%	2,2%	2,2%	2,4%	2,2%	2,2%
4.1.1 Szárazföldi mocsarak	3,9%	4,0%	4,0%	3,9%	3,9%	0,0%
5.1.2 Állóvizek	0,7%	0,7%	0,7%	0,8%	0,8%	0,1%

Változás értékelés a zöldfelületi rendszer szempontjából

Forrás: CORINE adatbázisai alapján, saját szerkesztés

II.1.12.2. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Pilisvörösváron nemzetközi, országos és helyi védelem alatt álló természeti területek is megtalálhatók.

EU szintű védelemmel rendelkező **Natura 2000 területei** Pilis és Visegrádi-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területe, amely a Határréti-patak térségét, a város északi csücskénél fekvő erdőket, illetve a Pilisszántóhoz, illetve az északi közigazgatási határhoz közel fekvő vizek erdős környezetét érinti.

Országos jelentőségű védett természeti terület, **természeti emlék** a város nyugati részén található Zajná-t-hegy kaptárkövei.

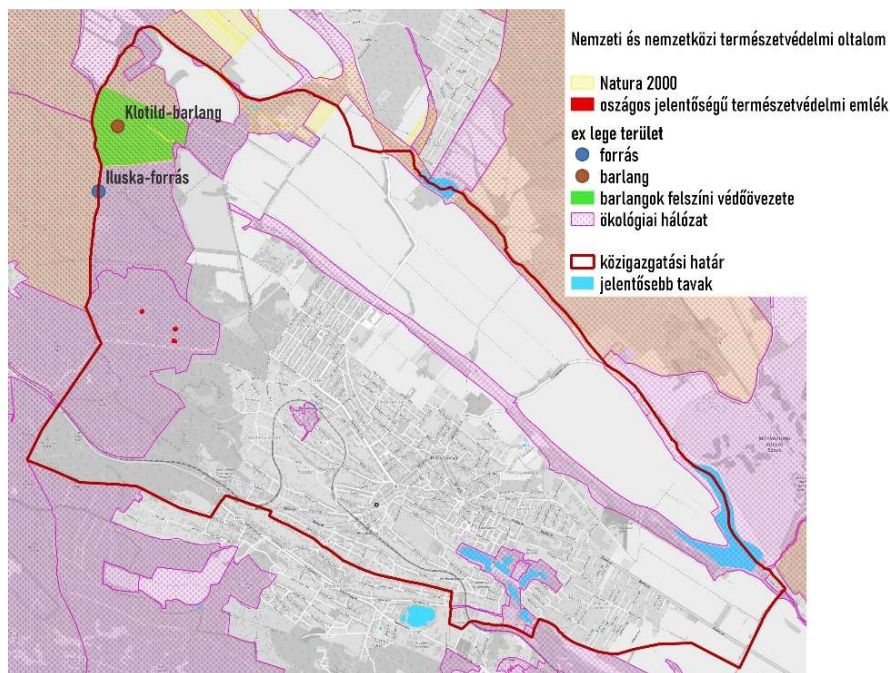
Országosan védett ex-lege területekhez sorolható a Cseresnyés erdőben található Iluska-forrás, illetve az ehhez közel fekvő Klotild-barlang. Ezeket a területeket egészíti ki az **országos ökológiai hálózat**, amely magterületből, puffterületből és ökológiai folyosóból áll.

Térségi jelentőségű tájképvédelmi területek találhatóak a belterülettől nyugatra, a csobánkai Garancs-hegy lábainál a Határréti-patak mentén, valamint a Háziréti-tó és az Bányatavak környező területein. A településképvédelmi területek a helyi értékvédelmi rendelettel összhangban karaktervédelmi területként kerültek lehatárolásra.

Egyedi tájértékekként jelennek meg a mészégetők a belterülettől északnyugatra fekvő „Cseresnyés” területén, illetve az igazgatási terület északi csücskében fekvő erdőterületen.

A helyi természeti, ökológiai értékek megóvása érdekében a 16/2011. (V.30.) önkormányzati rendeletben foglaltaknak megfelelően több **helyi jelentőségű védett terület** került kijelölésre. Ezek mellett található **természeti emlékek** is, amelyek szintén helyi védelem alatt állnak.

II.1-14. ábra: Nemzetközi és országos természetvédelmi oltalom alatt álló területek

forrás: természetvedelem.hu alapján, saját szerkesztés

II.1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata, a zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

II.1.13.1. A zöldfelületi rendszer elemei

Pilisvörösváron a zöldfelületi rendszer az alábbi elemekből tevődik össze:

- Területfelhasználási egységek:
 - erdőterület
 - természetközeli terület
 - általános mezőgazdasági terület - gyepek
 - zöldterület
 - különleges beépítésre nem szánt terület (temető és sportterületek)
- Egyéb: vonalas szerkezeti elemek:
 - fasorok
 - telken belüli zöldfelületek.

II.1.13.2. A külterületi elemek

(A külterületi elemekkel részletesebben a II.1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata fejezet foglalkozik.)

Az **erdőterületek** alapvető jelentőségűek az élővilág megőrzése és a települési környezet minősége szempontjából, valamint elsődleges fontosságúak tájésképítési szempontból, a táji értékek és turisztikai vonzerő megtartása céljából. A szerkezeti tervben az erdők gazdasági, illetve védelmi erdő besorolásba kerültek. Gazdasági erdőterületek közé tartoznak a gazdasági rendeltetésű erdők az igazgatási terület északi részén fekvő erdőterületek. Védelmi erdőterületek közé tartoznak a védelmi rendeltetésű erdők, amelyek az erdőterületek túlnyomó részét teszik ki, főként az igazgatási terület nyugati részén, valamint a vízfolyások mentén, illetve egyéb kisebb foltokban a kül- és belterületen. Bár a külterületen

jellemzőek a telepített erdők (fekete- és erdei fenyő, akác), ezek folyamatos fafajcseréje zajlik honos állományra.

Meglévő védelmi erdők:

- a település nyugati részét meghatározó kiterjedt erdők;
- a Háziréti-patak mentén, attól délre fekvő területeken;
- a Fácán utcától délre, az egykori hulladéklerakó területén;
- a szennyvíztisztítótól nyugatra fekvő területen;
- a Kálvária-domb területén

Az erdősültség növelése mindössze kismértékben szükséges, többnyire az elbozósodott területek csökkentése, illetve a kedvezőbb ökológiai állapotú területek növelése érdekében.

Az erdők telepítésénél különösen fontos, hogy honos, a tájra jellemző fajok kerüljenek telepítésre, az erdő élővilága gazdagodjon és turisztikai szempontból is vonzó erdők alakuljanak ki.

Természetközeli területek közé olyan területek tartoznak, amelyek kialakulására az ember csekély mértékben hatott, és amely területeken a természeteshez közelítő állapot jött létre. Ide sorolható a Határréti- és a Háziréti-patakok mentén található, valamint a belterületen lévő túlnyomó részt nádas területek (az Őrhegy utcától északra, illetve a Vágóhíd köz és az Iskola utca találkozásánál és a Liszt Ferenc utcától északra).

Pilisvörösváron a **gyepterületek** a Határréti- és a Háziréti-patak partján találhatók, de a település északi részén fekvő gyepek részek, a volt TSZ-major körül fekvő, nagyrészt lőtartáshoz kapcsolódó területek, valamint egy keskeny sáv a vasútvonal nyugati, alagút környéki szakaszától északra is ide sorolandó.

A gyepterületek megtartása elsősorban a vizek védelme, az ökológiai értékes területek megóvása érdekében, és a környezetkímélő gazdálkodás szempontjából is fontos

II.1.13.3. Belterületi elemek

A belterületi zöldfelületi elemek közül legjelentősebbek egy részről a **zöldterületek**. Ezek közül az 1 hektárt meghaladó méretű közhasználatú közterületi zöldterületet közparknak nevezzük, amelyből egy található a településen (Bányatavak és környezetük - 27,52 ha)

Az 1 hektárnál kisebb, legalább 15 m oldalméretű, közterületi zöldterület a közkert, amelyből Pilisvörösváron több is található. Általánosságban elmondható, hogy a közkertek többségükben igényesen kialakított zöldterületek gondozott növényzettel, melyek a szükséges infrastrukturális elemekkel (burkolt utak, padok, szemetesek, világítás stb.) megfelelően ellátva kerültek kialakításra.

Meglévő közkertek:

- Petőfi Sándor utcában (Helytörténeti park), (0,37ha)
- Lőcsei utcában (0,46 ha)
- Fő téren (0,06 ha)
- Hősök terén (0,19 ha)
- Piac téren (Széchenyi utca) (0,38 ha)
- Rákóczi - Solymári-Széchenyi utcák által közrezárt terület (Bányász emlékpark) (0,18 ha)
- Iskolakert utca-Vágóhíd köz között fekvő zöldterület (0,75 ha)

A Petőfi utcában kapott helyet egy olyan zöldterület, amely egyedi módon mellett, hogy a pihenés színteréül szolgál, a tájékoztatást, bemutatás szerepét is magára vállalja. Pilisvörösvár története, múltja és jelene megismerhető a parkban elhelyezett táblákról, amíg a látogató végigsétál a kialakított ösvényen. A növényzetet többnyire dísfák és díszcserjék képezik, illetve a bemutató táblákat - rendhagyó módon - élő fűzből „épített” kapuk övezik. Hasonló kapuk állnak a park két bejáratánál, illetve a park egyéb területein. A park közepén kis tó, s közepén sziget található.

A Hősök tere Pilisvörösvár egyik legjelentősebb zöldterülete. A relatíve nagy kiterjedésű területen műkövel burkolt út vezet a hősi emlékművekig. A parkban idősebb díszfák találhatók, illetve díszcserje kiültetések. A Hősök terénél az útkereszteződésben kialakított szigeten díszcserjék, örökzöldek, virágkiültetés található.

A Piac tér voltaképpen zöldterületnek kevésbé nevezhető. Leginkább egy füves terület, s a tér nevéhez híven a burkolt részeken a rendszeresen megrendezett piac kellékeiként „standokat” állítanak fel.

A Solymári utca és a Rákóczi utca között található a Bányász emlékpark, ahol annak nyugati oldalán egy kőből emelt emlékmű és egy csille emlékeztet a pilisvörösvári bányászsztrájkra, illetve bányászok áldozatos munkájára. A parkban az utak mentén kialakított idős fasorok, illetve a parkban lévő egyéb idős jelentik a zöldterület legfőbb értékét, ezen kívül itt többnyire füves terület található.

A Kápolna utcában a kápolna mellett díszfák, díszcserjék kerültek kiültetésre, s az épület körül elhelyezett padokon ülve, árnyat nyújtó idősebb fák alatt pihenhet az arra járó.

A Görgey utcában lévő zöldterületecske a tőle nyugatra fekvő sportpályákhoz kapcsolódóan került kialakításra. A füves területen mindössze néhány fa található.

A Vásár tér talajtakaró, illetve alacsonyabb díszcserjékkel beültetett kisebb zöldfelületek, illetve az általános iskola előtt virágágyások találhatók a Vásár téren.

A Búcsú tér aránylag nagyobb kiterjedésű füves terület, a terület szélén fűzfákkal és burkolatlan parkolófeülettel. A terület „üres”, infrastruktúra elemek nem találhatók, padok, szemetesek nem kerültek elhelyezésre.

A Templom tér meghatározó eleme maga a templom, amelyet körbevesz egy kis park. Ennek közvetlenül a templom előtt hársfákat ültettek, s a

fennmaradó részt műkövel burkolták. A templom mögött és két oldalt fekvő füves területen egyéb díszfák között többnyire idősebb akácfa, fűzfák állnak. A templomtérén található a település legidősebb fája, a helyi védelem alatt álló 300 éves eperfa.

A polgármesteri hivatal előtt található Bajcsy-Zsilinszky tér zöldfelületi szempontból nem nevezhető jelentősnek. A tér nagyrészt burkolt, a növényzetet néhány kisebb díszfa, illetve a tér Fő utcához közelebb eső részén kisebb gyepes terület található díszcserjékkel, illetve egynyári növénykiültetéssel, valamint egy kúttal. A tér városházához közelebb fekvő részén padok kaptak helyet. Ezek egy része fölött pergolat építettek. A hivatal előtt kis termetű díszfák állnak. A két területrészt egy félköríves támfal választja el egymástól.

Számottevő zöldfelületként jelennek meg belterületen egyes **oktatási intézmények**. Ezek **kertjében** idősebb díszfák, örökzöldek, s virágzó díszcserjék találhatók. Ide tartoznak az alábbi intézmények:

- Hunyadi utca – Zrínyi utca között (Ligeti Cseperedő Óvoda kertje)
- Szent Erzsébet utca (Szent Erzsébet Idősek Otthona kertje)
- Széchenyi utca (Német Nemzetiségi Óvoda kertje)
- Rákóczi utca (Napos Oldal Szociális Központ kertje)
- Hősök tere (Gradus Óvoda kertje)
- Fő út (Könyvtár udvar kertje)

Temetőterület besorolású város temetője, illetve annak bővítési területe a belterületről északra, a Csobánkai út mellett, valamint az egykori zsidótemető a Lőcsei utcában. A temető zöldfelületi szempontból leginkább értékes területei a régi részek, ahol az idős növényzet jelentős zöldfelületet képez. A temető előtt egy kőfeszület mellett idős – helyi védelem alatt álló – feketefenyő található. A fát és a keresztet egy kisebb ágyás veszi körül, melyben díszcserjék foglalnak helyet. A temető területén szintén helyi védelmet élvez a bejáratától induló kettős idős gesztenyefasor.

Lőcsei utcai Zsidó temető rakott kőfallal körülvett, aránylag nagyobb kiterjedésű füves területén mindössze néhány viszonylag idősebb fa gazdagítja a zöldfelületet.

A város **sportpályái, rekreációs helyszínei** (játszóterek, görpark, pumpapálya) kisebb-nagyobb mértékben jelennek csak meg zöldfelületekként, a pályák ugyanis sok esetben nem gypesek, hanem aszfalttal burkoltak, s így csak közvetlen gypes környezetük, illetve a köréjük ültetett fák jelenthetnek némi zöldet. A város sportpályája a Szent Erzsébet és a Béke utca között fekszik. A sportterületen a gypes pályát a sportterület délkeleti határán húzódó fasor választja el a lakóterületektől. A Lőcsei utcai burkolt sportpálya körül a füves terület képez leginkább zöldfelületet. Itt két pad is elhelyezésre került. A kisebbeket szolgálja a sportpálya mellett kialakított játszótér. A fentiekén kívül zöldfelületi szempontból elhanyagolható jelentőségű, burkolt pályák találhatók a Görgey utcában és a Bányató utcában.

A belterület egyik jelentős zöldfelületi eleme a helyi védelem alatt álló Kálvária-domb **erdős területe**. A főként feketefenyőekkel benőtt domb fontos kirándulóhely (télen szánkópálya) településen belül.

A település belterületén – főként az óvárosi részeken –jelentős idős növényekből álló, helyi védelmet élvező **fasorok** találhatók az alábbi közterületeken:

- Templom tér
- Alkotmány utca
- Bányakápolna utca
- Budai Nagy Antal utca
- Gesztenye utca
- Hunyadi utca
- Vájár utca
- Rákóczi utca

Fasorok, erdősávok ezeken túl jellemzőek a külterületen a főbb utak mentén, illetve – többnyire a nyugati részeken – a mezőgazdasági területek tagolására.

Közterületeken, azaz az egyes **utak, utcák mentén a növényzetet** elsősorban a házak előtt virágkiültetések, cserjék képviselik, de sövények is előfordulnak. Általánosak továbbá a kisebb-nagyobb megszakításokkal ültetett fasorok vagy egyes fák. Ezek a kisebb forgalmú, illetve falusias jellegű utcákban gyakran gyümölcsfák (pl. meggy). A régi településrészekben jelentős mértékben hozzájárulnak a belterület zöldfelületeinek gazdagításához az idős fasorok, illetve egy-egy idős fa, amelyek közül több helyi védelmet is élvez. A közterületek jellemzően gondozottak, s a lakók aktivitásától, ízlésétől függően többnyire igen változatos képet mutatnak.

II.1.13.4. Magánterületek zöldfelületi funkciói

Pilisvörösváron a telkeknek belterületen belül való elhelyezkedésétől - így többnyire a telek méretétől, illetve eltérő övezetbe tartozásától - függően eltérő a telken belüli zöldfelületek aránya és minősége is. A beállt lakóterületeken jellemzően díszkerteket alakítottak ki, esetleg kisebb haszonkerttel. Az egykori zártkertek területén a lakó funkció terjedésével szintén jellemző a díszkertek térhódítása, s a haszonkertek egyre nagyobb mértékű visszaszorulása.

II.1.13.5. A zöldfelületi ellátottság értékelése

A KSH legfrissebb elérhető adata szerint az **egy lakosra jutó önkormányzati tulajdonú összes zöldterület** nagysága 2015-ben 6,1 m² volt, ami a 2011-es 6,2 m²- es adatahoz képest enyhe csökkenést mutat. Ennek oka feltehetőleg a népességszám növekedése. Ez az adat a WHO által ajánlott 9m²-es küszöbértéknél is alacsonyabb, ugyanakkor a Levegő Munkacsoport tanulmányában hivatkozott 21-30 m²-es ajánlott értéktől jelentősen elmarad. A mutató alacsonyabb a Budapesti 13,6 m²/fő értéknél, de még inkább az országos átlagnál, ami a legfrissebb 2023-as adat szerint 28 m²/fő

volt. Ezt a kedvezőtlen mutatót részben kompenzálhatják a magán tulajdonú zöldfelületek, mint a kertek, vagy a települést körülvevő erdőterületek.

Az önkormányzat nagy hangsúlyt helyez a zöldfelületek bővítésére, minőségi fejlesztésére. A Képviselő-testület 2022 nyarán döntött a városi fakataszter létrehozásából. Az elmúlt években számos közterület, játszótér újult meg, és a személetformálás tekintetében is jelentős lörelépések történtek. 2025-ben 7. alkalommal került megrendezésre a várostakarítás a Tegyük Együtt Vörösvárért Egyesület szervezésében, amelyhez számos civil és gazdasági szervezet, valamint a helyi lakosok nagy száma is csatlakozott.

A város területén rendszeresek a fapótlások is, amelyek részben önkormányzati forrásból, részben pedig vállalkozások felajánlásából valósulnak meg a Városgazda Kft. közreműködésével. A település óvodáiban is egyre nagyobb szerephez jut a környezeti nevelés

II.1.13.6. A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

Pilisvörösvár területén tájhasználati konfliktust okoz a jelenleg is működő dolomitbánya területe. A kitermelés során keletkező nagy mennyiségű finom por időnként eléri a bányától keletre fekvő zártkertek területét, ami problémát jelent. A bánya területe tájsebként jelenik meg a tájban, illetve az ott található, a nyersanyag feldolgozásához használt létesítmények jelentős tájképi elemként vizuális konfliktust okozhatnak. Ettől függetlenül - a lakóterületektől való viszonylagos távolsága miatt – a dolomitbánya kisebb konfliktus forrást jelent csak.

A mezőgazdasági területekhez kapcsolódóan a rendezetlenül maradt, **elhagyott tanyák** területe szintén funkcionális, illetve vizuális konfliktusforrás is egyben. Vannak továbbá olyan tanyák is, amelyek feltehetően engedély nélkül épültek.

A belterületen fekvő helyi természetvédelem alatt álló Bányatavak környezete több szempontból is tájhasználati konfliktusforrás. Egyfelől maguk a tavak a horgászok részéről intenzív használat alatt állnak, s a stégek mögött felépített bódék vizuálisan is problémát jelentenek. Tájhasználati konfliktust okoznak továbbá a tavaktól északra fekvő iparterületek, illetve az, hogy itt található a település egykori hulladéklerakója, ahová később a helyi szennyvíztisztítóról kikerülő szennyvíziszap is elhelyezésre került. A futókörfelújításra szorul, mivel a partoldalak beomlása állagromlást eredményeztek.

A Határréti-patak felduzzasztásával kialakított tavak mentén jól látható, hogy helyenként elindult egy folyamat egyes **mezőgazdasági területek felparcellázására**, kis méretű telkek kialakítására feltehetőleg üdülési célú értékesítés szándékával. Az ökológiailag értékes felszíni vizek védelme szempontjából a part beépítése és intenzív használata nem támogatandó.

Nagy problémát okoznak Pilisvörösváron az **illegális hulladékelhelyezések**. Ezek a település területén bárhol felbukkanhatnak különböző összetételben (kommunális, vagy akár veszélyes hulladék is), illetve kiterjedésben.

Tájhasználati konfliktust jelent a **volt zártkerti részek egyre intenzívebb beépítése**, illetve egyes területeken a hétvégi házaspár üdülő funkció fokozatos átalakulása lakóterületté. Ez a folyamat ezeken a csatornázatlan területeken jelentős talajterhelést okoz, s a felszín alatti vizek szennyezéséhez is vezet.

Hasznosítás híján a mezőgazdasági területek spontán bozótosodása a gyomnövények és az invazív fajok, illetve az allergének elterjedéséhez vezethet.

A patakmenti rétek beszántása szintén tájhasználati konfliktust jelent egyrészt abból kifolyólag, hogy ezáltal a vizek mentén lévő értékes ökológiai területek megszűnnek, másrészt így a szántóművelés során

használt vegyszerek könnyen a felszíni vizekbe jutnak. Ugyanezért egyéb területeken is problémát jelent az, hogy az intenzív mezőgazdasági területek közvetlenül a vízpartig húzódnak.

Abban a kérdésben, amely szerint a városközpontban és a lakóhelyük közelében a jelenleginél minőségibb közösségi terek lennének, a lakosok a helyi életminőségének elégedettségét javítaná-e, a válaszadók háromnegyede szerint „nagyon jelentős szerepet játszana” vagy „jelentős szerepet játszana”.

A sportolási lehetőségek körének bővítése pedig a válaszadók mintegy fele szerint „nagyon jelentős szerepet játszana” a helyi életminőséggel kapcsolatos elégedettség esetében.

II.1.13.7. Táji, természeti adottságok, zöldfelületi rendszer – összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•nagyobb, egybefüggő zöldterületek (Kálvária, horgásztavak) •elmúlt évek zöldterületi és rekreációs fejlesztései •a legtöbb utcában van vagy fasor, vagy füvesített szegély a járda és az úttest között •nagy méretű kertek sok zöldfelülettel •természetvédelmi oltalom alatt álló értékek magas száma •egyedi tájértékek magas száma •sok vizes élőhely	•városi közpark, mint közösségi tér hiánya •fasor, zöldfelület hiánya a 10.sz. út mentén •a természetes vegetáció csupán maradványfoltokban található •intenzív mészkő és dolomit-kitermelés tájsebeket hozott létre

II.1.14. Az épített környezet vizsgálata

A középkorban több falu is volt a mai város helyén (Kande, Királysántó), ezek azonban a török hódoltság alatt elpusztultak. A török megszállás végére teljesen elnéptelenedett települést XVII. század végétől német telepesekkel népesítették be. Az első telepescsoport 1689-ben érkezett délnémet területről, Svárországból. A következő évtizedekben nagy számban érkeztek német telepesek Bajorországból, Ausztriából és más vidékekről.

A település a Pilisvörösvár nevet 1901-ben kapta, amikor rendezett jogú községgé vált. A XIX. század végén, a XX. század elején a kőszén- és dolomitbányák megnyitásával, a vasútvonal megépítésével a lakosság új munkalehetőséghez jutott. Az első barnaszén aknát 1903-ban nyitotta meg a belga érdekeltségű Budapestvidéki Kőszénbánya Részvénytársaság. A munkalehetőség biztosításával a bánya igen nagymértékben hozzájárult a népesség számának növekedéséhez, s a lakosság összetételét jelentősen megváltoztatta. Vörösvár addig zárt település volt, de a bányába Magyarország, sőt a Monarchia minden részéből érkeztek munkások.

A II. Világháborút követő 1946-os német kitelepítést Pilisvörösváron az utolsó pillanatban szerencsére leállították, bár az előkészületek már itt is megtörténtek. Alapvetően ennek köszönhető, hogy ma Pilisvörösváron él hazánk második legnagyobb német nemzetiségű közössége.

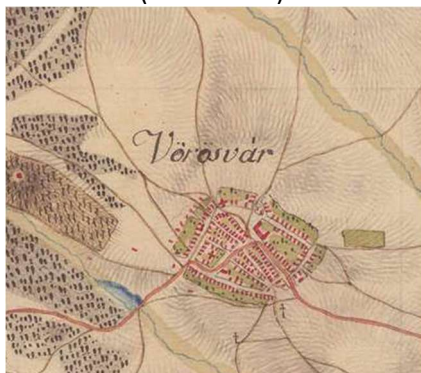
Ma Pilisvörösvár több mint 15 ezer lakosával a Pilisi-medence legnagyobb lélekszámú települése, 1997 óta város, 2005-től a Pilisvörösvári kistérség központja, 2012-től járási székhely.

Pilisvörösvár történeti központja a sváb betelepüléssel jött létre a XVIII század végétől az Iskola utca, Templom tér és a mai 10. sz. főút közötti területen. Idővel a Petőfi utca, a Dózsa György utca és a Szent István utca felé növekedett. Városrész méretű növekedése a Bányatelep, a Karátsonyiliget majd a Papi földek beépülésével történt a XX. század első felében.

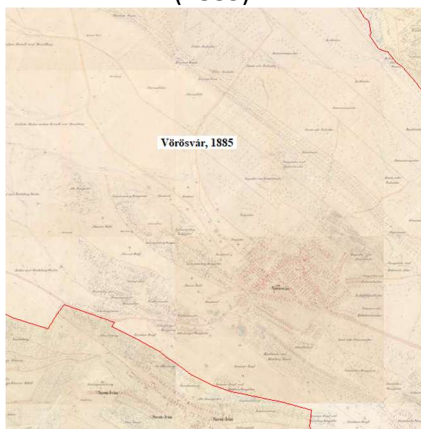
Később a beépült területekhez zártan illeszkedő új lakóterületek alakultak ki a Szentiváni hegyen, Kálvária-dombon, majd a napjainkban beépülő Északi lakókörszet, Szent Imre utca környéke és a Káposztás földek területén, megtartva a város kompaktságát.

II.1-15. ábra: Pilisvörösvár a katonai felmérések idején

Első katonai felmérés
(1782-1785)

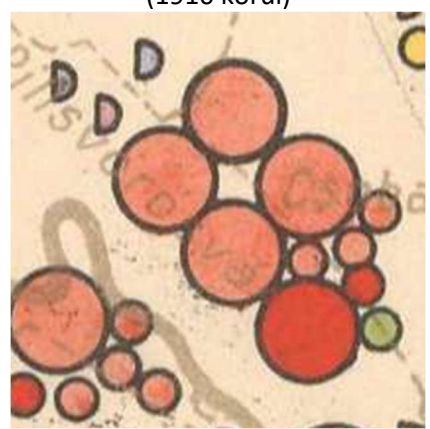
Pilisvörösvár kataszteri térképe
(1885)

Második katonai felmérés
(1809-1869)

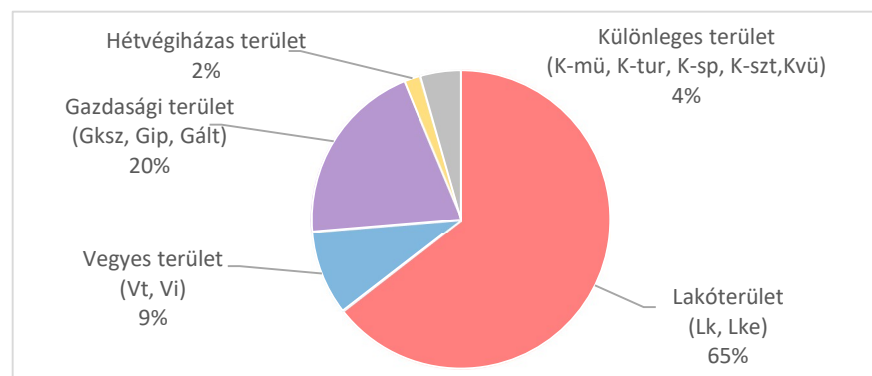
Pilisvörösvár etnikai térképe
(1910 körül)

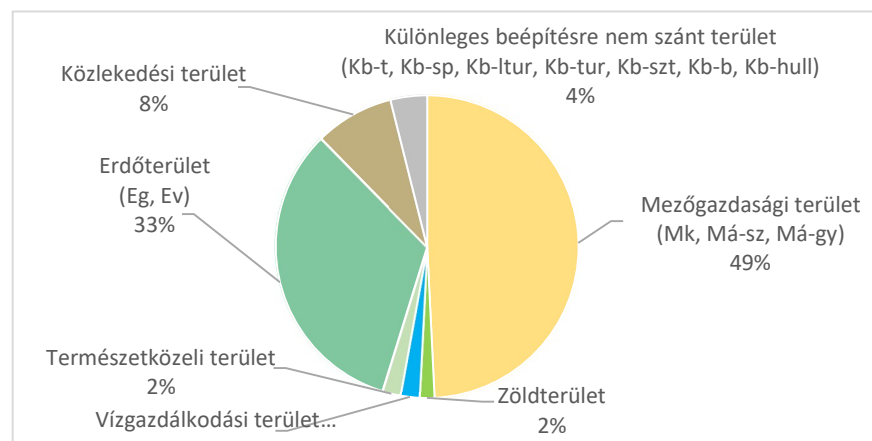
II.1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

Pilisvörösváron a beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek az alábbi megoszlásban találhatók meg.

Beépítésre szánt terület

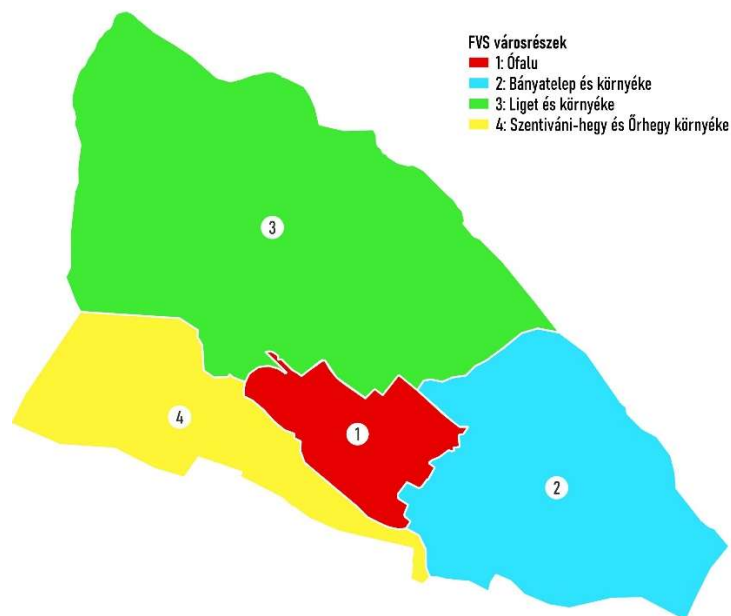
Beépítésre nem szánt terület

II.1.14.2. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

A településen belüli szerepkör és a funkcionális adottságok alapján Pilisvörösvár négy városszerkezeti egységre, azaz településrészeire osztható. A célok megvalósítása az egyes városrészekben eltérő mértékben hat, de a célok egyike sem ellentétes egyik településrész önálló céljaival sem.

II.1-16. ábra: Pilisvörösvár településrészei

1. A **Központi városrész** (Ófalu, azaz Alt-Werischwar), a település beépített területeinek súlypontjában fekszik, külterület nem kapcsolódik hozzá. A Központi városrészben a lakófunkció erős, de nagyterjedésű területén találhatóak az intézményi, szolgáltató funkciók, valamint az apró gazdasági telephelyek is. A városrész közlekedési szempontból jól ellátott, a 10 sz. főút átszeli a

városrészt, a vasútvonal is érinti. Pilisvörösvár területén a hétköznapi élet itt a legpezsgőbb.

2. A **Bányatelep** a településmagtól keletre, illetve északkeletre elhelyezkedő Papi-földek, Homoki-szántók, Részes szántók, illetve a Háziréti-tó komoly gazdasági potenciállal rendelkezik, amelyben éppen úgy megjelenik a rekreáció, mint a vélhetően idővel kialakuló ipari-kereskedelmi funkció. Sokkal inkább feladatot és problémát jelent ezzel szemben a rendkívül kiterjedt Üdülőttelep (Aranyaszőlős kertek), amely az egykori zártkertes övezetek szinte valamennyi problémáját felvonultatja.
3. A **Liget és környéke** esetében, bár hasonlóságokat is felfedezhetünk, inkább az eltérések tűnnek elő. A Liget és környéke városrész külterületei (Községi szántók, Bot-földek, Kút-rét, Újszántók, Cseresznyés erdő, Kopárság) esetében a rekreációs jelleg szintén tetten érhető, bár jelenleg jóval kisebb jelentőségű, mint a Bányatelep esetében, ugyanakkor a tervezett fejlesztések (sportcentrum) ezt alaposan módosíthatják. Pilisvörösvár utolsó, még működő állattartó telepei is ezen a területen találhatóak, bár egyre inkább úgy tűnik, hogy csupán a rekreációs, hobbiállattartók (pl. lovagoltatók) tudnak hosszú távon is talpon maradni.
4. A **Szentiváni-hegy és Órhegy környéke** városrészhez kapcsolódó külterületen komoly üdülőövezet, egykori zártkertes rész húzódik, annak minden problémájával egyetemben. Az utóbbi években érezhetően megindult a városmaghoz közeli – Piliscsabai út mentén – a lakóterületi felhasználás, megfelelő telekrendezés és beépülés. Ennek ellenére a terület egészének megfelelő rendezése hosszú időt vesz még igénybe. A külterületet jelentő Csaba-hegy és Órhegy esetében jelentős kiterjedésű erdősült terület és a napjainkban is működő dolomit-bánya határozza meg a terület arculatát, lehetőségeit.

II.1.14.3. Az épített környezet értékei

Pilisvörösvár több évszázados múltra visszatekintő település, azonban a város történetéből, sváb gyökereiből adódó építészeti elemek arányaiban csak kevés épületen maradtak meg változatlanul. A hagyományos építészeti jellemzők közül így csak az egykori településmag hagyományos szerkezete, valamint az egyes utcák egy-egy szakaszának egységes utcaképe maradt fenn változatlan formában. Emellett egyes épületek őrzik még a térségre jellemző, hagyományos építészeti vonásokat.

Az országos nyilvántartás szerint Pilisvörösváron a következő régészeti lelőhelyek lelhetők fel:

II.1-15. táblázat: Régészeti lelőhelyek Pilisvörösváron

Ssz.	azon.	Név	Ssz.	azon.	Név
1.	11189	Úti földek	13.	11201	Neuäcker
2.	11190	Krizsne role	14.	11202	Cseresznyés
3.	11191	Osztott földek	15.	11203	Keréktanya
4.	11192	Úti földek	16.	11204	Stockäcker
5.	11193	Freiäcker, Krautänder	17.	11205	Puskin utca – Iskola utca
6.	11194	Sima-dűlő			
7.	11195	Sima-dűlő	18.	11206	Szabadságliget
8.	11196	Szabad-földek	19.	11207	Fő utca 89.
9.	11197	Szabad-földek	20.	11208	Csobánkai út
10.	11198	Öreg-földek	21.	11209	Római út
11.	11199	Sima-dűlő (Dörfl)	22.	11210	Belterület
12.	11200	Sima-dűlő	23.	11211	Kakukk-hegy

Az országos nyilvántartás szerint Pilisvörösváron a következő országos védelem alá eső építészeti értékek (**műemlék** építmények) találhatóak:

II.1-16. táblázat: Pilisvörösvár műemlékei

Sorsz.	Név	Cím	hrsz.
1.	Erdei kápolna	Kápolna utca	2355
2.	Törökkút	Törökkút utca	3795
3.	Mária kápolna	Vásár tér	2243/1
4.	Zsidó temető	Lócsei utca	42

A helyi védelem alatt álló épületek, építmények és műtárgyak jegyzékét a településkép védelméről szóló 32/2017. (XII. 4.) önkormányzati rendelet 1. melléklete tartalmazza.

II.1-17. táblázat: Pilisvörösvár helyi védett értékei

Ssz.	Név	Cím	hrsz.
1	egészségház	Attila u. 4.	1264
2	Szent Borbála kápolna	Budai u. 2.	648
3	vendéglő	Dózsa Gy. U. 110.	864
4	pince	Fő tér 1.	137/1
5	városháza	Fő tér 1.	137/1
6	könyvtár	Fő u. 82.	8
7	volt lakóház	Fő u.104.	4273
8	Kálvária kápolna	Kálvária domb	6307/4
9	tájház	Kápolna u. 10.	2198/2
10	volt Pfeiffer ház	Puskin u. 8.	104
11	szociális otthon	Rákóczi u. 5.	1057/1
12	Szent Flórián kápolna	Szent Erzsébet utca	3919
13	római katolikus templom	Templom tér	1
14	plébánia	Templom tér 1.	4
15	plébánia melléképülete	Templom tér 1.	4
16	kántorház	Templom tér 10.	4294

Ssz.	Név	Cím	hrsz.
17	általános iskola, volt óvoda	Templom tér 19.	2
18	általános iskola keleti és nyugati szárnya	Templom tér 19.	3
19	általános iskola	Vásár tér, 1.	2565
20	vasútállomás épülete	Vasút u.	1689/4
21	kálvária stációk	Kálvária domb	6307/4
22	képoszlop	Kápolna u. 10.	2198/2
23	képoszlop	Kápolna u. 42. előtt	2292
24	képoszlop	Szent Erzsébet u. 91.	3610
25	kereszt	Budai út, volt útőrházzal szemben	138
26	kereszt	Csobánkai u., temető bejáratánál	3870
27	kereszt	Kápolna u., Erdei kápolna előtt	2354
28	kereszt	Piliscsabai u.	2051
29	kereszt	Szent Erzsébet otthon kertjében	3568/3
30	kereszt	Fő u. Szent Flórián kápolna előtt	3919
31	kereszt	Templom tér	1
32	kút	Akácfa u. 16.	4225
33	kút	Akácfa u. 25. előtt	3996
34	kút	Kápolna u. Erdei kápolna közelében	2354
35	kút	Károly u. 9.	169
36	kút	Rózsa u. 10-12. határán	261
37	kút	Rózsa u. 22. előtt	238
38	kút	Szent István u. 32. előtt	318/1
39	szobor	Szent János tér, Nepomuki Szent János	2208/3
39	népi jellegű épület	Fő u. 122.	962
39	kastélyszárny	Angeli köz 3.	33
39	raktár	Budai út. 2.	575

II.1.14.4. Az épített környezet - összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•gazdag építészeti örökség •tartalékterületek rendelkezésre állása	•fokozódó beépítettség •burkolt területek arányának növekedése •10.sz. főút elválasztó hatása

II.1.15. Közlekedés

Pilisvörösvár elhelyezkedése, közlekedési kapcsolatai kedvezőek. A településen keresztülhalad a várost Budapesttel összekötő 10. sz. főút. A főút forgalmi terhelése jelentős, a reggeli, illetve délutáni csúcsforgalom jelentős fennakadásokat okoz. A főút nyomvonala a városközponton halad keresztül, jelentős légszennyezést, illetve zaj- és rezgésterhelést okozva. Éppen ezért a városnak nagy szüksége van a várost elkerülő M10-es gyorsforgalmi út megépítésére. Már önmagában az is nagy segítség lenne a városnak, ha a Pilisvörösvárt elkerülő szakasz megépülne, ezért ez elsődleges célja a városvezetésnek, ami egyben Solymár és Pilisszentiván közlekedési problémáit is enyhítené.

Pilisvörösvár közúthálózata sokat fejlődött az elmúlt három évtizedben: a 2000-es évek első felében elvégzett nagy volumenű, szinte erőn felüli áldozattal járó útépitéseknek köszönhetően a belterületi szilárd burkolatú utak aránya ma már 85% feletti. A közelmúltban épült utak száma csekély, de a járdák hossza az elmúlt néhány évben is jól érzékelhetően növekedett (2020 és 2023 között mintegy 20%-kal gyarapodott³). A burkolt utak állapota változó. Az úthálózat forgalmi terhelése általában megfelelő, azonban a 10. sz. főút belterületi szakaszán az elviselhető mértéket jelentősen meghaladja.

A városban a parkolási igények jelentősek. A városközpontban a Fő út mentén, illetve a köztereken nagyszámú parkolóhely van kialakítva, a közösségi közlekedés megállóhelyeihez kapcsolódó nagy számú P+R parkolók is kialakításra kerültek a vasútrekonstrukcióval egyidejűleg.

A település közösségi közlekedése kielégítő. A nagyszámú helyközi autóbuszjárat mellett a várost érinti a Budapest - Esztergom vasútvonal. A

vasútvonalon a pályaszakasz rekonstrukciója (2012-2015) során a 10. sz. főúttal való szintbeni kereszteződést különbszintűvé alakították át (a főút aluljárón lett átvezetve), ezáltal a korábbi konfliktus megszűnt. Valamint kétvágányúsították a vonalat Pilisvörösvár vasútállomástól Budapest felé teljes hosszában, és Esztergom felé is egy rövidebb szakaszon, az alagút előtt. A városban egy vasútállomás és két vasúti megálló (Szabadságliget és Vörösvárbánya) van, amelyből az egyik (Vörösvárbánya) 2015-ben, a vonal felújításakor nyílt meg.

Mivel a település gerincútját jelentő 10. sz. főút átkelési szakaszra van felfűzve a város központja közintézményekkel és jelentős számú kereskedelmi létesítménnyel, így itt jelentkezik a legnagyobb gyalogosforgalom is. A helyi mellékúthálózat paraméterei nem mindenhol felelnek meg a forgalmi igényeknek. A településen belül a gyalogos közlekedés lehetősége folyamatosan javul, viszont a kerékpáros közlekedésre elkülönített felületek nincsenek. Hiányoznak továbbá a környező települések megközelítését biztosító kerékpárutak is.

Az, hogy a 10. sz. főút a városközponton halad keresztül, kedvezően hat a település gazdaságára. Ugyanakkor a városlakók életét, a település mindennapi működését megnehezíti a várost kettészelő átkelési szakaszon haladó forgalom nagysága, közlekedésbiztonsági és környezeti hatásai.

A település közúti megközelíthetőségét, országos főúthálózathoz való kapcsolódását a Budapest – Dorog - Almásfüzitő 10. sz. elsőrendű főút biztosítja, amely közvetlenül kapcsolódik a Budapest - Tatabánya – Győr – Hegyeshalom 1 sz. elsőrendű főúthoz és a 19 km távolságban lévő főváros közvetlen elérését is lehetővé teszi.

³ A KSH tájékoztatási adatbázisa szerint ezen időszak alatt 32,8 km-ről 39,5 km-re növekedett)

Térségi összeköttetéseket a 10. sz. főútba torkolló 1107. j.(Budapest – Solymár – Pilisszentiván – Pilisvörösvár) és 1109. j (Pilisvörösvár – Csobánka – Pomáz) összekötő utak, valamint a 11108. j. bekötőút (Pilisvörösvár – Pilisszántó – Pilisszentkereszt) biztosítanak. A 11303. j bekötőút mindössze néhány száz méter hosszú, a vasútállomás közúti elérhetőségét biztosítja.

II.1.15.1. Közúti közlekedés

A települési főúthálózat I. és II. rendű főutakból épül fel, amelyek mind az állami úthálózat részei:

- Budai út – Fő utca – Bécsi út nyomvonal: 10. sz. út, az állami úthálózat része;
- Csobánkai utca: 1109. jelű összekötő út,
- Szabadság út: 11107. jelű összekötő út,
- Vásár tér – Szabadság utca – Kisfaludy utca – Szent Erzsébet utca nyomvonal: 11108. jelű bekötőút.

A főutakat a település gyűjtőútjai egészítik ki, melyek a hatályos településszerkezeti terv szerint az alábbiak:

- Szent Erzsébet u.,
- Nyár u.,
- Kápolna u.,
- Görgey u. (ill. folytatásban tervezett gyűjtőútként: Nagykovácsi u. – Klapka u. nyomvonal),
- Bányató u. – Harcsa u. – Amúr u. – Ponty u. nyomvonal (kiepíttetésükben egyes szakaszokon nem felelnek meg a gyűjtőúti besorolásnak, de a terület körbejárhatóságát biztosítják).

A főutak és a gyűjtőutak mentén zöldsáv és egy- vagy kétoldali járda is kiépült.

A városi úthálózat egyéb elemei többségükben térkő-, vagy aszfaltburkolattal ellátott lakó, illetve kiszolgáló funkciót betöltő utak. A

belterületi kiszolgáló utcák mindegyikében található zöldsáv, legalább egyoldali járda. A területen minden utca közvilágítással ellátott és gondosan fenntartott. A szűkebb utcákban általában csak egy forgalmi irány megengedett. A lakóutcák jól karbantartottak, esztétikus kialakításúak, jelentős zöldfelületekkel.

A külterület zártkertjeihez, illetve egyéb ingatlanaihoz és mezőgazdasági területeihez murvaborítású és egyéb földutak biztosítanak megközelítési lehetőséget.

II.1.15.2. Községi közlekedés

Pilisvörösvár 1895 óta be van kapcsolva az országos vasúthálózatba. A 2. számú Budapest – Esztergom vasútvonalnak a felújítás, korszerűsítés óta fontos forgalmi szerepe van Budapest elővárosi közlekedésének lebonyolításában. A felújítás előtt a szerelvények csúcsidőben 30-40 percenként, más időszakban 60 percenként jártak, míg jelenleg már ütemes menetrend szerint 10-20 percenként indulnak a főváros irányába. A településen egy állomás és két megállóhely található: Pilisvörösvár vasútállomás, illetve Szabadságliget és Vörösvárbánya megállóhelyek.

Pilisvörösvár vasútállomás a vonal egyik legjelentősebb állomása, öt vágánnyal. Az állomás különlegessége a fa szerkezetű váró. Jellemző a napközben várakozó gépjárművek magas száma, amelyek az összes rendelkezésre álló szabad területet igénybe veszik a vasútállomás területén a P+R parkolóban és a hozzávezető út mellett is.

A 2001 óta üzemelő Szabadságliget megállóhely és a vasútvonal rekonstrukcióját követően, 2015-ben megnyílt Vörösvárbánya megállóhely egyaránt térkövezett peronnal és fedett várakozóhellyel rendelkezik. Mindkettő mellett P+R parkolóhelyek és kerékpártárolók is találhatók. Előbbi megállóhely a település nyugati lakóterületeit, míg utóbbi a település déli lakóterületeit és Pilisszentivánt szolgálja ki.

A vasútvonal öt külön szintű (10. sz. főút, Csabai út, Őrhegy utca, Kálvária utca, Tó utca), valamint három szintbeni kereszteződésben (Klapka utca, Kápolna utca kétszer) találkozik a város úthálózatával. A külön szintű csomópontok a vasútrekonstrukcióval párhuzamosan kerültek kiépítésre.

A külterületen áthaladó országos úthálózati elemek közül a 10. sz. elsőrendű főúton, a Pilisszántó felé vezető 11108. j. bekötő úton, valamint a Solymár felé haladó 1107. j. összekötő úton és a Csobánka felé haladó 1109. j. összekötő úton haladnak a helyközi közforgalmú közlekedést biztosító autóbuszjáratok. A buszjáratok döntő többsége a vasútállomáshoz is bekanyarodik, egyes járatok pedig a Karátsonyiliget felé tesznek kitérőt. A járatokat a VOLÁNBUSZ ZRt. üzemelteti. A települést érintő járatok:

- 799 (Budapest–Zsámbék–Piliscsaba–Pilisvörösvár)
- 800 (Budapest – Pilisvörösvár – Piliscsaba – Dorog - Esztergom)
- 820, 821 (Budapest – Pilisvörösvár – Pilisszántó)
- 830, 831 (Budapest – Solymár – Pilisszentiván – Pilisvörösvár – Pilisszántó)
- 832 (Budapest – Solymár – Pilisszentiván - Piliscsaba)
- 837 (Esztergom – Tokod – Sárísáp – Piliscsaba – Pilisvörösvár)
- 847 (Esztergom – Csolnok – Dág – Piliscsaba – Pilisvörösvár)
- 856 (Pomáz – Csobánka - Pilisvörösvár)
- 8494 (Pilisvörösvár – Piliscsaba – Epöl - Bajna)

A település területén a buszmegállók kiépítettsége különböző. Ahol hely volt (különösen a 10. sz. főút átkelési szakaszán), buszöblök épültek, többségében térköburkolattal kialakítva. 17 buszmegállót az elmúlt években újíttak fel a városban. Vannak olyan megállók is a településen, ahol csak felfestés, tábla és járdasziget jelzi az autóbuszok megállási lehetőségét. Az utasok számára a buszmegállók megközelítését

gyalogjárdák és kijelölt gyalogos átkelőhelyek teszik biztonságossá az átkelési szakaszokon.

A város lakott területeinek mintegy 60%-a tekinthető közforgalmú közlekedéssel ellátott településrésznek, 300 m gyaloglási távolságot feltételezve a megállókig. A külterületi településrészen a 10. sz. főút melletti területsáv egyes részei (500 m gyaloglási távolságot véve figyelembe) szintén közforgalmú közlekedéssel ellátott területként értékelhetők. Jelentős problémát okoz, hogy a 10-es út túlterheltsége miatti folyamatos torlódások következtében a menetrendek nem tarthatók, így az autóbusszal történő közlekedés kiszámíthatatlanná válik.

II.1.15.3. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A városban háttérbe szorul a kerékpáros közlekedés. Kiépített kerékpárút mindössze két rövid, párszáz méteres szakaszon található (a 10-es út vasút alatti aluljárójával párhuzamosan, illetve szintén a 10-es út mentén a Hősök terétől keleti irányban), kerékpársávok nincsenek, kerékpáros nyom pedig kizárólag a Vasút utcában van. A 10. sz. főút menti kerékpározás a gépjárművekkel közösen veszélyes, a járdán a nagy gyalogosforgalom miatt szinte lehetetlen.

A városban a gyalogosközlekedés számára általánosan jók a feltételek. Minden lakóutcában legalább egyoldali gyalogjárda kiépített és fenntartott. A gyalogosok biztonságának jelentős javulását eredményezte a városközponti közterületek rekonstrukciója, amikor a 10.sz. főút keresztezéseit biztonságosabbá építették át a gyalogosok számára, több helyen középzigeteket és jelzőlámpákat helyeztek ki. A gyalogos közlekedés biztonságának növelése érdekében további gyalogátkelők építése, valamint a már meglévő átkelőhelyek korszerűsítése is indokolt a városban.

II.1.15.4. Parkolás

A városban magas és folyamatosan növekvő a gépjármű-ellátottság, ami a motorizációs mutatóban is megmutatkozik: amíg a 2000-es évek elején 1000 lakosra 259 gépjármű jutott, addig 2010-re ez a szám 330-ra, majd 2023-ra 460-ra emelkedett. Mindez azt is eredményezi, hogy egy család akár 2-3 autót is üzemeltet és a helyi utazások inkább gépjárművel, mint közösségi közlekedéssel, gyalog vagy kerékpárral történnek. Parkolási díjat még nem kell fizetni a városközpontban sem, de több helyen korlátozzák a magánterületre épült parkolóhelyek használatát. Mind a hosszú idejű (4-8 óra), mind a rövid idejű (15-120 perc) parkolási igények aránya magas.

A városban jellemzően nagyon magasak a parkolási igények a 10. sz. főút átkelési szakasza mentén, mivel sok intézmény, kereskedelmi és a szolgáltatási egység található itt. Bár sok helyen kiépült parkolósáv, leállásra alkalmas padka, illetve burkolat parkolófelületek, mégis jelentős forgalmat generálnak a parkolóhelyet kereső gépjárművek.

A településközpontban parkolósávban, az utak mentén merőlegesen, illetve párhuzamosan az alábbi utcákban található parkolóhelyek: Budai út (Tűzoltó utca – Csobánkai út), Fő út (Csobánkai út – vasút), Szabadság utca, Görgey utca, Szent István utca, Puskin köz, Iskola utca, Szent Flórián utca, Gárdonyi utca. Parkolófelületek fekszenek a Városháza előtt, az Árpád utca – Fő utca sarkán, a Hősök terén, a Vásár téren, a Szent János téren, a Temetőnél, a Szent Erzsébet utcai templomnál, a Tavaknál.

A vasútállomás és a megállóhelyek környékén a nagy számú ingázó miatt szükség van sok P+R parkolóhelyre. A parkolófelületek hétköznaponként jellemzően megtelnek. A vasútállomás, a megállók környezetében található kerékpártárolók is jellemzően telítettek. A két megállóhely közelében mind a P+R, mind a B+R kapacitás bővítése indokolt lenne.

II.1.15.5. Közlekedés - összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•könnyű megközelíthetőség •felújított 2-es vasútvonal és a hozzátartozó infrastruktúra (vasútállomás, parkolóhelyek) •vasúti megállóhelyek: Vörösvárbánya, Pilisvörösvár, Szabadságliget •folyamatosan megújuló utcák (burkolat, járda, csatornázás)	•magas motorizációs mutató •a főbb közlekedési tengelyek szűkek, zsúfoltak (Szent Erzsébet utca, Görgey utca, Dózsa György utca, Petőfi Sándor utca, Szent István utca) •a 10. sz. főút zaj- és rezgésterhelése és légszennyezése jelentős •kerékpáros infrastruktúra elmaradott •M10, M0 hiánya

II.1.16. Közművesítés

Pilisvörösváron a közüzemű vízellátás, szennyvízelvezetés-kezelés, villamosenergia- és földgáz- ellátás mellett a vezetékes telefon, illetve vezetékes műsorelosztás kiépítése egyaránt biztosított. Pilisvörösvár infrastruktúrája sokat fejlődött a rendszerváltozás óta. A KSH 2023. évi adatai alapján a város lakásainak 88%-a be van kapcsolva a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba, 79%-a pedig a közcsatornahálózatba. A 2022. évi népszámlálás adatai alapján hálózati (vezetékes) gázzal a lakások 80%-ában fűtöttek Pilisvörösváron, vezetékes internet a lakások 76%-ában volt. A közvilágítással ellátott terület aránya 96%.

A közművek jelentős része nem az önkormányzat tulajdonában ill. kezelésében van (pl. ivóvíz, gáz, elektromos áram), így az önkormányzatnak sok esetben csak közvetett befolyása van a közszolgáltatások minőségére. A szolgáltatások ára is a legtöbb esetben törvényben szabályozott, tehát az önkormányzat hatáskörén kívül van.

A város topográfiai adottságai változatosak, ennek megfelelően nagy hangsúlyt kell fektetni a felszíni vízelvezetésre. A csapadékvíz jelenleg nyílt árkos módszerrel van elvezetve, de a városközpont területén zárt csapadékvíz-elvezetést építettek ki. A mélyebb fekvésű területeken a vízelvezetést a patakok, árkok biztosítják.

A csapadékvíz-elvezetés területén ugyanakkor vannak elmaradások. Az elöntések nagyon ritkák, de a jövőben, az egyre szélsőségesebb időjárási események miatt az elmaradt kiépítések pótlása indokolt. A villamosenergia, valamint a vezetékes elektronikus hírközlési hálózat vezetékei – a településközpont kivételével - jellemzően föld felett vannak elhelyezve, mely jelentős mértékben befolyásolja, alakítja a város arculatát.

Pilisvörösvár területén egyre elterjedtebb a megújuló energiaforrások használata, a 2022. évi népszámlálás adatai alapján már a városban található lakások 6,5%-a volt ellátva napelemmel (napkollektorral 1,3%-a).

A közműhálózatok a hétköznapi használat mellett is jellemzően túlterheltek.

II.1.16.1. Víziközművek

Pilisvörösváron a komfortos közműellátás legfontosabb eleme, a vezetékes ivóvíz ellátás megoldott, a vízellátó hálózat a beépített területen minden utcában, s kiskertes terület néhány utcájában is megépült. A település vízellátását a DMRV Zrt. biztosítja. A város vízellátása a DMRV Zrt. Jobbparti Regionális Rendszeréről megoldott.

A Regionális Vízmű a Duna partjára telepített kutakból termel ki ivóvizet, alapbázis szempontjából a DMRV rendszerébe juttatható vízmennyiség elegendőnek tekinthető. A DMRV Jobbparti Regionális Rendszere 17 település vízellátását szolgálja. Az alapellátó hálózati rendszer alapvezetékének a Duna jobbpartja mentén megépített gerincvezeték tekinthető, amelyről a távolabbi településeket ellátó ág-, illetve körvezetékek csatlakoznak le. Erről a Duna menti NÁ 500-as gerincvezetékéről Szentendre déli határában csatlakozik le az az NÁ 400-as vezeték, amely Pomáz, Csobánka, Pilisvörösvár, Pilisszentiván, Piliscsaba, Jászfalu és Tinnye települések ellátását szolgálja. A regionális rendszer felől két fő vezeték, a Csobánka felőli dn 400-as ac vezeték, illetve a Solymár felőli dn 300-as vezeték szállítja a vizet a szomszédos Pilisszentiván település területén, a Fenyves utcai, a Fehér hegyen lévő 2x 400 m³-es tározó medencékbe. A vízellátó hálózatban ennek a 2x 400 m³-es tározó medencékben lévő víz szintje határozza meg a víznyomást, ami az alhálózatban így megfelelő. A térségben egy magasabban fekvő terület ellátására nyomott zóna üzemel a hálózaton, ebben a Fenyves utcai nyomásfokozó gépház biztosítja a víznyomást.

A Pilisvörösvári hálózaton több nagyobb átmérőjű vezeték is üzemel, ezek dn 300-as, 250-es, 200-as és 150-es méretű vezetékek, ezek a hálózaton a kedvező körvezetékes rendszerű ellátást tudják biztosítani. Az ellátó

hálózati rendszer régebbi kiépítésű részein a vezetékek zöme dn 100-as és dn 80-as, anyaguk azbesztcement, az újabban kiépített részeken a vezetékek legtöbbször dn 100-as méretű, anyaguk itt már a korszerű KMPVC.

2023-ban Pilisvörösváron a szolgáltatott ivóvíz mennyisége közel 667 ezer m³ volt, kevesebb, mint 2021-ben és 2022-ben, de a 2010-es évekhez képest ez továbbra is magasabb fogyasztást jelentett. A szolgáltatott ivóvízmennyiség 82%-át a háztartások használták fel, a korábbi évekhez képest a háztartási vízfogyasztás aránya a teljes fogyasztásból csökkent (2022-ben még 88% volt). Az egy lakosra jutó napi átlagos háztartási vízfogyasztás közel 38 m³, azaz mintegy 104 liter volt.

Pilisvörösváron elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna-hálózat üzemel, az általa összegyűjtött szennyvizet a település délkeleti részén, a Cigánytő melletti városi szennyvíztisztító telepen tisztítják meg. A telepet és a szennyvízcsatorna-hálózatot 1992-ben kezdték meg kiépíteni, melyet azóta többször korszerűsítettek. A hálózat gravitációs rendszerű, rajta a szükséges helyeken átemelő és a hozzájuk tartozó nyomóvezetékek üzemelnek. A hálózat döntő része dn 200-as, csak a főgyűjtő csatorna mérete dn 400-as, illetve dn 300-as. A szennyvízcsatorna-hálózat és a szennyvíztisztító telep üzemeltetője a DMRV Zrt.

Pilisvörösváron a csapadékvíz elvezetésére zömmel nyílt árkos csapadékvíz elszállító rendszer épült ki, csak a városközponti részeken épült ki zárt csapadékcatornás elvezető rendszer. Befogadók a különböző nagyobb árkok, végül az Aranyhegyi-patak és annak mellékágai. A patak Pilisvörösváron, a település délnyugati részén lévő Őrhegy keleti oldalán ered és Pilisvörösvár déli határa mentén kelet-nyugat irányban halad végig. A patak medrén a település délkeleti részén több tó található, ezek a Nagytó, a Kacsató, a Pályató, a Kornélitó és a Cigánytó.

A vízelvezető árkok hidraulikai összehangoltsága nem jellemző, néhány út mentén szikkasztó árkokban gyűlik össze a csapadékvíz. Egyes keskenyebb

szabályozású utcákban egyáltalán nincs megoldva a csapadékvíz elvezetés, ezekben a nem burkolt utcákban az erózió mind az úttesten, mind pedig az út menti telkeken jelentős. A településen az árkok döntő hányada burkolatlan, ezek a csapadékvizeket változó hatékonysággal vezetik el, vagy pedig bennük a vizek elszikkadnak. Burkolt árkok csak a meredekebb esésű részekben találhatók.

II.1.16.2. Energiaközművek

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. A nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is számottevő mértékű a település energiaellátásában.

A két vezetékes energiahordozó rendelkezésre állása a település gazdaságos, takarékos, korszerű energiaellátását igény esetén lehetővé teszi.

A villamosenergiát, mint vezetékes energiahordozót elsődlegesen világításra és erőátviteli célú vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljeskörűen kielégíthetők.

A város villamosenergia ellátásának bázisa a pomázi 132/22 kV-os alállomás, ahonnan induló 22 kV-os középvezetési hálózati rendszerről történik a város ellátása. A 22 kV-os hálózat oszlopokra szerelve halad és fűzi fel a fogyasztói transzformátorokat. A transzformátorokról táplált kisméretű hálózatról elégítik ki közvetlen a fogyasztói igényeket.

Pilisvörösváron és térségében a középvezetési villamos energia hálózat a kapacitásának a határán üzemel. A vállalkozói szektor közepes méretű energiaigényeit egyáltalán nem, a lakossági igényeket pedig csak korlátozott mértékben képes fogadni. A hálózati elemek kapacitáshatáron történő működtetése megnöveli az üzemzavarok kialakulásának kockázatát

és a legkritikusabb téli, illetve nyári időszakokban jelentősen rontja a feszültségminőséget.⁴ Az önkormányzat az Elmű Hálózati Kft.-vel 2023-ban között együttműködési megállapodást a villamos-energia hálózat fejlesztésére és egy új alállomás létesítésére.

A közép-, és kiefeszültségű hálózatok is oszlopokra szerelve üzemelnek a településen. A közvilágítást az elmúlt években korszerűsítették Pilisvörösváron, mintegy 1700 új lámpatestet szereltek fel részben nátrium és kompakt fénycsőes lámpák korábbi helyére, részben új helyekre.

A település közigazgatási területén áthalad a Göd-Tatabánya Bánhida között üzemelő 132 kV-os főelosztó alaphálózat, amelyről a pomázi alállomás betáplálása is történik. A nagyfeszültségű alaphálózat oszlopokra fektetve halad keresztül a településen.

A Pilisvörösváron 2023-ban szolgáltatott villamosenergia mennyisége 36,6 GWh volt, 26%-kal több, mint 2013-ban. A szolgáltatott villamosenergia 68%-át használta fel a lakosság 2023-ban, de jelentős volt az ipar és a szolgáltatási szektor fogyasztása is (14-14%).

A település korszerű termikus energiaellátása biztosítható a komplex földgázellátással. A földgáz alkalmas egyedi berendezésekkel, jól szabályozható, automatikus üzemvitelű, teljes komfortot nyújtó ellátás biztosítására. Fűtésre, használati melegvíz termelésre és főzésre egyaránt használható. A település már kiépült gázelosztó hálózata szinte valamennyi utcában megtalálható. Az elosztóhálózat olyan paraméterekkel épült, hogy az egyes utcákban valamennyi ingatlan ráköthető.

Pilisvörösvár fontos csomópontja a földgázellátásnak. A területén országos jelentőségű nagynyomású földgázszállító vezetékek nyomvonala halad keresztül. A település közigazgatási területén üzemelő gázátadó

állomáshoz érkezik a MOL Földgázszállító Zrt. kezelésében levő nagynyomású szállítóvezetékek között a Zsámbok-Pilisvörösvár NÁ 800-as vezeték, s onnan indul a Pilisvörösvár- Solymárvölgy NÁ 400-as, valamint a jelentősebb iparági gócpontokat összekötő Pilisvörösvár-Győr NÁ 600-as és a Pilisvörösvár-Százhalombatta NÁ 800-as hálózat nyomvonala.

Pilisvörösváron üzemelő átadóállomás mellé telepített városi gázfogadó és nyomáscsökkentő állomásról induló nagy-középnomású vezetékekkel biztosítják a város és a környező települések gázellátását.

A nagy-középnomású vezeték táplálja a város területén üzemelő körzeti nyomáscsökkentőt, ahonnan indul a település fogyasztóinak ellátására kiépített középnomású elosztóhálózat. Erről a hálózatról építették ki az egyes ingatlanok bekötését. A középnomású bekötés táplálja a telkenként elhelyezett nyomáscsökkentőket, amelyről induló kisnyomású hálózattal lehet közvetlen a fogyasztói igényeket kielégíteni.

Pilisvörösváron 2023-ban 7 millió m³ gázt értékesítették, 82%-át a lakosság használta fel. A gázfogyasztás mértéke 39%-kal csökkent a településen 2021 és 2023 között, amiben az energiaválságra adott reakciónak vélhetően nagy szerepe volt.

A település természeti adottsága a napenergia hasznosítás lehetősége, amely bár mértékletesen, de évi 1900 napos óra hasznosítás lehetőségét kínálja. A településen a nap energiájának hasznosítása egyre elterjedtebb, a 2022. évi népszámlálás adatai alapján már a városban található lakások 6,5%-a volt ellátva napelemmel (napkollektorral 1,3%-a). Megújulóenergia-technológiának számítanak a hőszivattyúk is, amelyet fűtőberendezésként a lakásállomány 2,3%-ában használtak 2022-ben.

⁴ Völgyzugoly Műhely Kft. (2024): Pilisvörösvár településrendezési eszközök módosítása.

II.1.16.3. Elektronikus hírközlés, internet

A Budapest szekunderközpontozóhoz tartozó 32-es körzetszámú Szentendre primer központ Pilisvörösvár vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A település 26-os távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatának kiépítése a múlt század utolsó éveiben történt, addig a lakások nem rendelkeztek távbeszélő fővonallal. A kiépítés eredményeként a 2000-ben már 3630 egyéni lakásfővonal üzemelt, azaz a lakásállomány 85,4 % rendelkezett vezetékes telefonvonalal. A vezetékek nélküli szolgáltatás terjedésével a vezetékes vonalas telefon iránti érdeklődés csökkent. A bekapcsolt fővonalak száma 2019 óta folyamatosan csökkent a településen, 2023-ban 4204 bekapcsolt fővonal volt Pilisvörösváron, 91%-uk egyéni fővonal.

A kedvező műsorvétel számára a kábel TV szolgáltatást 2001-ben építették ki. A kábeltelevízió előfizetők száma 2004-re megközelítette a 3300-at, 2011-ben viszont már csak feleannyi előfizetője volt a szolgáltatásnak. A televíziózás iránti igény azonban nem tűnt el, 2023-ban 4640 helyhez kötött televíziószolgáltatás előfizetés volt a városban, számuk 2%-kal csökkent 2021 óta.

Az elmúlt évtizedekben Pilisvörösváron is elterjedt a vezetékek nélküli mobiltelefonok használata. Ennek területi korlátja nincs. Pilisvörösváron üzemelő és a tágabb térségben elhelyezett létesítmények, antennák segítségével, valamennyi vezetékek nélküli távközlési (Magyar Telekom, Yettel, One) és műsorelosztó szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani. A város 4G lefedettsége teljesnek tekinthető, az 5G szolgáltatása a Magyar Telekomnak érhető el a legnagyobb területen Pilisvörösváron, de a Yettel és az One is jelentős részét érinti a településnek.

Az internet-előfizetések száma 2013 és 2023 között folyamatosan emelkedett Pilisvörösváron, 2023-ban 5847 internet-előfizetés volt a városban, legnagyobb részük, 70%-uk optikai hálózaton keresztül történő szolgáltatásra. Utóbbi technológia 2016-tól kezdett elterjedni, az internet-előfizetések száma xDSL hálózaton még 2018-ig magasabb volt.

II.1.16.4. Közművesítés – összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•településszintű vízellátás •településszintű villamosenergia-ellátás •településszintű földgázellátás •záródó közműháló •lehetőség a megújuló energiaforrások használatára •internet-ellátottság	•légvezetések arcuatromboló hatása •felszíni vízelvezetés •villamosenergia-hálózat igényektől elmaradó kapacitása

II.1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

II.1.17.1. Talaj

Pilisvörösvár környékén barnaföld, valamint a mészkő térszíneken gyenge termőképességű rendzina talajok képződtek. A legnagyobb kiterjedésű barnaföldek löszös üledéken alakultak ki, és homokos vályog mechanikai összetételűek. A talajok vízgazdálkodása kedvező, termékenységük megfelelő. Az erdők (21%) mellett a szántók (34%) magas aránya a kevésbé meredek, laposabb megművelhető terepfelszínek nagy kiterjedésére enged következtetni. A mészkőbányászat nagy felszíneket érintett, ahol sekély termőrétegen erdősítéssel próbálják rekultiválni a bányautótját.

Mivel a 27/2006. (II.7.) Kormányrendelet szerint Pilisvörösvár a nitrátérzékeny települések közé tartozik, különösen a mezőgazdasági hasznosítás során fokozott figyelemmel kell lenni a talajba jutó vegyszerekre, illetve egyéb téren is figyelmet kell fordítani a vizek nitrátszennyezésének megelőzésére. Emellett az állattartás során a trágyatárolást, elhelyezést minden esetben kizárólag szigeteléssel ellátott trágyatárolóban szabad csak megoldani.

A talaj védelme a lejtős területeken a szintvonalakkal párhuzamos műveléssel, a megfelelő növénykultúrák megválasztásával, gyepesítéssel oldandó meg. A szélerózió elleni védekezésépp a nagy kiterjedésű, összefüggő mezőgazdasági területeket fasorokkal, mezővédő erdősávokkal kell tagolni.

Földtani veszélyforrások, azaz a felszínmozgásos területek rendezése, azaz az Óbuda-Esztergomi vasútvonal 222-224. km-szelvénye közötti vasúti bevágásban fekvő területek stabilizálása az adatszolgáltatás alapján – rézsű rendezéssel és rézsűláb megtámasztással megtörtént.

II.1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Pilisvörösvár felszíni vizeit a kül- és belterületen keresztülfolyó patakok, illetve a duzzasztással létrehozott tavak, valamint a belterületen fekvő Bányatavak jelentik.

A külterületi felszíni vizek minőségét egyrészt az intenzív művelésű mezőgazdasági területek közvetlen közelsége veszélyezteti, másfelől a horgászati hasznosítás miatt a tavak szervesanyag tartalma magas lehet. Ezek miatt a felszíni vizek szennyezettségének, valamint a vegyszerhasználatnak a felmérése és racionalizálása, illetve – a belterületen fekvő Bányatavak esetében is - a horgászat rendjének szabályozása szükséges, mely megelőzi a vizek szervesanyagtartalmának túlzott növekedését.

A belterületi vizeket a környező területek intenzív használata és az onnan lefolyó csapadékvizek minősége, a természetes tisztító, szűrő hatást nélkülöző, kiépített mederszakaszok a patakok vízminőségét is károsan befolyásolják. A belterületi felszíni vizek védelme érdekében korszerű csapadékvíz elvezetés megvalósítása, az illegális szennyvízbevezetések megakadályozása, a patakok még meglévő, zöldsávval kísért szakaszainak megtartása, illetve ahol biztosítható, új zöldsávok kialakítása jelent megoldást.

Pilisvörösvár nyílt karsztos területen fekszik, ezért a 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a települést a felszín alatti víz állapota szempontjából fokozottan érzékeny települések közé sorolja, illetve Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területet jelöl meg területén. Ennek megfelelően, a felszín alatti vizek megóvása érdekében a csatornahálózatot teljes körűen ki kell építeni, és el kell érni a rácsatlakozások 100%-os arányát. A dolomitbánya ugyancsak jelentős veszélyeztető tényező e tekintetben, ezért működése, illetve rekultivációja során a karsztvizek megóvását kiemelten kell kezelni.

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 3/7. melléklete szerint a várost érinti az országos vízminőség-védelmi terület övezete. A vízminőség megóvása érdekében, ezen övezeten belül beépítésre nem szánt területen építmények létesítése esetén biztosítani kell a szennyvíz környezet károsítás nélküli kezelését.

II.1.17.3. Levegőtisztaság

A légszennyezettség főként a közlekedésből (10. sz. főút), a dolomitbánya porterheléséből, illetve a különböző ipari tevékenységek végzéséből származik.

A dolomitbánya, illetve az egyes ipari telephelyek működése során a környezetvédelmi határértékeket be kell tartani. A szennyvíztisztító telep környezetre gyakorolt zavaró hatásai a korszerűsítés során enyhítendő.

A lakossági fűtésből származó szennyezés csökkentésére ösztönözni kell a gázhálózatra való rácsatlakozások arányának további növelését, illetve támogatni kell az alternatív fűtési módokat.

A mezőgazdasági termelésből eredő porterhelés megakadályozására a dűlőutak mentén fasorok és erdősávok telepítésével, helyes mezőgazdasági gyakorlat folytatásával szükséges védekezni.

A káros pollenkoncentráció csökkentése érdekében szükséges legalább az utak és árkok szélének rendszeres kaszálása, gondozása, illetve az allergén növények irtása külterületen is.

II.1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Pilisvörösvár közúti terhelése leginkább a 10. sz. főúton áthaladó forgalomból adódik. Az út a belterület érintésével, a belvároson vezet keresztül, s a főváros és az agglomeráció települései között történő ingázás, valamint a számottevő teherforgalom miatt a közlekedésből származó zaj- és rezgésterhelés jelentős. Az átmenőforgalom az M10-es gyorsforgalmi út,

illetve az elkerülő utak megépülésével várhatóan mérséklődik, s a zaj- és rezgésterhelés csökken.

A közlekedésből származó zajterhelés – ahol erre hely biztosított - növényzet (erdősávok, fasorok, zöldsávok) telepítésével csökkenthető. Ahol erre nincs lehetőség, ott a burkolat korszerűsítésével, a forgalom esetleges korlátozásával, illetve alternatív elkerülő útvonal biztosításával csökkenthető a zajterhelés. A rezgésterhelés mértéke települési területek közelében sebességhatárolással csökkenthető.

A Pilisvörösváron működő ipari létesítmények a lakóterületektől viszonylag távol helyezkednek el, zajhatásuk ezért kevésbé zavaró.

II.1.17.5. Hulladékkezelés

Pilisvörösvár területén kommunális hulladéklerakó nem működik, a kommunális hulladék elszállítása megoldott. A lakosság tájékoztatásával és bevonásával növelendő a szelektív hulladékgyűjtés hatékonysága, illetve a hulladékok mennyiségének csökkentése. Támogatandó, illetve népszerűsítendő a házi komposztálás.

Az összegyűjtött hulladékot a különleges terület – hulladékgazdálkodási terület övezetébe tartozó területre kell szállítani, ahol annak ideiglenes tárolása történik.

Fentieken kívül a gazdasági területeken is megengedett a hulladék átmeneti tárolása, de az kizárólag csak a saját tevékenység következtében az adott telephelyen keletkező – a rendszeres, legalább 3 havonta történő elszállításig tartó – hulladéktárolási tevékenységre vonatkozik.

Meg kell oldani a veszélyes hulladékok elkülönítését, lakossági tájékoztatás és egyéb programok keretein belül csökkenteni kell ezek kommunális hulladékok közé kerülését. A település területén lévő hulladék-elhelyezéseket meg kell szüntetni, területüket rekultiválni kell, kialakulásukat meg kell előzni

II.1.17.6. Vizuális környezetterhelés

Pilisvörösváron markáns táji elemként jelenik meg a ma is működő dolomitbánya az igazgatási terület délnyugati részén. A bánya fehér (helyenként vörös) tájsebe leginkább Pilisszentiván nyugati részeiről, valamint a 10. sz. főúton, vagy a vasúton közlekedők számára látható. Nemcsak maga a tájseb, de a bányában működő, a kitermelt nyersanyagot feldolgozó létesítmények is jelentős tájelemek. Ezekon felül a vizuális környezetterhelés nem jellemző, egyéb jelentős, vizuális konfliktust okozó művi tájelemek nem találhatók a településen.

II.1.17.7. Árvízvédelem

Pilisvörösvár várostérségében az árvízvédelem témaköre nem releváns. Ennek ellenére a klímaváltozás okozta időjárási változásokra a térségnek fel kell készülnie, a vízvisszatartást előtérbe kell helyezni, amellet, hogy a város teljes csapadékvíz-elvető rendszere felülvizsgálendő.

2023 nyarán kezdődött meg egy 6500 köbméter befogadóképességű záportározó kialakítása a Tó-dűlőben. Az akár 10 000 köbméteresre is bővíthető záportározó biztosítja az Őrhegy felől érkező csapadékvíz-mennyiség lefolyásának késleltetését. A beruházás tehát elősegíti a felszíni vizek helyben tartását, illetve késleltetett levezetését, ezzel pedig jelentős mértékben javítja a település felszíni vízelvezetésének helyzetét.

II.1.17.8. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A Pilisvörösváron található ipari területek, kisebb-nagyobb vállalkozások, egyéb jelentős tájhasználattal járó funkciók esetenként jelentős potenciális szennyezési forrásként működnek a településen. A karsztvizek jelenléte miatt a várostérség a felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny. Különösen nagy probléma emiatt a volt zártkerti területek csatornázatlansága. A felszíni vizeket az intenzív használat (horgászat, lakóterületek és egykori hulladéklerakó közvetlen közelsége stb.)

veszélyezteteti. Levegőtisztaság szempontjából legjelentősebb kibocsátó a nagy forgalmú 10. sz. főút, illetve a dolomitbánya. A közlekedés jelentős zaj- és rezgésterhelést is okoz (leginkább a teherforgalom által) a belterületen összeszűkülő 10.sz. főút környezetében. Hulladékkezelés tekintetében a legfőbb gondot az illegális hulladékelhelyezések okozzák, amelyek kül- és belterületen, s a régi zártkertek területén is előfordulnak. A várostérség dombos vidéken fekszik, így a beépített területek zöme lejtős területen fekszik. Ezért a települések belterületi vízrendezésének kettős feladattal kell megbirkóznia: a környezőterületeken összegyülekező és

II.1.17.9. Környezetvédelem - összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•összességében jó környezeti állapot •termőföldek jelenléte •környezeti elemeket veszélyeztető, jelentős kibocsátással járó ipari üzem nincs •természetvédelmi oltalom alatt álló értékek magas száma •egyedi tájértékek magas száma •sok vizes élőhely	•nyitott közműolló •a mezőgazdasági módszerekből származó vegyszerhasználat káros hatása illegális hulladéklerakás •horgásztavakra való rátelepülés •alábányászottság •felülvizsgálendő csapadékvíz-elvezetés •a természetes vegetáció csupán maradványfoltokban található •intenzív mész- és dolomit-kitermelés tájsebeket hozott létre

II.1.18. Városi klíma

Városi klímában tapasztalható éghajlati elemek módosulása (hőmérséklet, csapadék, szél), valamint a meteorológiai mérések mellett tapasztlati úton is igazolható tény, hogy **a városok éghajlati jellemzői részben eltérnek a környező térségétől. A jelenség oka a beépített területek magasabb aránya**, amely módosítja egyes éghajlati jellemzők alakulását. Az eltérések mértékét azonban a burkolt felületek aránya mellett egyéb tényezők, így mindenekelőtt a település szerkezete, zöldterületek kiterjedése, azok kapcsolata a környező térségekkel, szélcsatornák megléte, illetve hiánya a beépítés módja, jellemző építészeti megoldások, továbbá magának a városnak a földrajzi elhelyezkedése is érdemben befolyásolják.

A városi klíma legszembetűnőbb megnyilvánulási formája a városi hősziget jelenség. A mesterséges felületek a természetes felületekétől eltérő hőtani jellegzetességekkel bírnak, jellemzően több sugárzást képesek elnyelni, ugyanakkor hővezető képességük és hőkapacitásuk nagyobb. Mindennek következtében a burkolt felületek nappal jobban felmelegszenek, éjszaka pedig kisugározzák az elnyelt hőt, így magasabb napi középhőmérsékletet és – ami az emberi egészség szempontjából talán még lényegesebb – elhúzódó és mérsékeltebb éjszakai enyhülést eredményeznek. E jelenség különösen nyári magaslégnyomású, szélcsendes légköri helyzetekben fejlődik ki markánsan. Ugyanakkor a városi klíma nem csak a hőmérséklet környező térségektől eltérő alakulásában nyilvánul meg. **A városi levegő jellemzően szárazabb**, hiszen a burkolt felületek magas aránya miatt a beszivárgás aránya csökken, a csapadékvíz nagyobb arányban folyik le, továbbá a növényzet korlátozott kiterjedése miatt a párolgás is alacsonyabb. Mindezekhez járul **a légszennyezőanyagok** – elsősorban közlekedésre, fűtési szezonban a korszerűtlen fűtőberendezések és tüzelőanyagok felhasználására, valamint pontszerűen ipari tevékenységekre visszavezethető – **fokozott kibocsátása, amely anticiklonális helyzetekben azok egészségügyi**

határértéket túllépő feldúsulásához vezethet. A jellemző szélviszonyokat szintén befolyásolják a város beépítési jellemzői, a környező térségekhez képest **érdesebb felszín a legtöbb helyen lassítja, egyes sávokban viszont túlságosan felerősíti a szélsőségeset.**

A fenti városklíma-jellemzők összességében komoly közegészségügyi kihívást jelentenek. Különösen a nyári hőhullámok idején kifejlődő városi hősziget jelenség, valamint a szintén magas légnyomású időszakokban markánsabb légszennyezettség jelent fenyegetést az emberi egészségre, életminőségre, illetve akár magára az életre is. A városi klíma azonban nem csak az ember életfeltételeit érinti kedvezőtlenül, a városi élővilág teljes egészét negatív irányba befolyásolja. Ez viszont egy önmagát erősítő folyamatot képes fenntartani, hiszen a szélsőséges időjárású, szennyezett levegőjű városban a növényzet sokkal nehezebben marad fenn, annak hiánya ugyanakkor tovább erősíti a városi klíma jelenséget.

A fent vázolt városi klíma jelenség Pilisvörösváron is nyilvánul, noha annak mértéke – a nagyarányú kertvárosias beépítettség, az ipari kibocsátások hiánya, valamint az erdőterületek jelentősebb kiterjedése miatt – **kevésbé jelentős**, mint néhány magyarországi nagyváros (pl. a városklíma szempontjából alaposan megkutatott Szeged) esetében.

A város stratégiai tervezése keretében megkerülhetetlen kérdés, hogy a következő évtizedekben várhatóan hogyan alakulnak a település éghajlati jellemzői, vagyis a globális éghajlatváltozás miként befolyásolja a fent említett városi klíma jelenséget. Előljáróban érdemes leszögezni, hogy a következő évtizedek éghajlati folyamatait leíró klímamodellek több változatban, eltérő globális társadalmi-gazdasági folyamatokat és ezáltal globális üvegházhatásúgáz-koncentrációt feltételezve készülnek. Ebből fakadóan jelentős eltérések adódnak az eredményeik között. A városi tervezésben ezért nem a várható változások mértékét, hanem inkább azok trendjét érdemes alapul venni, az utóbbiak ugyanis sokkal nagyobb bizonyossággal állapíthatók meg. Szintén lényeges leszögezni, hogy a

várható éghajlati folyamatok egy nagyobb térségre vonatkozóan modellezhetők elfogadható valószínűséggel, így az alábbiakban a Magyarországra, illetve azon belül a várost körülvevő szélesebb térségre érvényes megállapításokat összegezzük.

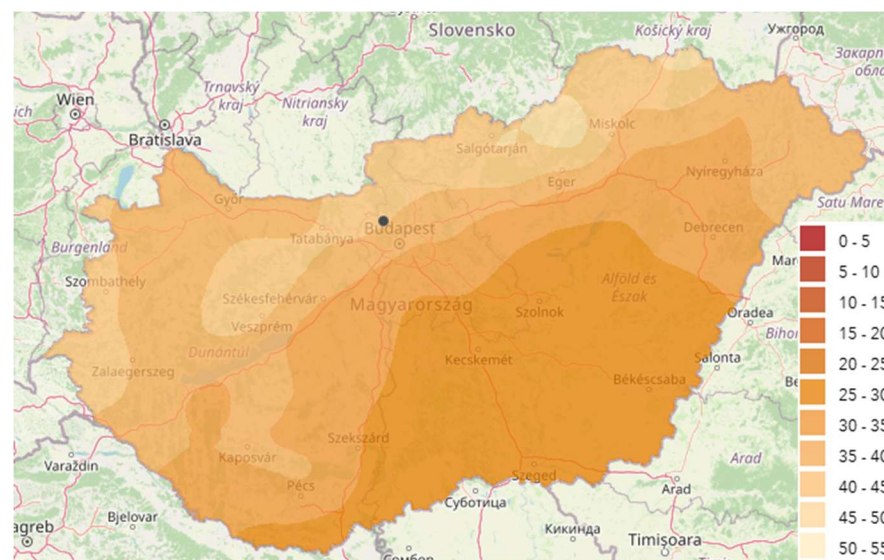
A Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerben (a továbbiakban: NATÉR) nyilvántartott **éghajlati modelleredmények kivétel nélkül az évi átlaghőmérséklet növekedését vetítik előre**, amelynek mértéke az 1970-2000 közötti referenciaidőszakhoz viszonyítva a következő évtizedekben átlagosan 0,5 és 2 °C fok között alakul a városi térségében, az évszázad második felében pedig ennél is nagyobb növekmény valószínűsíthető. **Sokkal kevésbé egyértelmű a klímamodellek alapján az éves csapadékmennyiség várható alakulása**, míg a NATÉR-ben nyilvántartott éghajlati forgatókönyvek többsége annak – akár 25-50 mm-t is elérő – emelkedését valószínűsíti, addig van közöttük olyan, amely éppen ellentétesen, az éves csapadékmennyiség némi csökkenését mutatja.

Bár a fenti átlagértékek kétségtelenül lényegesek, **a városi klíma jelenség szempontjából sokkal nagyobb jelentőséggel bír az éghajlati szélsőségek várható alakulása**, ezek ugyanis felerősíthetik a városok környezetükhöz képest amúgy is szélsőséges időjárási jellemzőit.

Az ún. **hőségriadós napok**⁵ éves átlagos száma az 1970-2000 közötti rereferenciaidőszakhoz képest már a következő évtizedekben is **5-10 nappal nő a legtöbb éghajlati modell alapján**, de a növekmény az évszázad második felére a legpesszimistábbnak számító – de messze nem valószínűtlen – forgatókönyv alapján **a 30-35 napot is elérheti**. Ezzel kapcsolatban két tényezőt érdemes figyelembe venni. Egyrészt a modelleredmények éves átlagértékekre vonatkoznak, azaz minden valószínűség szerint számos olyan év is előfordul majd, amikor a

hőségriadós napok számának emelkedése még jelentősebb lesz a jelzettnél. Másrészt az eredmények nem városi környezetre vonatkoznak, ahol – a városi klíma jelenség említett tulajdonságai miatt – olyan időszakban is kialakulhatnak a hőségriadó feltételének megfelelő hőmérsékletű napok, amikor a város térsége még nem éri el ezt a szintet.

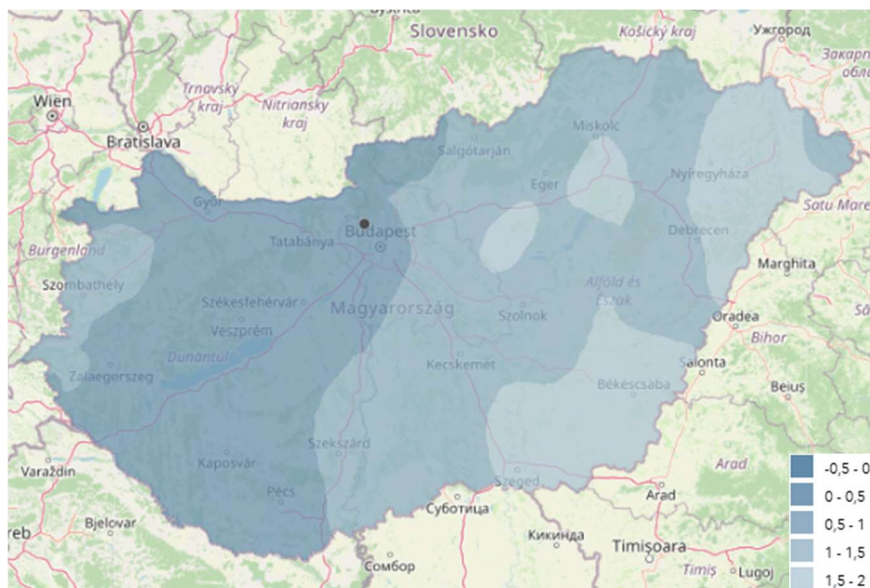
II.1-17. ábra: A hőségriadós napok számának várható változása a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (napok száma)

forrás: Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer

⁵ Hőségriadós napnak a NATÉR vonatkozó adatsorában azok a napok minősülnek, amely max. hőmérséklete eléri, vagy meghaladja a 25 °C-t.

II.1-18. ábra: A 30 mm-t meghaladó csapadékos napok számának várható változása Magyarországon a 2021–2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (napok száma)

forrás: Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer

Bár a fentiekben csak az **éghajlatváltozás** néhány térségi jellemzőjét vázoltuk, azok alapján is megállapítható, hogy e globális folyamat – elsősorban a szélsőséges időjárási jelenségek gyakoriságának és intenzitásának növekedése révén – **várhatóan tovább fokozza a városi klíma eleve szélsőséges jellegét a következő évtizedekben és még inkább az évszázad második felében.**

A fentiekből következően elengedhetetlenül fontos a városi tervezésben a városklíma-jelenség tompítását célzó lehetőségek számba vétele és integrálása a helyi fejlesztésekbe. Ezek között kiemelkedő jelentőséggel bír a városi zöldinfrastruktúra-hálózatok mennyiségi és miniségi

védelme, a növényborítottság növelése, a közcélú zöldterületek mellett a magántulajdonban lévő zöldfelületek növekedésének ösztönzése, a csapadékvíz-visszatartásra hangsúlyt helyező integrált csapadékvíz-gazdálkodási gyakorlat meghonosítása, illetve erősítése, illetve új nagyvolumenű beépítések előtt annak felmérése, hogy az nem akadályozza-e a város átszellőzését.

II.1.18.1. Városi klíma – összegzés

ÉRTÉKEK	PROBLÉMÁK
•összességében jó környezeti állapot •klímaváltozás jelenleg kiemelkedő mértékben nem érezteti hatását •környezeti elemeket veszélyeztető, jelentős kibocsátással járó ipari üzem nincs •értékes erdőterületek, vizes élőhelyek jelenléte	•felülvizsgálandó csapadékvíz-elvezetés •a beépítettség, a burkolt felületek arányának növekedése •városi zöldfelületi hálózat hiányai •csapadékvíz-elöntések

II.2. Területi lehatárolás

II.2.1. A várostérség lehatárolása, bemutatása

Pilisvörösvár várostérségét a Pilisvörösvári járás 7 települése alkotja, a járásszékhelyen kívül Piliscsaba, Pilisjászfalu, Pilisszentiván, Pilisszántó, Solymár és Tinnye (ezekhez képest a járás 2 legkeletibb települése, Pilisborosjenő és Üröm kötődése a központi településhez kevésbé jelentős, elsősorban közigazgatási szempontú). A várostérség a tényleges együttműködések alapján került lehatárolásra, de ami közös, hogy az érintett településeknek aktív, szoros kapcsolata van Pilisvörösvárral vagy annak valamely településrészével. A várostérség valamennyi települése ugyanakkor a budapesti agglomerációnak is részét képezi.

	Pilisvörösvár	Piliscsaba	Pilisjászfalu	Pilisszántó	Pilisszentiván	Solymár	Tinnye
Terület (km ²)	24,30	25,57	6,97	15,96	8,12	17,86	16,14
Lakónépesség (fő) (2023. dec.)	14 468	8 560	2 138	2 665	4 285	11 009	1 968
Munkaképes korúak 15-64 évesek (fő) (2023. dec.)	9 426	5 390	1 440	1 769	2 779	6 848	1 322
Nyilvántartott álláskereső (fő) (2023. dec.)	115	80	20	28	35	54	20
Lakásállomány (db) (2023)	5 290	3 077	761	1 521	1 630	4 048	744

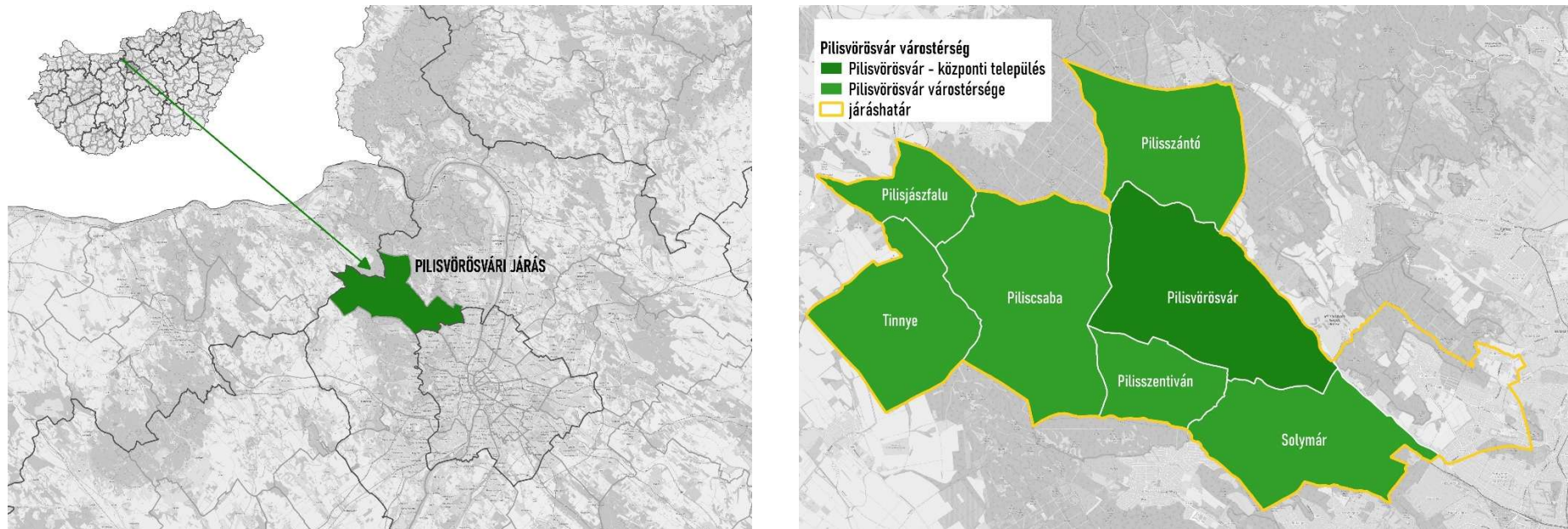
Pilisvörösvár településrészei a várostérség településeivel eltérő kapcsolatban állnak. Pilisvörösvár a Szentiváni- hegy és a Bányatelep városrészeinél fizikailag is összenőtt Pilisszentivánnal, a települések közigazgatási határa az utcákon sétálva nem is érzékelhető. A Pilisszentivánon található „Slötyi” tó a Pilisvörösváron fekvő bányatavakkal szoros zöldfelületi kapcsolatban áll. Pilisszántó, Piliscsaba és Solymár a külterületeikkel csatlakoznak Pilisvörösvár közigazgatási területéhez.

Piliscsaba és Solymár felé a 10. sz. elsőrendű főút, Pilisszántó felé a 11108.j. bekötőút biztosít kapcsolatot.

Pilisvörösvár várostérségét alkotó települések mindegyikében azonos, hogy lakosaik igénybe veszik a járásközpont szolgáltatásait, amellet, hogy a közlekedési hálózat rendszere is összeköti őket. A várostérség elemei funkcionális várostérséget alkotnak. Ennek ellenére a kapcsolat nem azonos szintű az egyes településekkel.

A meghatározó közlekedési pályák sugaras szerkezete, a harántoló pályák hiánya leképeződik a város térszervező erejében is, amely sajátosan féloldalas. A féloldalas vonzáskörzetet a domborzat is befolyásolja. Intenzív és meghatározó kapcsolat csupán a közvetlen szomszédságban elhelyezkedő viszonylag alacsony lélekszámú településekkel – Pilisszántó, Pilisszentiván – alakult ki, a nagyobb lélekszámú és távolabb elhelyezkedő települések (Solymár, Piliscsaba) esetében ez a kapcsolat jóval gyengébb. Solymár esetében a szomszédos Budapest jelenti a meghatározó centrumot, Pilisvörösvár csak néhány térségi hatáskörű intézménye – pl. szakorvosi rendelő, kormányablak – révén nyújt szolgáltatásokat az ott élők számára. A várostérség nyugati településeinek lakosai sokszor a főváros felé történő ingázás „megállójaként” használják Pilisvörösvár szolgáltatásait, közlekedési hálózatát.

II.2-1. ábra: Pilisvörösvár várostérsége

Az alábbiakban strukturáltan (de nem finom bontásban) bemutatásra kerülnek a várostérség lehatárolásában szerepet játszó tényezők, azok mentén a város szerepe és a kapcsolódó települési kör meghatározásának szempontjai.

tényező		város szerepe	települések köre	települések száma és/vagy felsorolása
A.) Köött	közigazgatási egység	vármegyeszékhely	vármegye települései	Pilisvörösvár nem vármegyeszékhely
		járasközpont	járás települései	1 járásközpont (Pilisvörösvár), 8 további település a járásban: Piliscsaba, Solymár, Pilisborosjenő, Pilisjászfalu, Pilisszántó, Pilisszentiván, Üröm
	közös önkormányzati hivatala központja	közös önkormányzati hivatal központja	a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések	Pilisvörösvár nem közös önkormányzati hivatal központja
B.) Rugalmas	agglomerálódás	agglomerációs központ	azon települések köre, ahová a városból jellemzően kiköltöznek a helyi lakosok, akik munkavégzés és szolgáltatások igénybevétele céljából továbbra is a városhoz kötődnek	Pilisvörösvár nem agglomerációs központ
	foglalkoztatás	vonzásközpont	az adott városba irányuló munkavégzési célú ingázás kibocsátó településeinek köre ⁶	Pilisszentiván, Piliscsaba, Pilisszántó
	funkcionális	szolgáltató központ	a város által nyújtott alap, és középszintű köz- és piaci szolgáltatások napi szinten igénybe vevő térségi lakosok települései ⁷	Pilisvörösvár, Budapest, Tinnye, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Leányvár, Dorog, Esztergom, Solymár, Pilisszentiván, Pilisszántó
		szolgáltatói hálózati központok	bizonyos térségi szinten szervezett (köz) szolgáltatásokban résztvevő települések köre (társulások pl. szociális gondozás, idősellátás, családsegítés, orvosi ügyelet stb.)	Pilisvörösvár, Pilisszántó, Pilisszentiván, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Tinnye, Solymár
	fejlesztési cél alapon	a térségi fejlesztéseket koordináló önkormányzat	közmű, turisztikai fejlesztések és szolgáltatások, beszállítói hálózatok (jellemzően csak az agráriumban, hagyományos város-vidék kapcsolat-rendszer)	A pilisvörösvári közműszolgáltatók központja nem Pilisvörösváron található, egyes ágazatokban a térségi fejlesztések esetében Pilisvörösvár Önkormányzata betölt koordináló szerepet, a térségi fejlesztések szempontjából ugyanakkor kiemelendő, hogy a település része a budapesti agglomerációnak is

⁶ Azokat a településeket soroltuk Pilisvörösvár munkaerőpiaci vonzáskörzetéhez, ahonnan a 2022. évi népszámlálás adatai alapján legalább 100 ott élő foglalkoztatott ingázott Pilisvörösvárra és arányuk a településen élő foglalkoztatottak körében legalább 5% volt. Utóbbi szempont miatt nem tekintettük Budapestet, Solymárt és Dorogot Pilisvörösvár munkaerőpiaci vonzáskörzetének, jóllehet a legtöbb Budapestről járnak dolgozni a településen kívülről.

⁷ Pilisvörösvárt azon települések esetében tekintettük szolgáltatói központnak, amelyek összeköttetése legalább napi 10 közvetlen közösségi közlekedési járatpárral biztosított.

II.3. Helyzetértékelés, szintézis

II.3.1. Prosperáló város

II.3.1.1. Mit jelent a prosperáló város?

A prosperáló város a helyi gazdaság versenyképességére épül, azaz a város a helyi erőforrásokat és adottságokat innovatív módon hasznosító, a külső feltételrendszerek változására és a begyűrűző kihívásokra adaptív módon reagáló, versenyképes gazdasággal rendelkezik. Mindebben a helyi gazdaságfejlesztés kulcsszerepet tölt be, amelynek keretét a húzóágazatok és hálózataik, valamint a hozzájuk kötődő innovációk megtelepedési feltételeinek biztosítása jelenti. Ez utóbbiba a fizikai és a szoft infrastruktúrák kiépítése, a kedvező és vonzó működési környezet fenntartása, a köz- és magánszolgáltatások széles köre és jó minősége ugyanúgy beletartozik, mint az élhető város, vagy a kiemelkedő városhálózati pozíció.

II.3-1. ábra: A prosperáló város főbb komponensei

Forrás: MEGÉRTI Kft., saját szerkesztés

Mindezzel összefüggésben a prosperáló város a város és térségének gazdaságát, szolgáltatási mixét, valamint az önkormányzat gazdaságfejlesztéssel összefüggő tevékenységeit helyezi fókuszba.

II.3.1.2. Prosperáló város – szintézis

A Pilisvörösváron működő vállalkozások mintegy háromnegyede a tercier szektorban tevékenykedik. Ugyanakkor országos összevetésben az építőipart is magában foglaló ipari szektor részesedése (25%) is jelentős a város gazdasági szerkezetében. Pilisvörösvár sokszereplős gazdaságában az idetelepült nemzetközi gazdasági vállalatoktól, a helyi gyökerű – esetenként országos hírű – középvállalkozásokon keresztül a néhány főt foglalkoztató mikrovállalkozásokig, illetve egyéni vállalkozókig, minden szintű gazdasági szereplő megtalálható. Számos vállalkozás tőkeereje lehetővé teszi érdemi saját beruházásokat, de különböző állami és európai uniós támogatással megvalósuló fejlesztésekre is van példa. A település gazdasági egységei többnyire koncentráltan helyezkednek el. Nagyobb gazdasági üzemek, csarnokok főként a település keleti bejáratánál kijelölt gazdasági területeken, a 10-es főút két oldalán található. A kereskedelmi-szolgáltató egységek többségében a Fő utca, illetve kisebb mértékben a Szabadság utca mentén helyezkednek el.

Pilisvörösvár kedvező foglalkoztatási mutatókkal rendelkezik, a nyilvántartott álláskereső aránya az aktív korúakon belül alacsony. A munkaerő-utánpótlás szempontjából is kedvező, hogy a helyi lakosság képzettségi szintje országos viszonylatban jónak mondható. Bölcsőde, óvoda, általános iskola, középfokú oktatási intézmények közül pedig gimnázium működik a településen.

A 2022. évi népszámlálás adatai alapján a Pilisvörösváron élő foglalkoztatottak 42%-a vállal munkát a településen, az elingázók kétharmada Budapestre ingázik. A város ingázási egyenlege negatív, de számottevő a Pilisvörösvárra bejárók száma is, a helyben foglalkoztatottak

45%-a más településről jár be dolgozni. Pilisvörösvár foglalkoztatási központ szereppel bír.

Az elérhetőség szempontjából a város 2-es számú vasútvonal menti fekvése kifejezetten kedvező, míg a gyorsforgalmi közúti kapcsolat hiánya a főváros felé problémaként értékelhető. Az ipari területek színvonala megfelelő a településen, de folyamatos fejlesztésük az igények változásához igazodva indokolt.

Az önkormányzati vagyon értéke 2023-ban közel 21 milliárd forint volt, 7%-a forgalomképes ingatlanvagyon. Az önkormányzat kiadások fedezésére a bevételek elegendőnek bizonyultak az elmúlt években. Az önkormányzat számos beruházást eredményes pályázati tevékenységének köszönhetően hajtott végre európai uniós támogatással. Az önkormányzat törekszik a folyamatos kapcsolattartásra a helyi gazdasági szereplőkkel, a meglévő együttműködések kiterjesztésére, a befektetések ösztönzésére, továbbá jelentős foglalkoztató is.

II.3.2. Zöldülő város

II.3.2.1. Mit jelent a zöldülő város?

A zöldülő város a település klímaállóságát, azaz a klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességét, valamint az éghajlatváltozás mértékének mérséklését jelenti. Mindez magában foglalja az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését, a zöld- (zöldterületek, zöldfelületek, természeti ökoszisztémák) és kék infrastruktúrák (felszíni és felszín alatti vizek) fenntartható használatát, védelmét, a körforgásos gazdálkodásra történő átállást, illetve ennek részeként a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentését, valamint hatékonyabb hasznosítását, a környezeti szennyezés csökkentését, a szennyezőanyagok levegőbe, talajba és vízbe jutásának megelőzését, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelmét és helyreállítását, a fenntartható földhasználatot és területgazdálkodást, valamint ezzel összefüggésben a fenntartható mezőgazdálkodást és erdőgazdálkodást.

A zöldülő város tehát a környezet és a táj megóvása mellett az energiagazdálkodásra és energiahatékonyságra, a közlekedésből eredő szennyezés csökkentésére, a gazdaság klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességre fókuszál, s szorosan összefügg a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia stratégiai munkarészeiben bemutatott Zöld átállás menetrenddel.

II.3-2. ábra: A zöldülő város főbb komponensei

Forrás: MEGÉRTI Kft., saját szerkesztés

II.3.2.2. Zöldülő város - szintézis

Pilisvörösvár esetében a tervezési dimenziók általánosan jelen vannak, de a „zöldülő város” a legerősebb, hiszen a jövőkép is azt mondja: Pilisvörösvár a saját értékeiből építkező (mint önfenntartásra törekvő) kertvárosias (mint magas zöldfelületi arányú) kisváros. Pilisvörösvár egyik horizontális célja az önfenntartásra való törekvés, amely az energiafüggetlen, „zöldülő város” tervezési dimenzióval teljes mértékben összecseng.

A város arculata a környező természeti közeghez igazodik, jellemző a nagyarányú zöldfelületek jelenléte, a városüzemeltetés és a lakosság gondos keze munkáját mutatják a virágágások.

A zöldülő város stratégiai alapját a hálózatokba szervezett városi fizikai infrastruktúra adja, amelyhez Pilisvörösvárnak minden adottsága megvan: kiépített közműrendszerek, valamint vízfolyások, tavak, védett, településen belüli közparkok, emlékhelyek jelenléte és jelentős zöldfelületet adó

sportterületek, intézménykertek mellett a lakosság és a városvezetés igénye a további rekreációs lehetőségekre.

Ugyanakkor a felhagyott bányaterületek és tájsebek „begyógyítása”, a közműhálózatok fejlesztése, a jelentős közúti forgalomból származó környezetterhelés csökkentése nem csupán az önkormányzatot érinti, szélesebb körű kapcsolattartás és érdekképviselés szükséges.

A KSH 2023. évi adatai alapján az önkormányzati úthálózat hossza 113 km, amelyből 51 km a burkolt. A járdahálózat hossza 39,5 km, kerékpáros kapcsolat mindössze 0,4 km hosszon biztosított.

A település önkormányzata a lakosság számára minden anyagi közszolgáltatást biztosít, azonban a közművek jelentős része nem az önkormányzat tulajdonában, illetve kezelésében van, így az önkormányzatnak sok esetben csak közvetett befolyása van a közszolgáltatások minőségére (pl. víz-, gáz- és elektromos hálózat). Az elmúlt években többször merült fel az igény mind az elektromos hálózat, mind az ivóvízhálózat kapacitásbővítésére. A város energiaellátása jelenleg túlterhelt a zöldítésre és az alternatív energiaforrások bevonására, az energiafüggőség csökkentésére ezért igen nagy az igény. A helyi zöld ökoszisztémák további védelme, gondozása a védelmek kiterjesztése folyamatban van.

A vasúti megállókra való ráhordás megszervezése, a közúti és kötöttpályás közösségi hálózatok újragondolása is szükséges a közúti túlterheltség csökkentése érdekében. Szintén a környezeti ártalmakat csökkentené a volt zártkerti területek rendezése, valamint a csapadékvízvezetés városszintű megújítása.

II.3.3. Digitális város

II.3.3.1. Mit jelent a digitális város

A digitális város a település működtetésével, üzemeltetésével összefüggő, adatalapú feladatszerkezésre és erőforrásgazdálkodásra épülő digitalizációt és okos megoldásokat jelent, amelyeknek a központjában a helyi lakosság elégedettségének, életminőségének növelése áll. Fontos leszögezni, hogy az adott város „okosítása” soha nem öncélú tevékenység, azaz olyan megoldásoknak, eszközöknek nincs létjogosultsága, amelyek társadalmilag, műszakilag és pénzügyileg nem fenntarthatók, s nem valós problémákra reflektálnak.

Kétségtelen, hogy a digitális technológia fejlődése messze túlszárnyalja az azokat használók szemléletének fejlődését, kompetenciáit, ugyanakkor egy-egy új (digitális) megoldás hatékonysága akkor maximálható, ha nem csak a működést biztosító szolgáltatók (önkormányzat, szolgáltatók, privát cégek), hanem a szolgáltatásokat igénybe vevők oldalán is megtörténik a váltás, azaz kialakulnak a személyes igények és ezáltal a lakosok a kényelmesebb, bár sok esetben személytelenebb szolgáltatási megoldások felé fordulnak. Ezt a folyamatot mind szolgáltatói, mind felhasználói oldalon a COVID-19 járvány az elmúlt időszakban jelentősen felgyorsította – elég csak a felélénkülő on-line adatforgalomra (on-line vásárlás, tájékozódás, kapcsolattartás, on-line programok, koncertek, stb.) gondolni.

A digitális város tehát a felhasználói oldal digitális kompetenciáit, a település üzemeltetésével, működtetésével összefüggő önkormányzati, (köz)szolgáltatói, vállalkozói szféra már meglévő és potenciálisan alkalmazható digitális megoldásait helyezi a fókuszba, s szorosan összefügg a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia stratégiai munkarésében bemutatott Digitális átállás menetrenddel.

II.3-3. ábra: A digitális város főbb komponensei

Forrás: MEGÉRTI Kft., saját szerkesztés

II.3.3.2. Digitális város – szintézis

A digitalizáció Pilisvörösvár életének aktív részese, ugyanis a város rendelkezik **saját applikációval, honlappal**. A honlapon, az applikáción, a város facebook oldalán is aktívan zajlik a napi információmegosztás. A kommunikációs rendszer többirányú, a lakosok tájékoztatásán túl a hozzászólási lehetőség, az applikáció bejelentő felülete lehetővé teszi, hogy a lakosság is informálja az önkormányzatot, valamint a többi lakost. Tehát Pilisvörösvár már elindult a „digitális város” irányába, az alkalmazás ingyenesen letölthető a Google play áruházból, az App Store-ból egyaránt. A Pilisvörösvár nevű applikáción nyomon lehet követni a város legfontosabb történéseit, eseményeit, aktuális időjárását, kérdőíveket lehet kitölteni, problémát lehet bejelenteni, elérhető az önkormányzati TV adása, amellett, hogy a főzőkonyhai étlap megtekinthető és az ebédbefizetés is lebonyolítható az alkalmazáson keresztül. Egyelőre még nem elérhető, fejlesztés alatt álló funkciók: parkolás ügyintézése, fizetése,

okos pad és gamifikációs rendszerek, menetrend, városkártya használata és a segélykérés. Az applikáció bővítésével szemléletformáló kampányok is indíthatóak, amelyen keresztül a lakossági igényeknek megfelelő applikációs funkciókat vezethet még be a város.

A városi applikáció is azon általános törekvés mentén készült és alkalmazzák, amely szerint a város törekvés hosszabb távon városüzemeltetési szolgáltatások rendszerszintű összekapcsolására - adatbázisok integrációja (pl. az építészeti örökség nyilvántartása, bemutatása vagy a gazdasági szereplők és a helyi munkaerő összekapcsolása). A honlapról és az applikációról is egyaránt elérhető a városi újság digitális verziója. Az önkormányzat honlapja, a város facebook oldala felhasználói, lakossági szempontból átlátható, az aktivitás igen magas szintű az elmúlt években.

A közmű-működés szenzoros követése, környezeti szenzorok, kapcsolódó adatmenedzsment a várostérségben nem történik.

Pilisvörösvár területén a jelenlegi adatok szerint 1431 úgynevezett közvilágítási lámpatest üzemel, amelyek modernizálása folyamatban van: a hálózat energiahatékony, LED-lámpatestekkel újul meg. A cél az energiamegtakarítás illetve, hogy éves szinten jelentős mértékben csökkenjenek a karbantartási költségek, a megvilágítási szint pedig növekedjen. A külterületeken már napenergiával működő térfigyelő kamerák működnek, valamint számos napelemes kandeláber biztosítja az éjszakai világítást.

Közterületi kamera- és intézményi riasztórendszerek működik a várostérségben, az alkalmazási körük folyamatosan bővül. A magánterületeken az érintett a cég profiljától függ az alkalmazott beléptető-, kamera-, illetve irányítórendszer. A magánvállalkozások rendszereiről az önkormányzat részletes információval nem rendelkezik, azonban a tapasztalat azt mutatja, hogy kimagaslóan modern technológiát

nem alkalmaznak. A Pilis Security Kft. és a Criterion Biztonsági Szolgáltatások Zrt. már több mint 25 éve jelent garanciát a biztonságtechnika és vagyonvédelem területén a várostérségben élők számára. A cégek fő profilja a távfelügyelet, illetve riasztórendszerek telepítése.

A várostérségben jelenleg az internetszolgáltatók teszik ki a digitális technológia-szolgáltatók körét. Az üvegszálalás optikai hálózatfejlesztés folyamatos a várostérségben.

A várostérségben a közműszolgáltatók online, e-mailben történő ügyintézési lehetősége adott, működik. Emellett az országos szinten működő applikációt bejelentő rendszerek is elérhetők (pl. a villanyóra állásának bejelentése kapcsán). Az E-közmű és ortofotó elérhetősége adott, alkalmazása információszerzésre gyakori.

Pilisvörösváron számos digitális ügyintézési lehetőség nyílik a lakosok, helyi vállalkozások számára:

- A lakosok a „hétköznapi” bejelentéseket (ún. hibabejelentést) a már bemutatott applikáción keresztül megtehetik az önkormányzat, azon keresztül a Városgazda Kft. felé.
- Az adózók rendszeres e-mail értesítést kapnak, amellelt, hogy az online befizetési lehetőség is biztosított (az E-önkormányzat portál ASP-rendszerén, hivatali kapun keresztül). Digitális az önkormányzati adórendszer működtetése.
- Az applikáción keresztül „okos-térkép” működik, amelyen az intézmények, posta, látványosságok stb. elhelyezkedésén túl információk is elérhetők az keresett témakörben (pl. nyitvatartási információk), melyek a hatékony ügyintézészt elősegítik.
- Szintén említésre került már az oktatás kapcsán a digitális ebédrendelési és befizetési rendszer.

- Digitálisan működik az iratkezelő rendszer, az önkormányzati települési portál rendszer, az elektronikus ügyintézési portál rendszer - ideértve az elektronikus űrlap-szolgáltatást is -, a gazdálkodási rendszer, az ingatlanvagyon-kataszter, az ipar- és kereskedelmi rendszer.
- Temető behajtási engedélyek digitálisan zajlanak, valamint távnyitási rendszer működik.

Pilisvörösváron tervezett az önkormányzaton belül a szerződésnyilvántartó-rendszer és a feladatnyilvántartó-rendszer digitalizálása, amellett, hogy lakossági és vállalkezési felhasználásra (is) tervezett fejlesztés a „Vörösvár Kedvezménykártya” bevezetése és a vállalkezési marketingtérkép kialakítása.

Digitális (adat alapú) feladatszervezés zajlik számos közfeladatot ellátó intézményben is:

- WinSzoc (Szociális Támogatások Rendszer) által kerülnek nyilvántartásra a szociális támogatások,
- WinTiszt, integrált személyügyi rendszer, mely a közszolgálati humánpolitikai munkát segíti.
- Az egészségügyi ellátás területén csupán részlegesen elérhető az online időpont-foglalás (<https://www.vorosvariszakrendelo.hu/idopontkeres/>), azonban a „felhőbe” való receptfelírás és az EESZT-n keresztül történő leleteltetés elérhető. A <https://www.vorosvariszakrendelo.hu/> honlapon naprakész információk érhetők el az ellátással, rendelési időpontokkal kapcsolatban.
- A Művészetek Házában zajló eseményekre, a városi rendezvényekre vonatkozóan az online jegyvásárlási és regisztrációs felület működik.
- A szakrendelőben digitális sorszámhúzási lehetőség működik.

- A közszolgálatot is ellátó, de magánjellegű vállalkozások (pl. gyógyszertárakban, postán) a digitális sorszámhúzási lehetőség részben megoldott.
- A Benu Gyógyszertár Pilisvörösvár Sikari által 2020-ban bevezetett szolgáltatás: házhoz is szállítja a nem vényköteles gyógyszereket.
- A Városi Könyvtár kölcsönzést segítő online ügyintézési lehetőségei: online hosszabbítási lehetőség, online beiratkozás, online könyvfoglalás, keresés a katalógusban.
- A Pilis Security Kft.-n keresztül működik az idők számára kialakított riasztási rendszer a térségben.

Az egészségügyi és szociális ellátás terén cél, hogy az online időpontfoglalás lehetősége kiterjesztésre kerüljön minden részlegre.

A közúti közlekedés forgalmasabb területein a Magyar Közút rendszerei működnek, mint például az időzített forgalomirányítási rendszer. A Pilisvörösvárt elkerülő, tervezett M10-es út megépüléséig a kiemelkedően magas gépjárműforgalom és a településszerkezet miatt az okos forgalomirányítás nagy teret nem nyerhet, azonban az elkerülő megépítése után az önkormányzat jónak tartaná a forgalom digitális rendszerrel történő, modern szabályozását.

A közúti és közösségi közlekedés terén az országos kitettségű digitális platformok (<https://menetrendek.hu/>, <https://jegy.mav.hu/>, a MÁV csoport applikációja, <https://www.google.com/maps/>, waze stb.) segítik a közlekedőket. Helyi alkalmazás nem működik, az országos (nemzetközi) lehetőségek egyelőre kiszolgálják a közlekedők igényeit. Pilisvörösváron a vasútállomáson, megállóhelyeket digitális tájékoztatás biztosítja a pontos - GPS alapú – információkat a vonatra várakozók részére.

A várostérségben okos, szenzoros, a szabad helyekről tájékoztató parkolási rendszer, okos zebra, okos pad, egyéb közterületi „okos megoldás” nem működik.

II.3.4. Megtartó város

II.3.4.1. Mit jelent a megtartó város?

A megtartó város olyan szolgáltatásokat, oktatási-képzési lehetőségeket, munkahelyeket, szolgáltatásokat, lakhatási körülményeket és városi környezetet biztosít, amelyek megfelelnek a városi lakosság eltérő igényeinek, s mások számára is megfelelő vonzerőt jelenthet. A helyi lakosság ugyanakkor rendkívül heterogén akár az életkor, a jövedelmi helyzet, vagy az életkörülmények, de számos egyéb ismérv tekintetében is. Ha a város a köz- és piaci szolgáltatók, civil szervezetek együttes bevonásával képes a különféle igényekre szabott szolgáltatások biztosítására, azzal egyrészt biztosítja a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, másrészt a fizetőképes kereslet számára plusz szolgáltatásokat is képes biztosítani, ami az elvándorlás ellen hat.

A megtartó város tehát a jól-létet, azaz a település és térségének társadalmát, köz- és piaci szolgáltatásait, a szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőséget, a lakhatási feltételeket helyezi a fókuszba.

II.3-4. ábra: A megtartó város főbb komponensei

Forrás: MEGÉRTI Kft., saját szerkesztés

II.3.4.2. Megtartó város - szintézis

A megtartó város stratégiai alapja az esélyegyenlőség szempontjainak érvényesítése, igényekre szabott szolgáltatások lehetőségeinek biztosítása a köz- és piaci szolgáltatók esetében egyaránt, valamint a felzárkóztatás, integráció szempontjainak fokozott érvényesítése. Ezen szempontok Pilisvörösvár életében kiemelt témakörök, melyek átszövik a város és térségének mindennapi életét. A Helyi Esélyegyenlőségi Programja célul tűzi ki, hogy a Pilisvörösvár olyan település legyen, ahol az az elsődleges alapelv érvényesül, hogy minden ember egyenlő.

A több kiemelkedő közszolgáltatás közül a környéken élő hátrányos helyzetű célcsoportok segítségét célozza a szociális alap- és szakellátás biztosítása, például a Napos Oldal Szociális Központ, amely a város 1991. decemberében alapított, integrált szociális intézménye és a Pest Megyei Viktor Egyesített Szociális Intézmény Pilisvörösvári Otthona, amely értelmi fogyatékos ellátottak számára nyújt bentlakásos elhelyezést.

A Napos Oldal egységes integrált szakmai programmal a következő szociális feladatokat látja el: étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, fogyatékkal élők nappali ellátása, időskorúak gondozóháza, otthonápolási szolgálat, család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ. Ezek a széleskörű szolgáltatások egy intézményen belül lehetővé teszik, hogy minden élethelyzetben segítséget tudjunk nyújtani a rászorulóknak. Az intézet illetékességi területe: Pilisborosjenő, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Pilisszántó, Pilisszentiván, Pilisvörösvár, Solymár, Tinnye, Üröm, tehát a működése az egész várostérség kihat.

Az integráció szempontjainak érvényesülése jellemzi Pilisvörösvár életét, akciók, alulról építkező kezdeményezések is törekednek a felzárkóztatásra. A városban a rendezvényekre való igény kimagasló. Számos program között szerepel például a ruhagyűjtés, melyet Pilisvörösvár Város Önkormányzata szervez időközönként a város lakói számára, hogy lehetőséget biztosítson a

háztartásokban feleslegessé vált ruhaneműk leadására. Ezzel egyidőben a nehezebb körülmények között élő családok számára szeretne segítséget nyújtani a begyűjtött ruhák átadásával. Az akció így mind a rászorulókat, mind az adakozók számára hasznos.

Pilisvörösváron sportcsarnok létesítése tervezett, amely hozzájárulhat a lakók rekreációs igényeinek, sportolási lehetőségek kielégítésére, valamint nagy létszámú rendezvények, események szervezésére.

II.3.5. Kiszolgáló város

II.3.5.1. Mit jelent a kiszolgáló város?

A kiszolgáló város a fenntartható területhasználatot, az épített és művi környezetet, a városi zöldfelületeket és természeti ökoszisztémát, valamint a városi közműrendszereket, infrastruktúrákat, azok optimális területi leképeződését jelenti.

II.3-5. ábra: A kiszolgáló város főbb komponensei

Forrás: MEGÉRTI Kft., saját szerkesztés

II.3.5.2. Kiszolgáló város – szintézis

A városban jelen van a térségi szervező szerep és funkciók, de a terület bővíthető, a partnerség fokozható.

A hálózatokba szervezett városi fizikai infrastruktúra területén kapacitáshiány érezhető a villamos energiaellátásban, a településszintű csapadékvízvezetés felülvizsgálatra szorul, a szennyvízhálózatra történő rákötések aránya nem 100%-os. A zártkerti területek jellemzően rendezetlenek. A forgalomhoz képest a közúti hálózat egyes szakaszai túl szűkek, a településen átmenő forgalom igen magas.

A város beépítettsége élhető, kertvárosias jellegű a léptéke. Az agglomerációban az elmúlt években kiemelten jellemző, nagy területi növekedéssel járó, zöldmezős lakóterületi beruházások Pilisvörösvárt elkerülték. A lakóterületi fejlesztések az egyes telkeken történő sűrűsödést, illetve a foghíjtelkek beépülését jelenti.

A város rendelkezik épített értékekkel is, nem csak természeti értékek veszik körül. Pilisvörösvár beépített területein belül számos zöldfelület biztosít kapcsolódási lehetőséget a zöldfelületi rendszer fontos elemeként. Ezen területek rekreációs palettájának bővítése tervezett. A bányatavakhoz nem csak az egész várostérségből érkeznek látogatók, hanem a fővárosból is.

A város összenőtt Pilisszentivánnal, így a két település kapcsolata a fizikai térben is különösen szoros.

II.4. A város irányítási és működési modellje

Az Önkormányzat képviselő-testületének a feladata a településfejlesztés irányvonalainak, valamint a fejlesztési tevékenységek kereteinek a meghatározása. A döntések az önkormányzati szervek által kerülnek megvalósításra. Egy város viszont igen összetett rendszer, amelyet a működési rendszerének ismerete nélkül nem lehet hatékonyan, a kívánt jövő felé irányítani.

II.4.1. Irányítási modell

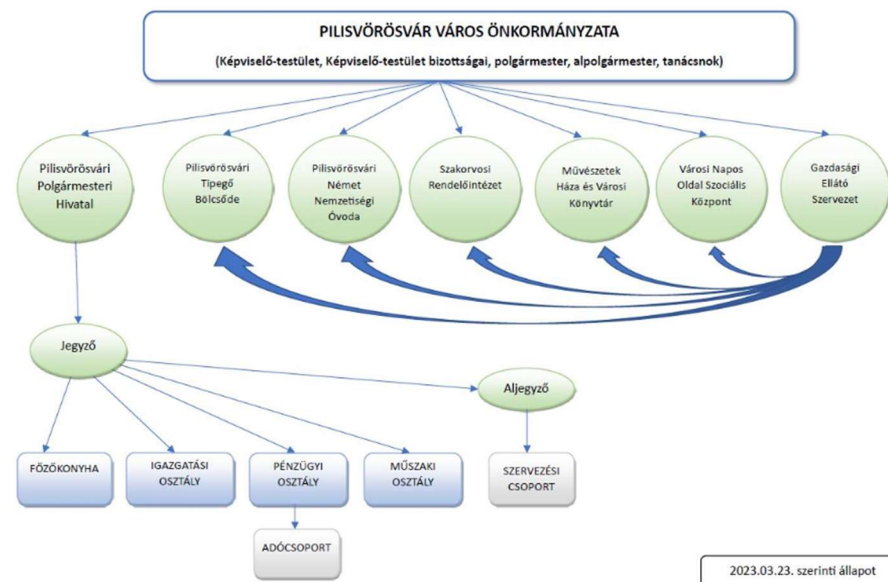
A településfejlesztés irányait az alábbi, képviselő-testület által jóváhagyott dokumentumok tartalmazzák: településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, településrendezési eszközök (településszerkezeti terv és leírás, illetve a helyi építési szabályzat és melléklete, a szabályozási terv), gazdasági program, illetve az egyéb ágazati stratégiák.

Az FVS megvalósításával kapcsolatos fő feladatok:

- településfejlesztési döntéshozatal;
- településrendezés, építésszabályozás;
- településfejlesztési programozás (tervezés), monitoring és értékelés;
- pályázatfigyelés, pályázatelőkészítés;
- projektmenedzsment (koordináció), beruházás-menedzsment;
- szakmai projektirányítás, lebonyolítás és megvalósítás;
- az FVS megvalósításában résztvevők koordinációja;
- partnerségi egyeztetés, partnerek bevonása, közösségi tervezés;
- kommunikáció, tájékoztatás, nyilvánosság.

Az Önkormányzat szervezeti felépítését, irányítási modelljét az alábbi ábra mutatja be:

II.4-1. ábra: Szervezeti felépítés

Az Önkormányzat gyakorolja a tulajdonosi jogokat a település vagyona fölött, továbbá a képviselőtestület kompetenciájába tartozik a költségvetés elfogadása is, azaz közvetlen eszközei is vannak az Önkormányzatnak a fejlesztésekre, továbbá az átfogó fejlesztési programokra. A Pilisvörösvár Város Önkormányzatának képviselő-testülete által elfogadott (11/2013. (III. 12.) Szervezeti és működési szabályzat határozza meg a szervezeti és működési rendet. A képviselő-testület a legfontosabb döntéshozó testület, amely egyes feladat- és hatásköröket a polgármesterre, a jegyzőre és a képviselő-testület bizottságaira átruház. Az SZMSZ értelmében a képviselő-testület feladatainak hatékonyabb, eredményesebb ellátása érdekében,

illetve a jogszabályi előírásoknak megfelelően állandó bizottságokat hoz, és ideiglenes bizottságokat hozhat létre. Pilisvörösváron működő állandó bizottságok:

- Ügyrendi, Oktatási és Kulturális Bizottság;
- Pénzügyi és Városfejlesztési Bizottság;
- Szociális és Egészségügyi Bizottság.

A szervezeti keretek kialakítása során biztosítani kell, hogy az FVS által meghatározott komplex fejlesztési feladatok és a benne megfogalmazott projektek megvalósításához szükséges szakmai és szervezeti kompetenciák rendelkezésre álljanak.

II.4.2. Működési modell

A városi működési modell áttekintése azért fontos, mert a fenntartható városi működést érintő zöld és digitális átállás tervezése és megvalósítása szükségessé teszi a város működtetésének átláthatóságát. Pilisvörösváron az Önkormányzat maga működteti helyi, illetve térségi szintű intézményeit is. Ezek közé tartozik az egészségügyi alapellátási és szakrendelési szolgáltatás, a szociális ellátás, az óvodák és a kulturális intézmények. Pilisvörösváron megtalálhatóak továbbá nemzetiségi alapítványok által fenntartott oktatási intézmények is, ezekkel kapcsolatot tart a városvezetés.

Szociális ellátásában megjelennek térségi, illetve országos szinten működő szolgáltatók, melyekkel szintén folyamatos együttműködés történik.

A különböző regionális és országos hálózatot fenntartó települési szolgáltatókkal szoros kapcsolatot alakított ki a városvezetés annak érdekében, hogy a településüzemeltetés megfelelően működhessen, illetve a lakosok minden igénye ki legyen szolgáltatva. Települési karbantartás esetében helyi, illetve országos szolgáltatókat is bevon az Önkormányzat,

ilyenek a közszolgáltatók (településtisztaság, víz-, szennyvíz-, villamos energia, földgáz- és közvilágítási hálózatok, telekommunikáció), az ORFK, illetve az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) is, melyek telephellyel rendelkeznek Pilisvörösváron.

Elhelyezkedése, illetve természeti kincsei miatt Pilisvörösvár Önkormányzata folyamatos kapcsolattartásban van a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel, illetve a Duna- Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal, mely kontaktus a település értékeinek fenntartásában ad segítséget.

Meg kell említeni, hogy a módszertani kézikönyvben található működési modell nem ábrázolja a település lakosságát, illetve gazdasági szereplőit, pedig nélkülük, a használok, a közreműködők, civil szervezetek, egyesületek nélkül a település nem működhetne. Pilisvörösvár fő mozgatórugói az emberek, a helyi közösség, a szolgáltatásokat igénybe vevő várostérségi lakosok, illetve gazdasági résztvevők.

A működési modell ábráját a VIII.1.4 Működési térkép fejezet tartalmazza.

II.4.3. Várostérségi koordináció

A partnerség a közös célok és közös érdekek mentén történő együttműködésként értelmezhető, ezért a partnerségi kapcsolat sok esetben könnyen megteremthető, hiszen a résztvevő felek könnyen megtalálják egymással a kapcsolódási pontokat. Érdekellentétek esetén viszont ez sokkal nehezebb folyamat. Mivel ezek hosszútávon nem szolgálják a település fejlődését, így olyan partnerségi program kialakítása a cél, ahol rendelkezésre állnak a felmerülő konfliktusok kezelésére szolgáló kommunikációs csatornák.

A partnerségi program kialakításának alapját az adja, hogy világosan kommunikálva legyenek az Önkormányzat céljai, fejlesztési elképzelései. A

transzparens fejlesztéspolitika kiszámítható gazdasági környezetet teremt, csökkenti a konfliktusos helyzetek kialakulását.

A partnerségi program keretében szükséges kiépíteni azokat a kommunikációs csatornákat, amikkel megszólíthatók a települési szereplők. Egyrészt fontos a tájékoztatások az elkövetkező időszak fejlesztési szándékairól, másrészt az Önkormányzat aktív együttműködésre számít a helyi közösség szereplőivel. A partneri kapcsolatok keretében az Önkormányzat számít a fejlesztési stratégiák kialakításában való közösségi részvételre, illetve amennyiben lehetőségek engedik, helyi események lebonyolításában, települési fejlesztésekben történő részvételre.

A partnerségi program célcsoportjai:

- **Lakosság:** A lakosság bevonása a fejlesztésekbe az FVS cselekvési tervének alapelvei között szerepel. Az Önkormányzat elhivatott abban, hogy a közösség szereplői ne csak egyes fejlesztési célok kedvezményezettjeként jelenjenek meg az FVS-ben, hanem cselekvő szereplőként is részesei legyenek a fejlesztési stratégia végrehajtásának.
- **Civil szervezetek:** Az önkormányzat és a helyi civil egyesületek közötti partnerség a település egyik mozgatórugója, melyben az önkormányzat anyagilag is támogatja a civil szervezeteket, a szervezetek pedig lehetőségeik szerint és tevékenységi körüktől függően támogatják az önkormányzat munkáját, törekvéseit, rendezvényeit.
- **Helyi gazdasági szereplők:** Az Önkormányzat párbeszédre törekszik a magánszektor szereplőivel. A helyi gazdaság szereplők megszólításának célja, hogy közvetlenül az Önkormányzattól tudjanak információhoz jutni a fejlesztési elképzelésekről, irányvonalakról, illetve akár konkrét fejlesztésekről is. Az ilyen alkalmak teret engednek a gazdasági szereplők igényeinek megfogalmazására, új ötletek meghallgatására, vagy a

rendelkezésre álló erőforrások felmérésére. A párbeszéd tisztább és átláthatóbb helyzetet teremt, könnyebbé teszi a fejlesztések megvalósítását.

- **Környező települések, várostárság:** Fontos, hogy a település tervezett fejlesztéseiről tájékoztatást kapjanak a szomszédos, járási települések. A közelség rengeteg lehetőséget is nyújt az együttműködésre. Számos olyan szolgáltatási, ellátási funkció van (pl.: egészségügyi, szociális ellátás), ami esetében a praktikum, az erőforrásallokáció azt diktálja, hogy a közös érdekek mentén induljon párbeszéd az érintett szereplőkkel és közös megoldások szülessenek.

A várostársági koordináció célja az FVS szektor- és településközi egyeztetése, a fenti célok mentén.

II.5. Kockázatok és lehetőségek értékelése

A kockázat nem más, mint valamilyen valószínűséggel bekövetkező esemény, ami bizonyos mértékben negatív irányban befolyásolhatja a fejlesztési célok elérését. Megfelelő kockázatelemzéssel a kockázat bekövetkezésének valószínűségét lehet csökkenteni, illetve a kockázat teljesüléséből várható negatív hatás enyhíteni. A kockázatok bekövetkezésének valószínűsége és hatása viszont nagy eltéréseket mutat. Vannak olyan kockázatok, melyeknek bekövetkezési valószínűsége alacsony, ám hatása igen jelentős lehet. Ezekre a veszélyekre legalább annyira tudatosan fel kell készülni, mint a nagy valószínűséggel bekövetkező, de kevésbé jelentős kockázatokra. A kockázatok beazonosítása nagyban segíti azok időben történő felismerését és sikeres kezelését. A sokszereplős, nagyobb területi egységre kiterjedő konfliktusokat, érdekellentéteket, valamint a hatékonyság növelését és forrás optimalizációt érintő veszélyeket a „jó kormányzás” (good

governance) és „rugalmas alkalmazkodás” (reziliens város) koncepció elvei mentén célszerű kezelni. (A lehetőségeket a megalapozó vizsgálatban olvasható SWOT analízis tartalmazza.)

Az FVS-ben feltüntetett kockázatok kétféleképpen kerültek csoportosításra. Elsőként a SWOT analízis és a módszertani kézikönyvben javasolt releváns megállapítások alapján történik kockázatelemzés tervezési dimenzióként. Itt szempont volt, hogy a veszélyesnek azonosított tényezőkre milyen mértékben tudnak az FVS-ben megfogalmazott fejlesztési célok és projektek, intézkedések, beavatkozások hatást gyakorolni (**Relevancia, R**). Másik értékelési szempont az volt, hogy az azonosított kockázatot hogyan lehet értékelni a **bekövetkezés valószínűsége** alapján (**V**), illetve a **várható hatás (H)** is jelölésre került. Az értékelésnél háromfokú skálát használunk, ahol az **1 = alacsony**, a **2 = közepes** és a **3 = magas** szintet jelöl.

II.5.1. Prosperáló város

GYENGESÉG/VESZÉLY	R	KOCKÁZAT	V	H
Társadalom				
Hiányzó szakképzés	2	Helyi képzettségi szint nincs szinkronban a munkaerőpiaci elvárásokkal	2	2
A dolgozók fővárosba való elingázása	2	Az oktatási, képzési szerkezet nem szolgálja a város gazdasági igényeit, fejlődését, vagy nehezen befolyásolható	2	2
Kisvárosias karakter elvesztése	3	A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrűzése kedvezőtlen helyi gazdasági hatásokkal járhat	1	3
Gazdaság				
A nemzetközi és hazai gazdasági környezet romlása	1	Külső erőforrások csökkenése, befektetési hajlandóság romlása	1	3
Szűkülő önkormányzati gazdálkodás	1	Önkormányzat finanszírozási gondjai, tovább szűkülő vállalkozási és gazdaságfejlesztési eszközkészlet	3	3

GYENGESÉG/VESZÉLY	R	KOCKÁZAT	V	H
Gazdasági területi tartalékok használatát a tulajdonviszonyok és a magas telekárak ellehetetlenítik	2	A helyi gazdaság versenyképességének, megújulási képességének romlása	3	2
Hiányzó K+F ágazat	2	Kihasználatlan innovációs potenciál	1	1
Helyi munkaerő elingázása	2	Munkaerőpiaci kapacitások szűkössége	2	3
Helyi kisiparosok ellehetetlenülése	3	Helyi termelékenység potenciál visszaesése	2	2
Helyi adópolitikát nem a város szabja meg	1	Önkormányzati fejlesztési mozgástér szűkülése	3	3
Telekrendezések, tulajdonviszonyok rendezése szükséges	2	A város telítődése, további iparterületek hiánya	3	2
Magas telekárak miatt nehéz a telephelybővítés	2	A város nagyfoglalkoztatójának /meghatározó ágazatának esetleges kivonulása	1	3
Innovációs technológia hiánya	2	A globális gazdasági változásoknak (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) az élvonalhoz viszonyított eltávolító hatása érvényesül	2	2
Környezet és infrastruktúra				
Túlterhelt főút megnehezíti a városon belüli közlekedést	2	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2
Kerékpárhálózat hiánya	3	Városi mobilizáció alternatív lehetőségeinek hiánya az autósforgalom növekedését okozza.	2	2
Állami fejlesztések elmaradása, lassúsága (M10, M0)	1	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2

II.5.2. Zöldülő város

GYENGESÉG/VESZÉLY	R	KOCKÁZAT	V	H
Társadalom				
Az értelmiség a szabadidejét inkább a fővárosban tölti	2	Helyi szolgáltatások nem megfelelő kihasználtsága	2	2
Volt zártkertek, egyes lakóterületek lemaradása	2	Lakóterületek leszakadása	1	1
Gazdaság				
Hiányzó K+F ágazat	2	Kihasználatlan innovációs potenciál	1	1
Helyi munkaerő elingázása	2	Munkaerőpiaci kapacitások szűkössége	2	3
Helyi kisiparosok ellehetetlenülése	3	Helyi termelékenység potenciál visszaesése	2	2
Környezet és infrastruktúra				
Nyitott közműolló, szennyvíz-csatorna hálózatra való rácsatlakozások nem településszintű	3	A nem kielégítő infrastrukturális ellátottság lakossági elégedetlenséget okoz.	2	2
Csapadékvízvezetés hiánya	2	A nagy csapadékok a település egyes részein időszakos elöntéseket okoznak	3	2
Túlterhelt főút megnehezíti a városon belüli közlekedést	2	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2
Kerékpárhálózat hiánya	3	Városi mobilizáció alternatív lehetőségeinek hiánya az autós forgalom növekedését okozza.	2	2
Állami fejlesztések elmaradása, lassúsága (M10, M0)	1	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2
Megújuló energiaforrások alkalmazása csekély	3	A megújuló erőforrások hasznosítása nem helyben, nem kellő mértékben történik	1	3
Megújuló energiaforrások alkalmazása csekély	3	Az energiatudatosság nem épül be a helyi szereplők működésébe	1	3
Igényekhez mérten szűkös az energiaellátás kapacitása	3	Nem tud kialakulni a regionális energiaellátás, az országos hálózati függés megmarad	2	3
Városi funkciók				
Közösségi közlekedési lehetőségek romlása	2	Növekvő autóforgalom, közutak leterheltsége növekszik	2	3
Családbarát lakókörnyezet leromlása	3	Település népességmagtartó ereje csökken	2	3

II.5.3. Digitális város

GYENGESÉG/VESZÉLY	R	KOCKÁZAT	V	H
Társadalom				
Előregedő társadalom	1	Romló demográfia viszonyok	3	3
Fiatalkor nagy része elhagyja a települést, szórakozni, kikapcsolódni	2	Fiatalkor elvándorlása	2	2
Az értelmiség a szabadidejét inkább a fővárosban tölti	2	Helyi szolgáltatások nem megfelelő kihasználtsága	2	2
Fővárosba ingázók magas aránya	3	A munkaerő digitális felkészültségének elmaradása	1	2
Okos technológiák alkalmazásának köre bővítésre szorul	2	A digitális infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni	2	2
Gazdaság				
Szűkülő önkormányzati gazdálkodás	1	Önkormányzat finanszírozási gondjai, tovább szűkülő vállalkozási és gazdaságfejlesztési eszközkészlet	3	3
Gazdasági területi tartalmak használatát a tulajdonviszonyok és a magas telekárak ellehetetlenítik	2	A helyi gazdaság versenyképességének, megújulási képességének romlása	3	2
Hiányzó K+F ágazat	2	Kihasználatlan innovációs potenciál	1	1
Hiányzó modern technológiák	2	A város vállalkozásainak digitális lemaradása	1	2
Környezet és infrastruktúra				
Hiányzó modern technológiák	2	A városközfunkcióinak digitális lemaradása	1	2
Városi funkciók				
A közintézmények fenntartása és működtetése, szolgáltatások fenntartása drága	2	A helyben elérhető közfunkciókat jelentő szolgáltatások minőségének csökkenése	2	3
Sportcsarnok, uszoda hiánya	3	Elérhető szolgáltatások szűkössége miatti népesség elvándorlás	2	3
Közösségi közlekedési lehetőségek romlása	2	Növekvő autóforgalom, közutak leterheltsége növekszik	2	3
Családbarát lakókörnyezet leromlása	3	Településnépséghozzá tartozó ereje csökken	2	3

II.5.4. Megtartó város

GYENGESÉG/VESZÉLY	R	KOCKÁZAT	V	H
Társadalom				
Előregedő társadalom	1	Romló demográfia viszonyok	3	3
Fiatalkor nagy része eljár a településről szórakozni, kikapcsolódni	2	Fiatalkor elvándorlása	2	2
Az értelmiség a szabadidejét inkább a fővárosban tölti	2	Helyi szolgáltatások nem megfelelő kihasználtsága	2	2
Hiányzó szakképzés	2	Helyi képzettségi szint nincs szinkronban a munkaerőpiaci elvárásokkal	2	2
A beköltözések következtében a helyi identitástudat csökkenése	3	Helyi identitástudat csökken	1	1
Volt zártkertek, egyes lakóterületek lemaradása	2	Lakóterületek leszakadása	1	1
Gazdaság				
Helyi adópolitikát nem a város szabja meg	1	Önkormányzati fejlesztési mozgástér szűkülése	3	3
Környezet és infrastruktúra				
Nyitott közműháló, szennyvíz-csatarnahálózatra való rácsatlakozások nem településszintű	3	A nem kielégítő infrastrukturális ellátottság lakossági elégedetlenséget okoz.	2	2
Csapadékvízvezetés hiánya	2	A nagy csapadékok a település egyes részein időszakos elöntéseket okoznak	3	2
Túlterhelt főút megnehezíti a városban belüli közlekedést	2	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2
Kerékpárhálózat hiánya	3	Városi mobilizáció alternatív lehetőségeinek hiánya az autós forgalom növekedését okozza.	2	2
Állami fejlesztések elmaradása, lassúsága (M10, M0)	1	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2
		A globális közlekedés-földrajzi helyzet (nem) változása visszaveti a hely megtartóerejét,	2	2
Városi funkciók				
A közintézmények fenntartása és működtetése, szolgáltatások fenntartása drága	2	A helyben elérhető közfunkciót jelentő szolgáltatások minőségének csökkenése	2	3
Sportcsarnok hiánya	3	Elérhető szolgáltatások szűkössége miatti népesség elvándorlás	2	3
Közösségi közlekedési lehetőségek romlása	2	Növekvő autóforgalom, közutak leterheltsége növekszik	2	3
Családbarát lakókörnyezet leromlása	3	Település népességmegtartó ereje csökken	2	3
Intézmények fejlesztésre szorulnak	2	A szolgáltatási mix nem tud lépést tartani az igényekkel	1	3

II.5.5. Kiszolgáló város

GYENGESÉG/VESZÉLY	R	KOCKÁZAT	V	H
Társadalom				
Volt zártkertek, egyes lakóterületek lemaradása	2	Lakóterületek leszakadása	1	1
Gazdaság				
A nemzetközi és hazai gazdasági környezet romlása	1	Külső erőforrások csökkenése, befektetési hajlandóság romlása	1	3
Szűkülő önkormányzati gazdálkodás	1	Önkormányzat finanszírozási gondjai, tovább szűkülő vállalkozási és gazdaságfejlesztési eszközkészlet	3	3
Gazdasági területi tartalékok használatát a tulajdonviszonyok és a magas telekárak ellehetetlenítik	2	A helyi gazdaság versenyképességének, megújulási képességének romlása	3	2
Környezet és infrastruktúra				
Nyitott közműolló, szennyvíz-csatorna hálózatra való rácsatlakozások nem településszintű	3	A nem kielégítő infrastrukturális ellátottság lakossági elégedetlenséget okoz.	2	2
Csapadékvízvezetés hiánya	2	A nagy csapadékok a település egyes részein időszakos elöntéseket okoznak	3	2
Túlterhelt főút megnehezíti a városon belüli közlekedést	2	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2
Kerékpárhálózat hiánya	3	Városi mobilizáció alternatív lehetőségeinek hiánya az autós forgalom növekedését okozza.	2	2
Állami fejlesztések elmaradása, lassúsága (M10, M0)	1	Növekvő légszennyezés, romló települési környezet és lakhatóság	2	2
Fejlesztendő infrastruktúra-hálózat	3	A városi fizikai infrastruktúra fejlesztése lassú ütemben tud csak haladni	2	2
Városi funkciók				
Közösségi közlekedési lehetőségek romlása	2	Növekvő autóforgalom, közutak leterheltsége növekszik	2	3
Családbarát lakókörnyezet leromlása	3	Településnépsésgmagtartó ereje csökken	2	3
Intézmények fejlesztésre szorulnak	3	A város közszolgáltatói nem tudják követni az igényeket	1	3

II.5.6. Stratégiai szintű kockázatok

A továbbiakban azokat a kockázatokat ismertetjük, amelyek stratégiai szinten, illetve a fejlesztési tevékenységek, projektek vonatkozásában jelentkezhetnek. Pilisvörösvár komplex megújítására irányuló fejlesztési beavatkozások tervezése és megvalósítása során jelentkezhetnek olyan tényezők, amelyek a stratégiában foglalt célok elérését veszélyeztetik. A kockázatok egyrészt lehetnek a település szűkebb-tágabb környezetének adottságaiból fakadó kihívások. A kockázatok emellett származhatnak a projektgazda, és/vagy a megvalósításban részt vevő partnerszervezetek jellemzőiből, a településfejlődést befolyásoló folyamatok természetéből (pl. globális gazdasági folyamatok, technológiai változások, jogszabályi környezet), vagy a projektek megvalósítására hatást gyakorló külső szervezetek adottságaiból. A kockázatok elemzését a fontosabb kockázati csoportok beazonosításával folytatjuk, majd témaspecifikus módon – immár a kockázat kezelési stratégia keretében – javaslatokat fogalmazunk meg az egyes kockázati elemek kezelésére. Az egyes kockázatok esetében vizsgáljuk, hogy milyen **valószínűséggel (V)** merülhet fel és milyen **hatást (H)** válthat ki.

Az értékelésnél háromfokú skálát használunk, ahol az **1 = gyenge**, a **2 = átlagos** és a **3 = erős** szintet jelöl.

Külső kockázat megnevezése	V	H	A kockázatkezelés módja
Jogi, szabályozási kockázatok			
Jogszabályi környezet, központi előírások változása (pl. közigazgatási feladatkörök, adózási szabályok, építés szabályozás)	3	3	Egyeztetések a kormányzati, megyei döntéshozókkal, az érintett szaktárcákkal, jogi szakértőkkel
Közbeszerzési szabályok, gyakorlat és irányelvek változásai	3	2	Felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók folyamatos alkalmazása, feltételes közbeszerzési gyakorlat alkalmazása, a szabályok folyamatos nyomon követése a közbeszerzések terén.
Hatósági engedélyezéssel kapcsolatos szabályozás, időbeli csúszás	2	2	Már az előkészítés során az engedélyező hatósággal való egyeztetés, a tervezés során az engedélyeztetés számára időtartalék beépítése
Pénzügyi-finanszírozási kockázatok			
Nemzetgazdasági tendenciák, változó makrogazdasági környezeti hatás	3	3	Pénzügyi tervben kalkulálni kell a külső gazdasági hatásokkal, le kell szűkíteni a kivitelezés, a tervezés, a közbeszerzések idejét, ahol lehet, élni szükséges a tartalékkeret alkalmazásának lehetőségével.
Változó finanszírozási környezet, az Önkormányzat külső bevételi forrásai csökkennek, szűkülő pénzügyi mozgástér	3	2	Törekedni kell a saját bevételi forrás bővítésére (pl. ingatlangazdálkodásból, Városgazda Kft. működése által), a támogatási források bővítésére (hazai, közvetlen EU-s), továbbá a megtérülő beruházások, fejlesztések finanszírozására, tőkebevonásra.
Támogatások, pályázati források korlátozott igénybe vételi lehetősége	2	3	A támogatási források folyamatos monitoringja, proaktív, folyamatos projektelőkészítés, a megtérülő projektek

Külső kockázat megnevezése	V	H	A kockázatkezelés módja
			finanszírozása, banki és befektetői tőke bevonása javasolt.
A gazdasági szereplők, a lakosság, a civil szervezetek nem megfelelő tájékoztatása a helyi lehetőségekről és igénybe vehető fejlesztési forrásokról	2	2	Folyamatos tájékoztatás. A vállalkozói, a civil partnerség ösztönzése, a szomszédsági közösségek erősítése. Az Önkormányzat, a gazdasági szereplők, a lakosság között, formális és informális együttműködések, közös platformok, programok.
A létrehozott beruházások fenntartási nehézségei	2	3	Előrelátó tervezés, már az előkészítés során kalkulálni kell a jövőbeli üzemeltetési és fenntartási költségekkel.
Szervezeti-intézményi kockázatok			
Közszolgáltatási és közigazgatási rendszerek átalakítása	3	2	Nincs jelentősebb hatása a projektekre, szoros kapcsolat kiépítése a közigazgatási szereplőkkel jelentősen csökkenti a kockázatokat
Sokszereplős projektek esetén együttműködési nehézségek	2	3	Dedikált projektirányítás, feladatellátási és felelősségi rend kiépítése. Folyamatos törekvés a szoros partneri platformok, szervezetek közötti együttműködések létrehozására és működtetésére.
Túlzott, a reálisnál gyorsabb és jelentősebb hatást remélő elvárások	1	2	Nyilvánosság, transzparencia, párbeszédre épülő intenzív kommunikáció, participáció, közösségi részvétel biztosítása, közösségi tervezés.
Szakmai-műszaki kockázatok			
Rövid tervezési időszak, a projektek behatárolt megvalósítási időszaka	2	3	Proaktív projektelőkészítés, szakmai-műszaki tervezés, magas előkészítettség szint, min. 2-3 éves projektidőszakok alkalmazása.

Külső kockázat megnevezése	V	H	A kockázatkezelés módja
Engedélyeztetések, a közbeszerzések, a végrehajtás folyamata elhúzódik, költség növekedés következik	3	3	A projektekhez ütem-, és organizációs terv készül. Projektszervezet felelős az ütemezésért, a műszaki és pénzügyi menedzselésért. Felkészült külső szakértői bázis bevonása valósul meg. Pénzügyi tartalékkeret alkalmazása.
Nem várt műszaki problémák felmerülése, nagyprojektek esetén egyedi műszaki problémák megjelenése	2	3	Gondos előkészítés, költségkalkuláció, szoros együttműködés a szakhatóságokkal.
Szakhatósági, szakmai, technológiai, műszaki / módszertani előírások változása	1	1	Kivitelezhető és fenntartható műszaki megoldások tervezése, gondos előkészítés, szoros együttműködés a szakértőkkel, tervezőkkel.
Társadalmi-közösségi kockázatok			
Alacsony szintű lakossági elégedettség, éles konfliktusok a különböző érintetti és érdekcsoportok között	1	2	Párbeszéd és intenzív kommunikáció, a közösségi részvétel feltételeinek biztosítása, közösségi tervezési technikák alkalmazása a projekt előkészítésétől a megvalósításon át a fenntartásig.
Lakossági közömbösség közösségi, szociális projektek iránt	1	3	Széles körű partnerség, intenzív kommunikáció, érzékenyítő programok, participáció erősítése, közösségfejlesztő tevékenységek.
Társadalmi kérdéseket érintő tevékenységek nem érik el a megfelelő társadalmi hatásokat			Az érintett társadalmi csoportok bevonása a közösségi programok előkészítésébe és megvalósításába. Civil aktivitást ösztönző programok.

III.STRATÉGIAI MUNKARÉSZ

III.1. Forgatókönyv-elemzés

III.1.1. Standard forgatókönyv

A helyzetértékelő munkarész utolsó alfejezetében számba vettük azokat a kockázatokat és lehetőségeket, melyekre a városnak és szűkebb térségének a következő években kiemelt figyelmet kell fordítania. A település képes lesz intézkedéseket hozni egyes kockázati tényezők mérséklésére, azonban **a kockázatok túlnyomó többsége a településen messze túlmutató folyamatokból, és azok származtatott hatásaiból ered.** A települések sikere, fejlődési pályája a következő években döntő mértékben függhet attól, hogy **milyen gyorsan és milyen hatékonyan tudnak reagálni a folyamatosan változó külső körülményekre**, így például az egészségügyi válsághelyzetekre, a lakosságszám növekedésére, a gazdasági konjunktúra-ciklusokra vagy éppen visszaesésekre, az egyre szélsőségesebb időjárási helyzetekre, a településkép és a tájhasználat átalakulására.

Ahhoz, hogy a város minél hatékonyabban tudja kiaknázni a lehetőségeit, és minél hatékonyabb választ tudjon adni a következő évek kihívásaira, először érdemes megvizsgálni, hogy mi várható, ha a külső hatások akadálytalanul gyűrűznek be a település életébe. A következőkben először egy ún. kitettségi mátrix létrehozásával vizsgáljuk meg a II.5. fejezetben már azonosított tényezők kockázati besorolását, majd a legfontosabb kockázatok tényleges hatását elemezzük számszerűsített prognózisokkal. A prognózisok felállításához a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet által fejlesztett Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR)⁸ szolgáltat adatokat számos tématerületen, általában 2050-ig, tízéves

bontásban. A prognózisok során kiemelten érdemes figyelni a 2030-as évre vonatkoztatott trendeket, hiszen a most megalkotott települési stratégia középtávú megvalósulása ezen az időtávon várható, míg a 2050-es év értékei a hosszútávú megvalósíthatósághoz szolgáltathatnak információt. A bemutatott prognózisok a település jövőjének **standard forgatókönyvét** adják, vagyis **nem számolnak a társadalom és a gazdaság időközbeni alkalmazkodásával.** A beazonosított legfontosabb kockázati tényezőket az alábbi táblázat tartalmazza:

III.1-1. táblázat: Kitettségi mátrix

Potenciális negatív és pozitív hatás	A hatás kockázata ⁹ ?	A hatás gyakorisága ¹⁰ ?	A hatás mértéke ¹¹ ?
Prosperáló város			
munkaerő-elszívás	5	5	5
társadalmi modernizáció	4	3	4
egészségügyi válsághelyzet	5	3	5
Zöldülő város			
globális klímaváltozás	4	4	4
burkolt felületek arányának növekedése	4	4	4
a csapadékelöntések és az árvizek gyakoriságának, súlyosságának növekedése	3	3	3
Digitális város			
technológiai lemaradás	5	5	5

⁸ A fejezetben megjelenő valamennyi adat forrása: <https://nater.mbfisz.gov.hu/>

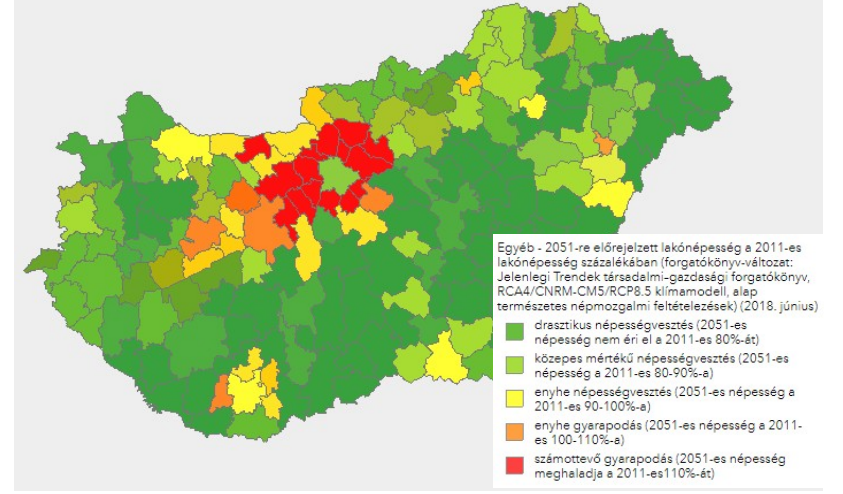
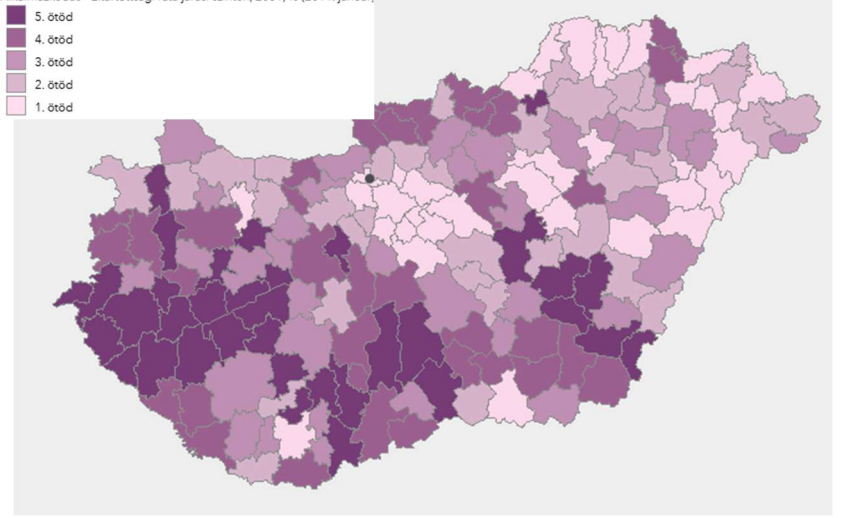
⁹ 5: nagyon kockázatos; 4: kockázatos; 3: közepesen kockázatos; 2: kicsit kockázatos; 1: elenyésző kockázat

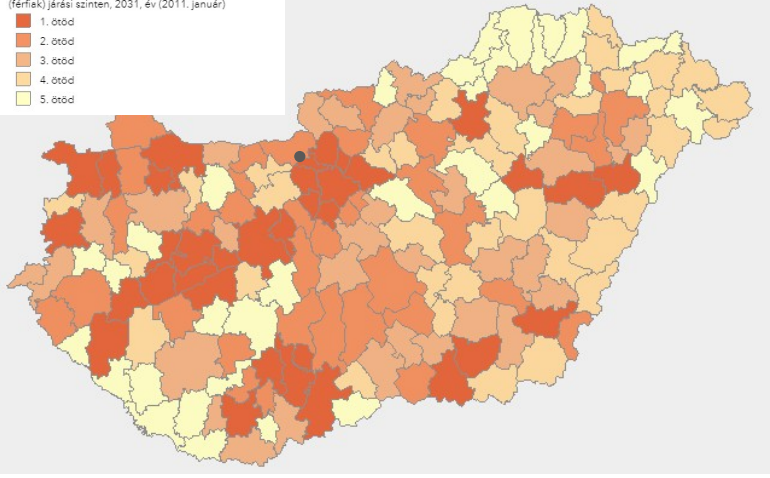
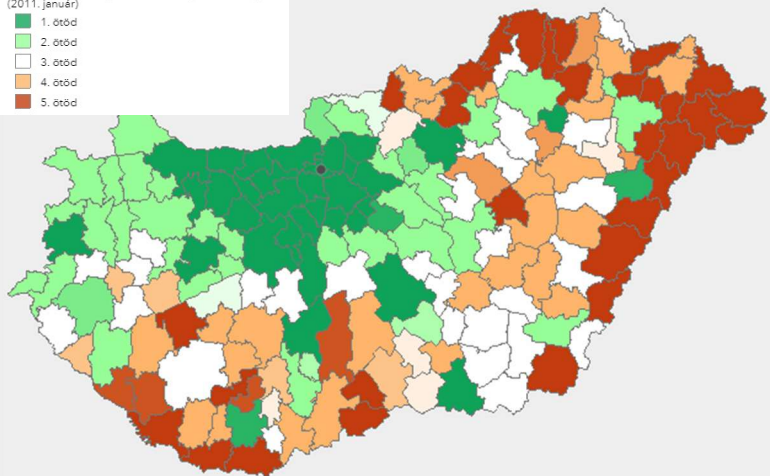
¹⁰ 5: napi, 4: évente többször, 3: többévente egyszer, 2: évtizedenként egyszer, 1: 20-30 évente egyszer

¹¹ 5: nagy területeket, sok szereplőt komolyan érintő kérdéskör; ... 1: elenyésző területre és kis hatással bíró hatások

Potenciális negatív és pozitív hatás	A hatás kockázata ⁹ ?	A hatás gyakorisága ¹⁰ ?	A hatás mértéke ¹¹ ?
a város vállalatainak digitális lemaradása	3	4	4
a munkaerő digitális felkészültségnek elmaradása	3	4	4
a helyi lakosok digitális felkészültségének elmaradása	3	4	4
Megtartó város			
a településre beköltözők száma folyamatosan növekszik	4	4	4
előregedés	5	5	4
elszegényedés, növekvő társadalmi különbségek	3	2	2
Kiszolgáló város			
a városi fizikai infrastruktúra fejlesztése nem tud megfelelő ütemben haladni	5	5	5
az épületfelújítások és korszerűsítések elmaradásával az épített környezet egyre inkább degradálódik	3	3	3
a közösségi közlekedés (különösen a vasút) nem nyújt versenyképes alternatívát, ezért magas a gépjárműhasználók aránya, ami környezeti károkat okoz	3	3	3

III.1.1.1. Demográfia, társadalom - Megtartó város

A Pilisvörösvári járás helyzete - DEMOGRÁFIA	Járási prognózis 2031-re	Szöveges értékelés
 Egyéb - 2051-re előrejelzett lakónépesség a 2011-es lakónépesség százalékában (forgatókönyv-változat: Jelenlegi Trendek társadalmi-gazdasági forgatókönyv, RCP4.4/CNRM-CM5/RCP8.5 klímamodell, alap természetes népmozgalmi feltételezések) (2018. június) - drasztikus népességvesztés (2051-es népesség nem éri el a 2011-es 80%-át) - közepes mértékű népességvesztés (2051-es népesség a 2011-es 80-90%-a) - enyhe népességvesztés (2051-es népesség a 2011-es 90-100%-a) - enyhe gyarapodás (2051-es népesség a 2011-es 100-110%-a) - számottevő gyarapodás (2051-es népesség meghaladja a 2011-es 110%-át)	↑ A Pilisvörösvári járás lakosságszáma 16% - kal emelkedik	Míg Magyarország népessége várhatóan évről évre csökkenni fog, addig a budapesti agglomeráció járosaiban a következő évtizedekben is számottevő gyarapodást prognosztizálnak. Míg a Pilisvörösvári járás népessége 2023-ban 58 ezer fő körül mozgott, addig 2031-re várhatóan 70 ezer fő fölé emelkedik, 2051-re pedig megközelíti a 90 ezer főt.
	↑ A természetes fogyás értéke nő ↑ A beköltözések száma dinamikusan nő	A népességnövekedés tehát dinamikus, mozgatórugója továbbra is a pozitív vándorlási egyenleg marad. A halálozások száma a következő években is a születések száma fölött marad, tehát természetes fogyás jelentkezik. Ennek értéke a következő évtizedben átlagosan 4,4 ezrelék, amely országos összehasonlításban kedvező, a Pilisvörösvári járás ez alapján is a legjobb helyzetű ötödbe sorolható. A népmozgalmi előrejelzések a beköltözésből eredő nagyon jelentős népességgyarapodással számolnak.
Alkalmazkodás - Eltartottsági ráta járási szinten, 2051, % (2011. január) 5. ötöd 4. ötöd 3. ötöd 2. ötöd 1. ötöd 	↑ Az időskorúak több mint háromszor többen lesznek a fiatalokénál	Az eltartottsági ráta azt mutatja meg, hogy 100 aktív korú (15-64 év) lakosra, összesen hány gyermek- (0-14 év) és időskorú (65 év feletti) jut. Ez az érték jelenleg 55 fő, 2031-re várhatóan marad ez az érték, de 2051-re 70 fölé emelkedik. A következő években tehát 2 aktív korú lakosra jut egy inaktív korú eltartása, amely az országos trendekhez viszonyítva rendkívül kedvező helyzetről tanúskodik. Szintén beszédes mutató, ha megvizsgáljuk a 65 év feletti és a 15 év alattiak egymáshoz viszonyított részarányát, vagyis az öregedési indexet. Napjainkban 100 fiatalokúra 108 időskorú jut, de, 2031-re ez a szám 114-re, majd 2051-re 149-re emelkedik. Az öregedési index romlását az aktív korúak nagyszámú beköltözése, valamint a várható élettartam növekedése okozza, a gyermekkorúak számszerű csökkenése a következő években nem várható, részarányuk a teljes lakosság nagyságrendileg 17%-át jelenti.

A Pilisvörösvári járás helyzete - DEMOGRÁFIA	Járási prognózis 2031-re	Szöveges értékelés
Alkalmazkodás - Születéskor várható élettartam (férfiak) járási szinten, 2031. év (2011. január) 	↑ A születéskor várható élettartam gyorsan emelkedik	Az időskorúak arányának növekedésében szerepet játszik a születéskor várható élettartam gyors emelkedése is. Míg napjainkban a férfiak esetében 76,9, a nők esetében 81,8 év, addig 2031-re 79,0 és 83,7; 2051-re pedig 82,7 és 86,6 évre emelkedhet.¹²
Alkalmazkodás - Deprivációs index járási szinten, 2031 (2011. január) 	↑ A deprivációs index alapján a lakosságot az országos átlagnál kisebb mértékben fenyegeti az elszegényedés és az elszigetelődés	A kutatók a szegénység jövőbeli várható területi képének meghatározására úgynevezett deprivációs megközelítést alkalmaztak, amely abból indul ki, hogy amennyiben egy társadalmi csoport (anyagi) erőforrásai és lehetőségei tartósan elmaradnak az átlagostól, akkor nem lesz képes a társadalmilag elvárt életmódot folytatni és hosszabb távon kirekesztődik, elszigetelődik. A kutatók a deprivációt többek között a gazdasági aktivitás, a korszerkezet és jövedelmi helyzet alapján vizsgálták, s egy komplex mutatót számítottak, amelynek értéke minél inkább közelít a nullához, annál inkább érinti a vizsgált terület egység lakosságát a szegénység. A deprivációs index a Pilisvörösvári járás területén 2011-ben 0,82 volt, míg várhatóan 2031-re 0,83-as értéket fog felvenni, tehát a lakosságot lényegében nem fenyegetheti az elszegényedés is.¹³

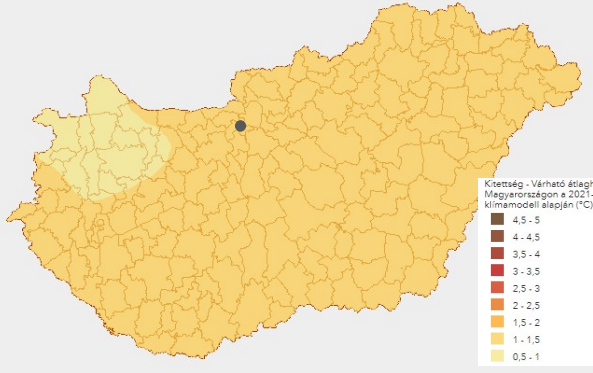
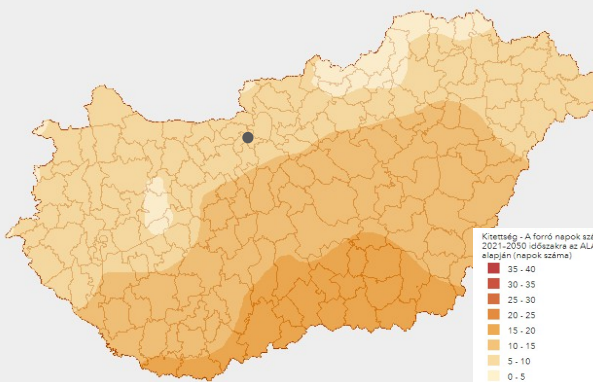
¹² Tagai Gergely (2015): Járási népesség-előreszámítás 2051-ig. In: Klímaváltozás – társadalom – gazdaság. Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon (szerk.: Czirfusz Márton – Hoyk Edit – Suvák Andrea), Publikon Kiadó, Pécs, 141-166.o.

¹³ Koós Bálint (2015): A deprivációs folyamatok területi képe Magyarországon. In: Klímaváltozás – társadalom – gazdaság. Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon (szerk.: Czirfusz Márton – Hoyk Edit – Suvák Andrea), Publikon Kiadó, Pécs, 179-192.o.

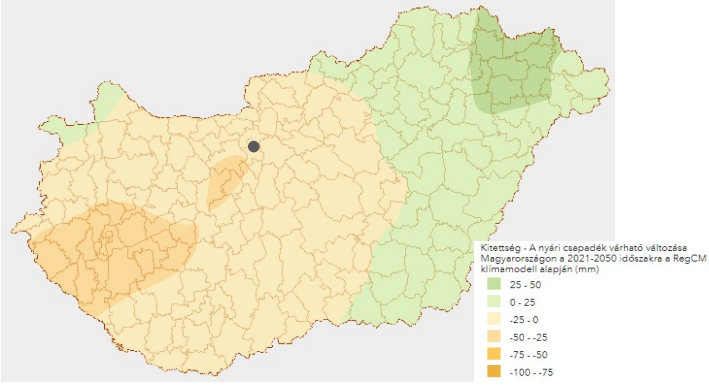
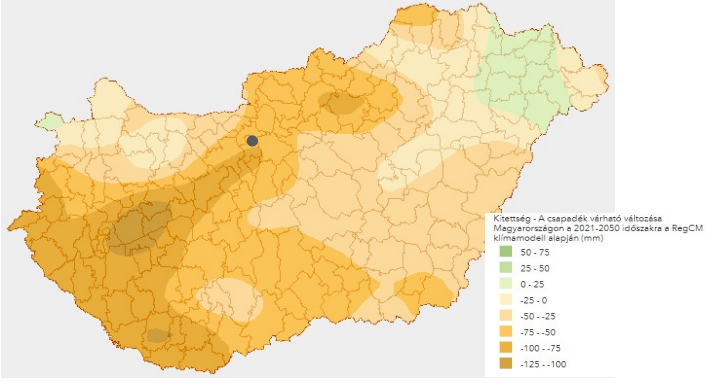
Minden demográfiai mutató tekintetében megállapítható, hogy a Pilisvörösvári járás (és a budapesti agglomeráció) a következő években az országos trendektől eltérő pályán fog mozogni. Míg az ország legtöbb településének a drasztikus népességvesztéssel, egyre gyorsuló elöregedéssel és elvándorlással kell szembenéznie, addig a Pilisvörösvári járás településeit éppen a népességnövekedés állítja komoly kihívások elé.

Pilisvörösvárnak és térségének egy gyarapodó, ugyanakkor elöregedéssel egyre nagyobb mértékben érintett népesség ellátására kell a trendek alapján berendezkednie, ami az egészségügyi és szociális ellátórendszerre biztosan nagymértékben növekvő terheket ró. Mindemellett az oktatás és a foglalkoztatás tervezésekor is ezeket a demográfiai adatokat kell szem előtt tartania, s – amennyiben nem történik beavatkozás – további beköltözéssel szembenéznie. A népesség kor- és képzettségbeli összetétele a technológiai újítások, illetve a digitalizáció szempontjából is fontos tényező.

III.1.1.2. Klímaváltozás – Zöldülő város

A Pilisvörösvári járás helyzete - KLÍMAVÁLTOZÁS	Járási prognózis 2050-re	Szöveges értékelés
 Kiettség - Várható átlaghőmérséklet változás Magyarországon a 2021-2050 időszakra a RegCM klímamodell alapján (°C)	↑ Napjainkhoz képest 1-1,5°C körüli éves középhőmérséklet-emelkedés	A jövőbeli folyamatok előrejelzésekor megkerülhetetlen a klímaváltozás várható hatásainak számbavétele, hiszen az már biztosan állítható, hogy az éghajlatváltozás az élet minden területén (mezőgazdaság, turizmus, egészségügy, vonalas infrastruktúra) éreztetni fogja a hatását, legfeljebb ennek mértékében mutakozhatnak különbségek. A kutatók mind a bolygó egészére, mind pedig szűkebb régiókra vonatkozóan több klímamodellt¹⁴ is felállítottak. A bemutatásra kerülő modell a 21. századra vonatkozó hőmérsékleti előrejelzése az átlaghőmérséklet emelkedésével számol, 2050-re a Kárpát-medencében napjainkhoz képest 1–1,5°C körüli éves középhőmérséklet-emelkedés valószínűsíthető. Természetesen e tekintetben is mutatkoznak majd különbségek az országban, a legkisebb mértékű éves középhőmérséklet-változás az ország északnyugati területén (Kisalföld) várható. Az évszakos átlaghőmérsékletek alakulásában a legnagyobb mértékű változás 2050-re tavaszra (1,7°C), míg a legkisebb változás nyárra (0,7°C) tehető. Télen a hidegrekordok száma várhatóan csökkenni fog, míg nyáron az időjárás egyértelműen változékonyabb lesz. A napi középhőmérsékletek átlaga a magasabb hőmérsékletek irányába fog eltolódni 3-4°C-kal, és a melegrekordok gyakoribbakká válnak. A becslések alapján az éves csapadékösszegben Magyarország teljes területére vonatkoztatva nem várható jelentős változás, viszont a csapadék évszakos eloszlásában igen. A 2021–2050 közötti időszakban a legjelentősebb változás nyáron, míg a legkisebb télen valószínű. Télen és tavasszal a csapadék csökkenése az egész országban tapasztalható lesz, nyáron és ősszel viszont várhatóan egy nyugat-kelet megosztottság mutatkozik majd. Nyugaton és délnyugaton a nyári és őszi csapadékösszegek akár 20-30%-kal csökkenhetnek, míg a keleti, északkeleti területek 10-20%-kal csapadékosabbá válhatnak. Összefoglalva tehát Magyarországon a 21.
 Kiettség - A fagyó napok számának várható változása a 2021-2050 időszakra az ALADIN-Climate klímamodell alapján (napok száma)	↓ A csapadék éves összege 75-100 mm-rel csökken	

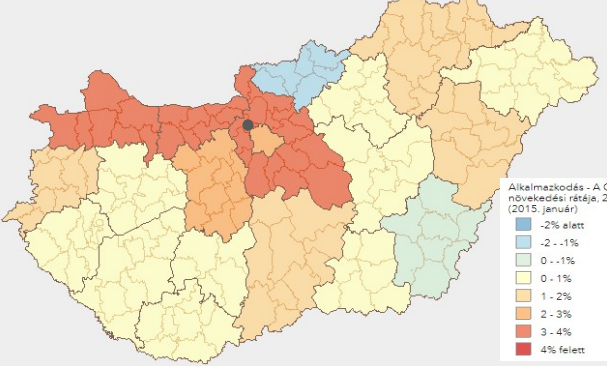
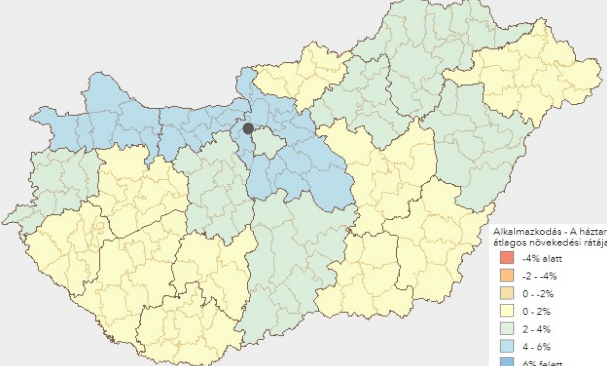
¹⁴ Magyarországon összesen 4 regionális klímamodellt alkalmaznak az éghajlatváltozás hazai jellemzőinek vizsgálatára, a szimulációkat 10-25 km-es felbontáson végezték el, tehát nem közigazgatási beosztáson. Valamennyi klímamodellről elmondható, hogy a hőmérséklet változásának évszakos jellemzőit realiztikusan írják le, hasonló nagyságú hibákkal. Mi a klímaváltozás várható hatásainak bemutatásakor a RegCM-model (Regional Climate Model) eredményeire hagyatkozunk.

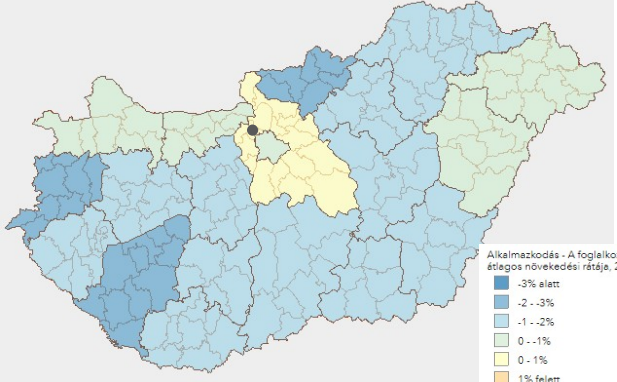
A Pilisvörösvári járás helyzete - KLÍMAVÁLTOZÁS	Járási prognózis 2050-re	Szöveges értékelés
	↓ A nyári csapadék 25 mm-rel kevesebb lesz	század folyamán enyhébb, de csapadékosabb telek és forróbb, szárazabb nyarak valószínűsíthetők, s egyre gyakoribbá válnak az extrém időjárási helyzetek. A 21. század közepére az úgynevezett nyári napok (amelyek legmagasabb napi hőmérséklete a 25 °C-ot meghaladja) számának növekedése közel 30%, míg a század végére 200%-ot is meghaladó lehet. A legnagyobb fokú melegedésnek kitett területeket várhatóan az ország déli részén, a legkisebb fokú változással érintett területek pedig az ország északi részén találjuk majd. A fagyos napok (napi hőmérsékleti minimum $\leq 0\text{ °C}$) száma ezzel párhuzamosan csökkenni fog, a 2021–2050 közötti időszakban az 1961–1990 időszakhoz viszonyítva országos átlagban 24%-kal, az évszázad végére pedig közel 66%-kal. Nemcsak a hőmérséklet, de csapadék vonatkozásában is a szélsőséges napok számának emelkedése prognosztizálható. 2050-re az ország déli részén várható az egymást követő száraz napok (napi csapadékösszeg nem haladja meg az 1 mm-t) maximális számának növekedése. Ezzel párhuzamosan az évenkénti csapadékos napok átlagos száma kismértékben csökkenni fog, közel 10%-kal. Mindemellett az évszázad végéig az extrém csapadéku napok (napi csapadékösszeg meghaladja a 20 mm-t) száma is emelkedik.¹⁵
	↑ A forró, hőségriadós napok száma több mint 5-tel nő	A Pilisvörösvári járás területének klimatikus változásai várhatóan az ismertett országos trendekhez illeszkednek 2050-ig, az átlaghőmérséklet változás várhatóan nem haladja meg a 1,5°C-ot, s a növekmény a téli és tavaszi átlagértékek emelkedéséből adódik elsősorban. A forró, hőségriadós napok száma, vagyis amikor a napi maximum eléri a 35°C-ot, akár átlagosan 5 nappal is nőhet. Az országos átlagtól a legnagyobb eltérés a csapadék mennyiségében mutatkozhat, ugyanis Pilisvörösvár térségében 75-100 mm átlagos csökkenést prognosztizálnak 2050-ig.

A klímaváltozás mind Magyarországon, mind a Pilisvörösvári járás területén **elsősorban a szélsőséges időjárási események (hőhullámok, forró napok, heves esőzések, zivatarok, aszály, villámárvizek, erősödő szelek stb.) gyakoriságának növekedésében** – amelyeket már napjainkban is tapasztalhatunk – érhető majd tetten, aminek társadalmi-gazdasági hatásai jóval intenzívebbek lehetnek, mint önmagában az átlagos hőmérsékleti és csapadéértékek változásának következményei.

¹⁵ Hoyk Edit (2015): A magyarországi klímamodellek. In: Klímaváltozás – társadalom – gazdaság. Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon (szerk.: Czifrusz Márton – Hoyk Edit – Suvák Andrea), Publiikon Kiadó, Pécs, 91-108.o.

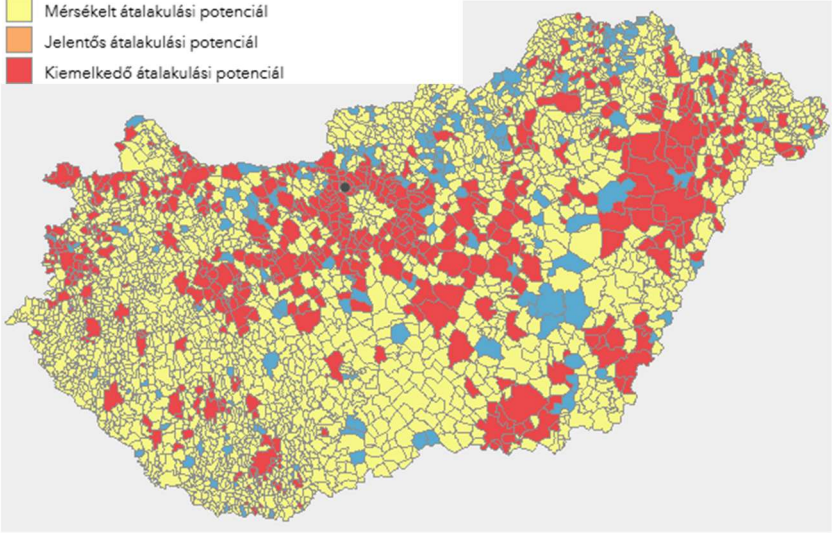
III.1.1.3. Gazdaság – Prosperáló város

A Pilisvörösvári járás helyzete - GAZDASÁG	Járási prognózis 2031-re	Szöveges értékelés
 Alkalmazkodás - A GDP megyei szintű éves átlagos növekedési rátája, 2025-2030, % (2015. január)	↑ A megyei GDP évente több mint 3 %-kal bővül	A jövőbeli folyamatok előrejelzésekor a gazdasági változások számbavétele jelenti talán a legnagyobb kihívást, hiszen a gazdasági folyamatok tudják leggyorsabban lekövetni a globális és lokális változásokat. Ez a változékonyság ugyanakkor az előrejelzés megbízhatóságára is hatással van, a kutatók általában makroszintű folyamatok prognosztizálására vállalkoznak csak. A NATÉR megyei szinten készített gazdasági előrejelzéseket, s bár korlátosan, de képesek voltak figyelembe venni a klímaváltozás fentebb ismertett tényezőit is. Három mutató előrejelzése (GDP éves átlagos növekedési rátája, a háztartások fogyasztásának éves átlagos növekedési rátája, és a foglalkoztatottak számának éves növekedési rátája) történt meg. A GDP vonatkozásában Pest vármegyére mind 2030-ig, mind aztán 2040-ig átlagosan évente több mint 3%-os bővülést prognosztizálnak, amelynek üteme 2040 után lassul, de értéke továbbra is meghaladja a 2%-ot. Pest vármegye minden vizsgált időszakban a legmagasabb bővülést tudhatja magáénak, egyes időszakokban Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron vármegye tud lépést tartani vele.
 Alkalmazkodás - A háztartások fogyasztásának éves átlagos növekedési rátája, 2025-2030, % (2015. január)	↑ A háztartások fogyasztása évente több mint 5 %-kal bővül	A háztartások fogyasztásának növekedési rátája együtt mozog a GDP növekedésével a megyében, 2030-ig 5% körüli értékeket vesz fel, 2030 után azonban csökkenni kezd, s 2050-re már valószínűleg negatív tartományba ér.

A Pilisvörösvári járás helyzete - GAZDASÁG	Járási prognózis 2031-re	Szöveges értékelés
 Általánosítás - A foglalkoztatottak számának éves átlagos növekedési rátája, 2025-2030 (2015. január) (%) -3% alatt -2 - -3% -1 - -2% 0 - -1% 0 - 1% 1% felett	A foglalkoztatottak száma mértékben, folyamatosan növekszik ↑ kis de	A foglalkoztatottak száma várhatóan – az ország legtöbb járásával ellentétben – folyamatosan nő, összefüggésben elsősorban a népesség demográfiai és képzettségbeli jellemzőivel. 2030-ig átlagosan évi 0,5-1%-kal csökken az aktív munkavállalók száma.

Bár az adatok megyei szintre állnak rendelkezésre, a települések ismeretében következtethetünk a köztük lévő különbségekre. **A GDP bővülésének tekintetében a Pilisvörösvári járásban valószínűleg a járásszékhely város lesz a bővülés motorja, de a fővárosi trendek is nagymértékben hatni fognak rá. Ugyanakkor Pilisvörösvár jól képzett és magas státuszú lakossága megfelelő potenciált biztosít a járási GDP bővüléséhez.** A háztartások fogyasztásának növekedése, illetve a foglalkoztatottság szintjének tekintetében a járási települések között nem lesznek észlelhető jelentős különbségek.

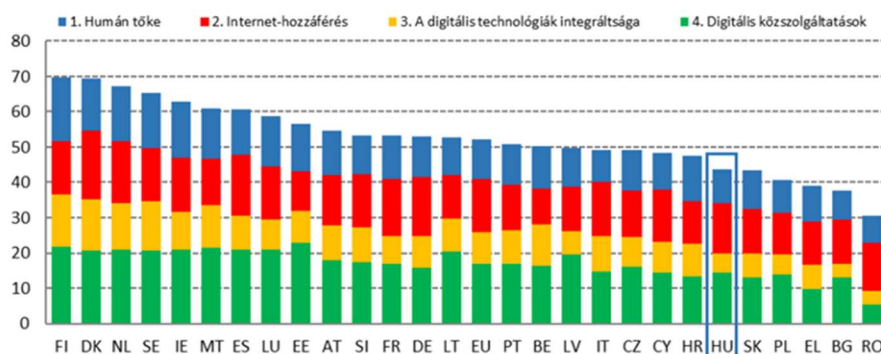
III.1.1.4. Területhasználat – Kiszolgáló város

A Pilisvörösvári járás helyzete - TERÜLETHASZNÁLAT	Járási prognózis 2031-re	Szöveges értékelés
Hatás - Mesterséges felszínek területének változása 2006-2030 - Elhanyagolható átalakulási potenciál - Csekély átalakulási potenciál - Mérsékelt átalakulási potenciál - Jelentős átalakulási potenciál - Kiemelkedő átalakulási potenciál 	A mesterséges felszínek nagysága dinamikusan növekszik.	A területhasználatot illetően az országos előrejelzés alapján 2030-ig általában az erdők jelentős, valamint a mesterséges felszínek és szőlők, gyümölcsösök kisebb mértékű bővülésére lehet számítani. Ezzel párhuzamosan a szántók, gyepterületek és komplex mezőgazdasági területek esetében csökkenés valószínűsíthető. Az erdők és a művelés alól kivett területek növekedése – részben az erdészeti törekvéseknek, részben pedig a korábbi zártkertek átalakulásának köszönhetően – már évtizedek óta megfigyelhető Magyarországon. Pilisvörösvá ebben a tekintetben is eltér az országra általában jellemző folyamatoktól, a településen kizárólag a mesterséges felszínek növekedési potenciálja kiemelkedő, s dinamikusan bővül. Ennek hátterében egyrészt a modern építészeti megoldások, a zártkertek és a hagyományos településszerkezet átalakulása, valamint a külterületek építési területté alakítása állnak.

III.1.1.5. Digitalizáció – Digitális város

Az Európai Bizottság 2014 óta nyomon követi a tagállamok digitális gazdasággal kapcsolatos eredményeit, és jelentést tesz közzé a digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutatóról (DESI)¹⁶. A DESI 4 fő terület köré épül, ezek a humán tőke, az internet-hozzáférés, a digitális technológiák integráltsága és a digitális közszolgáltatások. A 2022.évi DESI-mutató alapján Magyarország az EU 27 tagállama között a 22. helyen áll, eredményei az elmúlt években az uniós átlagnak megfelelő ütemben javultak.

III.1-1. ábra: A digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (DESI) szerinti 2022-es rangsor

A humán tőke területén Magyarország a 23. helyen áll, és a legtöbb mutató esetében az átlag alatt teljesít. A magyaroknak csupán 38,4%-a rendelkezik legalább alapszintű digitális készségekkel, az alapvetőnél magasabb szintűvel pedig mindössze 25%-a. Előremutató ugyanakkor, hogy az IKT-diplomások aránya az összes diplomás körében (4,9%) meghaladja az uniós

átlagot (3,9%). A Nemzeti Digitalizációs Stratégia a digitális készségekkel kapcsolatban 3 prioritási területet nevesít: a digitális kompetenciák fejlesztését; az informatikai szakemberek és mérnökök számának növelését; és a digitális készségek fejlesztéséhez szükséges strukturális változások támogatását az oktatásban és a szakképzésben.

Magyarország legjobban a széles sávú internet-hozzáférés területén teljesít, vezető szerepet tölt be a legalább 1 Gbps sebességű széles sávú rendszerek elterjedtsége tekintetében (a vonalak 13,2%-a ilyen, szemben az 1,3%-os uniós átlaggal), és jól teljesít az 5G-re való felkészültség, a vezetékes széles sávú rendszerek általános igénybevétele terén is. A 2021–2030-as időszakra szóló új Nemzeti Digitalizációs Stratégia egyik célkitűzése az, hogy a háztartások 95%-a rendelkezzen gigabites hálózatokkal.

Magyarország számára a DESI legnagyobb kihívást jelentő dimenziói a digitális technológiák vállalati integrációja és a digitális közszolgáltatások. A kis- és középvállalkozásoknak csupán 46%-a rendelkezik legalább alapszintű digitális intenzitással (szemben a 60%-os uniós átlaggal), és a kulcsfontosságú digitális technológiák (nagy adathalmazok, mesterséges intelligencia és felhő) elterjedése is alacsony.

A digitális közszolgáltatások minőségének és elfogadottságának javítása érdekében fontos, hogy azok minél felhasználóbarátabbak legyenek, ez kiemelt feltétel az ország digitális átalakulása szempontjából is.

¹⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/countries-digitisation-performance>

III.1.2. Adaptív forgatókönyv

A fentiekben a standard forgatókönyvben számba vettük a következő években potenciálisan begyűrűző, negatív hatásokat, a következőkben pedig azt vizsgáljuk, hogy **Pilisvörösvár és térsége mennyire felkészült ezekre a hatásokra, várhatóan mennyire lesz képes alkalmazkodni (adaptálódni)**. Az úgynevezett adaptív forgatókönyvet is egy mátrixra alapozzuk, amelyben a korábban már azonosított, magas kockázatú negatív hatások szerepelnek. Az egyes hatásokat több szempontból is érdemes körüljárni:

- **abszorpció**s, vagyis „ellenálló” **képesség**: 5-ös értékkel jelöljük, ha **egy hatás begyűrűzését** a város és térsége várhatóan teljes mértékben képes lesz **kivédeni, megakadályozni**; a legkisebb, 1-es értéknél pedig egyáltalán nem tud ellenállni a negatív hatásnak. A kicsi abszorpció képesség egyben azt is jelenti, hogy a település sebezhető, sérülékeny.
- **adaptáció**s, vagyis „alkalmazkodó” **képesség**: várhatóan kevés olyan hatás lesz a jövőben is, amit a település teljesen ki tud zárni, így különösen fontos lesz, hogy mennyire gyorsan lesz képes **a hatásokra reagálni, azokhoz alkalmazkodni**. A magas értékek azt mutatják, hogy az egyes hatásokat már kiépített rendszerek, megoldások várják, és a település rugalmasan képes reagálni. A legkisebb értékek azt jelzik, hogy a település és térsége a hatással szemben még felkészületlen.
- **transzformáció**s, vagyis „átalakítási”, „változtatási” **képesség**: azt mutatja meg, hogy az egyes hatások mérséklése érdekében a város mennyire lesz **kész változtatni az eddig kiépített rendszereken, alkalmazott eszközökön, bevett gyakorlatokon**.

¹⁷ 5: ellen tud állni, teljesen ki tudja védeni a hatásokat; ...1: egyáltalán nem tud ellenállni és minimálisan sem tudja kivédeni a hatásokat

¹⁸ 5: rugalmasan reagáló, kiépített rendszerek várják a hatást...1: egyáltalán nincs abszorpció képessége a városnak

III.1-2. táblázat: Városi felkészültségi mátrix

A magas kockázatú potenciális negatív hatások	A város abszorpció képessége ¹⁷	A város adaptáció képessége ¹⁸	A város transzformáció képessége ¹⁹
Prosperáló város			
munkaerő-elszívás	2	2	2
társadalmi modernizáció	2	4	4
egészségügyi válsághelyzet	1	2	3
Zöldülő város			
globális klímaváltozás	2	2	3
burkolt felületek arányának növekedése	4	3	4
Digitális város			
technológiai lemaradás	3	2	2
Megtartó város			
a településre beköltözők száma folyamatosan növekszik	2	2	2
előregedés	2	2	2
Kiszolgáló város			
a városi fizikai infrastruktúra-fejlesztése nem tud megfelelő ütemben haladni	3	3	3

¹⁹ 5: komplett rendszerek kerültek már kiépítésre a hatások kezelésére.... 1: teljes folyamat- és eszközcsere szükséges a helyzet kezeléséhez

Számba véve a várható hatásokat és a Pilisvörösvári járás felkészültségét, a legégetőbb kérdés, hogy **milyen intézkedések hozhatók** annak érdekében, hogy a térség a következő években a **károkat minimalizálja, s a begyűrűző folyamatokat akár előnyére is fordíthassa.**

A **központi kormányzati szakpolitikák tervezése és végrehajtása alapvetően megszabja a fenti kockázatok kezelésének keretrendszerét**, amelyet a helyi szintű intézkedések nem tudnak megkerülni és figyelmen kívül hagyni. Már napjainkban is zajlanak olyan folyamatok, amelyek az országos szakpolitikát is komoly kihívások elé állítják, s helyi szinten nagyon kis mértékben kezelhetők. Jó példa erre a népesség területi átrendeződése vagy az éghajlatváltozás. A népesség átrendeződésének problémája alapvetően a fogyó népességű kistépelülések kapcsán jelenik meg a közbeszédben, és jelentős részben a szakmai diskurzusban is, pedig megállítására számos intézkedés született már országos szinten is az elmúlt években. Ugyanakkor a dinamikus növekvő népességű – elsősorban agglomerációs – települések problémája jóval kevésbé jelenik meg a szakpolitika-alkotás szintjén, és csak kevésbé indukált kormányzati szintű beavatkozást. A népességnövekedés kihívásai, elsősorban a közszolgáltatások elégtelensége kapcsán ezek kezelése a helyi szint intézményeire hárul, fontos ugyanakkor kiemelni, hogy a települések mozgásterét alapjaiban határozzák meg anyagi erőforrásaik is, tehát különösen a komoly adóbevételekkel nem rendelkező kisvárosoknak továbbra is szüksége lesz a központi költségvetésből dedikált forrásokra és/vagy pályázati lehetőségekre az egészségügyi, szociális, kulturális vagy éppen a közlekedési infrastruktúra megfelelő szintre történő fejlesztéséhez.

A **korlátozott pénzügyi erőforrásokkal és kompetenciákkal (pl. közoktatás, közlekedésszervezés terén) rendelkező helyi önkormányzatoknak elsősorban olyan intézkedéseket kell hozniuk, amelyek relatíve alacsony ráfordítást igényelnek, a meglévő külső**

keretfeltételek közepette is érvényesíthetők, ugyanakkor nagyban támaszkodnak a helyben lévő tudásra és erőforrásokra, valamint a helyi társadalom bevonására. Mindez az intézkedések szempontjából erős legitimitást, a helyi lakosság számára beleszólási lehetőséget, a helyi önkormányzat számára pedig az aktuális finanszírozási lehetőségektől minél inkább függetlenül tervezhető működést jelent.

III.1-3. táblázat: Az adaptív forgatókönyvre adható válaszok

Potenciális kockázat	Kockázatok helyi kezelhetőségének mértéke	Lehetséges válaszok
munkaerő-elszívás	kicsi	• népességvonzó település; • fiatalok lakáshoz jutásának segítése; • gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése; • részmunkaidő; • minőségi szemléletű (szakképzettséget, felsőfokú végzettséget igénylő) munkahelyteremtés
társadalmi modernizáció	kicsi	• közösségi terek, találkozóponatok kialakítása • rendezvények szervezése • sváb hagyományok népszerűsítése • befogadó társadalom
egészségügyi válsághelyzet	kicsi	• helyi válságkezelési stratégiák kidolgozása; • fizikai kontaktus elkerülését lehetővé tevő építészeti kialakítás és/vagy munkaszervezés lehetőségeinek feltárása a potenciális járványgócokban (orvosi rendelő, hivatal, iskola stb.)

Potenciális kockázat	Kockázatok helyi kezelhetőségének mértéke	Lehetséges válaszok
globális klímaváltozás	kicsi	- helyi klímaalkalmazkodási stratégiák kialakítása; - klímaváltozás hatásainak csökkentése építészeti és városrendezési eszközökkel (pl. esővíztárolók); - zöld átállás menetrendjének megvalósítása - fásítás, közterületi árnyékolás; - edukáció – a háztartások szintjén is megvalósítható apró lépések támogatása, költségmegtakarítással is járó gyakorlati megoldások népszerűsítése
burkolt felületek arányának növekedése	nagy	- településtervek felülvizsgálata; - zöld átállás menetrend megvalósítása; - burkolt felületek bővítésének korlátozása; - meglévő burkolt felületek jobb kihasználása, többfunkciós használata; - meglévő burkolt felületek esetén a kedvezőtlen tulajdonságok ellensúlyozása (pl. esővíztárolók, konténeres növények kihelyezése, közterületi árnyékolás)
technológiai lemaradás	közepes	- digitális átállás menetrend megvalósítása; - okos eszközök tudatos használatának támogatása; - a lakosság széles körét célzó szemléletformáló és oktató programok indítása; - helyi igényekre reagáló applikáció(k) fejleszt(et)ése;

Potenciális kockázat	Kockázatok helyi kezelhetőségének mértéke	Lehetséges válaszok
		generációk közötti tudásátadás támogatása a fiatalok aktív bevonásával
a településre beköltözők száma folyamatosan növekszik	kicsi	- szigorúbb helyi építési szabályozás, - gyermekellátási, egészségügyi, szociális szolgáltatások fejlesztése
előregedés	kicsi	- népességvonzó település; - fiatalok lakáshoz jutásának segítése; - a szociális és egészségügyi ellátórendszer kapacitásának növelése és az ellátás színvonalának fejlesztése
a városi fizikai infrastruktúra-fejlesztése nem tud megfelelő ütemben haladni	közepes	- közösségi közlekedést használók támogatása, - távmunka, home office támogatása (pl. közösségi irodák létrehozásával) - lobbitevékenység

III.2-1. ábra: Pilisvörösvár jövőképe

Erős közösség, kulturális alapok

Pilisvörösvár társadalma a saját hagyományaihoz ragaszkodó, a nemzetiségi kultúrát ápoló és az ebből eredő erősségeket kiaknázó közösségként jellemezhető, ahol cél az előregedés megállítása, a születések számának növelése, a fiatalok itthon tartása. Ennek megvalósulásához olyan gazdasági és infrastrukturális alapok kellenek, hogy az embereknek lehetőségük legyen itt dolgozni, kapcsolódni. Mindezzel szükséges az épített és természeti lakókörnyezet megújítása, védelme, fenntartása.

Az elérendő jövőkép értelmében tehát a lakosság száma folyamatosan növekszik, mert a város a bővülő funkcióival kiváló letelepedési lehetőségeket nyújt a fiatal családoknak. Pilisvörösváron az itt élők biztonságban érzik magukat, nyugodt, de élettel teli környezetben tudják a hétköznapi fáradalmait kipihenni.

Pilisvörösvárnak olyan településsé válik, ahol a helyi lakosok számára biztosított a feltöltődés, kapcsolódás lehetősége, helyszíne, különösen a sport, a kultúra és a közösségi élet terén.

III.2. A stratégia célrendszere

A fenntartható városfejlesztési stratégia fejlesztéseinek egy célrendszeren kell alapulniuk, az abban megfogalmazott célok megvalósulását kell szolgálniuk. Ennek az elvnek a szellemében vázoljuk fel a 2020 és 2027 közötti időszakban szükséges városfejlesztési irányokat, illetve beavatkozási területeket, amelyek igazodnak a **megalapozó munkarészben ismertetett sajátosságokhoz, a külső kihívások által generált fejlődési trendekhez** (adaptív forgatókönyv) és azokhoz a **referenciadokumentumokhoz**, amelyek a területfejlesztés külső feltételrendszerét adják (uniós, nemzeti, térségi, ágazati fejlesztési dokumentumok, szabályozási környezet). Az FVS célrendszere a felülvizsgálat alapján nem változott.

III.2.1. Jövőkép

Pilisvörösvár jövőképe több összetevőből áll, amelyek a város adottságaira épülve irányt adnak a fejlesztési célok megvalósulásának. A jövőkép összetevői egyben városfejlesztési alapelvek is.

A településfejlesztés alapja a jövőkép. A jövőkép az adott helyzet külső és belső tényezők által befolyásolt megvalósítható törekvések együtteséből eredő, hosszú távon kívánt településfejlesztési pályának végeredménye. Mindezek alapján Pilisvörösvár elérendő jövőképe:

A saját értékeiből építkező kertvárosias kisváros.

Ennek érdekében a szükséges főbb beavatkozási irányok:

- a lakókörnyezet védelme
- arculat, hangulat megőrzése
- funkcióhiányok megszüntetése, funkcióbővítés
- feltöltődés, kikapcsolódási lehetőségek biztosítása
- családbarát fejlesztések

Kiemelkedő térségi szerepkör, önfenntartás irányába mutató járásközpont

Központi szerepéből kifolyólag Pilisvörösvár számos olyan közszolgáltatást működtet, amelyet nemcsak a városban élők, de a környező települések lakosai is igénybe vesznek. Ezek egyik része Pilisvörösvár járási, térségi központi szerepéből adódik, másik része (pl. oktatás) a szolgáltatás kiváló minősége folytán jelent különös vonzerőt akár a tágabb térségben is. Ezek színvonalas ellátása, további fejlesztése, a vállalt feladatok kibővítése növeli a város térségben betöltött jelentőségét, ez azonban csak úgy működhet ténylegesen, ha az intézmények fenntartása hosszútávon is megoldott. Az intézményfenntartás magas költségei miatt különösen körültekintően kell e tekintetben a fejlesztéseket tervezni.

Minden fejlesztés esetében elsődleges cél az, hogy a helyiek részére teremtsen lehetőségeket, s másodsorban vonzerőként is megjelenjen a külső szereplők számára.

Tervezett beavatkozások:

- önfenntartó kistérség
- hiányok megszüntetése, funkcióbővítés
- közösségi közlekedés támogatása
- támogató hivatali környezet
- térségi együttműködés
- regionális rendezvények

Funkciógazdag, tiszta környezeti arculatot hordozó település

Pilisvörösvár egyedi környezetben helyezkedik el: tavak és dombok váltják egymást. Ez a természeti környezet fontos értéke a településnek, a helyi lakosok identitásának, illetve a település egyik fontos vonzereje az idelátogatók számára.

A táji környezet megőrzése, védelme a jövőben is kiemelt feladat. A jövőbeli fejlesztések során minden esetben át kell gondolni, hogy az egyes beavatkozások milyen hatással vannak a táji környezetre, illetve a beavatkozások eredményeinek környezeti fenntarthatósága hogyan biztosítható.

Lakóterületi fejlesztés esetében a kertvárosias jelleg megtartása kellemes, barátságos települési arculatot eredményez, s magában foglalja azokat az előnyöket, amelyek vonzó lakókörnyezetet jelentenek a vörösváriak számára. Mindezt úgy célszerű megvalósítani, hogy a kertes jelleg – megfelelő telekméret és zöldfelületi arány biztosításával – valós komfortérzetet biztosító zöldfelületként is megjelenjen a városi szövetben. Pilisvörösvár olyan település, ahol a helyi lakosok nincsenek rákényszerítve, hogy más települések szolgáltatásait használják, hanem a lehetőségekhez képest minél több dolgot lakóhelyükön is el tudjanak intézni. Ez jelent közigazgatási, közszolgáltatási, kereskedelemi, közösségi funkcióbővülést.

A tervezett beavatkozások:

- épített értékek megóvása
- táji értékek megőrzése
- tisztaság megtartása
- vonzerő növelése
- fenntarthatóság erősítése
- lakhatási körülmények javítása

Szilárd gazdasági alapokkal rendelkező város

A gazdaság bázisaként működő helyi kis és közepes vállalkozásokra támaszkodás stabilitást biztosít a városnak mindamellett, hogy a helyi szolgáltatási paletta sokszínűségét is eredményezi. Így a KKV-k további támogatása nemcsak gazdasági lépésnek tekinthető, hanem a népességmegtartás szempontjából is pozitív folyamatokat indukál.

Pilisvörösvár jövője szempontjából komoly jelentősége van annak, hogy a gazdasági erőforrásokat mennyire hatékonyan tudja kihasználni. **A főváros agglomerációjához kapcsolódó szolgáltatási szektor bővítése kiaknázásra vár amellet, hogy a természeti értékek rekreációs lehetőséget nyújtsanak, amely az élhető kisvárosi arculathoz biztos háttérrel biztosíthat.**

Szükséges, hogy a meglévő közösségi aktivitáson keresztül az újonnan érkező gazdasági szereplők is részévé váljanak a település életének. A gazdasági szektor képviselői és az önkormányzat közötti folyamatos párbeszéd, a közös érdekek megtalálása előlendítheti a települést.

A főbb beavatkozási irányok a következők:

- meglévő gazdasági szereplők megtartása
- rekreációs háttérbázis szerepkör megerősítése
- gazdasági szereplők közötti kommunikáció elősegítése
- gazdasági funkciók bővítése

III.2.2. Horizontális célok, átfogó célok és részcélok

A célrendszer alkotóelemei a jövőkép és a hozzá tartozó fejlesztési célok, valamint a horizontális célok. A fejlesztési célok az átfogó és részcélok összessége. A részcélok az átfogó célok – azon keresztül a kívánt jövőkép – elérésének egyes, középtávon érvényesítendő elemei.

III.2.2.1. Horizontális célok

A horizontális célok olyan szempontok, amik általánosságban elősegítik a koncepcióban megfogalmazott tartalmak hatékony működését, elérését. Pilisvörösvár 2021-2027 közötti időszakra megfogalmazott horizontális céljai a következők:

Együttműködés és modern kommunikáció: Pilisvörösvár földrajzi helyzetéből adódóan több szinten is hatékony együttműködésre léphet környezetével, a szomszédos településekkel, a járással, de akár a saját városrészeivel is. A település közigazgatási területén munkálkodó gazdasági szereplőkkel való érdemi kommunikáció elősegítheti az érdekek érvényesülését, míg a lakosság fejlesztésekbe történő bevonása a szerethetőséget és a megfelelő funkcionalitást biztosítja. Ennek megfelelően cél, hogy Pilisvörösváron olyan fejlesztések történjenek, amelyek együttműködésre, tájékoztatásra alapozódnak. A már működő modern kommunikációs felületek fejlesztése, bővítése mellett a személyes találkozások elősegítése is fontos.

Önfenntartásra, energiafüggetlenségre való törekvés: A település életét a környezet, a gazdaság és a társadalom hármasa alapvetően meghatározza. Mindhárom területen szeretné Pilisvörösvár a külső, általa nehezen befolyásolható tényezőket visszaszorítani, ezáltal minimálisra csökkenteni a kiszolgáltatottságot. Fontos megtalálni a lakosság számára kedvező, élhető települési közeget, mind az egyes fejlesztések kitűzésében és részleteiben, mind pedig a hétköznapi életben egyaránt.

III.2.2.2. Átfogó (stratégiai) célok

A fejlesztési célok az átfogó és a hozzájuk tartozó részcélok összessége. Az átfogó célok a település értékeire alapozva meghatározzák azokat az irányokat, amelyek a jövőbeni integrált fejlesztéseken át Pilisvörösvár kívánt jövőjének elérését szolgálják.

Az átfogó célok megvalósulásának időtávja hosszú táv, amelynek középtávú stratégiai célelemei is vannak. Az átfogó, általánosan elérni kívánt célok egymástól markánsan nem elkülöníthetőek, hanem hatnak egymásra; sok esetben egy átfogó cél elérésével a másik átfogó cél számos elemének elérése is biztosított, hiszen ugyanazon jövőkép elérését szolgálják.

Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása

A népesség megtartása, a bővülési folyamat közben tartása a település pozitív jövőjének alapja, a létbiztonság, a munkalehetőségek és a megfelelő életkörülmények biztosítása mellett. A családbarát, működőképes funkciókkal és környezettel a betelepülők vonzása együtt jár. A történelmi hagyományokkal rendelkező település befogadókészségének formálása, a nyitottság fontos feladat. A közös, helyi identitástudat erősítése pozitívan befolyásolja az új és a régi lakosság helyben tartását, a település életének fellendülését.

Pilisvörösvár esetében nagy jelentősége van a sváb gyökereknek. Ezek ápolása, megtartása, bemutatása, a hagyományok megőrzése a közösségi összetartozás szempontjából kiemelt fontossággal bír. A város lakói ma már közösségként működnek, ennek ellenére továbbra is fontos az összetartozás, a közösségi szellem erősítése, hiszen egy település akkor válik igazán élővé, élhetővé, ha az ott lakók magukénak érzik, érzelmileg kötődnek hozzá, s ezért tenni is képesek.

Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása

Pilisvörösvár gazdaságának állapota és fejlődésének dinamikája a Pilis településeinek versenyében kiemelt jelentőségű. Egyrészt rendelkezik olyan potenciállal, amely az egész térség hasznát hordozza, másrészt a település önálló érdeke is. A gazdasági folyamatok beindításának, illetve a helyi vállalkozások egyik legfontosabb eszköze a megfelelő helyi adópolitika.

Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése

Pilisvörösvár központja kisvárosias építészeti arculattal rendelkezik, de a különböző korszakok sokféle lenyomata megtalálható a város épületállományában. A város számos olyan belterületi értékkel bír, amelynek megőrzése az egyes fejlesztések során kiemelten kezelendő. Ezek közé tartozik a városközpont hagyományosan kialakult szerkezete, egyes karakteres utcaképek, teresedések, illetve az épített értékek. A településen átmenő nagy forgalom miatt a nyugodt, kiegyensúlyozott hangulat néha háttérbe szorul.

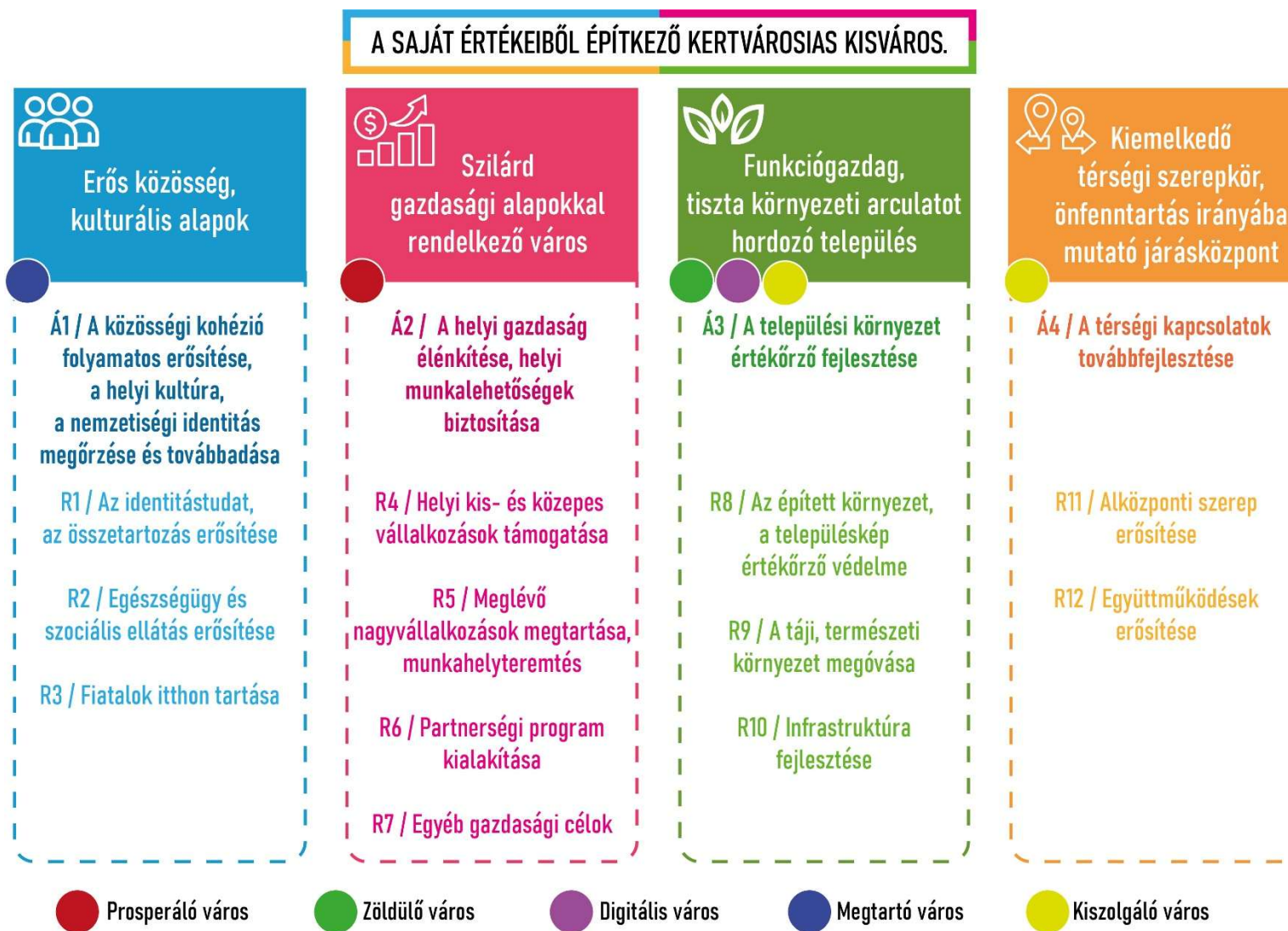
Pilisvörösvár fejlődése értelemszerűen területi változásokkal is jár, s ennek során a legfontosabb feladat az előre gondolkodás és tervezés, illetve a kitűzött célok lépésről lépésre történő megvalósítása. A területi fejlesztésekhez egyaránt a szükséges a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése.

Á4 / A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése

A különböző szintű és irányú térségi kapcsolatok kialakítása, koordinálása kulcsfontosságú a város fejlődése szempontjából. Pilisvörösvárt térségi kapcsolatok tekintetében erős kettősség jellemzi, amely voltaképp két pólus közötti egyensúlyozást jelent. A két pólust Budapest, illetve a környező települések jelentik. A főváros, mint a folyamatok (gazdasági, társadalmi stb.) generálója jelenik meg, a kisebb települések pedig azok, akiknek irányába Pilisvörösvár leadja a jelentkező többletenergiákat.

A központi szerepkör erősítése mellett a horizontális kapcsolatok fejlesztése is a város térségben elfoglalt pozícióját erősíti. Ez legfőképpen együttműködést jelent más településekkel, illetve különböző szervezetekkel, hatóságokkal.

III.2-2. ábra: Pilisvörösvár stratégiai célrendszere

III.2.2.3. Részcélok és programok bemutatása

Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása

R1/ IDENTITÁSTUDAT ERŐSÍTÉSE, ÖSSZETARTOZÁS ERŐSÍTÉSE

Az FVS elkészítése során érdemes látni, hogy a stratégiában szereplő programelemek pont azért és úgy kerülnek bele a helyi stratégiába, hogy azok minél jobban tudják szolgálni a várostérségi közösség céljait, érdekeit. A helyi közösségre úgy tekint az önkormányzat, mint akik aktív szereplőként is megjelenhetnek az FVS-ben szereplő programelemek (beavatkozások, intézkedések) tervezésében, vagy akár megvalósításában. A leírtakból is jól látszik, hogy a közösség sokkal több, mint a helyben élők összessége, hiszen megfelelő összetartás és szervezettség mellett erőforrásként lehet tekinteni a közösségre. A közösség ereje az, ami képes megtartani és megőrizni a Pilisvörösvárra és várostérségére jellemző tradíciókat és azokat élő hagyományként átörökíteni a jövő nemzedéke számára. A közösségi erőforrások használata hatékonyan tud hozzájárulni a település népességi és gazdasági megtartóerejének növeléséhez. A helyi közösség megszervezésében nagy szerepe van az Önkormányzatnak, de az is fontos, hogy terepet kapjanak az alulról jövő közösségi kezdeményezések, amelyek a fejlesztések iránti elköteleződést tudják segíteni.

R1.P1. Községi rekreációs lehetőségek, rendezvények

A kapcsolatteremtés a várostérségen, a városon belül sok esetben spontán módon is megtörténik, de az Önkormányzatnak is van feladata abban, hogy kellő tájékoztatással szolgáljon a települési történekekről, eseményekről. A programelemek kialakítása során a legfontosabb szempont az volt, hogy a lakossági tájékoztatás mindenki számára elérhető legyen, minden korosztályt meg tudjon célozni. A kommunikációs csatornák közül, a hagyományosnak tekinthető nyomtatott forma mellett (Vörösvári Újság, városi hirdető) egyre nagyobb hangsúlyt kap a digitális, online csatornák

használata (Pilisvörösvár applikáció, városi honlap, facebook oldal). Ezeknek nagy előnye, hogy gyors, közvetlen, interaktív kapcsolódást tesz lehetővé az Önkormányzat és a lakosok között. A digitális technológiák használata nem csak a tájékoztatást tudja megkönnyébbíteni, hanem rengeteg más funkcióval ki tudja szolgálni a lakosság igényeit. (pl.: hibabejelentés, okos térkép stb.). A jövőben az a cél, hogy **minél jobban ki tudja használni az Önkormányzat a digitális alkalmazásokban rejlő potenciákat**. A digitális technológiák alkalmazása segíti az egész várostérségi lakosságának könnyebb elérését, tájékoztatását.

A városi életminőség egyik fontos meghatározója, hogy a lakosoknak milyen lehetőségük van szabadidejük tartalmas eltöltésére. Ez magába foglalja a művelődés, sport-rekreáció területet. Pilisvörösváron számos nagyszerű, immár hagyományosnak tekinthető (pl.: Vörösvári napok, Szüreti felvonulás és bál) városi esemény kerül megrendezésre, amelyek esetében cél a mostani színvonal megőrzése. **A kultúra fontos identitásképző szereppel** is rendelkezik. Pilisvörösvár és az egész környék büszke sváb gyökereire, így nagy hangsúlyt kapnak a **hagyományőrző tevékenységek, események** (pl.: Farsangi sváb bál, Sváb Sarok hagyományőrző eseményei). A településnek abban van feladata, hogy minél inkább élő tradícióörzés történjen, a helyi identitás részét képező hagyományokat a felnövő generációk is megismerjék és ápolják. A helyi kulturális élet szervezésében központi szerepet játszik a Művészetek Háza. A közösségi ház célkitűzése, hogy a település és a térség környezeti, szellemi, művészeti értékeit feltárja, helyet biztosítson a városi rendezvényeknek és befogadóhelyként lehetőséget teremtsen a helyi alkotók és közösségi események számára. A közösségi háznak arra kell törekedni, hogy minél hatékonyabban tudja megszólítani a helyi közösséget és minél inkább nyisson a fiatalok felé, illetve a város a regionális rendezvények központjává váljon. A kulturális lehetőségek

fejlesztése az egész várostérség lakosainak biztosítja a szabadidő értékes eltöltését, a szellemi kikapcsolódás lehetőségét.

Az önkormányzat a rendelkezésre álló eszközeivel szeretné elérni, hogy a **mozgás, a sport a helyi lakosság szabadidő eltöltésének szerves részévé váljon**. Az elkövetkező időszakban 2 kulcsprojekt is megvalósulni látszik Pilisvörösváron. Hosszú tervezést követően 2021-ben megindultak a városi uszodával kapcsolatos építkezések, és várhatóan 2025 őszén átadásra is fog kerülni. Hosszú távon az uszoda bővítése tervezett, ennek előkészítése zajlik: telekcserékkel igyekszik az önkormányzat az ehhez szükséges területet biztosítani. Az uszoda területe mellett az önkormányzati elképzelések szerint egy multifunkcionális sportcsarnok építése is tervezett, amelyhez a tervek már rendelkezésre állnak. Mindkét fejlesztés azt célozza, hogy a helyi lakosok komfortérzete növekedjen a helyben elérhető rekreációs- és sport funkciók bővülése okán. Nem mellesleg a tervezett két létesítmény járási szinten is hiánypótló. Természetesen a sport- és rekreációs lehetőségek nem merülnek ki a két kulcsprojekt megvalósításával, hiszen számos más fejlesztési elképzelése van még az Önkormányzatnak. Folyamatosan fognak megvalósulni az egészségmegőrzés, a sportolás fontosságát népszerűsítő események. A lehetőségeihez képest az Önkormányzat támogatni kíván minden olyan egyesületet, ami a helyi lakosok számára nyújt sportolási lehetőséget. A mai kor kihívásainak megfelelően fontos, hogy Pilisvörösváron és várostérségében is elérhetőek legyenek **aktív kikapcsolódást segítő helyszínek** (pl.: workout park, futókör, szabadtéri színpad stb.), ahol minden korosztály megtalálja a számára komfortos lehetőségeket. Hasonlóan fontos azoknak a helyszíneknek a folyamatos karbantartása, illetve új helyszínek kialakítása, ahol a helyi lakosoknak lehetőségük van passzív kikapcsolódásra, pihenésre (pl.: játszótér felújítás, Tündérkert, ifjúsági park létesítés stb.) A rekreációs fejlesztések helyszínei az egész várostérség lakosainak aktív szabadidőeltöltését segíti.

A közösség erejének egyik fokmérője, hogy mennyi olyan helyben élő lakos van, akik saját szabadidejéből, energiájából hajlandó áldozni a település, a lakókörnyezet javítása érdekében. A közösség aktivizmus egyrészt jelzi az elköteleződést Pilisvörösvár és várostérsége jövőjének alakítása iránt, másrészt a közösségi akciók minden esetben a fenntarthatóságot célozzák, hiszen olyan cselekmények valósulnak meg, amivel közvetlenül a saját lakókörnyezetük állapotát tudják alakítani, jobbítani. A **közösségi akciók** olyan események, amelyek nem feltétlenül igényelnek hatalmas anyagi ráfordításokat, hanem hogy biztosítva legyenek a megszervezett események háttérfeltételei (pl.: szemétszedési akció, termelői piac stb.). A közösségi akciók várostérségi kiterjesztése az összetartozást erősítik, amellett, hogy nagyobb területet, piacot fedhet le az adott akció.

R1.P2. Közösségi tervezés, közösségi megvalósítás, támogató környezet

A fejlesztések megtervezése során számos gazdasági, pénzügyi, jogi, technikai szempontot kell figyelembe venni, de a legfontosabb, hogy a lakosok igényeivel összhangban történjenek a fejlesztések. Hogy ennek a célnak minél inkább meg tudjon felelni az Önkormányzat, szükséges megtalálni azokat a lehetőségeket, amelyek keresztül becsatornázhatóak a közösségi igények. Ennek igen széles skálája képzelhető el. Az elkövetkező időszak fejlesztéseiről folyamatosan tájékoztatja az Önkormányzat a lakosságot, de számítanak a közösség aktív közreműködésére. Ennek terepe lehet a lakosságtól érkező fejlesztési ötletek összegyűjtése, de adott fejlesztések megtervezésében, vagy akár megvalósításában is szerepet kaphatnak a közösség szereplői. Az Önkormányzat ki fog dolgozni egy participációs protokollt, aminek keretében rendezésre kerül, hogy milyen formában és keretek között lehetséges a **közösség bevonása a településfejlesztési folyamatokba**. Az önkormányzat ettől a lépéstől azt várja, hogy növekszik a közösség elköteleződése a fejlesztések iránt, illetve csökkenthetők az érdeklentétekből származó fejlesztéseket körülvevő konfliktusos helyzetek.

R1.P3. Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység

Pilisvörösvár és várostérsége esetében nagy jelentősége van a sváb gyökereknek. Ezek ápolása, megtartása, bemutatása, a hagyományok megőrzése a közösségi összetartozás szempontjából kiemelt fontossággal bír. A sváb hagyományörzés legfontosabb központja a **Sváb Sarok**, amit a Német Nemzetiségi Önkormányzat üzemeltet majd a Városi Önkormányzat támogatásával. Az önkormányzat 2021. szeptember elsején adta át a helyiséget. A NNÖ több alkalommal sikerrel pályázott, így nyílászáró csere, napelem és kisebb külső-belső felújítások történtek az elmúlt 3 évben. Az épületen belül közösségi tér került kialakításra, amely nemzetiségi, hagyományörző programoknak ad otthont. A beruházás segítségével különféle nemzetiségi kiállítások, gasztronómiai-, közösségi programok valósulhattak meg. A célkitűzések között fontos szempont volt, hogy a sváb hagyományok átörökíthetők legyenek a fiatal generáció számára is. A hagyományok bemutatása az egész várostérség lakosságának és az ide látogatóknak egyaránt szól.

A hagyományörzés lehetőséget teremt a generációk közötti kötelék erősítésére, illetve hozzájárul a várostérségi identitás erősítéséhez. A hagyományörző tevékenység fontos terepe még a **tájház**, az ott fellelhető helytörténeti gyűjtemény, a „Lahmkruam” Helytörténeti Emlékpark, a Bányász emlékpark, a Bányász emlékszoba. A hagyományörzés azonban nem alapulhat csupán a múlt bemutatásán, fontos, hogy élő hagyományápolás történjen, átélhető módon kerüljenek átadásra a múlt értékei. Ennek érdekében az Önkormányzat lehetőségeihez képest támogat minden olyan helyi kezdeményezést, ami ennek a célnak megfelel (pl.: hagyományörző séták, koncert, táncház stb.)

R1.P4. Civil szervezetek munkájának elősegítése

Pilisvörösvár közösségi önszerveződéséről jó visszajelzést adnak a helyben működő civil szervezetek. Elmondható, hogy a helyi civil szervezetek jelentős lakossági bázissal tudnak működni. Célszerű az egész várostérség civil szervezetinek összekapcsolása. A jövőt tekintve fontos, hogy **a civil szervezetek tovább tudjanak erősödni** és tevékenységükkel hozzájáruljanak Pilisvörösvár és várostérségének fejlődéséhez. A civil bázis elsősorban a közelet szervezésében tud fontos szerepet játszani. A civil szervezetek tevékenységein keresztül sok esetben hatékonyabban tudnak megvalósulni az FVS-ben is megfogalmazott közösségi és kulturális célok. Az Önkormányzat lehetőségeihez képest segíteni kívánja a helyben működő civil szervezeteket. Kiemelt figyelmet kapnak az ifjúsági- és idősügekkel foglalkozó szervezetek, a hagyományörzési tevékenységet folytató, illetve a zöld és egészség-megőrzési, kulturális és sport témákkal foglalkozó szervezetek.

Az együttműködés erősítése a várostérségen belül fontos szempont. A megfelelő fejlesztések kiválasztásához a lakosság bevonására, részvételére is szükség van, ennek érdekében érdemes a civil szervezetekkel való ilyen jellegű kapcsolattartás ápolása, közbenjárásuk igénybevétele.

R2/ EGÉSZSÉGÜGY, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS ERŐSÍTÉSE

Pilisvörösvár és várostérségének jövője, népességmegtartása szempontjából kiemelt helyet foglal el a járásközpontban elérhető **egészségügyi és szociális szolgáltatások elérhetőségének szélesítése**. Ez a fejlesztési irány, jól illeszkedik az Önkormányzat azon elképzeléséhez, hogy a lakosok számára minél több szolgáltatás elérhető legyen a településen, ezzel is csökkentve a főváros irányába a függőséget, illetve, hogy erősíteni kell a járásközponti szerepkört. Természetesen nem elegendő önmagában a kapacitások emelése, hanem ezzel párhuzamosan **a humánszolgáltatások minőségi fejlesztésére** is hangsúlyt kell helyezni. A

fejlesztések esetében fontos szempont az esélyegyenlőség biztosítása, hogy a településen élő rászoruló lakosok ne maradjanak ellátatlanul. Az egészségügyi és szociális ellátás erősítése az egész várostérség lakosainak érdeke, hiszen az ellátási körzetbe közösen tartoznak bele.

R2.P1. Szociális ellátás fejlesztése

A szociális ellátórendszer központi intézménye a Napos Oldal Szociális Központ, ami Pilisvörösvár integrált (Étkeztetés, Házi segítségnyújtás, Idősek nappali intézménye, Fogytékkal élők nappali intézménye, Családsegítés, Gyermekjóléti szolgáltatás, Otthonápolási szolgálat) szociális intézménye, s amely járási ellátási jelentőséggel is bír. A település szociális intézményeiben magas színvonalú szakmai tevékenység folyik. Mindezek mellett is szükséges a szociális ellátórendszer **személyi és tárgyi feltételeinek javítása**, illetve **infrastrukturális fejlesztése**, bővítése. Szolgáltatásfejlesztés szempontjából a cél, hogy minél inkább **célzott szolgáltatásnyújtást** tudjon adni a helyi szociális ellátórendszer. Ennek előfeltétele olyan szolgáltatástervezés kialakítása, ami a helyi szociális viszonyok pontos ismeretén alapszik. Fontos az ellátórendszerben érintett szervezetek közötti szakmai koordináció intézményesítése, ami szintén az ellátások hatékonyságát tudja növelni. Infrastrukturális fejlesztések tekintetében az Önkormányzat tervei között szerepelt a meglévő bölcsődei kapacitás emelése, a Balatonfenyvesi tábor és a Napos Oldal intézményének felújítása, amelyek részben már megvalósultak.

R2.P2. Egészséges társadalom

Az egészségügy területén alapvetésnek számít, hogy az alapellátáshoz és járóbeteg-szakellátáshoz történő hozzáférés mindenki számára elérhető legyen. Az Önkormányzat folyamatosan azon dolgozik, hogy a helyben élők és az ellátási körzethez tartozó várostérség lakosai számára minél több egészségügyi szolgáltatás legyen elérhető, minél jobb színvonalon. Az elmúlt években egyre nagyobb problémát jelentett a háziorvosi rendelők

szűkös kapacitása. TOP Plusz pályázat keretében a meglévő szakrendelő területén a meglévő épületállomány új szárnyal fog bővülni, ami megoldást fog jelenteni erre a problémára. A tervek között szerepel a **szakrendelő ütemezett fejlesztése**. Ez magába foglalja a szakrendelő orvostechnológiai eszközparkjának folyamatos karbantartását, bővítését, a szükséges infrastrukturális fejlesztések meglépését. Az igényeknek megfelelően, és a járási közfunkció ellátáshoz igazodva az önkormányzat tervei között szerepelnek **szolgáltatásfejlesztések** is. Ennek terepe lehet egy nappali fektető kialakítása (infúziós kezelések helyben megoldhatók legyenek), 0-24 órás sürgősségi ellátás bevezetésének támogatása, illetve a helyben elérhető egészségügyi szakrendelések bővítése.

Az elmúlt időszak COVID-járványa fókuszba helyezte az egészségmegőrzés fontosságát. Az Önkormányzatnak feladata a lakosok testi- és szellemi egészségmegőrzése, amihez közvetlenül kapcsolódik az **egészségtudatos szemlélet** kialakítása, támogatása. Ebben a munkában szerepet kapnak a civil szervezetek, sportegyesületek, de az önkormányzat maga is szervez, illetve támogatni kíván olyan eseményeket, amelyek fókuszában az egészségtudatos szemlélet áll. Ezen alkalmak jó lehetőséget kínálnak az ismeretek átadására, jó példák bemutatására. Az egészségmegőrzés másik fontos területe a **prevenció**. Immár hagyományosnak tekinthető a Pilisvörösváron megrendezésre kerülő egészségnapok, aminek folytatása mellett elkötelezett az Önkormányzat. Ennek keretében lehetőség van egészségügyi szűrőprogramok szervezése, illetve lehetőséget teremt a prevenciós tevékenység szélesebb rétegekhez való eljuttatására. Az egészségmegőrzési programok nyitottak az egész várostérség lakossága számára.

R3/ FIATALOK ITTHON TARTÁSA

Budapest közelsége a várostérség népességmegtartása szempontjából kettős. Egyrészt sok esetben érvényesül a főváros elszívó hatása, ami leginkább a fiatalokat érinti. Más szemléleti felfogásban úgy lehet erre tekinteni, hogy Budapest gyors elérhetősége számos praktikus előnnyel jár és amennyiben Pilisvörösváron adottak a fiatalok számára a kedvező lehetőségek, úgy kevésbé érvényesülhet az elköltözés dinamikája. Az Önkormányzat kiemelten kíván foglalkozni ezzel a területtel, hogy olyan **jövőképet** tudjon **biztosítani** a helyi fiatalok számára, amelyek a helyben maradást ösztönzik. Ez egy többlépcsős feladat, aminek kezdeti fázisa, hogy kialakuljanak azok a csatornák, amelyekeken keresztül figyelembe lehet venni a fiatal családok, gyermekeik és a helyben élő fiatal felnőttek igényeit, elvárásait a helyben elérhető szolgáltatások kapcsán. Másik oldalról fontos, hogy folyamatos megerősítést kapjanak a fiatalok, hogy Pilisvörösvárhoz és várostérségéhez tartozni, itt élni jó és egyúttal tudjanak felelősséget vállalni lakóhelyük iránt.

R3.P1. Kulturális élet felpezsdítése

Fontos tudni, hogy amikor a fiatalok igényeiről van szó, akkor nagyon heterogén csoporttal kapcsolatban kell elképzeléseket megfogalmazni, őket célzó konkrét fejlesztéseket megtervezni. Teljesen más igények merülnek fel egy fiatal családnál és egy kamasz gyerekénél, de ez a heterogenitás korosztályon belül is megfigyelhető. Az elsődleges cél tehát a nyitottság, és a célcsoport felől jövő ötletek befogadása. A fiatal gyermekek számára biztosítani kell, hogy szervezett keretek között tudják szabadidejüket értelmesen eltölteni. Ennek terepe lehet például különféle **sporttevékenység biztosítása, művészeti programok szervezése**. Az Önkormányzat kiemelten kívánja segíteni azokat az intézményeket, amik programjaikkal meg tudják szólítani a várostérség fiataljait (pl.: Cziffra György Alapfokú Művészetoktatási Iskola, Művészetek Háza, Könyvtár). A fiatal, gyermekes családok számára elsődleges, hogy biztosítva legyenek a

biztonságos gyereknevelés feltételei. Ennek természetesen vannak közszolgáltatási funkcionális feltételei, de hasonlóan fontos, hogy komfortosan érezzék magukat ezek a családok a térségben. Az Önkormányzat fontosnak tartja a családbarát események szervezését, játszóterek folyamatos megújítását. Sok esetben nem is feltétlenül fejlesztések, vagy események szervezését kell felvállalni az Önkormányzatnak, hiszen ugyanilyen fontos, hogy lehetőség legyen a fiatalok önszerveződésére, és ennek csak a keretfeltételeit kell biztosítani.

R3.P2. Oktatás magas minőségének megőrzése

Az iskolák fenntartása nem városi kompetencia, de az Önkormányzat lehetőségeihez képest támogatni kívánja a Tankerületet **az iskolaépületek fejlesztésében, állagmegóvásában**. Meg kell vizsgálni, hogy az iskolákhoz kapcsolódó sport-infrastruktúra elemek hogyan szolgálhatják aktívabban a térség sportéletet.

Különbéféle társadalmi, szociális, családi okok miatt mindig lesznek olyanok, akik az oktatási rendszeren belül lemaradásban vannak kortársaikhoz képest. Ez a lemaradás fiatal korban még viszonylag kis befektetés mellett hatékonyan csökkenthető. Az Önkormányzat támogatja az iskoláskorú gyermekekre kifejlesztett, felzárkóztatásukat segítő **szakmai programok létrejöttét**, bővíteni kívánja a helyben elérhető, kompetenciákat növelő képzési lehetőségeket, főként nyelvi és informatikai képzéseken keresztül, de lehetőséget lát diákmunka megszervezésére, amibe a helyi foglalkoztatókat lehet bevonni. Az Önkormányzat az igényekre reagálva keresi annak lehetőséget, hogyan lehetne a szakoktatást visszahozni Pilisvörösvárra. Ennek intézményi, háttér-infrastruktúra lehetőségeinek felmérése az elsődleges cél, majd ezt követően lehet megkezdeni a szükséges egyeztetéseket. A szakoktatás visszahozatala az egész várostérség oktatásához, munkavállalási lehetőségeinek javításához hozzájárul.

A város fontosnak tartja a fenntarthatóságot és az arra való nevelést is, amelynek kiváló színterei lehetnek az oktatási intézmények. A diákok korához illően már óvodában érdemes elkezdni az ilyen oktatást oly módon, hogy a gyermekek ismeretei a különböző intézményekbe kerülve egymásra épüljenek. Ezért az Önkormányzat szeretne olyan **környezeti nevelési stratégiát** kialakítani, amely megfelelően segíti a gyerekeket a környezettudatos magatartás kialakításában. Az óvodákban történő nevelés a várostérség gyermekeire is kihat.

Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása

A gazdasági fejlesztések két alapvető megközelítésben tervezhetők. Az első megközelítésben a hiányzó erőforrások kívülről kerülnek pótlásra, vagyis befektetőket telepítünk le vagy támogatásokkal ösztönözzük a fejlesztéseket. A második esetben az a törekvés dominál, hogy a település saját erőforrásaira építve, az erőforrásokat hatékonyabbá téve a helyi szereplők kerülnek „inspirálásra”. A lakosság szükségleteit jellemzően a helyi vállalkozások szolgálják ki. Pilisvörösvár az önfenntartásra általánosan törekszik, a lakosságának szükségleteit kívánja kielégíteni.

R4/ HELYI KIS ÉS KÖZEPES VÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA

Pilisvörösvár gazdaságstratégiai értelemben akkor jár el helyesen, ha egyrészt igyekszik az elhelyezkedéséből adódó előnyöket minél inkább kihasználni, illetve minél erőteljesebben építkezik a helyi erőforrásokra. A helyi gazdaságnak a kiszámítható fejlődés érdekében mindenképpen stabil alapokon kell nyugodnia. A stabilitás elérésének fontos feltétele, hogy a lehetőségekhez képest Pilisvörösvár mérsékelni tudja a külső gazdasági körülményeknek való kitettséget és prosperáló helyi gazdasági környezet tudjon teremteni. Ennek érdekében szükséges minél inkább **diverzifikálni a helyi gazdaságot**, a szereplőkkel **aktív párbeszédet** folytatni, **innovatív gazdasági megoldásokat** alkalmazni.

A gazdasági vállalkozások támogatása közvetetten munkahelyteremtéssel is jár, ami az aktív korú népesség jelentős mértékű ingázása miatt különösen fontos. Helyi munkalehetőségek közül legnagyobb arányban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számára munkát biztosító munkahelyek hiányoznak. Ezek megtelepedését a továbbiakban kiemelten kell támogatni. A helyi szakképzés beindításával a Pilisvörösváron hagyományos (építőiparhoz köthető) ágazatok újra nagyobb teret nyerhetnek. A munkahelyteremtés a várostérség lakosainak is bővebb munkahelyi kínálatot biztosít.

R4.P1. Helyi vállalkozások támogatása

Pilisvörösvár gazdaságát a széles vállalkozói réteg helyezi szilárd alapokra, amelyet túlnyomórészt helyi kis- és közepes vállalkozások alkotnak. Ezek nagy része a hagyományosan Vörösváron kialakult szakmákból tevődik össze, amilyen pl. a térségre jellemző nyersanyagot feldolgozó műkökésztés, kőfaragás, a bútorkésztés és asztaloság, illetve az autószerelés. Ezen kívül az egyéb szolgáltató, valamint kereskedelmi szektor is jelentős szerepet tölt be a város gazdaságában. Támogatásuk a továbbiakban is rendkívüli fontossággal bír egyrészt gazdasági szempontból, másfelől munkalehetőségek tekintetében. Emellett elmondható, hogy szolgáltató tevékenységükkel közvetetten szolgálják a várostérség lakóinak kényelmét, azaz erősítik a népességmegtartó képességet.

A Pilisvörösvári Önkormányzat helyi gazdaságpolitikájában központi szerepet játszik a helyi vállalkozások támogatása. Ezekben a vállalkozásokban rejlő potenciál mutatja meg, hogy a közösség milyen gazdasági erőt tud felmutatni és ez az a gazdasági alap, amire a térség mindig tud támaszkodni. Amennyiben a vállalkozások erősek, bővülni tudnak, úgy a várostérség is biztos fejlődési pályán tud maradni. Felmerül a kérdés, hogy milyen mozgástere van az Önkormányzatnak a helyi

vállalkozások támogatásában. Pilisvörösváron erre az a válasz, hogy az Önkormányzatnak aktív szerepet kell vállalnia, hiszen ez a közösségi érdek.

Általánosságban fontos, hogy az önkormányzat gazdaságpolitikai célkitűzései, preferenciái és tényleges lépései megismerhetőek legyenek a közösség számára, tehát **transzparens gazdaságpolitikára** van szükség. A gazdasági élet szereplői között szoros egymásrataltság van és ebben a láncolatban az Önkormányzatnak leginkább ösztönző, támogató, szervező szerepe van. A mai kor már sok lehetőséget kínál a **kapcsolattartásra a helyi gazdasági szereplőkkel**. Fontosak a személyes részvételen alapuló események (pl. vállalkozói fórumok), ahol egyrészt az Önkormányzat tudja közvetíteni a vállalkozói célcsoport felé gazdasági céljait és támogatási lehetőségeit, de ugyanilyen fontos, hogy legyen terepe a térségi vállalkozók közötti párbeszédnek, kapcsolódási pontok megtalálásának. A hagyományos médiák közül az újság jelenti a legnagyobb nyilvánosságot, amin keresztül lehetőség van gazdasági tevékenységek propagálására, vagy éppen álláshirdetések megjelentetésére. A modern kor kihívásainak megfelelően egyre nagyobb teret kell kapni a digitális csatornáknak. A tervek között szerepel egy direkt a vállalkozókat megszólító digitális platform létrehozása, ahol helyet kaphat pl.: online vállalkozói kataszter, vállalkozókat segítő online tudástár, pályázati lehetőségek listázása stb. A térségi szereplők megjelenésének fontos színtere a különféle városi események, programok, amiken priorizált szempont, hogy minél jelentősebb szerepet kapjanak a helyi vállalkozók, legyen szó lebonyolításról vagy éppen a rendezvényen történő megjelenésről.

Az Önkormányzat látva a gazdasági élet szereplőit fontosnak gondolja a **hálózati gondolkodás** megteremtését. A várostérségi összefogások tovább erősítik az egyes vállalkozások teljesítőképességét, nagyobb teret engednek a fejlődésnek. Az Önkormányzatnak abban van szerepe, hogy ösztönözze és teret adjon a vállalkozók egymásra találásának, hogy közös érdekek mentén tudjanak szerveződni. Ezen a területen a legnagyobb

lehetőség a helyi kisiparosok, helyi termelők összeszervezésében van. A gyakorlati példák azt mutatják, hogy egyre nagyobb igény van a helyi, megbízható és minőségi termékek elérésre. Az Önkormányzat támogat minden olyan kezdeményezést (pl.: „földről az asztalra” akció, helyi termékek boltja stb.), ami arra az elvre épít, hogyan lehet a helyben előállított termékeket helyben értékesíteni. Termelői piac már jelenleg is elérhető a településen. Cél, hogy egyre több helyi termék tudjon kikerülni a piacra és azok el tudják érni a célközönségüket.

A vállalkozásösztönzésben szerepet kell kapnia a felelősségvállalásnak és tudatosságnak. Az Önkormányzat azt szeretné, ha a helyi vállalkozások között is egyre nagyobb szerepet kapna a zöld és ökotudatos gondolkodás. Másrészt fontos, hogy olyan támogatott foglalkoztatási formák is jelen legyenek a várostérségben, ahol valamilyen akadályozottsággal rendelkező lakosok is érvényesülni tudnak.

R4.P2. Fizikai környezet fejlesztése

Az Önkormányzat és a vállalkozók közötti kapcsolattartás fontos eleme, hogy tere legyen a térségi vállalkozói igények megjelenésének. A kisvállalkozói réteg számára szükséges megteremteni azokat a területi és infrastrukturális feltételeket, amelyek segítik a vállalkozások elindítását, illetve a vállalkozások helyben maradását. Itt elsősorban **inkubátorház kialakítása** jöhet szóba, aminek keretében koncentráltan megjelennek azok a feltételek, amelyek segíthetik a vállalkozói réteget. Másrészt szükséges olyan **területeket** is **kijelölni**, ami vonzó lehet olyan közép vállalatoknak, amelyek a települési adottságokat kihasználva szeretnének Pilisvörösváron megtelepedni és vállalkozói tevékenységet végezni, vagy éppen meglévő telephelyüket szeretnék bővíteni. Az Önkormányzatnak előzetesen fel kell készülnie, hogy a település, a várostérség iránt érdeklődő cégek számára milyen ajánlatokat tud nyújtani.

A helyi vállalkozások egy részének telephelyei közvetlenül a város belterületében vagy annak határában kaptak helyet. Ezen területek fejlesztése fontos a lakosok és a teleptulajdonosok számára egyaránt. A telephelyek háttértámogatásával bővíthető a vendégkör kialakítása, ami magával hozza az új munkalehetőségek megteremtését is. Emellett a fizikai környezetre irányuló beruházások segíthetik a lakosság és a vállalkozók kapcsolatát, konfliktusok kezelését. A területek fejlesztésével újabb, ökotudatos vállalkozások is bevonhatók a településre.

R5/ MEGLÉVŐ NAGYVÁLLALKOZÁSOK MEGTARTÁSA, MUNKAHELYTEREMTÉS

A helyi gazdaság, a társadalom, a munkahelyteremtés és az oktatás olyan ágazatok, amelyek rendkívül szorosan összefüggenek egymással. A pozitív gazdasági folyamatok mozgatórugója ezen összetevők megfelelő **kommunikációja és összehangolása**, amely a várostérségben kiemelt szerepet kap.

A népességmegtartás érdekében egyik legfontosabb tennivaló a fiatalok itthon tartása. A fiatalok településen tartásához kapcsolódóan fontos, hogy helyben tudjanak elhelyezkedni tanulmányaik befejeztével. Ehhez egyrészt olyan iskolai oktatás szükséges, amely olyan szakmát, vagy képzettséget biztosít, amire tényleges kereslet van, s lehetőség szerint ez a kereslet helyben jelentkezik.

R5.P1. Modern, fenntartható gazdaság

A nagyvállalkozások (pl. a DACHSER Hungary Kft. és a Saint-Gobain Hungary Kft.) a biztosított munkahelyek száma miatt is meghatározóak. A gazdaság húzóerejét ugyan nem csupán a nagyvállalatok jelentik, azonban a stabilitáshoz jelentős mértékben hozzájárulnak, s megtartásuk ezért a továbbiakban is nagy jelentőséggel bír. A vállalatok példamutató szerepet tölthetnek be a **környezetkímélő technológiák alkalmazásában**, amely a település további területeire is kiterjedhet.

A kibocsátásmentes fenntartható gazdaság korszakának elérése a kormányoktól kezdve a kutatókig, vállalkozásokig és egyéni állampolgárokig bezárólag a társadalom valamennyi szegmensét érintő különféle cselekvések egyesítésétől függ, ezért különösen fontos Pilisvörösvár példamutatása a fejlődés irányába.

R5.P2. Gazdasági területek fejlesztése

Pilisvörösvár elhelyezkedéséből és adottságaiból adódóan a gazdasági termelő, építőipari vállalatoknak könnyen biztosíthat megfelelő helyet, azonban területi korlátokkal rendelkezik a város a vállalkozási területek bővítése kapcsán, ezért különösen fontos, hogy ezt a szűk mozgásteret miként tudja kihasználni. A legfontosabb szempont, hogy csak olyan területhasználatot tud támogatni az Önkormányzat, ami nem jár a lakóközösség komfortérzetének csökkenésével. A területhasznosítás prioritizálása során elsőbbséget élveznek azok a foglalkoztatók, akik már régóta megtelepedtek a településen és hosszútávon gondolkodnak a helyben maradásban. Az Önkormányzat folyamatos párbeszédet folytat a helyi nagyvállalatokkal és amennyiben fejlesztési elképzeléseikben szerepel a telephely bővítése, úgy megvizsgálja, hogy milyen körülmények teljesülése mentén tudja támogatni, segíteni a bővülési folyamatot. A **fejlesztésre potenciálisan kizárható területekről** az Önkormányzat **katasztert** hoz létre, hogy amennyiben fejlesztési megkeresés történik újonnan megtelepülni vágyó foglalkoztató részéről, úgy kellő ismeretek birtokában kezdődhessenek tárgyalások befektetési területekről.

A gazdasági fejlesztési céltérségek a meglévő gazdasági területek fejlesztése mellett a hozzájuk kapcsolódó, infrastruktúra-hálózati elemek mentén fekvő területeket is lefedi. Elsősorban a műszakilag már igénybe vett, meglévő **barnamezős területek** vagy az infrastruktúrával könnyen ellátható területek képezik a gazdasági fejlesztések alapját. A szomszédos településekkel közös gazdasági fejlesztés is útja lehet a céltérségek aktivizálásának.

R6/ PARTNERSÉGI PROGRAM KIALAKÍTÁSA

Partnerség nem jelent mást, mint közös célok és közös érdekek mentén történő együttműködést. Ez a partnerségi kapcsolat sok esetben könnyen megteremthető, hiszen a résztvevő felek könnyen megtalálják egymással a kapcsolódási pontokat, de más esetekben ez egy sokkal nehezebb folyamat. Mivel a konfliktusos helyzetek hosszú távon nem szolgálják a várostárság fejlődésének érdekét, így olyan helyi és térségi partnerségi program kialakítása a cél, ahol rendelkezésre állnak azok a kommunikációs csatornák, amin keresztül rendezhetőek a felmerülő konfliktusos helyzetek.

R6.P1. Projektmenedzsment szemlélet

Az Önkormányzat működésének stabilnak, a finanszírozásnak kiszámíthatónak kell lennie, és törekedni kell a rendelkezésre álló erőforrások hatékony felhasználására. Ezen célok elérése folyamán folyamatosan megújuló kihívásokhoz kell alkalmazkodnia az Önkormányzatnak, amihez komoly segítséget tud nyújtani a **településmenedzsment fejlesztése**. Az Önkormányzat által tervezett fejlesztések hatékony megvalósulását nagyban tudja segíteni, ha működtetni tud egy olyan projektmenedzsment szervezetet, ami szerepet vállal a (pályázati) finanszírozási háttér megteremtésében, koordinálja és vezeti az egyes fejlesztési projekteket, illetve működteti a fejlesztési monitoring rendszert.

R6.P2. Kapcsolatépítés, kapcsolattartás

A partnerségi program kialakításának alapját az adja, hogy világosan kommunikálva legyenek az Önkormányzat céljai, fejlesztési elképzelései. A transzparens fejlesztéspolitika kiszámítható gazdasági környezetet teremt, csökkenti a konfliktusos helyzetek kialakulását.

A partnerségi program keretében szükséges **kiépíteni** azokat a **kommunikációs csatornákat**, amikkel megszólíthatók a települési

szereplők. Egyrészt fontosak a tájékoztatások az elkövetkező időszak fejlesztési szándékairól, másrészt az Önkormányzat aktív együttműködésre számít a gazdasági szereplőkkel. A partneri kapcsolatok keretében az Önkormányzat a fejlesztési stratégiák kialakításában számít a helyi vállalkozók részvételére, illetve amennyiben a lehetőségek engedik, a helyi események lebonyolításában, a települési fejlesztésekben történő részvételükre is.

A járási szerepkörből adódóan a településnek vannak hivatalos partnerségi kötelezettségei, illetve számos praktikus szempont is felmerül. Az együttműködés egyik fontos eleme a munkaerőpiaci lehetőségek kiaknázása. Ez járási, regionális együttműködést feltételez, ugyanis ezen a szinten lehet leghatékonyabban **kiépíteni** egy olyan **információs rendszert**, amely alapján felmérhető, hogy munkakereslet-kínálat szempontjából melyek azok a tevékenységi körök a térségben, amelyek egyelőre hiányoznak, illetve mely területek azok, amelyekből túlkínálat van. Ehhez kapcsolódóan kialakítható/támogatható egy olyan vállalkozói és gazdasági struktúra, amely figyelembe veszi a piaci keresletet és kínálatot egyaránt.

R7/ EGYÉB GAZDASÁGI CÉLOK

A gazdaság kevésbé hangsúlyos ágazata jelenleg Pilisvörösváron a mezőgazdaság, illetve a turizmus. Ezek várhatóan a későbbiekben sem válnak húzóágazattá a város életében, azonban jelenlétükkel, hatásaikkal számolni kell, mivel jelenleg is munkalehetőséget biztosítanak, kiaknázatlan lehetőségeket rejtenek (pl. a lovas- vagy horgászturizmus területén).

R7.P1. Mezőgazdaság

A mezőgazdaság tekintetében fontos az egyes tájhasználatok racionalizálása, a természeti, táji adottságoknak megfelelő mezőgazdaság megvalósítása. A **környezetkímélő technológiák alkalmazása**, a természetre káros anyagok használatának mellőzése nem csak a

városterség érdeke, hanem általános érdek. A változó minőségű termőföldek esetében érdemes felmérni, hogy melyik területen milyen kultúrákat érdemes termeszteni, így elkerülhető a nagyarányú parlagterületek kialakulása, s elérhető a lehetőségekhez képest legjobb földhasznosítás. Előtérbe kell helyezni azon növények használatát, amelyek kisebb vízigénnyel rendelkeznek, viszont hasonló értékekkel bírnak (pl: kukorica helyett cirok termesztése).

Fontos a gazdák segítése és oktatása a fenntartható mezőgazdasági technikák a tájgazdálkodás szellemének elsajátítása érdekében. Mivel az egész ország, így Pilisvörösvár területén is egyre inkább problémát fog jelenteni az időszakos szárazság és vízhiány, már most olyan fejlesztéseket kell megvalósítani, amelyek segítik a **csapadékvíz helyben tartását és felhasználását**. A helyi mezőgazdaság felpozícióba hozása és fenntartható fejlesztése érdekében az Önkormányzat olyan lehetőségeket keres, amelyekkel a gazdák a táj védelme mellett megfelelően tudnak dolgozni a településen.

Meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a mezőgazdasági területeken elterjedjenek a környezetkímélő talajállapot megtartó, illetve kártevővédelemben technikai. Ezt akár oktatással, pénzforrással is támogatni. Az ilyen jellegű fejlesztések az emberi és a természeti környezetre egyaránt pozitív hatással lehetnek.

„Egyre több európai térség áll ki az élelmiszer-önrendelkezés elméleti megközelítése mellett. Az élelmiszer-önrendelkezés a helyi közösségek, termelők, fogyasztók érdekeit védi, és középpontba helyezi a környezet megóvását, az egészséges élelmiszerellátást. A még működő termelői piacok mellett számos olyan, a modern életforma sajátos feltételeihez alkalmazkodó módszer, megoldás ismert, amely lehetővé teszi, hogy élelmiszereink többségét megbízható forrásból szerezzük be, illetve a másik oldalon a termelő is stabil, megbízható jövedelemhez jusson.”

R7.P2. Minőségi, helyi turizmusfejlesztés

A turizmus tekintetében a tömegturizmus helyett a minőségi turizmusra kell helyezni a hangsúlyt. Pilisvörösvár esetében jelentősebb szerepet kaphat a **kulturális turizmus, a természetjárás, a lovas turizmus**, illetve megfelelő infrastruktúra kiépítése esetén a **kerékpáros turizmus**. A horgásztavak jelenleg is ideális helyszínt biztosítanak a városterség **horgászturizmusa** számára, azonban meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy ezek valós, közös gazdasági eredménnyel is járjanak.

A fejlesztések integrált szemlélete biztosítja a könnyen elérhető, számos élménylehetőség biztosítását, amelyek egész napos elfoglaltságot kínálhatnak a lakosoknak, környékbelieknek, ide látogatóknak egyaránt (pl. a bányatavak közelébe telepített kalandparkkal, tanösvénnyel vagy a tervezett sportcsarnokot körülvevő majdani élménypark fejlesztésekkel).

A Pilis a Budapest-Közép-Dunavidéki turisztikai régió része. A pilisi települések, a városterség a természeti értékek széles skálájával és gazdag történelmi múlttal, örökségekkel büszkélkedhet. A Pilis évszázadok óta szakrális központ is, amely a turizmus fejlesztése során kiaknázható. A város értékes erdőterületekkel rendelkezik, amelyek kapcsolódnak a szomszédos Pilisszentiván, Piliscsaba, Piliscsév és Pilisszántó erdőivel. Az itteni túra- és tematikus sétaútvonalak vagy kerékpáros utak fejlesztésével, - akár a környező települések bevonásával - a bakancsos, hegyi kerékpáros turizmus is fejleszthető. A természeti értékeket érintő útvonalak esetében kiemelten fontos a környezet megóvása érdekében történő tájékoztatás, a környezetvédelmi nevelés lehetőségének biztosítása.

R7.P3. Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés

Az önkormányzat maga is végez gazdasági tevékenységet a településüzemeltetés terén, amellyel munkahelyeket teremt, őriz meg, a közhasznú és közcélú munka révén pedig szociális foglalkoztatást is megvalósíthat. Pilisvörösvár önkormányzata további területeken is

gazdasági szereplő, például a Városgazda Kft.-n túl intézményeket működtet, a szociális gazdaságban aktív résztvevő.

A város működésének kiindulási alapja a gazdasági stabilitás, az átgondolt és nyomon követhető programok kidolgozása és végrehajtása. Pilisvörösvár megfelelő gazdálkodásához a város gazdasági programja megfelelő háttérrel biztosít. Pilisvörösvár stabilitása az egész várostérségre pozitív hatást gyakorol, hiszen számos szolgáltatást a város biztosít a környékbeli számára.

A város gazdasági alapját a helyi vállalkozásoktól befolyt adóbevételek adják, amelyek döntően nem egy szektorra koncentrálódnak, azonban stabilitását néhány meghatározó piaci szereplő adja. A versenyképesség növelése érdekében kiemelt fontosságúak a beruházást ösztönző intézkedések. A hosszú távú gazdasági kiszámíthatóság érdekében a **vállalkozóbarát környezet kialakításával**, az itt lévő és ide települő vállalkozások számára partnerség az önkormányzat részéről.

Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartástól, annak egyik alrendszerét jelenti. Az államigazgatás korszerűsítése során az ágazati jogszabályok változása az önkormányzat pénzügyi szabályozását is erősen befolyásolja. Az elmúlt időszak tendenciája azt igazolja, hogy az önkormányzatoknak a jövőben egyre inkább saját bevételi forrásait kell megerősíteni, mert folyamatosak a forráselvonások, így egy struktúraváltás és szemléletváltás elkerülhetetlen az önkormányzati működés területén. A fenntartható költséggazdálkodás a közszolgáltató intézményhálózat megtakarításokat is eredményező észszerűsítése mellett a saját bevételek (helyi adók, pályázati források) növelésével valósulhat meg.

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés egyik eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika. Pilisvörösvár a helyi adópolitika kialakítása során három szempontot helyez előtérbe: a lakosság és a vállalkozások teherbíró képességét, a megfelelő minőségi

szolgáltatások garantálását, valamint a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását az óvatosság, következetesség és teljesség elvét követve.

Az önkormányzat forgalomképes vagyonába tartoznak mindazok az ingatlanok és ingóságok, amelyeket a törvények vagy önkormányzati rendeletek nem soroltak a törzsvagyonba. A városfejlesztési feladatok megvalósításának érdekében a stratégiaileg nagy fontossággal bíró területekre célszerű az önkormányzat elővásárlási jogát kiterjeszteni. Ennek különösen nagy jelentősége van az intézmények bővítése esetében.

Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése

Pilisvörösvár fejlődése értelemszerűen területi változásokkal is jár, s ennek során a legfontosabb feladat az előregondolkodás és -tervezés, illetve a kitűzött célok lépésről lépésre történő megvalósítása a meglévő értékek megőrzése, kiemelése mentén.

R8/ AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET, A TELEPÜLÉSKÉP ÉRTÉKŐRZŐ VÉDELME

A város számos olyan belterületi értékkel bír, amelynek megőrzése az egyes fejlesztések során kiemelten kezelendő. Ezek közé tartozik a városközpont hagyományosan kialakult szerkezete, egyes karakteres utcaképek (pl. a Kossuth Lajos és a Dózsa György utcák egyes szakaszai), a teresedések, illetve épített értékek. A városrendezés és -fejlesztés során lényeges, hogy a jelenleg többnyire karakteresen elkülönülő **településrészek jellegzetes arculata megmaradjon**, ez kihangsúlyozásra kerüljön, illetőleg a rehabilitációra szoruló esetekben a megújítás során saját arculatot kapjon.

R8.P1. Az épített környezet védelme, fejlesztése

A helyi védelem alá vont épületek többsége önkormányzati tulajdonban van. Az önkormányzat jó példával igyekszik elől járni azzal, hogy az építési hagyományoknak megfelelően karbantartja az épületeket (pl.: városi könyvtár, Sváb Sarok, bölcsőde, fizioterápiás rendelő). A jelenlegi védett

értékek mellett érdemes **felmérni a további épített értékeket** és a potenciálisan védelemre érdemes épített értékeket egyaránt. Az **épített értékek korszerűsítése** mellett a turisztikai, hagyományőrző hasznosítás feltételeinek megteremtése is elősegítheti Pilisvörösvár értékeinek védelmét.

R8.P2. Építés és közterületi szabályozás

Pilisvörösvár településrendezési eszközei alapján a város bír belterületi tartálékokkal, így a területi vonzatú fejlesztések esetében elsősorban a meglévő beépítetlen területek hasznosításában kell gondolkodni. Ezeken kívül lehetőség nyílik a jellemzően mély telkek esetében tömbfeltáró utak létrehozására, illetve a jelenleg kedvezőtlen településképpel rendelkező **városrészek rehabilitációjára**, továbbá a **leromlott állagú épületek felújításának támogatására**. Bár új lakóterületek kijelölése általában egyszerűbben kezelhető alternatíva, Pilisvörösváron a lakásstruktúra összetételére van inkább szükség. A **városrészek megújítása** nagy jelentőséggel bír, hiszen így megszüntethetők a problémás gócpontok, és hosszú távon fenntartható városi életet biztosít a területi terjeszkedés helyett.

Pilisvörösvár esetében speciális területek az egykori zártkerti részek, amelyek egy része már lakóterületté alakult (Szentiváni-hegy, Őr-hegy déli része), másutt ez a folyamat még csak kezdeti stádiumban van (Budai úti zártkertek északi és nyugati, illetve az Őr-hegyi zártkertek északi és keleti részei). E területek esetében különösen fontos a **tudatos tervezés**, hiszen a korábbi kertes mezőgazdasági és üdülő terület-felhasználáshoz, illetve a tervezett lakófunkciókhoz kapcsolódó beépítési feltételek (pl. telekméret, telekszélesség, beépíthetőség, szükséges közmű infrastruktúra) egymással korántsem kompatibilisek. Ugyanígy megoldatlan e területrészek megfelelő közlekedési feltárása, aminek megoldása szintén egy átgondolt terv alapján lehetséges csak.

A fejlesztések esetében rendkívül lényeges az ütemezhetőség, ami a megvalósíthatóságot és a finanszírozást nagyban megkönnyíti. Az új elképzelések tervezése során fontos a **települési szövetbe való beillesztés**, a meglévő településszerkezethez és épített környezethez való alkalmazkodás.

R8.P3. Belterületi zöldfelületek fejlesztése, rekreációs lehetőségek bővítése

A területi vonzatú fejlesztéseken belül nem elhanyagolható jelentőségű a zöldfelületi rendszer fejlesztése sem. Ez ugyanis nagyban befolyásolja a lakosság komfortérzetét, és hozzájárul a kikapcsolódáshoz, a szabadidő eltöltéséhez, emellett találkozási pontként szolgálhat, valamint közösség-szervező erővel is bír az egész várostérséget tekintve. Pilisvörösvár esetében a rekreációhoz és a zöldfelületi fejlesztéshez kapcsolható a **bányatavak környezetének** a természeti értékeket szem előtt tartó **rendezése**, s a terület értékének megfelelő rekreációs célú hasznosítása.

A térség élővilágának fenntartása érdekében érdemes a jelenleg elszigetelt zöldterületek összekapcsolása és összefüggő **zöldhálózat kialakítása**, amely segítségével az állat- és növényvilág könnyen mozoghat a belterületi és külterületi zöld környezetben. Ezzel a lépéssel erősebb ökoszisztémák alakíthatóak ki, amely megkönnyíti a parkok fenntartási munkálatait is. Pilisvörösvár a fővárost körülvevő zöld gyűrű, rekreációs lehetőségekkel bíró település. Ennek megfelelően számos **közpark, szabadtéri fejlesztés** tervezett, amely a különböző korosztályú lakók és az ide látogatók számára egyaránt rekreációs lehetőségeket biztosít majd.

A belterületen olyan parkfejlesztés a cél, amellyel multifunkciós zöldterületek jöhetnek létre, flexibilisen használható utcabútorokkal, különböző eseményekre átalakítható terekkel, s amelyek környezetvédelmi, vízgazdálkodási funkcióval is bírnak (pl.: méhlegelő, esővíz visszatartó zöldterület).

R8.P4. Intézmények fejlesztése

A város célja az általa nyújtott közszolgáltatások hatékony szervezése – akár kistérségi együttműködés keretében –, a szolgáltatások színvonalának minőségi emelése, a hozzáférhetőség biztosítása és az igénybe vevők körének bővítése úgy, hogy a hatósági árak meghatározásakor továbbra is kiemelt figyelmet fordítson a fogyasztók teherbíró képességére.

Optimalizálást és ügyfél-centrikus fejlesztést szükséges megvalósítani a városi működés szervezeti struktúrái és folyamatai területén, ugyanakkor az oktatási intézményrendszert, a szociális- és egészségügyi ellátórendszereket folyamatosan **a lakossági és gazdálkodói igényeknek megfelelően** szükséges továbbfejleszteni. Az intézmények modernizálása, fejlesztése a szolgáltatásokat igénybe vevők, tehát az egész várostérség igényeit szolgálják.

R9/ A TÁJI, TERMÉSZETI KÖRNYEZET MEGÓVÁSA

Pilisvörösvár belterületi értékei mellett nem elhanyagolható az ahhoz kapcsolódó táji, természeti környezet sem, főként, mert többségében (északon, keleten és nyugaton) külterületekkel csatlakoznak egymáshoz a várostérség települései. A Budai-hegység és a Pilisi Tájvédelmi Körzet között fekvő Pilisvörösvár területén található számottevő táji értékek, amelyek megóvása jelenleg is kiemelten kezelt téma a város vezetése számára. A külterület változatos tájszerkezete a táji adottságokhoz alkalmazkodó területhasználatok kialakításával tartható meg leginkább.

R9.P1. Tájhasználat racionalitása

A tájhasználat racionalizálásának alapvető célja a fenntartható, a táji adottságokat figyelembe vevő használati módok előtérbe helyezése. A természeti, táji értékek szem előtt tartása a területhasználatok megválasztásakor annak érdekében, hogy az értékek ne sérüljenek.

Itt fontos megemlíteni a **mezőgazdaság fejlesztésének** fontosságát, a fentebb már leírt tájgazdálkodás lehetőségeinek megteremtését, mivel az ilyen területek nagyban befolyásolják a természetes környezetet, a tájat, s hatással vannak a környezeti elemekre is. A mezőgazdasági területeken fontos a vízmegtartás, amely csökkenti a talajerózió veszélyét és csökkenti a talaj kiszáradásának kockázatát is. Emellett külön figyelmet kell fordítani a környezetkímélő trágyázás és környezetbarát növényvédelem előtérbe helyezésére, valamint annak elkerülésére, hogy a mezőgazdaságban alkalmazott vegyszerek kikerülhessenek a természetes vizekbe.

Cél az **erdőterületek** megfelelő állapotának **megóvása** is, a honos fajok élőhelyeinek védelme, az invazív egyedek visszaszorítása, az egészséges ökoszisztéma megőrzése. Az egészséges erdőtársulások fenntartásával a magasabb területeken csökkenthető a talajerózió, ennek érdekében a növényállomány vizsgálata, esetleges felújítása szükséges.

A természetes területek fejlesztéseit a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal és a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel együttműködve, szakértők bevonásával kell elvégezni, hogy a beruházások valóban a természeti értékek javát szolgálják. A szakértőkkel közösen érdemes fejleszteni a terület túraútvonalait, újakat kialakítani.

Pilisvörösvár jelenleg is hasznosított és már felhagyott bányaterületei nagyban befolyásolják a tájképet és a természeti értékeket is. A felhagyott **bányaterületek** nem csak vizuális tájsebek, de az invazív növények megtelepedésére is alkalmasak, ezért rekultiválásuk kiemelt feladat. A természetközeli állapotok visszaállítása, vagy természetbarát turisztikai, rekreációs területek kialakításával javítható a tájban elfoglalt szerepük és megelőzhető az adventív fajok megjelenése is.

A bányatavak esetében a víz és a természetes környezet jó állapotának megteremtése, fenntartása a cél. Ennek érdekében a tavak környezetét

rendezni kell oly módon, hogy az élővilág fenntartása mellett rekreációs célokra is használhatók legyenek ezek a területek.

A szelíd, természetjáró turizmus bővítése érdekében a szakértőkkel együttműködve **túraútvonalak** mellett a természetes környezetben kialakított **bicikliutak kialakítása** is cél, így a helyiek és a Pilisvörösvárra látogatók különböző módokon ismerhetik meg a Pilisi Parkerdő értékeit.

Fontos továbbá a helyiek és a látogatók körében a környezettudatosság fontosságának növelése, **környezeti neveléssel**, a környezeti értékek bemutatásával, mindenki számára elérhető információkkal a természetes területeken.

R9.P2. A környezeti elemek védelme

Ugyanígy nagy hangsúlyt kell helyezni a környezeti elemek védelmére, tekintettel arra, hogy Pilisvörösváron több olyan jelentős hatású területhasználat is van, amelyek a környezeti elemeket veszélyeztethetik, illetve az egyes funkciókat hatásaikkal zavarják (pl. a dolomitbánya porszennyezése, vagy a Fő út közlekedési terhelése: zaj- és rezgéshatások, levegőszennyezés). Ezek mellett nem elhanyagolhatók a lakossági tevékenységből eredő környezetterhelési problémák sem. Éppen ezért a környezetvédelem során kiemelt fontosságú a **megelőzés és szemléletformálás**, hiszen a lakosság nagyon sokat tud tenni saját életterének környezeti megóvásáért. Kritikus pont például az illegális hulladék-elhelyezés, ami nemcsak a külterületet, de a lakókörnyezetet is terheli, valamint a felszín alatti vizek megóvása, amely az értékes karsztvizek jelenléte miatt kiemelt jelentőségű. A lakosság szemléletformálása szakemberek által tartott környezeti neveléssel, közösségi programokkal elősegíthető.

A **környezetvédelmi szemlélet elsajátítása** már kisgyermekkorban kezdődik. A városi óvodákban számos környezettudatosságot és a fenntarthatóságot előtérbe helyező fejlesztést irányoznak elő, amellyel

akár a Zöld Óvoda pályázatot, az Örökös Zöld Óvoda címet is elnyerhetik. A megtisztelő címet a Széchenyi utcában található intézmény már el is nyerte, amely példamutatásként szolgál minden egyéb intézménynek is. A környezettudatosságra nevelésben az óvodákba járó várostérségi gyermekek is részesülnek, akik „hazaviszik” a tanultakat és átadják tudásukat a családtagjaiknak.

R10/ INFRASTRUKTÚRA-FEJLESZTÉS

A területi fejlesztésekhez egyaránt a szükséges a kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése. Az infrastrukturális környezet hatékonysága a város, várostérség közvetlen mozgatórugója.

R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése

Fontos, hogy a jelenlegi – kedvezőnek mondható – közművesítettségi arány a jövőben se csökkenjen, így a fejlesztési területek beépítése során kiemelten kell kezelni az **összközművesítés megvalósítását**, azaz, hogy a bekötések/rákötések megtörténjenek. A szennyvízelvezetés terén megoldandó feladat a szennyvízcsatorna hálózat teljes körű kiépítése és a rácsatlakozások szorgalmazása (különösen a volt zártkerti területeken). Ugyancsak meg kell oldani városi szinten a csapadékvíz megfelelő elvezetést, illetve a mélyfekvésű területek vízrendezését. A városban jelenleg nem jut elég szerephez az alternatív energia hasznosítása, pedig egy jelentős környezeti kibocsátással rendelkező város esetében ennek számba vétele, s használata számottevő környezetterhelés-csökkenést eredményezhet. Ennek alkalmazását ezért mindenképpen szorgalmazni kell.

Közlekedési szempontból a város jövőjét leginkább befolyásoló tényező a **települést elkerülő gyorsforgalmi út megvalósítása**. Belterületen a legfontosabb fejlesztési feladatokat a meglévő utak felújítása, a burkolatlan utak szilárd burkolattal való ellátása ill. a városközpontban a tömbfeltárások jelentik. A volt zártkertek területén a közlekedési hálózatot

felül kell vizsgálni és újraértelmezni. A jelenleg hiányos kerékpáros infrastruktúra fejlesztése helyi közlekedési, valamint kisebb mértékben turisztikai szempontból is lényeges kérdés. A kül- és belterületet egyaránt érinti a közelmúltban lezajlott vasút-rekonstrukció, (a Budapest-Esztergom vasútvonal felújítása, korszerűsítése), amelynek következtében a menetidő csökkent. A változás a 15 perces járatsűrűségnek és a P+R parkolók kiépítésének köszönhetően jelentős mértékben javította a közlekedési feltételeket, azonban a közlekedési rendszer tovább javítható a közlekedési eszközök területi, útvonalbeli és időbeni összehangolásával, valamint a megfelelő menetrendszervezéssel. Hiába van Pilisvörösvárnak több vasúti megállóhelye, a központi megálló sokkal terheltebb a többinél. A vasúti megállók és a vasútállomás a várostérség településeit eltérően szolgálják ki: jellemzően a pilisvörösvári vasutat használják a Pilisvörösváron, a Pilisszántón, a Pilisszentkereszten élők, Solymár, Piliscsaba és Pilisjászfalu rendelkezik saját megállóval. A Pilisborosjenőn élők jellemzően Solymárról vonatkoznak, míg Csobánka lakosai Pilisvörösvárról vagy a Szentendrei járáson keresztül HÉV-vel járnak.

R10.P2. Környezetbarát közlekedés

A közösségi közlekedés igénybevétele sokkal környezetkímélőbb megoldás, mint az autók használata. Ennek oka, hogy a közösségi közlekedési eszközök használata kevésbé zsúfolt utcákat, folyamatos forgalmat eredményez. Ha optimális kihasználtságúak, akkor az egy főre jutó környezetszennyezés mértéke sokkal kisebb, mint a személygépjárművek esetében. Ezért különösen fontos a **közlekedési eszközök rendszerének összehangolása**. A közösségi közlekedési eszközök eléréséhez egészséges megoldást nyújt a gyaloglás vagy a kerékpár, roller használata. Az utóbbi eseteknél az utasok eszközeinek tárolását javasolt megoldani. Az önkormányzat partnerségi együttműködést kezdeményez az MVM Csoporttal, hogy Pilisvörösvár mintafejlesztések helyszíne lehessen.

A nyugati országokban a kerékpárral történő közlekedés teljesen elfogadott és hétköznapi dolog. Sokak például egyáltalán nem is rendelkeznek autóval, viszont biciklivel igen. Előnye, hogy városban belül nagy távok is megtehetőek vele, a városokban például a haladás is gyorsabb, mintha autóval tennék meg ugyanazt a távot. Egyre több helyen lehet bérelni rövid időtávra is biciklit, így azok is bátran tekerhetnek a közösségi közlekedés felé, akik nem rendelkeznek saját kétkerekűvel.

Á4 / A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése

Pilisvörösvárt térségi kapcsolatok tekintetében erős kettősség jellemzi, amely voltaképp két pólus közötti egyensúlyozást jelent. A két pólust Budapest, illetve a környező települések, azaz a várostérség jelentik.

R11/ AZ ALKÖZPONTI SZEREP ERŐSÍTÉSE

Pilisvörösvár és várostérsége sokat profitál a főváros közelségéből, hiszen gazdaságának és népességének növekedése egyaránt Budapest könnyű elérhetőségének köszönhető. Ennek fejlődést generáló hatása ma is érezhető, ugyanakkor – szerencsés módon – a várost egy olyan kiegyensúlyozott működés jellemzi, amely az esetleges szélsőséges hatásokat többnyire sikerrel kiküszöböli. Ilyenek a más agglomerációs településeken hangsúlyosabban jelentkező, s problémákat okozó olyan hatások, mint például a népességrobbanás, a fejlesztési területeknek a pillanatnyi érdekeket kiszolgáló, átgondolatlan kijelölése, vagy az, hogy a felsőfokú képzettséggel rendelkezők kiugróan magas arányban költöznek a településre. Azonban ha sokan nem találnak helyben munkát, a település alvótelepüléssé válhat. Ezek elkerülése érdekében tartani kell továbbra is azt az észszerű, átgondolt fejlesztéspolitikát, ami ma is jellemzi a várost.

A fentiek mellett Pilisvörösvár járási, várostérségi központ is, ez pedig olyan szerepkör, ami elősegíti azt, hogy a város bizonyos mértékig ellensúlyozza Budapest erőteljes befolyását és társadalmi elszívó hatását. Ahhoz, hogy a két pólus közötti egyensúly minél szilárdabb legyen, az alközponti

szerepkör további megerősítésére van szükség. Ennek számos eszköze van, amellyel Pilisvörösvár jelenleg is él, ezek köre azonban bővíthető. A járási központi szerepkör elősegíti azt, hogy a város bizonyos mértékig ellensúlyozza Budapest erőteljes befolyását, és társadalmi elszívó hatását. Ahhoz, hogy a két pólus közötti egyensúly minél szilárdabb legyen, az alközponti szerepkör további megerősítésére van szükség.

R11.P1. A térségi szolgáltatások bővítése

Pilisvörösvár járási, várostérségi központként számos közhivatali szolgáltatás igénybevételét teszi lehetővé a környező települések számára, azonban a későbbiekben megkönnyítené a lakosok számára az ügyintézés, ha helyben működne pl. földhivatal, munkaügyi központ stb. A leginkább hiányzó közhivatalok megvalósítása Pilisvörösvár térségben elfoglalt pozícióját erősíti. Szintén a szerepkört, Pilisvörösvár településhálózatban elfoglalt helyét fokozza a középfokú oktatás erősítése, az egészségügyi és szociális ellátás fejlesztése. A szolgáltatások, valamint a közlekedési lehetőségek bővítése egyrészt a Vörösváron élők, de a térség többi települése számára is vonzó feltételeket teremtenek. A helyi munkalehetőségek bővítése, a szórakozási, kapcsolódási lehetőségek biztosítása a város élhetőségét, népességmegtartó erejét növeli.

R12/ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ERŐSÍTÉSE

A központi szerepkör erősítése mellett a horizontális kapcsolatok fejlesztése is a város térségben elfoglalt pozícióját erősíti. Ez legfőképpen együttműködést jelent más településekkel, illetve különböző szervezetekkel, hatóságokkal. A fejlesztési programok kidolgozása során fontos, hogy azok összehangolásra kerüljenek a környező települések elképzeléseivel, így a tervezett fejlesztések egymást kiegészítsék és erősítsék. Így nem áll fenn a veszélye annak, hogy a létrejövő hatások egymást egy fölösleges rivalizálás során kioltják. Egyéb előnyök mellett többek között a pályázati lehetőségek elnyerése is könnyebben elérhető

egy több települést tömörítő szervezet, pl. a Pilisi KÖTET adta együttműködési lehetőségek kihasználása révén.

R12.P1. Összefogás, párbeszéd a környező településekkel

Az együttműködések motorját a közös érdek és akarat adja, de az együttműködések megtervezéséhez és levezényléséhez nélkülözhetetlen a megfelelő információk megléte. Az együttműködésekben résztvevő feleknek elemi érdeke, hogy felmérjék, melyik településen milyen szükségletek (pl.: szolgáltatás ellátottság), erőforrások (pl.: rendelkezésre álló munkaerő és képzettség) állnak rendelkezésre, és ezek alapján kerüljenek kidolgozásra közös stratégiák. A **közös stratégiák kialakítása** alapja lehet közös lobbizási tevékenységnek is, amennyiben a közös fellépés hatékonyabb érdekérvényesítést tesz lehetővé (pl. közlekedés).

R12.P2. Tágabb térségi együttműködések, testvérvárosi kapcsolatok ápolása

A testvérvárosi kapcsolatok ápolása elősegíti a sváb hagyományok fenntartását, a lakosság kötődését és a látogatók érdeklődésének felhívását is. A településekkel való kommunikáció segítheti az önkormányzatot a jövőbeli fejlesztések, jó példák megismerésében. Közös programok szervezésével a testvérvárosok és a lakosság mélyebb kapcsolatot alakíthatnak ki egymással.

Tájvédelmi és természetvédelmi szempontból előremutató lehet az érdekelt felekkel való **folyamatos kommunikáció**. A gazdákkal való kapcsolattartás, a tájgazdálkodásra való iránymutatás, képzés lehetőségének megteremtése, a Pilisvörösváron tevékenykedő vállalkozások együttműködésének erősítése segítheti az ökotudatos mezőgazdálkodás megerősödését. Környezeti nevelés szempontjából fontos az együttműködés a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal, valamint a helyi oktatási intézményekkel. Egy közös program létrehozásával a diákok saját életkoruknak megfelelő és

intézményenként egymásra épülő tematikájú környezeti nevelésben részesülhetnek. Az oktatási, nevelési intézmények együttműködhetnek a Duna-Ipoly Nemzeti Parkkal, a Magyar Madártani és a Természetvédelmi Egyesülettel is akár, programokat szervezhetnek tematikus séták, kirándulások keretében.

III.2.3. Részcélok és tervezési dimenzió kapcsolata

A részcélok és a hozzájuk kapcsolódó programok eltérő tervezési dimenziókat támogatnak. Az alábbiakban ezek összefüggése kerül bemutatásra az FVS-en végig vonuló öt tervezési dimenzió mentén. Az összefüggés mátrix rendszerű, egy tematikus rész cél több tervezési dimenzióhoz is kapcsolódhat, míg a tervezési dimenziók is több rész céllal mutathatnak kölcsönhatást.

Pilisvörösvárnak egy folyamatosan változó gazdasági - társadalmi – technológiai környezethez kell alkalmazkodnia, amelyeket figyelembe kell venni a városfejlesztési jövőkép és stratégia megfogalmazása során, s amelyek egyúttal hatással vannak a városfejlesztés gazdasági – társadalmi peremfeltételeire is. A városok alkalmazkodóképessége kiemelt fontosságúnak bizonyul a következő évtizedben, így a II.3 fejezetben bemutatott tervezési dimenziókkal való összefüggés vizsgálata szükséges:

- prosperáló város (PV): helyi gazdaságfejlesztési célok, befektetés-ösztönzés, innováció,
- zöldülő város (ZV): zöld átállásra való felkészülés a klímasemlegesség irányába történő elmozdulás érdekében,
- digitális város (DV): digitális átállás megvalósítása a városi társadalom bevonásával,
- megtartó város (MV): társadalmi befogadás és közösségfejlesztés – népességmegtartás,
- kiszolgáló város (KV): épített és művi környezet, fenntartható területhasználat.

A részcélok és a tervezési dimenziók közötti részletes összefüggéseket az alábbi táblázat mutatja be.

III.2-1. táblázat: A részcélok és a tervezési dimenziók kapcsolata

Kód	Programok és projektelemek	Tervezési dimenzió
Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása		
R1.	Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése	
R1.P1.	Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények	ZV, MV
R1.P2.	Közösségi tervezés, közösségi megvalósítás, támogató környezet	MV, DV
R1.P3.	Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység	MV
R1.P4.	Civil szervezetek munkájának elősegítése	MV
R2.	Egészségügy, szociális ellátás erősítése	
R2.P1.	Szociális ellátás fejlesztése	MV
R2.P2.	Egészséges társadalom	MV
R3.	Fiatalkor itthon tartása	
R3.P1.	Kulturális élet felpozícióba hozása	MV
R3.P2.	Oktatási és egyéb lehetőségek	MV
Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása		
R4.	Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása	
R4.P1.	Helyi vállalkozások támogatása	PV, DV
R4.P2.	Fizikai környezet fejlesztése	PV, KV
R5.	Meglévő nagyvállalkozások megtartása, munkahelyteremtés	
R5.P1.	Modern, fenntartható gazdaság	PV, DV
R5.P2.	Gazdasági területek fejlesztése	PV, KV
R6.	Partnerségi program kialakítása	
R6.P1.	Projektmenedzsment szemlélet	PV
R6.P2.	Kapcsolatépítés, kapcsolattartás	PV
R7.	Egyéb gazdasági célok	
R7.P1.	Mezőgazdaság	PV
R7.P2.	Minőségi, helyi turizmusfejlesztés	PV
R7.P3.	Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés	PV
Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése		
R8.	Az épített környezet, a településképp értékőrző védelme	
R8.P1.	Az épített környezet védelme, fejlesztése	KV, MV
R8.P2.	Építés és közterületi szabályozás	KV
R8.P3.	Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása	ZV, MV

Kód	Programok és projektelemek	Tervezési dimenzió
R8.P4.	Intézmények fejlesztése	MV
R9.	A táji, természeti környezet megóvása	
R9.P1.	A tájhasználat racionalizálása	ZV, KV
R9.P2.	A környezeti elemek védelme	ZV
R10.	Infrastruktúra-fejlesztés	
R10.P1.	Infrastrukturális hiányok megszüntetése	KV
R10.P2.	Környezetbarát közlekedés	KV, ZV
Á4 / A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése		
R.11.	Az alközponti szerep erősítése	
R11.P1.	A térségi szolgáltatások bővítése	MV
R12.	Együttműködések erősítése	
R12.P1.	Összefogás, párbeszéd a környező településekkel	MV, PV
R12.P2.	Tágabb térségi együttműködések, testvérvárosi kapcsolatok ápolása	MV, PV

PV: Prosperáló város; ZV: Zöldülő város; DV: Digitális város; MV: Megtartó város; KV: Kiszolgáló város

III.2.4. Városterégi összefüggések

Az előző fejezetben a részcélok és az alájuk rendezett, kapcsolódó programok kerültek bemutatásra, valamint a részcélok és a tervezett programok leírása szintén tartalmazta a városterégi érintettségét. Az alábbi táblázat mátrix-szerűen mutatja be, hogy a tervezett program, az ahhoz kapcsolódó valamely projekt elem érint-e közvetlenül Pilisvörösvár városterégiét. (A város révén közvetve minden program érint az egész térséget, de jelen elemzés igyekszik a racionális szemléletet követni, azt jelöli, ahol közvetlen az érintettség.)

III.2-2. táblázat: A részcélok és programok városterégi érintettsége

Kód	Programok és projektelemek	Városterégi érintettség
Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása		
R1.	Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése	
R1.P1.	Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények	●
R1.P2.	Közösségi tervezés, közösségi megvalósítás, támogató környezet	
R1.P3.	Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység	
R1.P4.	Civil szervezetek munkájának elősegítése	
R2.	Egészségügy, szociális ellátás erősítése	
R2.P1.	Szociális ellátás fejlesztése	●●
R2.P2.	Egészséges társadalom	●
R3.	Fiatalkor itthon tartása	
R3.P1.	Kulturális élet felpezsdítése	●
R3.P2.	Oktatási és egyéb lehetőségek	●●
Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása		
R4.	Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása	
R4.P1.	Helyi vállalkozások támogatása	
R4.P2.	Fizikai környezet fejlesztése	●●●
R5.	Meglévő nagyvállalkozások megtartása, munkahelyteremtés	
R5.P1.	Modern, fenntartható gazdaság	
R5.P2.	Gazdasági területek fejlesztése	●●●
R6.	Partnerségi program kialakítása	
R6.P1.	Projektmenedzsment szemlélet	●
R6.P2.	Kapcsolatépítés, kapcsolattartás	●●
R7.	Egyéb gazdasági célok	
R7.P1.	Mezőgazdaság	●
R7.P2.	Minőségi, helyi turizmusfejlesztés	●●
R7.P3.	Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés	
Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése		
R8.	Az épített környezet, a településképp értékőrző védelme	
R8.P1.	Az épített környezet védelme, fejlesztése	
R8.P2.	Építés és közterületi szabályozás	
R8.P3.	Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása	●

Kód	Programok és projektelemek	Várostérségi érintettség
R8.P4.	Intézmények fejlesztése	●●
R9.	A táji, természeti környezet megóvása	
R9.P1.	A tájhasználat racionalizálása	●
R9.P2.	A környezeti elemek védelme	●
R10.	Infrastruktúra-fejlesztés	
R10.P1.	Infrastrukturális hiányok megszüntetése	●●●
R10.P2.	Környezetbarát közlekedés	●●●
Á4 / A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése		
R.11.	Az alközponti szerep erősítése	
R11.P1.	A térségi szolgáltatások bővítése	●●●
R12.	Együttműködések erősítése	
R12.P1.	Összefogás, párbeszéd a környező településekkel	●●●
R12.P2.	Tágabb térségi együttműködések, testvérvárosi kapcsolatok ápolása	●●●

●●● erős kapcsolat ●● közepes kapcsolat ● gyenge kapcsolat

III.2.5. Városrészi összefüggések

A város egészére vonatkozó célstruktúra több eleme városrészi szintre is leképezhető.

III.2-3. táblázat: A részcélok és a városrészek kapcsolata

Kód	Programok és projektelemek	Központi városrész	Bányatelep	Liget és környéke	Szentivány-hegy és Órhegy
Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása					
R1.	Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése	●●●	●●	●●	●●
R2.	Egészségügy, szociális ellátás erősítése	●●●	●	●	●
R3.	Fiatalok itthon tartása	●●●	●●	●●	●●
Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása					
R4.	Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása	●●●	●●●	●●	●●
R5.	Meglévő nagyvállalkozások megtartása, munkahelyteremtés	●	●●●	●	●●
R6.	Partnerségi program kialakítása	teljes közigazgatási terület			
R7.	Egyéb gazdasági célok	●●●	●●●	●	●
Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése					
R8.	Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme	●●●	●●	●	●
R9.	A táji, természeti környezet megóvása	●	●●●	●●●	●●●
R10.	Infrastruktúra-fejlesztés	●●●	●●●	●●●	●●●
Á4 / A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése					
R.11.	Az alközponti szerep erősítése	●●●	●	●	●
R12.	Együttműködések erősítése	teljes közigazgatási terület			

●●● erős kapcsolat ●● közepes kapcsolat ● gyenge kapcsolat

III.3. Reziliens város a stratégiai célrendszerben

A rezilienciadimenziók a város rugalmas alkalmazkodóképességét is meghatározzák, s mint ilyen, 3 fő komponensből tevődnek össze.

A városi reziliencia táplálkozhat egyrészt az **abszorpció képességéből**, amikor a várost érő negatív hatásoknak egy bizonyos mértékig ellent tud állni a rendszer, a sokkhatás után pedig minden vissza tud állni a régi kerékvágásba.

A városi reziliencia második eleme a folyamatos kiigazítás, az állandó és **rugalmas reagálás** mind szervezeti/intézményi, mind pedig eszközrendszer oldalról. A körülmények folyamatos figyelésével, a változások követésével állandó kiigazításra kerül a város reagálásának mértéke és módja.

A reziliencia harmadik eleme maga a változás elérése, bevezetése, azaz a **transzformáció**. Ez akkor következik be, amikor egy meglévő rendszert, egy alkalmazott eszközrendszert lecserélünk annak hatékonyságvesztése miatt.

Az adaptív forgatókönyv bemutatásánál (III.1.2 fejezet) számba vettük a várható hatásokat és a város / várostérség felkészültségét, valamint azt is, hogy milyen válaszok adhatók annak érdekében, hogy a térség a következő években a károkat minimalizálja, s a begyűrűző folyamatokat akár előnyére is fordíthassa. Az ott megfogalmazott válaszok a célrendszer összefüggésében a következőkben definiálhatók:

III.3-1. táblázat: Városi rezilienciát fejlesztő lépések mátrixa

Potenciális kockázat	Kapcsolódó reziliencia-dimenzió ²⁰	Alacsony abszorpció képesség esetén adható válaszok	Alacsony adaptációs képesség esetén adható válaszok	Alacsony transzformációs képesség esetén adható válaszok
munkaerő-elszívás	PV, MV	fiatalok lakáshoz jutásának elősegítése	gyermekellátási szolgáltatások	- népességvonzó település - részmunkaidő - minőségi szemléletű (szakképzettséget, felsőfokú végzettséget igénylő) munkahelyteremtés
társadalmi modernizáció	MV	- rendezvények szervezése - sváb hagyományok népszerűsítése	közösségi terek, találkozóponatok kialakítása	befogadó társadalom
egészségügyi válsághelyzet	KV	helyi válságkezelési stratégiák kidolgozása		fizikai kontaktus elkerülését lehetővé tevő építészeti kialakítás és/vagy munkaszervezés lehetőségeinek feltárása a potenciális járványgócokban (orvosi rendelő, hivatal, iskola stb.)

²⁰ P: Prosperáló város; Z: Zöldülő város; D: Digitális város; M: Megtartó város; K: Kiszolgáló város

Potenciális kockázat	Kapcsolódó reziliencia-dimenzió ²⁰	Alacsony abszorpciós képesség esetén adható válaszok	Alacsony adaptációs képesség esetén adható válaszok	Alacsony transzformációs képesség esetén adható válaszok
globális klímaváltozás	ZV	- helyi klímaalkalmazkodási stratégiák kialakítása - fásítás, közterületi árnyékolás	- zöld átállás menetrendjének megvalósítása - edukáció – a háztartások szintjén is megvalósítható apró lépések támogatása, költségmegtakarítással is járó gyakorlati megoldások népszerűsítése	klímaváltozás hatásainak csökkentése építészeti és városrendezési eszközökkel (pl. esővíztárolók)
burkolt felületek arányának növekedése	ZV, KV	- településtervek felülvizsgálata - burkolt felületek bővítésének korlátozása	- zöld átállás menetrendjének megvalósítása - meglévő burkolt felületek esetén a kedvezőtlen tulajdonságok ellensúlyozása (pl. esővíztárolók, konténeres növények kihelyezése, közterületi árnyékolás)	meglévő burkolt felületek jobb kihasználása, többfunkciós használata
technológiai lemaradás	DV	a lakosság széles körét célzó szemléletformáló és oktató programok indítása	- digitális átállás menetrend megvalósítása - okos eszközök tudatos használatának támogatása	- helyi igényekre reagáló applikáció(k) fejleszt(et)ése; - generációk közötti tudásátadás támogatása a fiatalok aktív bevonásával
a településre beköltözők száma folyamatosan növekszik	PV, MV, KV		gyermekellátási, egészségügyi, szociális szolgáltatások fejlesztése	szigorúbb helyi építési szabályozás
előregedés	MV, KV	fiatalok lakáshoz jutásának elősegítése	a szociális és egészségügyi ellátórendszer kapacitásának növelése és az ellátás színvonalának fejlesztése	népességvonzó település
a városi fizikai infrastruktúra-fejlesztése nem tud megfelelő ütemben haladni	KV	lobbitevékenység	közösségi közlekedést használók támogatása	távmunka, home office támogatása (pl. közösségi irodák létrehozásával)

III.4. A stratégia belső összhangja

Az FVS célrendszerében az átfogó célok is tartalmazznak olyan témaköröket, amelyek erősen összefüggenek, szinergiában vannak egymással. Az egyes részcélok átfogó célokhoz való kapcsolódásuk erőssége alapján került „besorolásra” az átfogó célokhoz. Az átfogó és részcélok szinergiájának erősségét, a kapcsolódást az alábbi táblázat mutatja be:

III.4-1. táblázat: A stratégia belső összhangja

	Á1/ A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása	Á2/ A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása	Á3/ A települési környezet értékőrző fejlesztése	Á4/ A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése
R1: Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése	●●●	●	●●	●
R2: Egészségügy, szociális ellátás erősítése	●●●	●	●●	●●
R3: Fiatalok itthon tartása	●●●	●	●●	●●
R4: Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása	●●	●●●	●	●
R5: Meglévő nagyvállalkozások megtartása, munkahelyteremtés	●●	●●●	●	●●
R6: Partnerségi program kialakítása	●●	●●●	●●	●●●
R7: Egyéb gazdasági célok	●●	●●●	●●	●
R8: Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme	●●	●	●●●	●●●
R9: A táji, természeti környezet megóvása	●●●	●	●●●	●●
R10: Infrastruktúra-fejlesztés	●	●●	●●	●●●
R11: Az alközponti szerep erősítése	●	●●	●●	●●●
R12: Együttműködések erősítése	●●	●●	●●	●●●

●●● erős kapcsolat ●● közepes kapcsolat ● gyenge kapcsolat

III.5. A stratégia összhangja más stratégiákkal

Az **ágazati koncepciók** közül a város Helyi Esélyegyenlőségi Programjával a prosperáló, a megtartó és kiszolgáló város reziliencia dimenziók mentén kapcsolódnak szorosan össze a dokumentumok. Pest megye Klímastratégiájával a zöldülő város reziliencia dimenziója mentén, a digitális város reziliencia dimenziója mentén pedig a Nemzeti Digitalizációs Stratégiával.

III.5-1. táblázat: A stratégiai célrendszer összhangja az ágazati fókuszú dokumentumok célrendszerével

Átfogó célok Tematikus célok	Á1			Á2				Á3			Á4	
	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10	R11	R12
Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2027												
Az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosítása	●●											●
A közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés		●●●	●●					●●●			●	
Diszkriminációmentesség	●●											
Szegregációmentesség							●					
A foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás terén jelentkező problémák komplex kezelése		●●	●●	●			●●●	●●				
Pest megyei Klímastratégia												
Pest megye dekarbonizációja és ÜHG kibocsátásának csökkentése					●●	●	●●			●●●		
A különböző szektorok klímaváltozási hatásokkal szembeni alkalmazkodóképességének erősítése és felkészülésének segítése					●●		●●●	●●	●●			
A helyi szereplők között a tudásmegosztás és együttműködés javítása a klíma- és energiatudatosságban						●					●●	●
Nemzeti Digitalizációs Stratégia												
A megfelelő minőségű és lefedettségű vezetékes és vezeték nélküli digitális infrastruktúra rendelkezésre állása										●●●		
A polgárok digitális készségeinek és a munkavállalók digitális tudásának folyamatos fejlesztése												
A vállalkozások digitális felkészültségének, a digitális technológia integráltságának növelése, az innovatív digitális megoldások fejlesztésének és elterjedésének ösztönzése				●●	●●							
Az elérhető ügyfélbarát digitális közszolgáltatások körének bővítése és erősítése a lakosság és a vállalkozások körében, a határokon átvélt szolgáltatásnyújtás megteremtése az EU által elvárt területeken, valamint a közigazgatási back-office folyamatok hatékonyságának növelése		●	●				●●●					

A magasabb szintű, **területi fókuszú dokumentumok** (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, Pest megyei fejlesztési dokumentumok) Pilisvörösvár és térségét, mint a budapesti agglomeráció metropolisztérség részeként kezeli. (Mivel az Integrált Városfejlesztési Stratégia (ITS) az FVS-sel párhuzamosan készült, így a két dokumentum teljes mértékben összhangban van egymással, így ennek táblázatos formában történő bemutatásától eltekintünk.)

III.5-2. táblázat: A stratégiai célrendszer összhangja a területi fókuszú dokumentumok célrendszerével

Átfogó célok Tematikus célok	Á1			Á2				Á3			Á4	
	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10	R11	R12
Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió												
Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés				●●●	●●●		●●					
Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom	●	●●●	●									
Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme									●●●			
Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet								●●	●●●	●		
Pest megyei Integrált Területi Program/ Pest megyei Területfejlesztési Konceptió/ Pest megyei Területfejlesztési Program												
Társadalmi megújulás	●●	●●	●●●									
Gazdaság dinamizálása				●●●	●●●		●●●					
Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása								●●	●●●	●		

IV.MONITORING, KONTROLLING, INDIKÁTOROK

IV.1. FVS monitoring rendszere, nyomon követés a tervezés és végrehajtás során

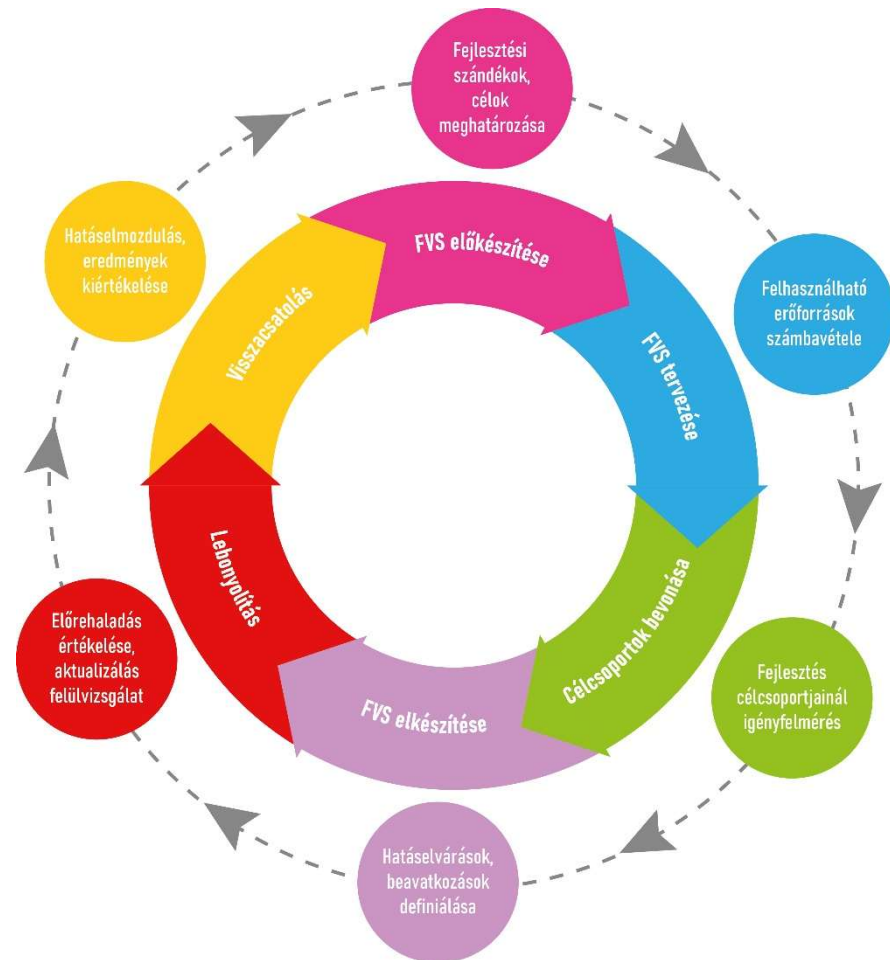
A fejlesztésektől minden esetben azt várjuk, hogy valamilyen pozitív irányú hatás-elmozdulást okozzon. A monitoring azzal foglalkozik, hogy ezt a hatást hogyan lehet kimutatni, értékelni, milyen folyamatok eredményeképpen érhetőek el a szándékolt hatások. Egy jól működő monitoringrendszerrel az várható el, hogy optimálisabb működési folyamatokat eredményez a fejlesztések lebonyolítása és a kapcsolódó döntéshozatal esetében.

Kiemelt cél:

- A fejlesztések hatékonyságának növelése a monitoring folyamatok optimalizációjával,
- A fejlesztések tervezhetőségének támogatása a monitoring rendszeren keresztül,
- A fejlesztések által elért szándékolt és közvetett hatások megismerése.

Az Önkormányzat az FVS kapcsán az ebben a fejezetben ismertetett monitoring metódust kívánja alkalmazni, de az önkormányzati működési gyakorlata, illetve a fejlesztésekkel összefüggésben is egységesen ezt a monitoring eljárást kívánja követni. Az alábbi ábra általánosságban mutatja be a monitoring folyamatát, a fejezet további részében pedig ez kerül részletes kifejtésre.

IV.1-1. ábra: A monitoring folyamata

Alapvetően kétféle monitoring eljárást lehet megkülönböztetni:

- **Folyamatmonitoring:** Lényegében a fejlesztések nyomonkövetéséről van szó. A tervezési szakaszban megállapított célok és előrehaladási mérföldkövek alapján ellenőrzi a fejlesztések lebonyolítását. A folyamatmonitoring része a folyamatos kockázatelemzés és a szükséges korrekciós elemek beépítése a megvalósításba. A döntéshozatali szint számára lehetőséget teremt a fejlesztésekről folyamatos visszajelzést kapni.
- **Hatásmonitoring:** Minden fejlesztés megtervezésének része, az előzetes hatáselvárások megfogalmazása. A fejlesztések lezárulta nem jelenti automatikusan, hogy lehetővé válik a hatások kiértékelése, hiszen sok esetben a hatáselmozdulás csak a működési tapasztalatokkal együtt válik interpretálhatóvá. Ez azt is jelenti, hogy a hatásmonitoring nem köthető kizárólagosan az adott fejlesztés lezárásához, hanem a megvalósítás után is szükséges a folyamatos monitoringtevékenység. A döntéshozatali szint számára a hatásmonitoring alapján jó visszajelzés kapható a fejlesztések eredményességéről, illetve továbblépési lehetőségek terén nyújt támpontokat.

A monitoringrendszer indikátorokon keresztül tud visszacsatolást adni a fejlesztésekről. Alapvetően 3 típusú indikátort lehet megkülönböztetni:

- **Kimенти indikátor:** Az erőforrások felhasználásával „automatikusan” előálló (de legalábbis várható) kimenetekre utal.
- **Eredményindikátor:** A fejlesztések által generált közvetlen hatásokat mutatja be.
- **Hatásindikátor:** A fejlesztések közvetlen eredményeitől, akár igen távol álló, közvetett hatások bemutatására alkalmas.

Az FVS-ben szereplő programok és kapcsolódó intézkedések monitoring értékeinek (kiinduló érték, teljesült érték) megadása a stratégiai menedzsment feladata, ahogy a kapott értékek kiértékelése, következtetések levonása, további lépések megadása is az ő kompetenciájába tartozik. A monitoring mérések megvalósítása az operatív menedzsment feladata. Ez a feladat magába foglalja a mérési módszerek kidolgozását, kapcsolattartást az intézkedésben érintett szervezetekkel és a mérési eredmények feldolgozását. Fontos szempont, hogy a monitoring értékek kiértékelésében minden érintett fél szerepet kaphasson, hiszen a kapott eredmények megfelelő interpretációjához ez elengedhetetlen.

IV.2. Az FVS-hez kapcsolódó indikátorok és azok mérési módszertana

IV.2.1. A célrendszerhez tartozó indikátorok

Az FVS-ben foglalt célok és intézkedések megvalósulásának folyamatos nyomon követése, felülvizsgálata a város fejlesztési stratégiájának fontos eleme. A felülvizsgálat célja felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezetek figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre és összegezni az elvégzett feladatokat. Figyelni kell arra, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A felülvizsgálat számos komplex feladatot foglal magában, az adatgyűjtéstől az FVS esetleges szükséges módosításáig.

- Évenkénti rendszerességgel meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek az FVS célkitűzéseinek elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a meghatározott intézkedéseket.
- A felülvizsgálata, aktualizálása öt évenként szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve az FVS megvalósult folyamataiból levonható következtetések alapján.

- Figyelemmel kell kísérni a külső környezet változásait, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit.
- Ki kell értékelni a már végrehajtott feladatok eredményeit, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések pénzügyi és fizikai megvalósulására.

Az FVS tartalmára építve a digitális átállás akciótervet és a zöld átállás menetrend megvalósítási szakaszának tartalmát 2026-ig kell elkészíteni.

A településfejlesztési feladatok teljesítéséről a polgármester évente beszámolót tart a város polgárainak. A közvélemény folyamatos tájékoztatása a helyi sajtón keresztül, illetve a helyben szokásos módon, a városi honlapon és a hirdetőtáblákon elhelyezett közlemények útján valósul meg.

IV.2-1. táblázat: A stratégia célrendszerének összefoglaló indikátortáblázata

indikátor neve	me.	bázisérték (2021)	köztes érték	célérték (2027)	definíció	mérés módszere	forrásigény
R1/ Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése							
közösségi programok száma	db/év	10	10	15	Művészetek Háza által a lakosság részére szervezett kulturális és sport programok száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy az egyes programokat a közösségi programok nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	185 millió Ft (P3.V1)
mikroközösségi szemétszedések száma	db/év	1	2	2	A lakosság mozgósításával, bevonásával szervezett szemétszedések száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy az egyes programokat a közösségi szemétszedés nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	5 millió Ft
közösségi tervezéssel megvalósult projektek száma	db	0	0	3	azok a projektek, ahol a lakosság bevonásra kerül a problémamegoldásba a megoldás közös megtalálására fórumok szervezése, a közösen megtalált és elfogadott megoldás kerül majd megvalósításra.	Egyszerű összeadással képződő érték, a közösségi tervezéssel megvalósult projekteket nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	6 millió Ft
rekreációs zöldfelületek száma	db	2	4	4	Pihenésre, sportolásra lehetőséget adó zöldterületek száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az ilyen besorolású területek az önkormányzat adatbázisában vannak nyilvántartva, a változás az adatbázisban frissítésre kerül.	650 millió Ft
hagyományőrző programok száma	db/év	5	6	7	A német nemzetiségi hagyományokat bemutató közösségi programok száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy az egyes német nemzetiségi közösségi programokat a német nemzetiségi	5 millió Ft

indikátor neve	me.	bázisérték (2021)	köztes érték	célérték (2027)	definíció	mérés módszere	forrásigény
						közösségi programok nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	
civil szervezetek támogatási kerete	Ft/év	14 750 000	34 344 000	23 000 000	A civil egyesületek, alapítványok működésének támogatására fenntartott pénzügyi keret éves szinten	A költségvetésben kerül meghatározásra, külön tételsor	23 millió Ft
R2/ Egészségügy, szociális ellátás erősítése							
bölcsődei férőhelyek száma	db	26	66	66	Az intézmény által befogadható gyereklétszám maximuma	A férőhelyek száma intézményenként adott, a bővítmény mértéke az új bölcsőde tervezésekor került meghatározásra. Az új épület megépülésével és üzembehelyezésével az indikátor értéke (66) teljesültnek tekintendő.	748 millió Ft
Babacsomag, idősök utalványa támogatási keret	Ft/év	7 800 000	1 953 370	18 000 000	Támogatási pénzügyi keret az újszülöttek számára biztosított babacsomag és a 70 év felettiek számára biztosított évi egyszeri utalvány fedezetére	A költségvetésben kerül meghatározásra, külön tételsor	18 millió Ft
prevenációs szűréseken résztvevők száma	fő	192	2000	400	Prevenációs egészségügyi szűrővizsgálaton résztvevők száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy az egyes programokon, amelyek adott évben megrendezésre kerültek, résztvevői számát össze kell adni	177 millió Ft (P3.T1)
Szakrendelések számának növekedése	db	egészségügyi program ismeretében kitölthető			A Pilisvörösvári Szakrendelő által nyújtott szakrendelések számának növelése	Egyszerű összeadással képződő érték. Az egyes Szakrendeléseket az intézmény nyilvántartásba veszi és összesíti a listát.	177 millió Ft (P3.T1)
R3/ Fiatalok itthon tartása							
Művészetek Háza rendezvényeit látogatók száma	fő/év	2000	3250	4000	Művészetek Háza által szervezett eseményeken megjelent lakosok száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy az egyes programokon, amelyek adott évben megrendezésre kerültek, résztvevői számát össze kell adni	30 millió Ft
Játszóterek számának növelése	db	5	7	7	A közterületen vagy önkormányzati tulajdonú ingatlanon elhelyezkedő játszótér funkcióval rendelkező terület számának növelése	Egyszerű összeadással képződő érték, az ilyen besorolású területek az önkormányzat adatbázisában vannak nyilvántartva, a változás az adatbázisban frissítésre kerül.	150 millió Ft

indikátor neve	me.	bázisérték (2021)	köztes érték	célérték (2027)	definíció	mérés módszere	forrásigény
Nyilvános játszótéri, parki toalett száma	db	0	2	2	közterületen elhelyezkedő, nyilvános toalették száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az önkormányzat a megépülést követően az építményeket nyilvántartásba veszi, bekerül az adatbázisba.	30 millió Ft
Sportolást ösztönző kampányok	db	0	2	4	Művészetek Háza által közzétett sportolási lehetőségeket bemutató, népszerűsítő online és offline hirdetések száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes kampányokat, amelyek meghirdetésre kerülnek, nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	1 millió Ft
R4/ Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása							
Vállalkozói partnerségi fórum	db	1	0	4	A Pilisvörösvári kis és közép vállalkozások számára szervezett programok, megbeszélések, találkozók száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes fórumokat, amelyek meghirdetésre kerülnek, nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	600 ezer Ft
Kiállítók száma a piacon	db/alk.	30	32	35	A piacon árusítók száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az árusokat nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	1 millió Ft
ipari parkban lévő fák száma	db	0	0	50	A városban ipari területként nyilvántartott területen található fák száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes fákat a Fakataszter nyilvántartásába vesszük és összesítjük a listát	500 ezer Ft
R5/ Meglévő nagyvállalkozások megtartása, munkahelyteremtés							
Helyben foglalkoztatást ösztönző kampány	db	0	0	3	Pilisvörösvári székhelyű vállalkozásoka által biztosított álláslehetőségeket bemutató, népszerűsítő hirdetések száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes kampányokat, amelyek meghirdetésre kerülnek, nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	300 ezer Ft
Reklámmal partnerségben támogatott cégek	db/év	2	3	4	Azon vállalkozások száma, amelyek partnerségi szerződést kötöttek reklám lehetőséggel	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy az egyes partnerségi szerződéseket nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	4 millió Ft
R6/ Partnerségi program kialakítása							
ortofotós nyilvántartás száma	db	0	0	1	Digitális térképen alapuló kataszteri nyilvántartások száma	A Fakataszter elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő.	20 millió Ft
Települési Vízkárelhárítási terv	db	0	1	1	Belvizek, árvizek, özönvizek kialakulását megakadályozó, a bekövetkezés elhárítását leíró tervdokumentáció	A vízkárelhárítási Terv elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	20 millió Ft

indikátor neve	me.	bázisérték (2021)	köztes érték	célérték (2027)	definíció	mérés módszere	forrásigény
Települési Zöld Infrastruktúra Akcióterv (ZIFFA)	db	0	1	1	A település egészét átgondoló, ökológiai szemléletű, a zöldfelületeket, zöldterületeket integratív módon kezelő terve, amely megalapozza az akcióterületeken létrejövő közterületi beruházások fenntarthatóságát.	A ZIFFA elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	20 millió Ft
Kerékpárhálózati terv készítése	db	0	1	1	A településen belüli kerékpárút-hálózat tervdokumentációja	A Kerékpárhálózati terv elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	10 millió Ft
gazdasági szereplőkkel töltött személyes találkozások száma	db/év	0	2	3	A település stratégiai fontosságú vállalkozásaival töltött személyes találkozások száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy a találkozókát nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	300 ezer Ft
intézményekkel történő személyes találkozások száma	db/év	2	2	3	A közműszolgáltatókkal töltött személyes találkozások száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy a találkozókát nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	300 ezer Ft
civil szervezetekkel, egyesületekkel történő személyes találkozások száma	db/év	1	2	2	Civil egyesületekkel, alapítványokkal történő személyes találkozások száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy a találkozókát nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	200 ezer Ft
R7/ Egyéb gazdasági célok							
Közösségi Komposztáló száma	db	0	0	1	lakosság számára elérhető és használható közösségi komposztálók száma	A közösségi komposztáló elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	50 millió Ft
kilátók száma	db	0	0	1	Turisztikai látványossággként működő kilátók száma	A kilátó elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	100 millió Ft
Városgazda Kft. telephelyének mérete	m ²	1000	1620	2000	Városgazda Kft. telephelyének bővítése megoldható a mögötte lévő terület feltöltésével	A feltöltés elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	17 millió Ft (P2.V8)
R8/ Az épített környezet, a településképp értékőrző védelme							
Felújított értékek száma	db	0	1	1	Helyi értéket képviselő terület, épület felújítását megvalósító projektek száma	A sváb sarok épületének felújításának megvalósulása és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	150 millió Ft

indikátor neve	me.	bázisérték (2021)	köztes érték	célérték (2027)	definíció	mérés módszere	forrásigény
Lakossági tájékoztatás, fórum a zártkertek beépíthetőségével kapcsolatban	db	0	0	3	A külterületekre vonatkozó HÉSZ aktuális paramétereinek ismertetését célzó lakossági fórumok száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes fórumokat, amelyek meghirdetésre kerülnek, nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	150 ezer Ft
minőségi játszóterek száma	db	0	7	5	A zárható EU-s elvárásoknak megfelelően felújított játszóterek száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az ilyen besorolású területek az önkormányzat adatbázisában vannak nyilvántartva, a változás az adatbázisban frissítésre kerül.	100 millió Ft
okos közterületi berendezések száma	db	0	2	5	Okos technológiával ellátott utcabútorok, buszmegállók száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az önkormányzat a megépülést követően az építményeket nyilvántartásba veszi, összegzi a listát	20 millió Ft
Főzőkonyha lefőzött adagszáma	db/nap	1800	2000	2500	A főzőkonyha kapacitása, a napi adagok számának maximuma	Egyszerű osztással képződő érték, a rendelkezésre álló kapacitás és az adagok mennyiségének hányadosa adja ki az eredményt	312 millió Ft (P3.T3.)
R9/ A táji, természeti környezet megóvása							
Túra- és tematikus sétaútvonalak száma	db	0	1	2	A város által épített túra-, tanösvények száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az ilyen besorolású létesítmények az önkormányzat adatbázisában vannak nyilvántartva, a változás az adatbázisban frissítésre kerül.	50 millió Ft
Csapadékvíz-elvezető rendszer hossza	fm	25.000	26.000	28.000	A csapadékelvezető árokrendszer hossza	Egyszerű összeadással képződő érték, az ilyen besorolású létesítmények az önkormányzat adatbázisában vannak nyilvántartva, a változás az adatbázisban frissítésre kerül	90 millió Ft
Pilisi Parkerdő együttműködés	db	0	1	1	Pilisi Parkerdővel közösen, együttműködve megvalósított projektek száma	A partnerségi projektek nyilvántartásba vétele.	60 millió Ft
Partvédelemmel érintett tavak száma	db	0	1	1	Pilisi Parkerdővel közösen, együttműködve megvalósított projektek száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes partnerségi projekteket, amelyek megvalósulnak, nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	120 millió Ft (P1.V2.).
Lakossági komposztálás népszerűsítése	db/év	0	0	1	Az illegális zöldhulladék lerakók felszámolása mellett a lakossági komposztálás lehetőségeinek	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes kampányokat, amelyek meghirdetésre kerülnek, nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	100 ezer Ft

indikátor neve	me.	bázisérték (2021)	köztes érték	célérték (2027)	definíció	mérés módszere	forrásigény
					tájékoztatását célzó hirdetési kampányok száma		
felszámolt illegális hulladéklerakók száma	db	1	3	3	Felszámolt, megszüntetett illegális hulladéklerakók száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes felszámolt hulladéklerakókat nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	40 millió Ft
R10/ Infrastruktúra-fejlesztés							
Energiahatékony technológia alkalmazása intézményekben	db	5	6	7	Megújuló energiákat és azokra épülő technológiákat alkalmazó intézmények száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az önkormányzat a megépülést követően az építményeket nyilvántartásba veszi, összegzi a listát	155 millió Ft (P3.V1.)
Parkolók száma	db	485	527	530	Személyautó parkolók száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az ilyen besorolású területek az önkormányzat adatbázisában vannak nyilvántartva, a változás az adatbázisban frissítésre kerül.	45 millió Ft
M10 lobbitevékenység	db	1	1	5	Az M10-es elkerülő út megépítése érdekében szervezett fórumok száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes fórumokat nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	200 ezer Ft
Burkolt utak hossza	fm	48 000	50800	51 000	burkolattal ellátott belterületi utak hossza	Egyszerű összeadással képződő érték, az ilyen besorolású területek az önkormányzat adatbázisában vannak nyilvántartva, a változás az adatbázisban frissítésre kerül.	349 millió Ft (P1.V7., P1.V9.)
Záportározó száma	db	0	1	1	Csapadékelvezetési problémák megoldása érdekében épített záportározók száma	A Záportározó elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	190 millió Ft (P1.V1.)
kerékpártárolók száma	db	20	20	40	Iskolák környezetében elhelyezett kerékpár tarolók száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az önkormányzat a megépülést követően a kerékpártárolókat nyilvántartásba veszi, összegzi a listát.	20 millió Ft
környezettudatos közlekedésre való nevelés	db/év	1	1	2	Környezettudatos közlekedést népszerűsítő hirdetési kampányok száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az egyes hirdetési kampányokat nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát	1 millió Ft
elektromos gépjárműtöltők száma	db	1	3	3	közterületen kialakított elektromos gépjárművek által használható töltőállomások száma	Egyszerű összeadással képződő érték, az önkormányzat a megépülést követően az objektumokat nyilvántartásba veszi, összegzi a listát.	15 millió Ft

indikátor neve	me.	bázisérték (2021)	köztes érték	célérték (2027)	definíció	mérés módszere	forrásigény
R11/ Az alközponti szerep erősítése							
Uszodák száma	db	0	1	1	megépült tanuszodák száma	A Tanuszoda elkészülte és leigazolása esetén az indikátor teljesültnek tekintendő	900 millió Ft
Korszerű térségi intézmények	db	0	0	3	Járási funkcióval felruházott intézmények, amelyek korszerűsítésre, felújításra szorulnak	Egyszerű összeadással képződő érték, az önkormányzat a megépülést követően az intézményeket nyilvántartásba veszi, összegzi a listát.	260 millió Ft (P2.V1-V3.)
R12/ Együttműködések erősítése							
Partnerségi egyeztetések száma	db/év	1	1	2	testvérvárosokkal való partnerkapcsolati egyeztetések száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy a találkozót nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	2 millió Ft
Csereüdültetések száma	db/év	0	1	1	Testvértelepülések közötti diákok számára szervezett csereüdülések száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy a csereüdüléseket nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	5 millió Ft
Testvérvárosi találkozók száma	db/év	2	3	4	Testvérvárosokkal történt találkozások száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy a találkozót nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	10 millió Ft
Aktív testvérvárosi kapcsolatok száma	db	2	3	3	Testvértelepülési partnerségben rendszeresen résztvevő testvértelepülések száma	Egyszerű összeadással képződő érték, éves értéke úgy képződik, hogy a partnereket nyilvántartásba vesszük és összesítjük a listát.	6 millió Ft

IV.2.2. Az FVS egységes indikátorai

Az ERFA 11. cikk eredményeinek követhetőségéhez és bemutathatóságához a városnak biztosítani kell néhány olyan mutató nyomon követését is, amely mérhetővé teszi az eszköz teljesítményét,

eredményeit. Ezért elvárás egy komplex mutató, azok részmutatói, továbbá az öt tervezési dimenzióknak megfelelő mutatók mérése, amelyek éves előrehaladásáról az irányító hatóság felé be kell számolni.

IV.2-2. táblázat: Az FVS egységes indikátorai

Rezilienciadimenzió	Indikátor neve	Mérték- egység	bázisérték (2021)	részérték	célérték (2027)	mérés módszere
Reziliencia: a gazdaság több lábon állása	helyi gazdaság diverzifikációjának mértéke	%	39%	29,3 (2023)	33%	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Reziliencia: energiatartósság alternatív energiaforrásokkal való oldása	megújuló energiatermelés arányának növekedése	%	SECAP alapján pontosítandó	SECAP alapján pontosítandó	SECAP alapján pontosítandó	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Reziliencia: digitális város	digitális ügymenetek aránya	%	67	70 (2024)	80	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Reziliencia: megtartó város	az életminőséget meghatározó szolgáltatásokkal való elégedettség	%	nem ismert	40,1 (2025)	50	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Reziliencia: zöldfelületek	zöld- és vízfelületek arányának változása	%	34,9	34,9 (2025)	34,9	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Prosperáló város	fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya	%	0	0 (2024)	22	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Zöldülő város	éves ÜHG kibocsátás egyenérték	t CO2 eq/év	SECAP alapján pontosítandó	SECAP alapján pontosítandó	SECAP alapján pontosítandó	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Digitális város	digitálisan mért adattípusok száma	db	52	55 (2024)	60	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Megtartó város	vándorlási egyenleg	fő	145 (2021)	116 (2023)	0	FVS Útmutató módszertani leírása alapján
Kiszolgáló város	újonnan belterületbe vont területek és a kihasználatlan városi területek aránya	%	27,8	27,8 (2025)	27,8	FVS Útmutató módszertani leírása alapján

IV.3. A beavatkozásokra vonatkozó adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana

Pilisvörösvár a monitoring rendszerébe bevásztott adatainak eredete kétféle lehet: saját adatgyűjtésből származnak és külső – önkormányzaton kívüli – adatszolgáltatótól. Saját adatgyűjtésnek az önkormányzatnál felhalmozódó belső adatokat tekintjük, míg külső adatforrásnak tekintünk minden helyi, nem önkormányzati adatgazdát és minden központi adatbázist. Belső adat például a digitális ügymenetek száma, külső pedig a vándorlási egyenleg.

A következőkes monitoring során a város célja, hogy minél sokoldalúbb módszerekkel és folyamatosan gyűjtsön adatot az egyes működési alrendszereiben zajló jelenségekről és folyamatokról és ehhez a digitális megoldásokat minél szélesebb körben vegye igénybe.

A saját adatok gyűjtését, az adatmenedzsment feladatkört a hivatalon belül oldják meg. A mért adatok definiálásra kerülnek, annak érdekében, hogy mindenki ugyanazt értse alatta. Pilisvörösvár a gyűjtött és felhasznált adatokkal nem sérti a város az adatvédelmi szabályokat. A gyűjtött adatok biztonságos tárolása, az helyi adatmenedzsment részeként megfelelően biztosításra kerül. Az adatok hozzáférése tisztázott (jogosultsághoz kötött).

Az adatbázis meghatározott, friss adatokkal való, időközönkénti aktualizálása megtörténik. A mutatók függvényében a frissítés időpontja rögzítésre kerül, függetlenül attól, hogy saját adatgyűjtés vagy adatszolgáltatásból származik a mutató aktuális értéke. Az aktuális adatok a település vezetése, illetve a lakosság felé tájékoztatásra kerül.

V. IRÁNYÍTÁSI ÉS MŰKÖDÉSI MODELL

V.1. A városirányítási modell indokolt módosításai

A településfejlesztés szervezeti kereteinek kialakítását az FVS-ben meghatározott fejlesztési beavatkozások és a finanszírozás jellege, a megvalósításhoz szükséges kompetencia, valamint a fejlesztés szereplőinek köre alapján több tényező határozza meg. A településfejlesztés szervezeti keretei, felépítése éppen ezért időben változhat, az aktuális fejlesztési igények, a rendelkezésre álló fejlesztési források függvényében. A város irányítása jelenleg jól működik, általánosságban viszont elmondható, hogy a rugalmas munkarend bevezetése, valamint a tervezett fejlesztésekkel kapcsolatos szervezeti keretek bővítése könnyítheti az irányítást.

V.1.1. Az átfogó városirányítási rendszer változásai

A szervezeti keretekkel szemben az egyik legfontosabb elvárás a rugalmas, hatékony, magas színvonalú megvalósításra alkalmas szervezetrendszer kialakítása. Ennek létrehozása érdekében a településfejlesztéssel összefüggésben felmerülő konkrét feladatok esetében a gyors és eredményes program- és projektmenedzsmenttel kapcsolatos hatásköröket a megfelelő szakmai kompetenciákat biztosító szervezeti egységekhez, szervezetekhez szükséges telepíteni.

A településfejlesztési feladatok előkészítése közvetlenül a Pénzügyi-, Városfejlesztési- és Környezetvédelmi Bizottság feladatkörébe tartoznak, de a feladatok ellátásába közvetve az Önkormányzaton belül több szervezeti egység bevonásával valósul meg. A településfejlesztési feladatokban ennek megfelelően a stratégiaalkotástól kezdve a beruházások előkészítésén keresztül a projektek fizikai megvalósításáig valamilyen formában (közvetve vagy közvetlenül) a Polgármesteri Hivatal szinte valamennyi szervezeti egysége érintett. Annak érdekében, hogy a feladatok és jogosultságok tisztán és világosan szétválaszthatóak legyenek, az FVS megvalósításához stratégiai (döntéshozó) és operatív (végrehajtó, adminisztratív) szervezet kialakítása szükséges. A stratégia

eredményességét a kiválasztott indikátorok monitoringja és a várható hatások folyamatos megfigyelése, valamint szükség esetén a megfelelő korrekciók alkalmazása biztosítja.

A fejlesztési dokumentum kidolgozásában a Polgármesteri Hivatal szakreferensei, az alpolgármester, polgármesteri tanácsadó, valamint a megbízott szakértők vettek részt. Az Önkormányzaton belül a stratégiai menedzsment szint biztosítja a stratégia nyomon követését, az eredmények és célok elérését, szükség szerint a fejlesztési dokumentumok korrigálását – a monitoring adatok alapján.

A stratégiai menedzsment fő feladata:

- a fejlesztések nyomon követése, az FVS megvalósulásának értékelése;
- az FVS cél- és eszközrendszerének módosítása a településre ható belső és külső körülményeket figyelembe véve;
- a projekthez kapcsolódó tájékoztatási, nyilvánossági feladatok biztosítása, partnerségi egyeztetések (lakók, civilek, vállalkozók, egyéb szereplők);
- kapcsolattartás a megvalósításban részt vevő csoportokkal (lakosság, vállalkozók, civil szervezetek stb.);
- az operatív menedzsment munkájának meghatározása, eredményeinek értékelése.

Az operatív menedzsment feladatai:

- az operatív menedzsment a felelős a stratégia által kijelölt fejlesztések hatékony megvalósulásáért, a stratégiai menedzsment által meghatározott feladatok végrehajtásáért, továbbá beszámolási kötelezettséggel tartozik a végrehajtással kapcsolatban;
- a településfejlesztési stratégiai fejlesztési céljainak, illetve programjainak érvényesítése, különösen a horizontális elemek

tekintetében, azaz a fenntarthatóság és a kommunikáció, a nyilvánosság biztosításában;

- közreműködik a projektek megvalósulásában;
- kapcsolatot tart a hatóságokkal, a lakossággal és a helyi civil és érdekképviselői szervezetekkel, valamint a vállalkozókkal.

A Hivatal munkatársai (a megvalósításért felelős szervezet) biztosítják a projektek lebonyolításában résztvevő szakértőket, egyrészt a meglévő önkormányzati szakemberekre támaszkodva, másrészt szerződéses viszony útján külsős szakértőkkel. Az Önkormányzat a már pályázati lebonyolítási tapasztalatot szerzett szakembereit, munkatársait kívánja igénybe venni a megfogalmazott fejlesztések, projektmenedzsment feladatok végrehajtására.

A II.4 A város irányítási és működési modellje című fejezetben bemutatott, az FVS megvalósításával kapcsolatos fő feladatok elvégzése érdekében munkacsoportok is felállíthatók, illetve az állandó vagy ideiglenes bizottsági körök bővíthetők az alábbi témakörökben:

- pályázatfigyelés, pályázatfelőkészítés;
- projektmenedzsment (koordináció), beruházás-menedzsment;
- szakmai projektirányítás, lebonyolítás és megvalósítás, az FVS megvalósításában résztvevők koordinációja;
- partnerségi egyeztetés, partnerek bevonása, közösségi tervezés, kommunikáció, tájékoztatás, nyilvánosság;
- településfejlesztési monitoring és értékelés.

A digitális átállás biztosítása érdekében, a speciális fejlesztési irány fejlesztéseinek és egyéb folyamatainak irányítását egyszemélyi koordinátorra kell bízni, aki a hivatali struktúrába beépülve végzi munkáját. A koordinátor mellett digitális átállás munkacsoportot is szükséges létrehozni, ennek felépítését a VI.5.2 Digitális átállás menetrend fejezet ismerteti.

V.1.2. A térségi koordináció mechanizmusainak változásai

Pilisvörösvár ITS-ének készítése párhuzamosan zajlott az FVS készítésével, így a településközi koordinációt részben az ITS partnersége biztosította. A folyamat fontos célja volt az ITS (és ezáltal az FVS) településközi egyeztetése. A településközi koordináció egyik célja a jogszabályban rögzített partnerségi egyeztetéseket lebonyolítása. Az egyeztetések egyrészt érintik az Eljr. 9. mellékletében megjelölt államigazgatási szerveket, másrészt a környező településeket (elsősorban a Pilisvörösvári járáson belül), harmadrészt pedig Pilisvörösvár lakosságát, helyi érdekképviselői, civil és gazdálkodó szervezeteket. Az Önkormányzat fontosnak tartja, hogy az ITS (és ezáltal az FVS) elkészítésében a helyiek együttműködését, ennek érdekében az Önkormányzat hivatalos csatornákon keresztül (pl. városi honlap), felhívta az érintett célcsoportok figyelmét, hogy juttassák el javaslataikat a fejlesztési dokumentumok kapcsán az Önkormányzatnak.

V.1.3. Résztvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában

A résztvételi akciók kulcsa a társadalmi bevonás, amely az emberek életét, életkörülményeit befolyásoló programok, politikák előkészítésében, azokról való döntésben és a megvalósításban jelent közvetlen részvételt. A Pilisvörösváron tervezett fejlesztések egyértelműen érintik nem csak a város, de a várostérség lakosságát is. A résztvételi akciók akkor teljesítik küldetésüket, ha képesek megteremteni a részvétel lehetőségét az érintett közösség tagjai számára, emellett a saját sorsuk alakításában is szerepet játszanak. Ezért nagyon fontos, hogy a társadalmi részvétel milyen formában, szinten és milyen minőségben valósul meg.

A Pilisvörösváron tervezett projektek alapvetően három típusra oszthatók:

- intézményi, beruházási jellegű projektek (pl. a közszolgáltatást nyújtó épületek korszerűsítése, bővítése, áthelyezése);
- edukációs, prevenciós, szemléletformáló programok (pl. a környezettudatosságra nevelés, egészségmegőrzést biztosító programok, a kulturális jellegű tevékenységek vagy a digitális átállást segítő oktatási segítség), valamint
- a hálózatos, működési-rendszeres problémák megoldására hivatott projektek (pl. a bányatavak partvédelme, a vízelvezető rendszer felülvizsgálata, megújítása).

Az intézményi, beruházási jellegű projektek esetében a közösség bevonása több szinten történik: a közvetlenül érintettek (intézményvezetők, az intézményben dolgozók, adott esetben az intézményt folyamatosan igénybe vevők, az önkormányzat, a tervező/kivitelező, tárgyban érintett civil szervezetek, egyesületek) folyamatos, aktív kapcsolattartása történik a tervezés és a megvalósítás szakaszában. A közösség bevonásának következő szintje a tágabb nyilvánosság, az intézményt esetleg használók, az intézmény környezetében élők, valamint az egész várostérség lakosságától való véleménykérés. Mindkét szintnek az elsődleges célja, hogy az intézményt használók elégedettségi szintje nőjön, a használók megismerjék és magukénak érezzék a projektet.

Lehetőségek a tágabb nyilvánosság, a várostérség lakosságának bevonására az intézményi, beruházási jellegű projektek esetében (akciók tartalma és eszközei):

- online szavazás indítása pl. a szín, burkolatok, kényelmi berendezések, játszóterek esetében a funkciók kiválasztására;
- átadás előtt (vezetett) látogatási lehetőség biztosítása;
- folyamatos beszámoló, tájékoztatás a projekt aktuális híreiről, alakulásáról.

Fontos kiemelni, hogy a beruházásoknak nem minden eleme kerülhet a közösségi döntés elé, hiszen a technológiai megoldások pontos szaktudást, háttérismeretet igényelnek, amelyek nem állnak mindenkinél rendelkezésre (például az intézményvezetőknek más a tudásuk az adott intézmény működéséről, mint az intézményt esetleg használó lakosságnak). Ezért a közösség bevonásának módját és szintjét mérlegelni szükséges, minden projekt esetében más-más megoldás vezethet az optimális eredményre.

Az edukációs, prevenciós, szemléletformáló programok esetében a közösségi bevonás kevésbé a véleménynyilvánításról szól, sokkal inkább a programok főszereplői, részesei a várostérség lakosai. Tervezett akciók általános tartalma az egészségmegőrzésre, a környezettudatosságra nevelés, a kulturális tájékozottság fejlesztése, a hagyományörzés népszerűsítése, a digitalizáció oktatása. Tervezett eszközök:

- egészségügyi, oktatási intézményekkel való kapcsolatfelvétel – tematikus „napok” szervezése az intézményekben a használók számára;
- egészségügyi, oktatási intézményekkel, tárgyi egyesületekkel, civil szervezetekkel való kapcsolatfelvétel – tematikus „napok” szervezése városi (várostérségi) programok keretében a lakosság számára;
- egészségügyi, oktatási intézményekkel, tárgyi egyesületekkel, civil szervezetekkel való kapcsolatfelvétel – tematikus „napok” szervezése városrészi programok keretében a lakosság számára;
- „nyílt napok” az intézményekben a működésük és a programlehetőségek szélesebb megismerése érdekében;
- folyamatos beszámoló, tájékoztatás az edukációs, prevenciós, szemléletformáló programok aktuális híreiről, a programok alakulásáról.

A hálózatos, működési-rendszerű problémák megoldására hivatott projektek esetében a közösségnek a legnagyobb szerepe a problémafelismerésben, annak bejelentésében van kiemelt szerepe. Pilisvörösvár esetében a városi applikáció alkalmazása könnyű, gyors lehetőséget biztosít a megoldandó feladatok felismerésében. A kisebb léptékű problémák elhárításában, a programok tényleges megvalósításban is aktív szerepet játszhat a lakosság, a mikroközösségek. Pilisvörösváron jól működik például a járdaeépítési program, melyben az önkormányzat biztosítja az anyagot a járdához, de a lakosok építik meg azt.

Az intézményi, beruházási jellegű projekteken kívüli projektek esetében jellemzően a részvételi akciók végrehajtása folyamatos, leginkább a jelenleg is működő rendezvények, programok és tájékoztatási rendszerek fejlesztése, körének bővítése tervezett a jövőben.

V.2. A városi működési modellt érintő tervezett változtatások

Bár a módszertani kézikönyvben található működési modell nem ábrázolja a település lakosságát, illetve a gazdasági szereplőit, a civil szervezeteket, egyesületeket, Pilisvörösvár fő mozgatórugói az emberek, a helyi közösség, a szolgáltatásokat igénybe vevő várostérségi lakosok, illetve gazdasági résztvevők. Rövidtávon a működési modellt annyiban szükséges változtatni, hogy a lakosságot még inkább középpontba kell helyezni, hiszen nélkülük a település nem működhetne.

Az önkormányzat ugyan kiemelten kezeli a lakosság tájékoztatását, meghallgatását, problémáik kezelését, megsegítését. Azonban minden kapcsolattartás fejlesztendő, így a jelenlegi is. A városi applikáció bővítésével, további digitális platformok alkalmazásával a fiatalabb rétegek körében is sikeres lehet a kapcsolattartás.

A város működési modelljének változása közép- és hosszú távon eltérő. Pilisvörösvár hosszú távú jövőképe az energiafüggetlenségre, az öfenntartásra való törekvést irányozza elő, tehát a város elszakadna a fizikai közművekkel kapcsolatos függőségtől. Középtávon azonban ennek megvalósulása nem reális. A hosszú távú jövőkép szem előtt tartása mellett középtávon a közüzemi (leginkább a villamosenergia) szolgáltatás mennyiségét, minőségét szükséges magasabb szintre emelni.

A város élhetősége érdekében a közösségi közlekedés nagyobb térnyerése szükséges. Ennek érdekében a vasúti és az autóbushálózati közlekedést biztosító vállalatok szorosabb együttműködése szükséges a térségben.

A városi működést javítaná, ha az állami beruházások (mint az M0 és az M10) megvalósulnának. Hogy a kormányzat, mint távoli, de aktív szereplő belépjen a várostérség életébe, segítse az átmenő gépjárműforgalom csökkentését, aktív lobbitevékenység, a térség problémáinak megismertetése szükséges. Célszerű a várostérség többi településével olyan kapcsolatot kialakítani, hogy közösen fel tudjanak lépni, pozitív irányba tudják befolyásolni a térség jövőjét.

VI.CSELEKVÉSI TERV

VI.1. Intézkedések és beavatkozási területek rendszerezése

Az intézkedések részcelonként, az átfogó célokhoz kapcsolódó tematika szerint kerülnek bemutatásra.

Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
R1/ IDENTITÁSTUDAT ERŐSÍTÉSE, ÖSSZETARTOZÁS ERŐSÍTÉSE		
R1.P1. Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények	R1.P1.E1. A lakosság folyamatos tájékoztatása	R1.P1.E1/1. honlap (bővítése, fejlesztése) R1.P1.E1/2. újság (bővítése, fejlesztése) R1.P1.E1/3. személyes találkozások, beszélgetés (fórumok) R1.P1.E1/4. városi applikáció (bővítése, fejlesztése) R1.P1.E1/5. okos utcabútorok, tájékoztató elemek alkalmazása R1.P1.E1/6. lakosság edukálása, környezeti nevelés a közösség számára (környezetvédelem, -tudatosság, energiahatékonyság) R1.P1.E1/7. támogató hivatali környezet
	R1.P1.E2. Rendezvények biztosítása	R1.P1.E2/1. kulturális rendezvények R1.P1.E2/2. szociális, támogató rendezvények (ruha-, játék-adománygyűjtés) R1.P1.E2/3. rendezvénytér kialakítása, szabadtéri színpad R1.P1.E2/4. piactér korszerűsítése, napi funkcióváltás lehetőségének biztosítása R1.P1.E2/5. szezonális fesztiválok szervezése (pl. Adventi vásár, Vörösvár napok, Pilis fesztivál) R1.P1.E2/6. szemétszedés R1.P1.E2/7. civilek, egyesületek napja R1.P1.E2/8. Platz piac népszerűsítése, fejlesztése
	R1.P1.E3. A lakossági rekreáció helyszíneinek fejlesztése	R1.P1.E3/1. sportolási lehetőségek bővítése (futókör javítása, építése, felnőtt játszótér, aktív park, gyerek kalandpark létrehozása) R1.P1.E3/2. meglévő sportpályák nagyobb hasznosítása, megújítása R1.P1.E3/3. parkok kialakítása, fejlesztése, zöldfelületek megfelelő hasznosítása, tanösvény kialakítása R1.P1.E3/4. közösségi terek létesítése, rendezése, közterületek közösségi térré való fejlesztése R1.P1.E3/5. Községi Ökokert, Tündérvilla létrehozása R1.P1.E3/6. „Ifjúsági park” létrehozása R1.P1.E3/7. Balatonfenyvesi tábor felújítása, minőségének javítása

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
		R1.P1.E3/8. felhagyott bányaterületek felhasználása rekreációs célokra R1.P1.E3/9. multifunkciós zöldterületek kialakítása R1.P1.E3/10. természeti területek sétaútvonalainak fejlesztése R1.P1.E3/11. KSK terület egybefüggőségének növelése R1.P1.E3/12. Pumptrack pálya létrehozása (elkészült)
R1.P2. Közösségi tervezés, közösségi megvalósítás, támogató környezet	R1.P2.E1. Fejlesztésekben való közösségi részvétel, valóságos partnerség	R1.P2.E1/1. lakossági „ötletbörze” R1.P2.E1/2. közösségi tervezési fórumok R1.P2.E1/3. civil szervezetekkel, egyesületekkel való együttműködés
	R1.P2.E2. Helyi erőforrás használata	R1.P2.E2/1. helyi szereplők „összekapcsolása” R1.P2.E2/2. helyiekkel való kiviteleztetés, megvalósítás R1.P2.E2/3. helyiek fejlesztésekbe történő részvételéért kedvezmények biztosítása R1.P2.E2/4. helyi „kultúrkártya”, helyi „diák-kultúrkártya” bevezetése
	R1.P3.E1. A múlt, a jelen és a jövő bemutatása	R1.P3.E1/1. hagyományőrző programok szervezése R1.P3.E1/2. kulturális intézmények fejlesztése (pl. „Sváb Sarok”, „Bányász-szoba”, Művészetek Háza, Tájház) R1.P3.E1/3. modern médiaarzenál használata a hagyományok ismertetésére, programok szervezésére R1.P3.E1/4. városi eseményeken a német nemzetiségi információk kiemelt megjelenítése
	R1.P3.E2. A helyi hagyományok oktatásba, nevelésbe való bevonása	R1.P3.E2/1. helyi turisztikai potenciál növelése R1.P3.E2/2. kulturális intézmények és az oktatási létesítmények együttműködése R1.P3.E2/3. kirándulások szervezése
R2/ EGÉSZSÉGÜGY, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS ERŐSÍTÉSE		
R2.P1. Szociális ellátás fejlesztése	R2.P1.E1. Szociális ellátás, gondozás javítása	R2. P1.E1/1. <i>bölcsőde férőhely-bővítése (elkészült)</i> , fejlesztésre szoruló kisgyermek megsegítésére is alkalmas R2. P1.E1/2. speciális ellátást igénylők gondozásának fejlesztése R2. P1.E1/3. rászoruló, gyermekek étkeztetése R2. P1.E1/4. rászoruló, gyermekek rendszeres üdültetése R2.P1.E1/5. utalvány, csomag az idősek számára R2.P1.E1/6. babacsomag, születéstámogatás R2.P1.E1/7. rászoruló gyermekek továbbtanulásának támogatása
R2.P2. Egészséges társadalom	R2.P2.E1. Egészségügyi ellátás javítása	R2.P2.E1/1. szakorvosi rendelő fejlesztése, elérhető vizsgálatok körének bővítése R2.P2.E1/2. <i>fekvőbeteg-ellátás fejlesztése, egy napos fektető létrehozása (elkészült)</i> R2.P2.E1/3. <i>orvosi ügyelet átalakítása, 0-24 órás sürgősségi ellátás bevezetése (elkészült)</i> R2.P2.E1/4. helyben elérhető egészségügyi szakrendelések körének bővítése R2.P2.E1/5. védőnői hálózat fejlesztése

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
	R2.P2.E2. Prevenációs megmozdulások	R2.P2.E2/1. egészség-megőrzési, sportrendezvények R2.P2.E2/2. egészséges táplálkozás népszerűsítése R2.P2.E2/3. egészséges lakókörnyezet népszerűsítése
R3/ FIATALOK ITTHON TARTÁSA		
R3.P1. Kulturális élet felpozíciója	R3.P1.E1. Szórakozási lehetőség biztosítása különböző korosztályok számára	R3.P1.E1/1. szabadidő művészeti ágak bevonása, használata R3.P1.E1/2. részvétel, szervezési szerepvállalás a környék közös (regionális) rendezvényeiben R3.P1.E1/3. kiállítások interaktivitásának biztosítása R3.P1.E1/4. zenei programok bővítése (több műfaj átfordító integrált programok) R3.P1.E1/5. szabadidőközpont és környezete, szabadidő színpad R3.P1.E1/6. klubhelyiségek kialakítása R3.P1.E1/7. jégpálya felállítása, működtetése, programokkal való színesítése
	R3.P1.E2. Családbarát lehetőségek biztosítása	R3.P1.E2/1. játszótérek különböző korosztályoknak R3.P1.E2/2. családbarát rendezvények szervezése R3.P1.E2/3. nyilvános toalett a játszótéreknél, parkoknál
R3.P2. Oktatási és egyéb lehetőségek biztosítása	R3.P2.E1. Oktatás utáni, oktatást segítő foglalkozások körének bővítése	R3.P2.E1/1. sportolási lehetőségek biztosítása R3.P2.E1/2. az „életre nevelés” szemléletének bevonása az oktatásba R3.P2.E1/4. koragyermekkori környezeti nevelés (a helyi oktatási intézmények diákjainak bevonása a környezetvédelmi megvalósításba) R3.P2.E1/5. gyermekek élményszerű, cselekedtető tapasztalatszerzésének támogatása R3.P2.E1/6. a környezetvédelem elsajátításához kapcsolódó eszközök beszerzése (pl. vizsgálódásra alkalmas eszközök, nagyító, bogárgyűjtő, távcső, természettudományos eszközök stb.)
	R3.P2.E2. Szakoktatás visszahozása	R3.P2.E2/1. helyiség, intézmény, háttér-infrastruktúra biztosítása R3.P2.E2/2. együttműködés a helyi vállalkozásokkal, kereslet felmérése R3.P2.E2/3. diákmunka lehetőségeinek bővítése R3.P2.E2/4. fenntartható vállalkozások kialakításának oktatása a településen

Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
R4/ HELYI KIS ÉS KÖZEPES VÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA		
R4.P1. Helyi vállalkozások támogatása	R4.P1.E1. Szemléletformálás, támogató közeg kialakítása	R4.P1.E1/1. lakossági és vállalkozói szemléletformálás R4.P1.E1/2. helyi gazdasági együttműködések kialakítása R4.P1.E1/3. beszállítói és felvásárlói hálózatok fejlesztése R4.P1.E1/4. modern kommunikációs felület kialakítása, digitális platformok fejlesztése (pl. vállalkozásokat segítő digitális tudástár, open data, honlap, vállalkozói kataszter, álláshirdetések) R4.P1.E1/5. helyi adottságokhoz illő tevékenység támogatása R4.P1.E1/6. pénzügyi jellegű tevékenységek (pályázatok kihasználása, helyi támogatás megfelelő kontrolling mellett) R4.P1.E1/7. helyi termékek megismerése, bemutatása, megjelenési lehetőség biztosítása R4.P1.E1/8. helyi termék fesztiválok R4.P1.E1/9. promóció a rendezvényeken R4.P1.E1/10. fiatalok vállalkozóvá válásának ösztönzése, támogatása, inkubátorház létrehozása R4.P1.E1/11. az esélyegyenlőségi célcsoportok (pl. idősek, rászorulóknak, nők) vállalkozási esélyeinek bővítése R4.P1.E1/12. hivatali vállalkozói ügyféltámogató online szolgáltatások fejlesztése
	R4.P1.E2. Helyi kisiparosok, helyi termékek piacának fejlesztése	R4.P1.E2/1. helyi piac, rendezvényter fejlesztése, termelői piacok bővítése R4.P1.E2/2. helyi beszállítók alkalmazása R4.P1.E2/3. közvetlenül „földről az asztalra”, termelőtől, készítőtől a vásárlóhoz elv előtérbe helyezése, házhoz vagy gyűjtőpontra szállítás R4.P1.E2/4. helyi termékek boltja, termelői bolt R4.P1.E2/5. közösségileg támogatott mezőgazdaság (community supported agriculture)
	R4.P1.E3. Háttértámogatás	R4.P1.E3/1. reklámozási lehetőségekben való támogatás R4.P1.E3/2. együttműködések fejlesztése, lakosok és vállalkozók „összekapcsolása” R4.P1.E3/3. esetleges konfliktushelyzetek megoldásában való segítségnyújtás R4.P1.E3/4. közösségi vállalkozások elterjedésének segítése R4.P1.E3/5. ökotudatos vállalkozások letelepedésének ösztönzése R4.P1.E3/6. rugalmas vállalkozási formák támogatása (pl. home office, co-working)
R4.P2. Fizikai környezet fejlesztése	R4.P2.E1. Fizikai környezet fejlesztése	R4.P2.E1/1. infrastrukturális környezet fejlesztése R4.P2.E1/2. ipari park fejlesztése R4.P2.E1/3. megtermelt nyereség adott részének térségbe való visszaforgatása R4.P2.E1/4. zöldfelületek, fasorok telepítése
R5/ MEGLÉVŐ NAGYVÁLLALKOZÁSOK MEGTARTÁSA, MUNKAHELYTEREMTÉS		

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
R5.P1. Modern, fenntartható gazdaság	R5.P1.E1. Környezetkímélő szemlélet beépítése	R5.P1.E1/1. környezetkímélő technológiák alkalmazása R5.P1.E1/2. meglévő munkahelyek megtartásának ösztönzése R5.P1.E1/3. utazási távolságok csökkentése, elingázás csökkentése R5.P1.E1/4. környezetkímélő utazási módok népszerűsítése, támogatása
R5.P2. Gazdasági területek fejlesztése	R5.P2.E1. Háttértámogatás	R5.P2.E1/1. megtermelt nyereség adott részének térségbe való visszaforgatása R5.P2.E1/2. reklámozási lehetőségekben való támogatás R5.P2.E1/3. munkahelyösztönző pályázatok kiaknázása
	R5.P2.E2. Ipari park fejlesztése, bővítése	R5.P2.E2/1. infrastrukturális környezet fejlesztése R5.P2.E2/2. rendezetlen területek kezelése, tulajdonviszonyok tisztázása R5.P2.E2/3. zöldfelületek, fasorok telepítése R5.P2.E2/4. területtakarékos, tudatos fejlesztések R5.P2.E2/5. településrendezési eszközök módosítása, tartalékterületek biztosítása R5.P2.E2/6. ütemezhetőség biztosítása R5.P2.E2/7. erdősávok telepítése, védőfásítás R5.P2.E2/8. digitális, okos infrastruktúra előtérbe helyezése
R6/ PARTNERSÉGI PROGRAM KIALAKÍTÁSA		
R6.P1. Projektmenedzsment szemlélet	R6.P1.E1. Belső kapcsolatok, folyamatok fejlesztése	R6.P1.E1/1. folyamatos beszámoló a stratégia és a projekt megvalósításáról a képviselő-testület és a Polgármester felé R6.P1.E1/2. a stratégia megvalósításához kapcsolódó feladatok kidolgozása és megvalósítása R6.P1.E1/3. önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények esetében beruházói feladatok ellátása: tervezettség, terület-előkészítési munkák irányítása, helyszíni ellenőrzések; R6.P1.E1/4. monitoring feladatok; társadalmasítás, kapcsolattartás az akcióterületen található szereplőkkel (lakók, civilek, vállalkozók, egyéb); R6.P1.E1/5. közösségi tervezés előtérbe helyezése R6.P1.E1/6. kapcsolattartás az Irányító Hatósággal, a Közreműködő Szervezettel
	R6.P1.E2. Külső szolgáltatói segítség	R6.P1.E2/1. nagyfokú tapasztalattal rendelkező, EU által támogatott projektek végrehajtásában jártas személy segítségének igénybevétele R6.P1.E2/2. szakemberek folyamatosan rendelkezésre állásának biztosítása: hatékonyan el tudják látni a projekt lebonyolítását (pénzügyi feladatokat, jelentések, ellenőrzések stb.). R6.P1.E2/3. Fenntartható Energia- és Klímaakciótervet kidolgozása (pl. Energiaklub által), energiaközösség létrehozása R6.P1.E2/4. Települési Vízkárelhárítási terv R6.P1.E2/5. Települési Zöld Infrastruktúra Akcióterv (ZIFFA) R6.P1.E2/6. Városi Zöld menetrend készítése

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
		R6.P1.E2/7. Városi Digitális kompetenciák felmérése, fejlesztése R6.P1.E2/8. Kerékpárhálózati terv készítése R6.P1.E2/9. Ortofotós ingatlannyilvántartás létrehozása, fejlesztése
R6.P2. Kapcsolatépítés, kapcsolattartás	R6.P2.E1. Tervezés, előkészítés	R6.P2.E1/1. területi gazdaságfejlesztési célú koncepciók, programok, vállalkozási övezetek fejlesztési programjainak és üzleti terveinek összeállítása R6.P2.E1/2. gazdaságfejlesztési tartalmú, például befektetést ösztönző kiadványok, beruházások megvalósíthatósági tanulmányainak készítése R6.P2.E1/3. együttműködés, kommunikáció és hálózatépítés
	R6.P2.E2. Aktív kapcsolattartás	R6.P2.E2/1. lakossággal R6.P2.E2/2. gazdasági szereplőkkel R6.P2.E2/3. pilis többi településével R6.P2.E2/4. pest megyével R6.P2.E2/5. turisztikai Társulásokkal R6.P2.E2/6. fővárossal R6.P2.E2/7. érintett természetvédelmi, környezetvédelmi szervezetekkel R6.P2.E2/8. civil szervezetekkel, egyesületekkel R6.P2.E2/9. intézményekkel
R7/ EGYÉB GAZDASÁGI CÉLOK		
R7.P1. Mezőgazdaság		R7.P1.E1. biogazda-képző tanfolyam szervezése, beindítása R7.P1.E2. növényvédelmi előírások betartása R7.P1.E3. tápanyag-gazdálkodás hatékonyabbá tétele R7.P1.E4. szerves anyagok hatékony pótlása R7.P1.E5. rendszeres talajvizsgálat R7.P1.E6. a talajerózió mérséklése R7.P1.E7. szárazságtűrő haszonnövények termesztése R7.P1.E8. hatékony vízmegtartás és felhasználás
R7.P2. Minőség, helyi turizmusfejlesztés		R7.P2.E1. kerékpáros és gyalogos kapcsolatok megteremtése R7.P2.E2. turistaútvonalak kijelölése, népszerűsítése R7.P2.E3. védett értékek felújítása, bemutatása, hasznosítása R7.P2.E4. kerékpárkölcsonzói létrehozása R7.P2.E5. kiránduló-útvonalak, túraútvonalak kijelölése, a szükséges infrastruktúra megteremtése (pl.: padok, szemetesek kihelyezése) R7.P2.E6. helyi turizmust szolgáló attrakciók biztosítása (pl. lovas-, horgászturizmus) R7.P2.E7. együttműködés a környező településekkel, közös, tematikus sétautak kialakítása

A cél elérését támogató programok	Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
R7.P3. Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés	R7.P2.E8. turisztikai kilátó létesítése
	R7.P3.E1. meglévő ingatlanok, helyiségek megőrzése, épületállomány felmérése
	R7.P3.E2. meglévő ingatlanok, helyiségek megfelelő funkcióval való megtöltése
	R7.P3.E3. rezszi, költségkímélő technológiák alkalmazása (megújuló energiahasznosítás)
	R7.P3.E4. ingatlan tartalékalap képzése, visszaforgatás (stratégiai fontos állomány céljából)
	R7.P3.E5. igényekhez igazodó bérlakás-állomány kialakítása
	R7.P3.E6. megfelelő támogatási rendszer kialakítása
	R7.P3.E7. bérlakás- képzés- foglalkoztatás konstrukció kialakítása
	R7.P3.E8/1. Városgazda Kft. gépparkjának fejlesztése, modernizálása (pl. locsolóautó, takarítóautó)
	R7.P3.E8/2. Városgazda Kft. telephelyének bővítése
	R7.P3.E8/3. Városgazda Kft. üvegház, kertészet létesítése
	R7.P3.E9. rugalmas munkavégzés keretrendszerének bevezetése, munkaerő bővítése, alkalmi munkavégzés lehetőségének biztosítása az önkormányzatnál
	R7.P3.E10. lakhatás biztosítása
	R7.P3.E11. használaton kívüli ingatlanok bérbeadása, átmeneti hasznosítása
	R7.P3.E12. diverzifikált és széleskörű, adó képességéhez mért adórendszer megvalósítása

Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
R8/ AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET, A TELEPÜLÉSKÉP ÉRTÉKŐRZŐ VÉDELME		
R8.P1. Az épített környezet védelme, fejlesztése	R8.P1.E1. Nyilvántartás, nyomon követés	R8.P1.E1/1. védett elemek számának növelése R8.P1.E1/2. rendelet, kataszter, arculati kézikönyv frissen tartása R8.P1.E1/3. új kategóriák (pl. védett utcakép, fasor) létrehozása R8.P1.E1/4. szakszerű és pontos szabályozás, betartatás R8.P1.E1/5. digitális tájékoztatás az értékekről R8.P1.E1/6. interaktív térképi játéklehetőségek Pilisvörösvár felfedezésére
	R8.P1.E2. Értékek megőrzése, felújítása és hasznosítása	R8.P1.E2/1. felújítások folytatása, pénzalap növelése R8.P1.E2/2. közösségi részvétel erősítése az értéket érintő beavatkozások kapcsán R8.P1.E2/3. gazdaságos hasznosítás R8.P1.E2/4. az értékmegőrzésben részt vállaló magánszektor támogatása, ösztönzése R8.P1.E2/5. turizmusból származó bevételek egy részének visszaforgatása R8.P1.E2/6. átmeneti vagy részleges funkciókkal történő hasznosítás R8.P1.E2/7. hagyomány népszerűsítése – önbecsülés forrása
R8.P2. Építés és közterületi szabályozás	R8.P2.E1. A településkép megújítása – arculat-formálás	R8.P2.E1/1. települési tervtanács létrehozása R8.P2.E1/2. minőségi építészet megkövetelése a kiemelkedő létesítményeknél R8.P2.E1/3. települési arculat népszerűsítése, formálása R8.P2.E1/4. településképi véleményezési eljárás aktív használata R8.P2.E1/5. a köz- és magánterületek rendszeres virágosítása R8.P2.E1/6. szép ház, szép kert pályázat kiírása, Virágos Pilisvörösvár Program bevezetése R8.P2.E1/7. meglévő épületek esetén szín, anyaghasználat szabályozása R8.P2.E1/8. új épületek esetében minőségi építészeti karakter megkövetelése, létrehozása R8.P2.E1/9. helyi anyagok használatának előtérbe helyezése R8.P2.E1/10. energiahatékony megoldások előtérbe helyezése R8.P2.E1/11. Fő utca rehabilitációjának folytatása R8.P2.E1/12. „Passzázs terv”, városközpont kialakítása
	R8.P2.E2. A volt zártkerti területek kezelése	R8.P2.E2/1. lakossági tájékoztatás az (építésszabályozási) beépítésre szánt területek rendezett közterületek kialakíthatósága érdekében R8.P2.E2/2. telektömbönkénti összefogás elősegítése az (építésszabályozási) beépítésre szánt területek rendezett közterületeinek kialakíthatósága érdekében R8.P2.E2/3. az infrastruktúra fejlesztése, kiépítése az (építésszabályozási) beépítésre szánt területeken R8.P2.E2/4. lakossági tájékoztatás az (építésszabályozási) beépítésre nem szánt területeken létesíthető rendeltetésekről

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
		R8.P2.E2/5. lakossági tájékoztatás az (építésszabvány) beépítésre nem szánt területeken történő környezetterhelő folyamatokról R8.P2.E2/6. útlejegyzések elősegítése
	R8.P2.E3. A meglévő belterületi tartalékok elsődleges kihasználása	R8.P2.E3/1. a már beépült területek sűrítése tömbbelső feltárással R8.P2.E3/2. szabad építési telkek hasznosítása
R8.P3. Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása	R8.P3.E1. A közösségi terek, zöldfelületek általános fejlesztése	R8.P3.E1/1. egyedi, helyi utcabútorok R8.P3.E1/2. egyedi falfestés alkalmazása (pl. aluljáró, vasúti megállók esetében) R8.P3.E1/3. okos közterületi berendezések alkalmazása R8.P3.E1/4. turisztikai tájékoztatók, információs pontok kijelölése, kialakítása R8.P3.E1/5. energiatároló berendezések előtérbe helyezése R8.P3.E1/6. állatbarát éjszakai világítás alkalmazása
	R8.P3.E2. Kálváriadomb fejlesztése, megőrzése	R8.P3.E2/1. növényállomány megőrzése, megújítása, gondozása (fák, cserjék stb.) R8.P3.E2/2. berendezések, burkolt felületek (padok, ülőtámaszok, ülőrönkök, információs táblák, hulladékgyűjtők stb.) létesítése, karbantartása R8.P3.E2/3. stációk megőrzése, karbantartása, létesítése R8.P3.E2/4. szánkópálya kialakítása R8.P3.E2/5. (természetes) vízbefogadó, terepmélyedés fenntartása R8.P3.E2/6. aluljáró karbantartása R8.P3.E2/7. kápolna felújítása, minőségi megőrzése
	R8.P3.E3. A bányatavak környezetének fejlesztése	R8.P3.E3/1. partvédelem biztosítása, süllyedések helyrehozatala R8.P3.E3/2. horgászturizmus infrastruktúrájának fejlesztése R8.P3.E3/3. növényállomány karbantartása, frissítése, kezelése, gyepes területek stabilizációja R8.P3.E3/4. meder, növényállomány revitalizációja R8.P3.E3/5. parti sétány kialakítása, rendezése, berendezése, karbantartása R8.P3.E3/6. pallósétány, tanösvény, madármegfigyelő stég kialakítása, berendezése, karbantartása R8.P3.E3/7. pihenőhelyek, piknikhelyek kialakítása R8.P3.E3/8. szökőkút, lelátó kialakítása R8.P3.E3/9. fitnessterület biztosítása R8.P3.E3/10. rendezvényterület rendezése, kulturális – közösségi tér kialakítása, nyári szabadtéri színház létesítése R8.P3.E3/11. játszópark kialakítása R8.P3.E3/12. illemhelyek kialakítása, fenntartása (elkészült) R8.P3.E3/13. ívóhelyek biztosítása

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
		R8.P3.E3/ 14. kempingterület rendezése, kalandpark R8.P3.E3/15. parkolási lehetőségek biztosítása R8.P3.E3/16. állatbarát éjszakai világítás használata
	R8.P3.E4. Templom tér megújítása, minőségi fenntartása	R8.P3.E4/1. játszótér, játszóudvar, fogyasztótér építése, fenntartása R8.P3.E4/2. pince feltárása R8.P3.E4/3. szobrok, szakrális elemek, emlékművek megőrzése, állítása, fenntartása R8.P3.E4/4. kerékpártárolók, parkolók létesítése R8.P3.E4/5. burkolatok kialakítása, karbantartása R8.P3.E4/6. növényzet megőrzése, ültetése, frissítése, gondozása R8.P3.E4/7. berendezések létesítése, karbantartása
	R8.P3.E5. Tündérkert-Közösségi kert kialakítása, minőségi fenntartása	R8.P3.E5/1. tó-, patakevitalizáció, karbantartás növényzet, zöldfelületek kialakítása, megújítása, gondozása R8.P3.E5/2. Tündérkert létrehozása, régi őshonos fák telepítése R8.P3.E5/3. burkolatok kialakítása, fenntartása R8.P3.E5/4. berendezések létesítése, karbantartása (pingpongasztal, padok, rönkök, drótkötélpálya, fűzalagút, fűzkunyhó stb.) R8.P3.E5/5. tereprendezés, rézsűigazítás, kerítésrendszer R8.P3.E5/6. közösségi Ökokert létrehozása R8.P3.E5/7. parkolófelületek kialakítása, fenntartása R8.P3.E5/8. illemhely építése, fenntartása
	R8.P3.E6. Búcsú tér fejlesztése	R8.P3.E6/1. növényzet, zöldfelületek kialakítása, megújítása, gondozása R8.P3.E6/2. burkolatok kialakítása, fenntartása R8.P3.E6/3. szikkasztó rét kialakítása R8.P3.E6/4. berendezések létesítése, karbantartása R8.P3.E6/5. tereprendezés, rézsűigazítás, kerítésrendszer R8.P3.E6/6. parkolófelületek kialakítása, fenntartása R8.P3.E6/7. illemhely építése, fenntartása (elkészült) R8.P3.E6/8. kulturális és sportpark létrehozása a különböző generációk számára
	R8.P3.E7. KSK terület ligetes, parkosított fejlesztése	R8.P3.E7/1. uszoda építése R8.P3.E7/2. sportcsarnok építése R8.P3.E7/3. fedett-nyitott játszótér kialakítása R8.P3.E7/4. tenispálya kialakítása R8.P3.E7/5. akadálypályák, mászófal, rollerpálya létesítése
R8.P4.	R8.P4.E1.	R8.P4.E1/1. Polgármesteri Hivatal emeletráépítés, tetőfelújítás R8.P4.E1/2. konyhabővítés, modernizáció, konyha áthelyezése, felújítása

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
Intézmények fejlesztése	Önkormányzati intézmények fejlesztése	R8.P4.E1/3. templom téri iskola modernizálása, felújítása R8.P4.E1/4. „Mutyi” rendezvényház modernizálása, felújítása R8.P4.E1/5. tűzoltóság megújítása (áthelyezése) R8.P4.E1/6. intézmények modernizálása, megújuló energiaforrások alkalmazása R8.P4.E1/7. Napos Oldal épületének felújítása, átalakítása, kapacitásbővítése, modernizálás R8.P4.E1/8. óvodaépületek modernizálása, felújítása R8.P4.E1/9. sportcsarnok, szabadidőközpont építése R8.P4.E1/10. uszoda építése R8.P4.E1/11. piacterület kiterjesztése, korszerűsítése, többfunkciójú használhatóság biztosítása R8.P4.E1/12. zeneiskola, színházterem felújítása, tetőszerkezet javítása R8.P4.E1/13. zeneiskola fejlesztése, udvar csapadékvízvezetésének fejlesztése R8.P4.E1/14. iskolai létesítmények modernizálása
	R8.P4.E2. Temető, intézménykertek fejlesztése	R8.P4.E2/1. ravatalozó épületének felújítása R8.P4.E2/2. belső úthálózat bővítése, megújítása R8.P4.E2/3. szóróparcella kialakítása R8.P4.E2/4. intézményi kertek, játszóterek, sportpályák felújítása, biztonságossá tétele, modernizálása R8.P4.E2/5. kiskertek kialakítása, magasságyások létrehozása, esővíz hasznosítása
R9/ A TÁJI, TERMÉSZETI KÖRNYEZET MEGÓVÁSA		
R9.P1. A tájhasználat racionalizálása	R9.P1.E1. Tájhasználat	R9.P1.E1/1. környezetbarát mezőgazdaság, tájgazdálkodás előtérbe helyezése R9.P1.E1/2. erdőterületek állapotának javítása R9.P1.E1/3. úthálózat megfelelő csapadékelvezetésének fejlesztése R9.P1.E1/4. honos növények használata, az invazív fajok visszaszorítása R9.P1.E1/5. környezeti nevelés a fenntartható tájhasználat témájában
	R9.P1.E2. Természeti értékek rekreációs jellegű használata	R9.P1.E1/1 együttműködés a Pilisi Parkerdővel, DINPI-vel R9.P1.E1/2 természeti értékek bemutatása R9.P1.E1/3 hegyi kerékpárút, -pálya kijelölése (Erdei Bringa Ösvény, <i>[Pumptrack pálya – elkészült]</i>) R9.P1.E2/4. új túra- és tematikus sétaútvonalak kialakítása R9.P1.E2/5. egykori bányaterületek rekreációs célú hasznosítása R9.P1.E2/6. bányatavak rendezése, turisztikai hasznosítása
R9.P2. A környezeti elemek védelme	R9.P2.E1. A természeti, táji értékek megóvása	R9.P2.E1/1. honos fajok védelme, használata R9.P2.E1/2. invazív fajok visszaszorítása kül- és belterületen R9.P2.E1/3. egykori bányák, tájsebek rehabilitációja R9.P2.E1/4. a természeti értékek megóvására való környezeti nevelés R9.P2.E1/5. környezetbarát mezőgazdasági vegyszerek priorizálása, a gazdák anyagi segítése az átállásban

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
		R9.P2.E1/6. illegális szemétkerakók megszüntetése R9.P2.E1/7. környezetbarát tisztítószer bevezetése, használata R9.P2.E1/8. fakataszter kibővítése, aktualizálása
	R9.P2.E2. Ésszerű hulladékcsökkentés	R9.P2.E2/1. lakossági hulladék újrahasznosítás elősegítése, nevelés R9.P2.E2/2. mezőgazdasági hulladék hasznosítása R9.P2.E2/3. az illegális hulladéklerakás felszámolása R9.P2.E2/4. szelektív szemeteskukák számának növelése a közterületeken R9.P2.E2/5. hulladékmentes kereskedelem feltételeinek elősegítése (pl. ruhagyűjtés) R9.P2.E2/6. lakossági komposztálás népszerűsítése R9.P2.E2/7. zöldhulladék aprítása R9.P2.E2/8. veszélyes hulladékok gyűjtésének megszervezése R9.P2.E2/9. téli tüzelés miatti edukáció R9.P2.E2/10. komposztálóedények számának növelése, alkalmazásának növelése
R10/ INFRASTRUKTÚRA-FEJLESZTÉS		
R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése	R10.P1.E1. Gyorsforgalmi út, elkerülőútfejlesztések	R10.P1.E1/1. a városon átmenő forgalom csökkentése R10.P1.E1/2. széleskörű összefogás az elkerülőút megépítéséért R10.P1.E1/3. lobbitevékenység R10.P1.E1/4. a 10. sz. országos főút tehermentesítése, felújítása
	R10.P1.E2. Energiafüggetlenségre való törekvés	R10.P1.E2/1. földhő hasznosítása R10.P1.E2/2. napenergia hasznosítása R10.P1.E2/3. lakossági léptékben a szélenergia hasznosítása R10.P1.E2/4. hatékony energiagazdálkodás az intézményekben R10.P1.E2/5. energiahatékony technológiák alkalmazása a városüzemeltetésben R10.P1.E2/6. lakossági léptékű napenergia hasznosítása R10.P1.E2/7. lakóházak hőszigetelésének korszerűsítése
	R10.P1.E3. Közüti túlterheltség megszüntetése	R10.P1.E3/1. földutak használhatóvá tétele R10.P1.E3/2. burkolt, rendezett utak arányának növelése R10.P1.E3/3. parkolási lehetőségek biztosítása, parkolási lehetőségek bővítése R10.P1.E3/4. a városon keresztülhaladó teherforgalom csökkentése, megszüntetése R10.P1.E3/5. burkolt, járdák utak arányának növelése, felújítás
	R10.P1.E4. A szenny- és csapadékvízvezetés városi szintű megoldása	R10.P1.E4/1. csapadékvizek hasznosítása helyben R10.P1.E4/2. csapadékvíz-elvezetőrendszer felülvizsgálata, kiépítése, intézmények vízelvezetésének fejlesztése R10.P1.E4/3. kisvízfolyások revitalizációja R10.P1.E4/4. a szennyvíztisztítás folyamatos korszerűsítése

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
		R10.P1.E4/5. közműöllő bezárása, a szennyvízcsatorna hálózathálózat bővítése, a rákötések szorgalmazása R10.P1.E4/6. záportároló építése, fenntartása R10.P1.E4/7. vízelvezető árok karbantartása, rendezése lakossági akciók keretein belül R10.P1.E4/8. Tündérvilla-Közösségi kert alatti vízgyűjtő kialakítása, fenntartása R10.P1.E4/9. Tó dűlő rendezése
R10.P2. Környezetbarát közlekedés	R10.P2.E1. Kerékpárút-hálózat fejlesztése	R10.P2.E1/1. külső-belső kerékpár-úthálózat kijelölése, építése R10.P2.E1/2. környezettudatos közlekedésre nevelés R10.P2.E1/3. a településközi kerékpározás biztonságossá tétele R10.P2.E1/4. kerékpártárolók kialakítása, fenntartása R10.P2.E1/5. rollertárolók kialakítása, fenntartása R10.P2.E1/6. napelemes tárolók kialakítása
	R10.P2.E2. Balesetmentes közlekedés feltételeinek biztosítása	R10.P2.E2/1. járdák, gyalogátkelők kiépítése, okos megoldások alkalmazása, sharing rendszerek telepítése R10.P2.E2/2. gyalogos útvonalak, járdák megújítása, biztonságossá tétele, kapcsolódó útszakaszok építése, javítása R10.P2.E2/3. közösségi, pihenő terek kialakítása R10.P2.E2/4. tájékoztatás fejlesztése R10.P2.E2/5. forgalomcsillapító berendezések alkalmazása R10.P2.E2/6. „Járdaépítési program” folytatása (alapanyagért „cserébe” a lakó építi meg) R10.P2.E2/7. „Járdaépítési program” alapanyagainak beszerzése R10.P2.E2/8. köztéri világítás bővítése, modernizálása R10.P2.E2/9. közbiztonság növelése, kamerarendszer kiépítése, üzemeltetése R10.P2.E2/10. elektromos gépjárműtöltők létesítése
	R10.P2.E3. Közösségi közlekedés fejlesztése	R10.P2.E3/1. vasúti megállókra való hatékony ráhordás biztosítása R10.P2.E3/2. utazási szolgáltatás színvonalának növelése – lobbitevékenység R10.P2.E3/3. megállók és környezetük megújítása, minőségi megtartása, okos megoldások alkalmazása R10.P2.E3/4. autóbusz-közlekedés hatékonyságának, összehangoltságának növelése (várakozási idők csökkentése) R10.P2.E3/5. autóbusz-vasúti közlekedés hatékonyságának, összehangoltságának növelése (területi ellátottság szempontjából egészítsék ki egymást) R10.P2.E3/6. Pilisvörösvár vasúti megálló terheltségének csökkentése (megállóhelyek hatékony használata) R10.P2.E3/7. települések közötti körjárat indítása, működtetése R10.P2.E3/8. elektromos gépjárműtöltők létesítése R10.P2.E3/9. egységes bérlet bevezetéséért folyó lobbitevékenység a MÁV és a Volán járataira

Á4 / A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése

A cél elérését támogató programok		Kapcsolódó projektelemek (beavatkozások, intézkedések)
R11/ AZ ALKÖZPONTI SZEREP ERŐSÍTÉSE		
R11.P1. A térségi szolgáltatások bővítése	R11.P1.E1. Térségi intézmények fejlesztése	R11.P1.E1/1. rendőrség megújítása (áthelyezése) R11.P1.E1/2. Nevelési Tanácsadó épületének modernizálása, felújítása R11.P1.E1/3. Virgonc épületének megújítása R11.P1.E1/4. Napos Oldal épületének felújítása, átalakítása, kapacitásbővítése, modernizálás R11.P1.E1/5. uszoda, sportcsarnok építése R11.P1.E1/6. szakorvosi rendelő fejlesztése, bővítése R11.P1.E1/7. mentőállomás fejlesztése, bővítése
R12/ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK ERŐSÍTÉSE		
R12.P1. Összefogás, párbeszéd a környező településekkel		R12.P1.E1. közös lobbitevékenység az elkerülőút témakörében R12.P1.E2. folyamatos partnerségi egyeztetések
R12.P2. Tágabb térségi együttműködések, testvérvárosi kapcsolatok ápolása		R12.P2.E1. testvérvárosi kapcsolatok erősítése R12.P2.E2. testvérvárosi találkozók, TRINA projekt R12.P2.E3. csereüdültetés R12.P2.E4. térségi programok, találkozók

A cselekvési terv alapját a rendszerbe foglalt fejlesztési tevékenységek jelentik, amelyek a prioritásokhoz illeszkedve bemutatják a fő beavatkozási területeket. Az eddigiek alapján Pilisvörösváron az intézkedések és prioritások rendszere az alábbiakban foglalható össze:

VI.1-1. táblázat: A prioritások, intézkedések és beavatkozási területek rendszere

Intézkedés	Prioritás	Aktív Pilisvörösvár	Környezettudatos Pilisvörösvár	Intelligens Pilisvörösvár
Fenntartható településfejlesztés		Településmarketing és pozicionálás	Fenntartható városfejlesztés Épített örökség megőrzése	Okos város stratégia
Társadalmi leszakadás csökkentése		Esélyegyenlőségi programok megvalósítása Bérlakásállomány bővítése Humán tőke fejlesztése Kreatív társadalom	Lakóterületek klímaálló fejlesztése	A jövő generációinak digitális felkészítése A digitális kirekesztés elkerülése, a digitális megoldásokhoz történő hozzáférés biztosítása
Közszolgáltatások fejlesztése		Oktatás-nevelés fejlesztése Egészségügy fejlesztése Szociális ellátás fejlesztése Közbiztonság növelésére irányuló programok, akciók megvalósítása	Prevenció és szemléletformálás	A digitális ügyintézési lehetőségek biztosítása a lehető legszélesebb körben Szolgáltatási színvonal javítása Közbiztonság javítása
Közösségi, kulturális, sport és szabadidős terek, szolgáltatások fejlesztése		Sportoláshoz, rekreációhoz szükséges infrastruktúra fejlesztése Kulturális fejlesztések Közösségfejlesztés		
Gazdaságfejlesztés, üzleti infrastruktúra fejlesztése		Gazdasági lehetőségek bővítése A gazdaság üzleti infrastrukturális hátterének támogatása K+F+I Foglalkoztatási és gazdasági együttműködések kialakítása	Helyi termékek	A vállalatok digitális érettségének növelése
Komplex és fenntartható turisztikai fejlesztések		Kulturális és örökségi helyszínek turisztikai fejlesztése Attrakciófejlesztés	Aktív és fenntartható turisztikai fejlesztések	„okos” megoldások alkalmazása
Barnamezős, alulhasznosított területek fejlesztése		Ipari-szolgáltató területek minőségi fejlesztése Használaton kívüli épületek hasznosítása		

Intézkedés	Prioritás	Aktív Pilisvörösvár	Környezettudatos Pilisvörösvár	Intelligens Pilisvörösvár
Közlekedésfejlesztés		Belterületi utak, parkolók fejlesztése Térségi közlekedés fejlesztése	Klímasemleges közlekedési módok fejlesztése Szemléletformálás	Közlekedésbiztonság javítása Intelligens közlekedésszervezés
Együttműködések, hálózatosodás		Térségi együttműködések erősítése Helyi szervezetekkel való együttműködések erősítése	Energiaközösségek létrehozása Oktatás, képzés	Innovációs ökoszisztéma, a hálózatok és az okos klaszterek megerősítése
Zöld és kék infrastruktúra fejlesztése			Zöldfelületek minőségi fejlesztése Kék infrastruktúra-hálózatok védelme Biológiai sokféleség megőrzése Szemléletformálás	
Energiahatékonyság, geotermális és megújuló energia-felhasználás		Szemléletformálás	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiatermelés növelése	Épületállomány „okosítása”
Körforgásos gazdálkodás és környezetvédelem		Víziközművek fejlesztése	Körforgásos gazdaságra való áttérés	
IKT és okos település fejlesztések		Digitális infrastruktúra fejlesztése Internetszolgáltatás, applikációk fejlesztése	Okos hálózat és okos mérési rendszer létrehozása	Adat-vezérelt, az igényekhez lehető leginkább igazodó, környezetkímélő közműszolgáltatás biztosítása Az önkormányzatnál keletkező adatok hasznosítása az önkormányzati működésben

VI.2. Az akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

Pilisvörösváron egy akcióterület került kijelölésre.

VI.2-1. ábra: Pilisvörösvár - Településközpont akcióterület

A településközpontban végbemenő fejlesztések egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektek (pl. az intézmények felújítása, a szolgáltatási kör bővítése, a közösségi terek megújítása, az okos utcabútorok alkalmazása) segítik a másik megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. Az akcióterület számára megfogalmazott cél megegyezik a település egészének jövőképevel, azaz a saját értékeiből való építkezést célozza meg. Az akcióterületen végbemenő projektek volumene, így várható hatása akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az egész

akcióterületen, illetve a városban, amellett, hogy az egész járásra kihatnak. Az akcióterületen végbemenő projektek az alközponti szerepkört erősítik.

VI.2-1. táblázat: Településközpont akcióterület lehatárolása

Az akcióterület lehatárolása	A lehatárolás indoklása
Pilisvörösvár akcióterülete a település központi részére határolódik le (a Központi városrész része), a Fő utca (10. sz. főút) mentén, érintve a vasút vonalat is. Az akcióterület a település déli részéről a Piliscsabai utca és a Fő utca találkozásától indulva, és észak felé haladva (végig a Fő utca mentén) a következő utcákat érinti: Várkert u., Vasút u., Szent János u., Attila u., Tó u., Kandó Kálmán u., Vásár u., Dózsa Györgyi u., Vásár tér, Petőfi Sándor u., Templom tér, Szent Erzsébet u., Puskin u., Szabadság u., Iskola u., Szent Flórián u., Béke u., Csobánkai út. Majd a lehatárolás továbbra is a Fő utca mentén folytatódik, Solymár település irányába, mely a következő utcákat érinti: Szent István u., Mozi köz, Angelika köz, Iflinger köz, Árpád u., Peller köz, Pacsirta u., Puskin köz, Hősök tere, Vágóhíd köz, Iskolakert u., Széchenyi u., Gesztenye u., Kodály Zoltán u7., Vajár u., Honvéd u., Bányakápolna u., Budai út, Tűzoltó u., Bányató u., Bartók Béla u., Ady Endre u., Arany János u., Csendőrbiztos u.	A településközpontban végbemenő fejlesztések egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektek (pl. az intézmények felújítása, a szolgáltatási kör bővítése, a közösségi terek megújítása, az okos utcabútorok alkalmazása) segítik a másik megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. Az akcióterület számára megfogalmazott cél megegyezik a település egészének jövőképevel, azaz a saját értékeiből való építkezést célozza meg. Az akcióterületen végbemenő projektek volumene, így várható hatása akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az egész akcióterületen, illetve a városban, amellett, hogy az egész járásra kihatnak. Az akcióterületen végbemenő projektek az alközponti szerepkört erősítik.

Az akcióterületen található a város irányításának, működtetésének mozdatórugója, a Polgármesteri Hivatal, valamint a nem csak Pilisvörösvárt kiszolgáló ellátórendszer központi területe (oktatási, szociális intézmények, rendőrség, tűzoltóság stb.).

VI.3. Városi szintű beavatkozási területek részletezése

A célok megvalósulása érdekében a stratégia kijelöli azokat a projekteket, amelyek megvalósítása elengedhetetlen a hosszú távú célok elérése érdekében, valamint meghatározza az egyes projektek, beavatkozások típusait. A projektek az alábbi típusok szerint alakulnak:

- **Akcióterületen kívüli (pontszerű, egyedi) projektek:** Ide tartoznak a térben és/vagy időben nem koncentrált projektek. Térben nem koncentrált projekt például egy olyan program megvalósítása, amely a város különböző pontjain jelent pontszerű beavatkozásokat. Időben nem koncentrált az a projekt, amelynek megvalósítása csak hosszabb idő alatt lehetséges. Végül nem komplex jellegű az a projekt, amely egyetlen, pontszerű beavatkozást jelent. Jellemző egyedi projektek:
 - önálló épületek, építmények felújítása, korszerűsítése, energetikai fejlesztése,
 - közterület- és környezetrendezés a város egy-egy pontján,
 - új, önálló létesítmény elhelyezése a városszövetben,
 - hosszabb idő alatt (nem akciószerűen) megvalósítható fejlesztések (meglévő lakóterületek átépülése, ipari területek funkcióváltása stb.)
- **Lehetséges akcióterület(ek) és akcióterületi projektek:** Akcióterületi projektek térben koncentrált és egymással összehangolt projektek. Az akcióterület ezen projektek egybefüggő vonallal körülhatárolható területe, ahol az önkormányzat a fejlesztéseket alapvetően befolyásoló pozícióban van, és amellyel kapcsolatban középtávon jelentős beavatkozást tervez (ld. VI.2 fejezet). A végbemenő fejlesztések
 - egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését,

- az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra,
- az Önkormányzat alapvetően befolyásoló pozícióban van,
- volumene, így várható hatása akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen, illetve a településrészen vagy a városban (a településfejlesztés gócpontjai).
- **Lehetséges kulcsprojekt(ek):** A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú települési cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem, vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt (ami jellemzően nagyobb összegű projekt) megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének. A kulcsprojekt nem feltétlenül integrált projekt, célszerű azonban, ha a kulcsprojekthez további projektek kapcsolódnak. A kulcsprojektek akcióterületeken, illetve akcióterületen kívül megjelenő – pontszerű - projektek is lehetnek.
- **Lehetséges hálózatos projektek:** Egymással összehangolt, térben kapcsolódó projektek. A hálózatos projekt több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a település egészére vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemei egy együttműködő rendszer elemeit képezik. Ebbe a kategóriába tartoznak a nem beruházási jellegű hálózatos projektcsomagok (soft projektek) is, amelyek a városi élet minőségének közvetlen javítását a „soft” típusú beavatkozásokkal szolgálják. Ilyenek például a:
 - képzési, foglalkoztatási, közösségi programok
 - közbiztonsági programok (pl. térfigyelő kamerák működtetése)

VI.3.1. Stratégiai célkitűzéseket támogató egyedi beavatkozások

VI.3-1. táblázat: Egyedi beavatkozások áttekintő táblázata

FVS-projekt sorsz.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Tervezési dimenzió
TOP_Plusz Programtervben szereplő beavatkozások/projektek		
1.	A Városi Napos Oldal Szociális Központ fejlesztése	Megtartó város
2.	A pilisvörösvári városi piac infrastrukturális fejlesztése	Prosperáló város
	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése Pilisvörösváron	Megtartó város
3.	Pilisvörösvár fenntartható városfejlesztési stratégiájának és egyéb dokumentumoknak a kidolgozása	Kiszolgáló város
Egyéb forrásból megvalósítandó projektek		
4.	Záportározó kialakítása Gyaki-kertben	Zöldülő város
5.	Pálya tó, Kacsa tó partvédelmének elvégzése	Zöldülő város
6.	Búcsú tér fejlesztése – 2. ütem	Zöldülő város
7.	Ravatalozó - tetőnapoleon, hűtő-fűtő rendszer korszerűsítése,	Zöldülő város
8.	Gyermek kalandpark kialakítása	Zöldülő város
9.	Inkubátorház létrehozása	Prosperáló város
10.	Ipari park fejlesztése	Prosperáló város
11.	Rendezvényház kialakítása	Prosperáló város
12.	Foglalkoztatás elősegítése, közösségi kert létrehozása	Megtartó város
13.	Gyógyászati eszközök, szűrőeszközök vásárlása	Megtartó város
14.	Fejlesztések a Szakrendelő és a védőnői tanácsadó épületében 1-2. ütem	Megtartó város
15.	Sportcsarnok kialakítása	Megtartó város
16.	Szakképző intézmény létrehozása	Megtartó város
17.	Nyári szabadterei színpad kialakítása	Megtartó város
18.	Térségi intézmények fejlesztése	Megtartó város
19.	Új városi konyha kialakítása	Kiszolgáló város
20.	Városgazda Kft. gépparkjának fejlesztése, modernizálása	Kiszolgáló város
21.	Temető fejlesztése	Kiszolgáló város
22.	Városi mobilapplikáció fejlesztése	Digitális város

1.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	A Városi Napos Oldal Szociális Központ fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R8. Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P4. Intézmények fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert a szociális alapszolgáltatások minőségének javítása valósul meg Pilisvörösváron, valamint a Pilisvörösvár és Környéke Szociális Intézményfenntartó Társulat többi tagjának területén.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A projekt célja egy új, korszerű, a fogyasztóknak nappali ellátását biztosító épület megépítése, amely megfelel a mai kor kívánalmainak, az energiahatékonysági elvárásoknak és teljeskörűen be tudja tölteni a funkcióját.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

2.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	A pilisvörösvári városi piac infrastrukturális fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R4.P1. Helyi vállalkozások támogatása R4.P1.E2. Helyi kisiparosok, helyi termékek piacának fejlesztése R4.P1.E2/1. helyi piac, rendezvényter fejlesztése, termelői piacok bővítése

2.	kérdés	kifejtés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert a projekt célja a pilisvörösvári városi piac meglévő, de elavult infrastruktúrájának korszerűsítése, valamint szolgáltatásainak minőségi fejlesztése. A látogatók, vásárlók számának növelése mellett a helyi termékek megismerése, bemutatása, megjelenési lehetőség biztosítása, valamint a megközelíthetőség biztosítása is a célkitűzések között szerepel.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A projekt tartalma kiterjed a piactér megújítására, kiszolgáló épület létesítésére, térburkolatok megújítására, rendezett gépjárműparkolóhelyek kialakítására a piactéren belül és annak szélén, kerékpártároló létesítésére eszközbeszerzésre, a zöldterületek rendezésére, az alapinfrastruktúra fejlesztésére, az elektromos hálózat bővítésére, valamint a közvilágítás fejlesztésére.
6.	városrészi leképeződése	Bányatelep és környéke, de az egész várostérséget érinti

3.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése Pilisvörösváron
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R2. Egészségügy, szociális ellátás erősítése, R2.P2. Egészséges társadalom R2.P2.E1. Egészségügyi ellátás javítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert az egész várostérségre kihat. Akcióterületen található pontszerű projekt. A prevenció jellegű megmozdulások a város és térsége egészét átszövő stratégiai „soft” programok.
5.	a beavatkozás/projekt	A projekt célja a várostérség lakosságának magasabb szintű ellátása és az egészségmegőrzés, egészségjavítás:

3.	kérdés	kifejtés
	célja és rövid tartalma	• szakorvosi rendelő fejlesztése, elérhető vizsgálatok körének bővítése épületfejűjítés (pl. védőnői tanácsadó épületének korszerűsítése) • helyben elérhető egészségügyi szakrendelések körének bővítése • védőnői hálózat fejlesztése Nevelési Tanácsadó épületének modernizálása, felújítása
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész, várostérség egésze

4.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Pilisvörösvár fenntartható városfejlesztési stratégiájának és egyéb dokumentumoknak a kidolgozása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R6/ Partnerségi program kialakítása R6.P1. Projektmenedzsment szemlélet
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A beavatkozás keretében készítenő fontosabb stratégiai dokumentumok a város fejlesztési irányát, az egyes beavatkozások és projektek keretrendszerét határozza meg.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Olyan tervezési dokumentumok elkészítése, amelyek a város fenntartható fejlesztési lehetőségeit feltárják (FVS, TVP, zöld és digitális átállás stratégiája, KHT, SECAP, ZIFFA stb.)
6.	városrészi leképeződése	Pilisvörösvár teljes közigazgatási területe

5.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Záportározó kialakítása Gyaki-kertben
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése R10.P1.E4. A szenny- és csapadékvíz-elvezetés városi szintű megoldása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert visszatérő környezetkárosító problémát old meg.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Miután megépül a záportározó, megszűnhetnek vagy minimálisra csökkenhetnek a nagyobb felhőszakadásokat követő elöntések, vízkárok a település érintett részén. A korábbi években rendszeresen kellett jelentős önkormányzati forrásokat fordítani a csapadékvíz elleni védekezésre, illetve az okozott károk felszámolására.
6.	városrészi leképeződése	Bányatelep és környéke

6.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Pálya tó, Kacsa tó partvédelmének elvégzése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése R10.P1.E4. A szenny- és csapadékvíz-elvezetés városi szintű megoldása

6.	kérdés	kifejtés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert visszatérő környezetkárosító problémát old meg. A bányatavak környezetének fejlesztése kulcsprojekt, mivel a közösség rekreációs lehetőségeinek körének bővülését és a természeti értékek megóvását célozza meg a fejlesztés.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A Bánya-tó és Kacsa-tó partvédelme, az itt található természeti és rekreációs értékek védelme jelent jelenleg folyamatos ráfordítást igényel az önkormányzat részéről. A műszaki probléma megszüntetését követően a fenntartási költségek töredékére esnek vissza.
6.	városrészi leképeződése	Bányatelep és környéke A rekreációs célú hasznosítás az egész várostérségre kihat.

7.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Búcsú tér fejlesztése – 2. ütem
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R8. Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P3. Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert az egész várostérségre kihat. Akción területen és azon kívül, a város több pontján található pontszerű projekt.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A Búcsú tér megújításának 1. üteme 2023-ban fejeződött be, ám forrásszűke miatt bizonyos fejlesztési elemek nem tudtak megvalósulni (pl. játszótér).
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész, Bányatelep és környéke, Liget és környéke, Szentiváni- hegy és Őrhegy környéke

8.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Ravatalozó - tetőnapелеm, hűtő-fűtő rendszer korszerűsítése,
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R8. Az épített környezet, a településképp értékőrző védelme R8.P4. Intézmények fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert az egész várostérségre kihat. Akcióterületen található pontszerű projektek, amely az egész város, várostérség működésére kihatnak.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A közszolgáltatást nyújtó egyes intézmények műszaki állapota nem megfelelő, felszereltsége, infrastruktúrája jelenleg kiegészítésre szorul. A Ravatalozó fejlesztése a fenntarthatóság, a megújuló energiák hasznosítása jegyében tervezett. Az öfenntartó város jövőkép elérése, az energiafüggetlenségre való törekvés érdekében ki kell bővíteni – pl. az óvodák tetején már elkezdett - a napenergia hasznosítását. A felújításnál a hatékony energiagazdálkodást szem előtt kell tartani, a városüzemeltetésben az energiahatékony technológiákat kell alkalmazni.
6.	városrészi leképeződése	Liget és környéke

9.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Gyermek kalandpark kialakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R1/ Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése R1.P1. Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények R1.P1.E3. A lakossági rekreáció helyszíneinek fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A kalandpark kialakítása növeli a város vonzerejét az idelátogatók és az itt élők körében.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Egy olyan turisztikai attrakció kialakítása a cél, amely Pilisvörösvár turisztikai vonzerejét növeli, ezen túl pedig az itt élők számára is rekreációs helyszínként szolgál.
6.	városrészi leképeződése	A helyszín pontos ismeretében határozható meg

10.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Inkubátorház létrehozása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R4/ Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása R4.P1. Helyi vállalkozások támogatása R4.P1.E1. Szemléletformálás, támogató közeg kialakítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az Inkubátorház megkönnyíti a vállalkozások létrehozását és fejlődését, miután védett környezetet biztosít a mikro-, kis- és középvállalkozások számára, segíti beilleszkedésüket a helyi- és regionális gazdaságba, valamint technikai és szakmai háttérrel biztosít számukra, és mindezzel javítja, illetve fokozza a mikro-, kis- és középvállalkozások foglalkoztatási kapacitását
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Az Inkubátorház, mint intézmény, piacszervező, forrásközvetítő, ötlet-gondozó és innovációt ösztönző funkciókat lát el, azaz a projekt keretében a beruházási jellegű beavatkozás mellett szolgáltatásfejlesztés is megvalósul.
6.	városrészi leképeződése	A helyszín pontos ismeretében határozható meg

11.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Ipari park fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R4/ Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása R4.P2. Fizikai környezet fejlesztése

11.	kérdés	kifejtés
		R4.P2.E1. Fizikai környezet fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az ipari park elősegíti a város és térségének munkahely-teremtését, a befektetések térségbe vonzását és a foglalkoztatás bővülését.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Ipari park kialakítása, a szolgáltatások fejlesztése
6.	városrészi leképeződése	Bányatelep és környéke

12.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Rendezvényház kialakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P4. Intézmények fejlesztése R8.P4.E1. Önkormányzati intézmények fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A rendezvényház kialakításával új funkcióval bővül a városi szolgáltatások köre, s a nagyobb rendezvények számára is megfelelő helyszínt lehet biztosítani Pilisvörösváron.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Rendezvényház kialakítása a beruházási típusú tevékenységek mellett a programok, események szervezését is magában foglalja.
6.	városrészi leképeződése	A helyszín pontos ismeretében határozható meg

13.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Foglalkoztatás elősegítése, közösségi kert létrehozása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R7. Egyéb gazdasági célok R7.P3. Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert az egész várostársra kihat. Akcióterületen található pontszerű projekt.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A pandémia felerősítette az utóbbi időszakban a home-office jellegű munkavégzést, így lehetőséget kell teremteni az irodai kapacitások fejlesztésére, pl. co-working irodák kialakítására, hiszen a korábbi időszakban a fővárosba irányuló forgalmat jelentős részben a Budapesten dolgozók, az ingázók jelentik. Az önkormányzatnak élen kell járnia az olyan innovatív megoldások kialakításában, amely a folyamatok szereplőinek megfelelő. Példa értékűen kell kialakítani a dolgozóinak körét, valamint a rugalmas munkavégzés keretrendszerét, az alkalmi munkavégzés lehetőségét. A rugalmas munkavégzés, a home-office a település többi területén is elterjed, a közlekedési forgalom jelentős csökkentését is eredményezheti.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

14.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Gyógyászati eszközök, szűrőeszközök vásárlása

14.	kérdés	kifejtés
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R2/ Egészségügy, szociális ellátás erősítése R2.P2. Egészséges társadalom
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Az egészségügyi ellátás minőségének fejlesztéséhez szükséges eszközök a prevenciót és a betegellátást is segítik.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A szükségletek felmérése után ütemezett eszközbeszerzések megvalósítása a források rendelkezésre állásának függvényében.
6.	városrészi leképeződése	Pilisvörösvár és térsége

15.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Sportcsarnok kialakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P3. Rekreatív zöldfelületek fejlesztése, kialakítása R8.P3.E7. KSK terület ligetes, parkosított fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A város 2021-ben elkészítette az uszoda mögötti területre egy sportcsarnok terveit, amely építési engedélyt kapott. A helyi sportegyesület (PUFC) TAO pályázat keretében indult a megvalósításért, de a pályázat nem kapott támogatást.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Az egyik legfontosabb, még megvalósításra váró fejlesztési elképzelés a városi sportcsarnok létrehozása, amely nemcsak a helyi sportéletet szolgálja, hanem kulturális rendezvények, közösségi események helyszínéül is funkcionálhatna.
6.	városrészi leképeződése	Liget és környéke

16.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Szakképző intézmény létrehozása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzeti identitás megőrzése és továbbadása R3/ Fiatalok itthon tartása R3.P2. Oktatási és egyéb lehetőségek biztosítása R3.P2.E2. Szakoktatás visszahozása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A helyi oktatási intézmények fejlesztése és a szakképzés erősítése fontos lehetőség a munkaerőpiaci elvárásoknak való megfelelés érdekében, különösen a fiatalok számára
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A gazdaság fejlődéséhez elengedhetetlen a megfelelően képzett munkaerő biztosítása, ezért az önkormányzat célja a helyi szakképzés újraindítása, amely lehetőséget teremtene arra, hogy a vállalkozások számára elérhető legyen a szükséges munkaerő.
6.	városrészi leképeződése	Pilisvörösvár és térsége

17.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Nyári szabadterei színpad kialakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzeti identitás megőrzése és továbbadása R1/ Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése R1.P1. Községi rekreációs lehetőségek, rendezvények R1.P1.E2. Rendezvények biztosítása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs	A pilisvörösvári Sport és Kulturális Centrum részeként nyári szabadterei színpad megvalósítása.

17.	kérdés	kifejtés
	projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A pilisvörösvári Sport és Kulturális Centrum részeként nyári szabadterei színpad megvalósítása.
6.	városrészi leképeződése	Liget és környéke

18.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Térségi intézmények fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á4/ A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése R11/ Az alközponti szerep erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Modern, színvonalas szolgáltatáshoz jutás lehetőségének biztosítása a várostérség lakói számára. Köz- és létbiztonság javítása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	•Polgármesteri hivatal bővítése •Rendőrség számára új épület építése •Tűzoltóság számára új épület építése
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

19.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Új városi konyha kialakítása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R8. Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P4. Intézmények fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert az egész várostársra kihat. Akcióterületen található pontszerű projektek, mely az egész város, várostársra működésére kihatnak.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A közszolgáltatást nyújtó egyes intézmények műszaki állapota nem megfelelő, felszereltsége, infrastruktúrája jelenleg kiegészítésre szorul. Az új városi konyha kialakítása a fenntarthatóság, a megújuló energiák hasznosítása jegyében tervezett. Az önfenntartó város jövőképe elérése, az energiafüggetlenségre való törekvés érdekében ki kell bővíteni – pl. az óvodák tetején már elkezdett - a napenergia hasznosítását. A felújításnál a hatékony energiagazdálkodást szem előtt kell tartani, a városüzemeltetésben az energiahatékony technológiákat kell alkalmazni.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

20.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Városgazda Kft. gépparkjának fejlesztése, modernizálása
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R7/ Egyéb gazdasági célok
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A Városgazda Kft. működéséhez szükséges gépek és eszközök folyamatos beszerzése, a géppark modernizálása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	•Locsolóautó vásárlása •egyéb szükséges eszközbeszerzések
6.	városrészi leképeződése	Pilisvörösvár teljes közigazgatási területe

21.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Temető fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P4. Intézmények fejlesztése R8.P4.E2. Temető, intézmény-kertek fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A temető fejlesztése méltó környezetet biztosít az elhunytak búcsúztatására és a hozzátartozók számára.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A ravatalozó teljes körű felújítása és bővítése a temető fejlesztésének egyik kiemelt eleme
6.	városrészi leképeződése	Liget és környéke

22.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Városi mobilapplikáció fejlesztése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R1/ Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése R1.P1. Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények R1.P1.E1. A lakosság folyamatos tájékoztatása
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A jelenleg is ügyfélközpontú hivatal modern eszközökkel (pl. a városi applikáció továbbfejlesztésével), hatékony szervezés mellett a személyes kapcsolatok kialakítását is előtérbe helyezi.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Az egyre népszerűbb városi applikáció további fejlesztése.
6.	városrészi leképeződése	Pilisvörösvár teljes közigazgatási területe

VI.3.2. Stratégiai célkitűzéseket támogató nagyobb városi területekre kiterjedő beavatkozások

VI.3-2. táblázat: Az akcióterületi beavatkozások áttekintő táblázata

FVS-projekt sorsz.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Tervezési dimenzió
TOP_Plusz Programtervben szereplő beavatkozások/projektek		
23.	A pilisvörösvári városi piac infrastrukturális fejlesztése	Prosperáló város
24.	Helyi humán fejlesztések Pilisvörösváron	Megtartó város
Egyéb forrásból megvalósítandó projektek		
25.	Művészetek Háza, könyvtár légtechnika korszerűsítése, légkondicionálás kialakítása, napelemek elhelyezése	Zöldülő város
26.	Sváb sarok korszerűsítése 2. ütem	Zöldülő város
27.	Közzolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Megtartó város
28.	Kiállítások interaktivitásának biztosítása	Megtartó város
29.	Használaton kívüli ingatlanok bérbeadása, átmeneti hasznosítása	Megtartó város
30.	Épített környezet értékeinek védelme, felújítása, hasznosítása	Megtartó város
31.	Közösségfejlesztő programokhoz szükséges okos eszközök, bútorok beszerzése	Digitális város

23.	kérdés	kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	A pilisvörösvári városi piac infrastrukturális fejlesztése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R4. Helyi kis és közepes vállalkozások támogatása R4.P1. Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység, R4.P1.E2. Helyi kisiparosok, helyi termékek piacának fejlesztése egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben

23.	kérdés	kifejtés
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A vásárlók körében népszerűségnek örvend, ha olyan kínálatban válogathatnak, melyhez - pl. származási helye miatt kötődnek. A termelői bolt gasztronómiai élményt jelent, amellyel, hogy Pilisvörösvár gazdaságát (a helyi termelők segítése által) fellendíti, illetve hirdeti a város hírnevét. A termelői boltok kialakításával globális környezetvédelem felé halad Pilisvörösvár, mert a szállítási költségek, a felhasznált anyagok és az emisszió is csökken.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

24.	kérdés	kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Helyi humán fejlesztések Pilisvörösváron
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzeti identitás megőrzése és továbbadása R1. Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése, R1.P3. Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység, R1.P1.E1. A múlt, a jelen és a jövő bemutatásának egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A történelmi hagyományokkal rendelkező település befogadó készségének formálása, a nyitottság fontos feladat. A közös, helyi identitástudat erősítése pozitívan befolyásolja egyaránt az új és a régi lakosság helyben tartását, a település életének fellendülését. A Községi programoknak prevenciós jellegű és identitástudat erősítő határak van amellyel, hogy kulturális rekreációs lehetőséget nyújtanak a lakosságnak
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész (az egész várostérséget érinti, de a Központi városrészben található intézmények a fő mozgatórugói)

25.	kérdés	kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Művészetek Háza, könyvtár légtechnika korszerűsítése, légkondicionálás kialakítása, napelemek elhelyezése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzeti identitás megőrzése és továbbadása R1. Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése, R1.P3. Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység, R1.P1.E1. A múlt, a jelen és a jövő bemutatásának egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A közszolgáltatást nyújtó egyes intézmények műszaki állapota nem megfelelő, felszereltsége, infrastruktúrája jelenleg kiegészítésre szorul. A Művészetek háza és a könyvtár fejlesztése a fenntarthatóság, a megújuló energiák hasznosítása jegyében tervezett. Az önfenntartó város jövőképe elérése, az energiatudatosságra való törekvés érdekében ki kell bővíteni – pl. az óvodák tetején már elkezdett - a napenergia hasznosítását. A felújításnál a hatékony energiagazdálkodást szem előtt kell tartani, a városüzemeltetésben az energiatudatos technológiákat kell alkalmazni.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész (az egész várostérséget érinti, de a Központi városrészben található intézmények a fő mozgatórugó)

26. kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Sváb sarok korszerűsítése 2. ütem
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R1. Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése, R1.P3. Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység, R1.P1.E1. A múlt, a jelen és a jövő bemutatásának egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	A Pilisvörösváron jellemző iparos-kereskedő lakóházban (Pilisvörösvár, Fő u. 104, 2085 cím alatt), 2013-ban hozták létre a Sváb Sarok Hagyományörző Helyet, ahol időszaki kiállításokat, hagyományörző programokat szerveznek. A Sváb sarok korszerűsítése kapcsán az alábbi korszerűsítés szükséges: ablak és ajtócsere, vízszigetelés, belső oldali hőszigetelés, fűtés korszerűsítés, valamint további ablak és ajtócsere, vízszigetelés, belső oldali hőszigetelés, fűtés korszerűsítés.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész (az egész várostérséget érinti, de a Központi városrészben található intézmények a fő mozgatórugó)

27. kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Közzolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása)

27. kérdés		kifejtés
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R1. Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése, R1.P1. Közzésségi rekreációs lehetőségek, rendezvények, R1.P1.E1. A lakosság folyamatos tájékoztatásának egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Cél cél az önkormányzati közszolgáltatások színvonalas nyújtása, fejlesztése, az intézmények, gazdasági társaságok, és polgármesteri hivatal hatékony működtetésével. A hatékony működés a lakosok érdekeit szolgálja, melyhez elengedhetetlen az igények felmérése és azok megismerése. A jelenleg is ügyfélközpontú hivatal modern eszközökkel (pl. a városi applikáció továbbfejlesztésével), hatékony szervezés mellett a személyes kapcsolatok kialakítását is előtérbe helyezi
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

28. kérdés		kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Kiállítások interaktivitásának biztosítása
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R3. Fiatalok itthon tartása R3.P1. Kulturális élet felpozsztítása R3.P1.E1. Szórakozási lehetőség biztosítása különböző korosztályok számára egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben

28.	kérdés	kifejtés
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Az interaktivitás rendezett információk befogadásának aktív folyamata, amelyben a látogató döntéseket hoz, s ennek megfelelően változtatásokkal halad tovább. Az interaktivitás a felhasználó részéről mindig cselekvést feltételez, amely biztosítja, hogy a kínálat nem évül el, többször is megnézhető programot biztosít.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

29.	kérdés	kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Használton kívüli ingatlanok bérbeadása, átmeneti hasznosítása
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R7. Egyéb gazdasági célok R7.P3. Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés program egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Tudatos helyiség- és lakásprogramot jelent, ha a nem használható önkormányzati ingatlanokat értékesítik vagy közösségi célra felajánlják, ezzel is csökkentve az önkormányzati „fölszeges” kiadásokat. Gondoskodni kell róla, hogy az önkormányzat olyan helyiségeket tartson a portfóliójában (intézményi felhasználásra vagy szociális-, szolgálati lakás céljára), ami megfelelő módon fenntartható, illetve megfelelő komfortfokozattal bír. Az önkormányzati bérleményekből származó bevételeket továbbiakban is vissza kell fordítani azok fenntartására.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész, Bányatelep és környéke, Liget és környéke, Szentiváni- hegy és Órhegy környéke

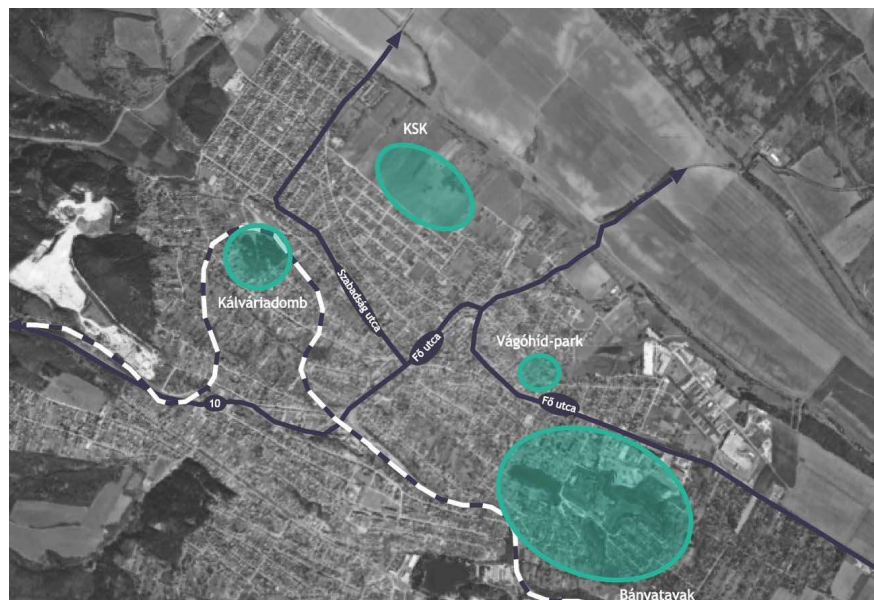
30.	kérdés	kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Épített környezet értékeinek védelme, felújítása, hasznosítása:
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8. Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme, R8.P1. Az épített környezet védelme, fejlesztése, R8.P1.E2. Értékek megőrzése, felújítása és hasznosítása projektelem része
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Pilisvörösváron van néhány műemlék és van egy erős karaktert hordozó Fő utca. A település sajátos karakterét még őrző elemek megbújnak, szétszórta rejtőznek a kevésbé karakteres településszövetben, ezért Pilisvörösváron a kis érték is érték A meglévőt meg kell őrizni, használatban kell tartani, és a kornak megfelelően tovább kell fejleszteni. A védettség kiterjesztésével könnyebben például szolgáltathatunk a későbbi fejlesztéseknek, változásoknak. A helyi védelem alá vont épületek többsége önkormányzati tulajdonban van. Az önkormányzat jó példával igyekszik elől járni azzal, hogy az építési hagyományoknak megfelelően felújítja az épületeket.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész, Bányatelep és környéke, Liget és környéke, Szentiváni- hegy és Órhegy környéke

31.	kérdés	kifejtés
1.	akcióterület illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	akcióterületi fejlesztés munkacíme	Közösségfejlesztő programokhoz szükséges okos eszközök, bútorok beszerzése
3.	akcióterületi fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzeti identitás megőrzése és továbbadása R1. Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése, R1.P1. Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények, R1.P1.E1. A lakosság folyamatos tájékoztatásának egyik projekteleme
4.	akcióterület kijelölésének indoklása	lásd. VI.2. fejezetben
5.	az akcióterületi fejlesztés célja és rövid tartalma	Egy városban működő rendszerek és szolgáltatások alapvetően meghatározzák településen lakók, azt használók kapcsolatát. Pilisvörösvár jövőképe az alapja az öfenntartás, amelyhez a környezetkímélő, innovatív megoldások alkalmazása az egyik pillére, a másik a lakosok igényeinek kiszolgálása. A (kezdetben) a forgalmas településközpont köztéri berendezéseiben, a közösségi közlekedés megállóiban alkalmazható digitális szolgáltatások a közösség komfortérzetének javítása (pl. teleföntöltő-eszközök, elérhető wifi hálózat biztosítása) mellett a környezetvédelmet is szolgálhatja (pl. légtisztító berendezéssel, fényigényekhez igazodó világítóttestekkel, igényekhez igazodó forgalomirányító rendszerekkel). A lakosság folyamatos tájékoztatására a digitális rendszerek, okos berendezések igen előnyösek, mert nem termelődik hulladék és a legtöbb korosztályhoz jutnak az információk. Az információ-megosztás a bizalom alapja, mely a közösségépítésben fontos szerepet játszik.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

Kulcsprojektek

A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú települési cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem, vagy csak kismértékben érhető el. Pilisvörösváron kulcsprojekt a rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása programon belül.

A kulcsprojektek alapvető feltételét képezik a családbarát lehetőségek biztosításán, a lakossági rekreáció helyszíneinek fejlesztésén, a különböző korosztályok számára szórakozási lehetőségek biztosításán át az R3. Fiatalok itthon tartása, az R1. Identitástudat erősítése, összetartozás erősítése, R8. Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme részceloknak.

VI.3-3. táblázat: A kulcsprojektek áttekintő táblázata

FVS-projekt sorsz.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Tervezési dimenzió
Egyéb forrásból megvalósítandó projektek		
32.	KSK terület ligetes, parkosított fejlesztése (KP1)	Megtartó város
33.	P1.V11. A bányatavak közösségi fejlesztése (KP2) 1-2. ütem	Kiszolgáló város
34.	P1.tartalék 1. Tündérkert-Gyakikert kialakítása, minőségi fenntartása (KP3)	Zöldülő város
35.	Kálváriadomb fejlesztése, megőrzése (KP4)	Zöldülő város

32.	kérdés	kifejtés
1.	kulcsprojekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	kulcsprojekti fejlesztés munkacíme	KSK terület ligetes, parkosított fejlesztése (KP1)
3.	kulcsprojekti fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3/ A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P3. Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása projektelem része
4.	kulcsprojekt kijelölésének indoklása	A családbarát lehetőségek biztosításán, a lakossági rekreáció helyszíneinek fejlesztésén, a különböző korosztályok számára szórakozási lehetőségek biztosításán át több tervezési dimenziót is támogat.
5.	a kulcsprojekti fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés célja az egészségmegőrző, rekreációs lehetőségek biztosítása a lakosság számára. Az egész várostérséget is szolgáló, épülő létesítmények (uszoda, sportcsarnok) mellett a szabadtéri kikapcsolódást teszi lehetővé a tervezett fejlesztés: fedett-nyitott játszótér kialakítása, tenispálya, akadálypályák, mászófal, rollerpálya létesítése.
6.	városrészi leképeződése	Liget és környéke

33.	kérdés	kifejtés
1.	kulcsprojekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	kulcsprojekti fejlesztés munkacíme	A bányatavak közösségi fejlesztése (KP2) 1-2. ütem
3.	kulcsprojekti fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3/ A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P3. Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása projektelem része
4.	kulcsprojekt kijelölésének indoklása	A családbarát lehetőségek biztosításán, a lakossági rekreáció helyszíneinek fejlesztésén, a különböző korosztályok számára szórakozási lehetőségek biztosításán át több tervezési dimenziót is támogat.
5.	a kulcsprojekti fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés célja az egészségmegőrző, rekreációs és rendezvénylehetőségek biztosítása a lakosság számára. A szabadtéri kikapcsolódást teszi lehetővé a tervezett fejlesztés amellelt, hogy értékes zöldfelületet hoz létre, és a tavak természetközeli rekultivációját, mederoldalának helyreállítását is tartalmazza: • partvédelem biztosítása, süllyedések helyrehozatala • horgászturizmus infrastruktúrájának fejlesztése • növényállomány karbantartása, frissítése, kezelése, gyepek területek stabilizációja • meder, növényállomány revitalizációja • parti sétány kialakítása, rendezése, berendezése, karbantartása • pallósétány, tanösvény, madármegfigyelő stég kialakítása, berendezése, karbantartása • pihenőhelyek, piknikhelyek kialakítása • szökőkút, lelátó kialakítása • fitness terület biztosítása • rendezvényterület rendezése, kulturális – közösségi tér kialakítása, nyári szabadtéri színház létesítése • játszópark kialakítása • ívóhelyek biztosítása • kempingterület rendezése, kalandpark

33.	kérdés	kifejtés
		• parkolási lehetőségek biztosítása • állatbarát éjszakai világítás használata
6.	városrészi leképeződése	Bányatelep és környéke

34.	kérdés	kifejtés
1.	kulcsprojekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	kulcsprojekti fejlesztés munkacíme	Tündérkert-Gyakikert kialakítása, minőségi fenntartása (KP3)
3.	kulcsprojekti fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3/ A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P3. Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása projektem része
4.	kulcsprojekt kijelölésének indoklása	A családbarát lehetőségek biztosításán, a lakossági rekreáció helyszíneinek fejlesztésén, a különböző korosztályok számára szórakozási lehetőségek biztosításán át több tervezési dimenziót is támogat.
5.	a kulcsprojekti fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés célja az egészségmegőrző, rekreációs lehetőségek biztosítása a lakosság számára. A szabadtéri kikapcsolódást teszi lehetővé a tervezett fejlesztés mellett, hogy értékes zöldfelületet hoz létre: • tő-, patakreitalizáció, karbantartás, növényzet, zöldfelületek kialakítása, megújítása, • Tündérkert létrehozása, régi őshonos fák telepítése, • berendezések létesítése, karbantartása (pingpongasztal, padok, rönkök, drótkötélpálya, fűzalagút, fűzkunyhó stb.), • közösségi Ökokert létrehozása, • parkolófelületek kialakítása, fenntartása, • illemhely építése, fenntartása.
6.	városrészi leképeződése	Bányatelep és környéke (Központi városrész határán)

35.	kérdés	kifejtés
1.	kulcsprojekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	kulcsprojekti fejlesztés munkacíme	Kálváriadomb fejlesztése, megőrzése (KP4)
3.	kulcsprojekti fejlesztés illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3/ A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P3. Rekreációs zöldfelületek fejlesztése, kialakítása projektem része
4.	kulcsprojekt kijelölésének indoklása	A családbarát lehetőségek biztosításán, a lakossági rekreáció helyszíneinek fejlesztésén, a különböző korosztályok számára szórakozási lehetőségek biztosításán át több tervezési dimenziót is támogat.
5.	a kulcsprojekti fejlesztés célja és rövid tartalma	A fejlesztés célja az egészségmegőrző, rekreációs lehetőségek biztosítása a lakosság számára. A szabadtéri kikapcsolódást teszi lehetővé a tervezett fejlesztés mellett, hogy értékes zöldfelületet hoz létre: • növényállomány megőrzése, megújítása, gondozása (fák, cserjék stb.) • berendezések, burkolt felületek (padok, ülőtámaszok, ülőrönkök, információs táblák, hulladékgyűjtők stb.) létesítése, karbantartása • stációk megőrzése, karbantartása, létesítése • szánkópálya kialakítása • (természetes) vízbefogadó, terepmélyedés fenntartása • aluljáró karbantartása • kápolna felújítása, minőségi megőrzése
6.	városrészi leképeződése	Liget és környéke

VI.3.3. Stratégiai célkitűzéseket támogató, átfogó szervezeti rendszerként működő stratégiai keretrendszerek (hálózatos, vonalas fejlesztések)

VI.3-4. táblázat: A hálózati típusú beavatkozások áttekintő táblázata

FVS-projekt sorsz.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Tervezési dimenzió
TOP_Plus Programtervben szereplő beavatkozások/projektek		
36.	Fejlesztések Pilisvörösvár élhetőbb településsé alakítása céljából	Zöldülő város
37.	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Zöldülő város
38.	Belterületi útfejlesztés Pilisvörösváron	Kiszolgáló város
39.	Helyi humán fejlesztések Pilisvörösváron	Megtartó város
40.	Az óvodai ellátás fejlesztése Pilisvörösváron	Megtartó város
41.	Turisztikai fejlesztés	Prosperáló város
Egyéb forrásból megvalósítandó projektek		
42.	Zeneiskola udvar csapadékvíz elvezetés megoldása	Zöldülő város
43.	Városi úthálózat csapadékvíz elvezetése	Zöldülő város
44.	Városközpont projekt – passzázs terv	Zöldülő város
45.	Szép ház, szép kert pályázat kiírása, Virágos Pilisvörösvár Program bevezetése	Zöldülő város
46.	Energiaközösség	Zöldülő város
47.	Járdaépítés + útfelújítás folytatása	Kiszolgáló város
48.	Lakossági járdaépítési program	Kiszolgáló város
49.	Fő utca program folytatása	Kiszolgáló város
50.	Kerékpárhálózati terv elkészítése	Kiszolgáló város
51.	Kerékpárút hálózat fejlesztése	Kiszolgáló város
52.	Utcabútorok, kerékpártárolók elhelyezése a közterületeken	Kiszolgáló város
53.	Közvilágítás fejlesztése	Kiszolgáló város
54.	Bérlakás program	Kiszolgáló város
55.	Szociális munkaprogram és szociális lakásprogram szervezése, a szükséges infrastrukturális feltételek kialakítása	Megtartó város
56.	Foglalkoztatás növelését célzó programok megvalósítása	Megtartó város
57.	Bűnmegelőzési programok megvalósítása, közbiztonság javítása – szemléletformálás	Megtartó város

FVS-projekt sorsz.	Beavatkozás/projekt munkacíme	Tervezési dimenzió
58.	TFT kidolgozása	Megtartó város
59.	Közösségi beavatkozási terv elkészítése	Megtartó város
60.	Iparterületen útépités 1-2. ütem	Prosperáló város
61.	Közlekedésbiztonsági fejlesztések (okos zebra, okos buszmegálló, térfigyelő stb.)	Digitális város
62.	Oktatási programok megvalósítása, a szükséges eszközpark beszerzése	Digitális város
63.	Digitális kompetenciákat fejlesztő programokhoz szükséges kommunikációs eszközök, okos padok beszerzése	Digitális város

36.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Fejlesztések Pilisvörösvár élhetőbb településsé alakítása céljából
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert infrastrukturális hiányok felszámolására irányul a város élhetőbbé tétele céljából.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A tervezett beavatkozás egy komplex projektet foglal magába. Részen kékinfrastruktúra fejlesztésre, 3 helyszínen csapadékvizes projektelemek megvalósítására, valamint közösségi célú tevékenység keretében 3 db sportpálya felújítására kerül sor.
6.	városrészi leképeződése	Pilisvörösvár

37.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R8. Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme R8.P4. Intézmények fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Stratégiai jellegű, mert a város közintézményeink energetikai korszerűsítése valósul meg csökkentve a fosszilis energiafelhasználás mértékét, az energiafüggettséget és az ÜHG-kibocsátást.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A közszolgáltatást nyújtó egyes intézmények műszaki állapota nem megfelelő, felszereltsége, infrastruktúrája jelenleg kiegészítésre szorul. Az önfenntartó város jövőképe elérése, az energiafüggetlenségre való törekvés érdekében ki kell bővíteni – pl. az óvodák tetején már elkezdett - a napenergia hasznosítását. A felújításnál a hatékony energiagazdálkodást szem előtt kell tartani, a városüzemeltetésben az energiahatékony technológiákat kell alkalmazni.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész

38.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Belterületi útfejlesztés Pilisvörösváron
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	Hálózatos jellegű, mert az egész településen található fejlesztésre szoruló lineáris elemek, valamint a megvalósulás a környezetterhelést csökkentheti.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	A projekt célja, hogy Pilisvörösvár fejlesztéssel érintett belterületi részének, földútjain megszűnjön a jelenlegi por- és zajterhelés, valamint az esőzések idején kialakuló kimosások, kátyúk. További cél, hogy az utcák aszfalt burkolatának kiépítése, és ahol erre lehetőség van ott járdák kialakítása révén hosszú távon biztosított legyen a biztonságos közlekedés az itt élők számára. Ennek keretében: • Új, szilárd burkolat kiépítése 3 utcában (Egressy utca, Harcsa utca, Csuka utca) • Meglévő burkolat korszerűsítése a Dózsa György utcában
6.	városrészi leképeződése	Bányatelep

39.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Helyi humán fejlesztések Pilisvörösváron
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R2/ Egészségügy, szociális ellátás erősítése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/ kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	A projekt keretében a Pest Vármegyei Esélyteremtő Paktum és a Szolgáltatási Út Térkép által feltárt vármegyei szolgáltatásihiányokra válaszoló intézkedések megvalósítása tervezett.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	• egyéni egészségi állapotfelmérés és kockázatbecslés, illetve ehhez kapcsolódó tanácsadás, digitális-online vérnyomásmérők biztosítása az érintett lakosság számára. • Életmód tanácsadó előadássorozat az egészséges táplálkozás, mentális egészség, helyes életvezetés témakörökben. • SNI gyerekek inkluzív nevelése terén az óvodapedagógusok képzése, szülő csoportok szervezése, Bázis Intézmény továbbképzési centrum működtetése. • Óvodapedagógusok képzése a mozgástanítás és gyermeksport területén. • Mozgáskultúra fejlesztése, szemléletformálás, családi és ovi-sport nap keretében • Gyermek (szünidei) szabadidős programjainak szervezése kulturális intézmények, szervezetek bevonásával. egyhetes napközbeni táborok szervezése, színházi előadások tartása • A kognitív zavarok kialakulását elősegítő, hajlamosító tényezők kiküszöbölésére/feltárására irányuló közösségi programok, és a demencia progresszióját lassító közösségi programok szervezése kulturális intézmények bevonásával. Tudásátadó programsorozat idők részére

39.	kérdés	kifejtés
		• A településen élők számára érzékenyítő programok szervezése. • Komplex, települési szinteken megvalósuló, az ifjúságot megtartó programok, ifjúsági közösségfejlesztő és képzési programok, • Általános iskolai oktatás kiegészítése iskolán kívüli sport programokkal: Nagy Vörösvári Sportágválasztó! • veszélyeztetett fiatalok számára a bűnözés, csellengés megelőzése érdekében „ifjúsági játszótér” programok megvalósítása a kulturális intézményekben. Ahely Ifjúsági klub • kerékpáros kultúra emelésére hivatott népszerűsítő, oktató, ösztönző kampányok, rendezvények, biciklizés megvalósítása; Mobilitási hét kerékpáros programjainak megvalósítása • Digitális kompetenciafejlesztő programok, tréningek szervezése és a programra való eljutás segítése • Tudásátadó programsorozat idők részére: infokommunikációs eszközkezelés, biztonságos jelenlét az online térben
6.	városrészi leképeződése	Pilisvörösvár

40.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás/ projekt illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás/projekt munkacíme	Az óvodai ellátás fejlesztése Pilisvörösváron
3.	beavatkozás/projekt illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R8. Az épített környezet, a településképp értékőrző védelme R8.P4. Intézmények fejlesztése
4.	miért stratégiai jellegű beavatkozás/	Stratégiai jellegű, mert a gyermekek nevelése és a környezetük kiemelt fontosságú, emellett az intézmények a település

40.	kérdés	kifejtés
	kulcs projekt? mi indokolja az egyedi beavatkozást?	pontján megtalálható, azonban külön-külön is érdemi változást hordoz az intézmények megújítása.
5.	a beavatkozás/projekt célja és rövid tartalma	Fő célja a 3-6 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. ehhez elengedhetetlen a korszerűsítése az intézményeknek. Az intézményi kérdőívek kitöltése alapján is kitűnik az óvodák korszerűsítésének igénye, pl.: • Gradus Óvoda célja a gyermekek környezettudatos szemléletének erősítése. Ennek alapján több gyümölcsfát, ehető termésű bokrokat szeretnének ültetni az udvaron. (TOP_Plusz) • Az NNÓ 5-7 évre vonatkozó jövőképében a gyermekek fejlődésének támogatása, a biztonságos környezet nyújtása, a német nemzetiség erősítése szerepel. A szervezet konkrét fejlesztései között megjelenik az udvari játszótér bontása, újjá építése, biciklitároló és szatelli telepítése, az udvari játékok karbantartása és a mosdók felújítása, mint infrastrukturális fejlesztés. (TOP_Plusz) • Ligeti Cseperedő Tagóvoda konkrét infrastrukturális fejlesztései között szerepel az épület gépészete, illetve a kazán és fűtésrendszer megújítása. A nem digitális eszközfejlesztés része az udvari játékok felújítása, fejlesztése és az udvari tárolók bővítése, a digitális eszközfejlesztés a laptop készlet felújítására, bővítésére vonatkozik. • A Széchenyi Tagóvoda konkrét fejlesztései között szerepel az infrastruktúra korszerűsítése, így az óvoda területén a küldő világítás kialakítása, a fűtés modernizálása, a gyermekmosdók felújítása, a kerítés karbantartása, az udvari burkolatok modernizálása, illetve a játéktároló felújítása és bővítése. • A Szabadság utcai Tagóvoda újszerű fejlesztési elképzelési az udvar fejlesztésére terjed ki, mely a nagyobbak számára is kihívást jelentő mászó komplexummal és ütésálló burkolattal bővülne.
6.	városrészi leképeződése	Központi városrész, Bányatavak és környéke, Liget és környéke

41.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Turisztikai fejlesztés
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R7.P2. Minőségi, helyi turizmusfejlesztés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Fenntartható turizmusfejlesztés Pilisvörösvár meglévő adottságaihoz igazodva.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A fenntartható turizmus keretében olyan turisztikai fejlesztések valósulnak meg, amelyek illeszkednek a város adottságaihoz, hálózatos szemléletűek, komplex élményigértet nyújtanak és nem eredményezik az épített és természeti értékek túlhasználatát.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Pilisvörösvár

42.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Zeneiskola udvar csapadékvíz elvezetés megoldása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	R10.P1.E4. A szenny- és csapadékvíz-elvezetés városi szintű megoldása R8.P4.E1. Önkormányzati intézmények fejlesztése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos jellegű, mert a település egészén található az intézmények, valamint a használók mindenhol érkező. Visszatérő műszaki problémát old meg.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A beruházások célja, hogy az itt tanuló pilisvörösvári és a környező településekről ide járó gyermekek megfelelő körülmények között tanulhassanak, az intézményeket látogatók modern körülmények közé érkezenek, tehát az épületek és udvaruk jó műszaki állapotba kerüljenek és a folyamatosan felmerülő műszaki problémák megszűnjenek.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Központi városrész. Az intézményeket a várostérség lakói is használják.

43.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Városi úthálózat csapadékvízvezetése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés. R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése R10.P1.E4. A szenny- és csapadékvízvezetés városi szintű megoldása
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos jellegű, mert az egész településen találhatók fejlesztésre szoruló lineáris elemek, valamint a megvalósulás a környezetterhelést csökkentheti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Kiemelt figyelmet kell fordítani a csapadékvíz-vezető rendszer folyamatos fejlesztésére, különösen a klímaváltozás miatt egyre gyakoribb szélsőséges időjárási események következtében.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

44.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Városközpont projekt – passzázs terv
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8. Az épített környezet, a településképp értékőrző védelme, R8.P2. Építés és közterületi szabályozás, R8.P2.E1. A településképp megújítása – arculat-formálás projektelem része
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	• felújítás, köztérrehabilitáció, helyiséggazdálkodás stb. • színvonalas kereskedelmi és szolgáltató szektor megtelepülése
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A Fő utca programmal összekapcsolva a belső udvarok, passzázsok, tömbbelső is bekapcsolhatók a

44.	kérdés	kifejtés
		közösségi élet terébe. A félig nyitott-zárt területek funkciókkal való megtöltése a gyalogos forgalom elsődleges szinterei. A „Passzázs terv” megvalósítása Pilisvörösvár számára tényleges központi helyet, városközpont kialakulását biztosíthatja. A megvalósításhoz pár telek tulajdonjogának megszerzése még szükséges.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Központi városrész

45.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Zöldülő város
2.	beavatkozás munkacíme	Szép ház, szép kert pályázat kiírása, Virágos Pilisvörösvár Program bevezetése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8. Az épített környezet, a településképp értékőrző védelme R8.P2. Építés és közterületi szabályozás, R8.P2.E1. A településképp megújítása – arculat-formálás projektelem része
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Nem beruházási jellegű hálózatos (soft) projekt.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	• A város épített és környezeti értékeinek kiemelése, értékmegővése, • a helyi identitástudat fejlesztése, • közösségi program biztosítása (közös értékelés, közös pályázási lehetőség esetén) • az egészséges, tiszta lakókörnyezetre való ránevelés
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

46.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Energiaközösség
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése R10.P1.E2. Energiafüggetlenségre való törekvés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Nemzeti Energiastratégia célul tűzte ki a decentralizált, helyben elérhető megújuló energiaforrásokra alapozott energiatermelés és a villamosenergia helyben történő felhasználásának ösztönzését. Ez a cél helyi szinten elsősorban energiaközösségek kialakításával valósítható meg, amitől a költségek, valamint a megújuló energiaforrások integrációjának megkönnyítése várható.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Olyan megújuló energiaközösség létrehozása a cél, amely a megtermelt energia helyben történő felhasználásából eredő lokális és rendszerszintű előnyök kiaknázása mellett a lehető legnagyobb számú innovatív, valamint a fogyasztói aktivitást előmozdító megoldás alkalmazására biztosít lehetőséget.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település

47.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Járdaépítés + útfelújítás folytatása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Az egész településen találhatók fejlesztésre szoruló lineáris elemek, valamint a megvalósulás a környezetterhelést csökkentheti.

47.	kérdés	kifejtés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Belterületen a csapadékvízvezetés mellett fontos fejlesztési feladat - az infrastrukturális hiányok megszüntetése érdekében - a meglévő utak felújítása, a burkolatlan utak szilárd burkolattal való ellátása ill. a városközpontban a tömbfeltárások jelentik. A volt zártkertek területén a közlekedési hálózatot felül kell vizsgálni és újraértelmezni. A jelenleg hiányos kerékpáros infrastruktúra fejlesztése helyi közlekedési, valamint kisebb mértékben turisztikai szempontból is lényeges kérdés. A beavatkozás keretében többek közt az alábbi főbb projektek tervezettek: • Északi lakóövezet útépítés • Halas - Madaras utcákban útépítés
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település

48.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Lakossági járdaépítési program
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P2. Környezetbarát közlekedés R10.P2.E2. Balesetmentes közlekedés feltételeinek biztosítása
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos jellegű, mert az egész településen található fejlesztésre szoruló lineáris elemek, valamint a megvalósulás a környezetterhelést csökkentheti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A városi infrastruktúra fejlesztésének kiemelt része a járdaépítések folytatása, különösen olyan frekvenciált helyszíneken, mint a Templom tér és a Tavak környéke.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

49.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Fő utca program folytatása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8. Az épített környezet, a településkép értékőrző védelme, R8.P2. Építés és közterületi szabályozás, R8.P2.E1. A településkép megújítása – arculat-formálás projektjelem része
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos projekt • több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, (felújítás, köztérrehabilitáció, helyiséggazdálkodás stb.) • a várostérség egészére kiterjed, (hiszen színvonalas kereskedelmi és szolgáltató szektor megtelepülése várható), • projektelemei egy együttműködő rendszer elemeit képezik.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A Fő utca központi szakaszán a légkabelek kiváltása, a csapadékvíz-elvezető csatorna kiépítése, a járdák felújítása, a parkolók kiépítése mellett jelzőlámpás csomópont került kialakításra a „Fő utca program” keretében. A program nagyobb területre való kiterjesztése biztosítja, hogy könnyebb és biztonságosabbá válik a Fő utcán és környezetében a gyalogosközlekedés, a Fő utcához hasonlóan további területek is megújulnak esztétikailag, nagyobb pilisvörösvári rész mutatja majd szép, kisvárosias arculatát. A Fő utca programmal összekapcsolva a belső udvarok, passzázok, tömbbelső is bekapcsolható a közösségi élet terébe.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	Központi városrész

50.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Kerékpárhálózati terv elkészítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R6/ Partnerségi program kialakítása R6.P1. Projektmenedzsment szemlélet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos és stratégiai jellegű egyszerre, mert a stratégiai jellegű dokumentumokat hoz létre a városra, várostérségre vonatkozóan, azonban többségében hálózatos elemekkel foglalkoznak a tervezett dokumentumok.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A külső szakértő segítség bevonásával, megvalósítást segítő stratégiai dokumentumok használatával az egyes ágazati területeken külön-külön, de együttesen is szakszerű, követhető és hatékony változás érhető el.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település, egész várostérség

51.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Kerékpárút-hálózat fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P2. Környezetbarát közlekedés R10.P2.E1. Kerékpárút-hálózat fejlesztése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos jellegű, mert az egész településen találhatók fejlesztésre szoruló lineáris elemek, valamint a megvalósulás a környezetterhelést csökkentheti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Az elkészült KHT-val összhangban a város kerékpáros infrastruktúrájának hálózatos szemléletű fejlesztése.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

52.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Utcabútorok, kerékpártárolók elhelyezése a közterületeken
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R8/ Az épített környezet, a településképi értékőrző védelme
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Pilisvörösvár teljes területén szükséges az utcabútorok, kerékpártámaszok kihelyezése, egyéges arculat szerinti cseréje.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	- utcabútorok kihelyezése, cseréje - kerékpártámaszok kihelyezése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

53.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Közüvilágítás fejlesztése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése R10.P1.E2. Energiafüggetlenségre való törekvés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos jellegű, mert az egész településen található fejlesztésre szoruló lineáris elemek, valamint a megvalósulás a környezetterhelést csökkentheti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A közvilágítás folyamatos fejlesztése, a hiányosságok pótlása.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település

54.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Kiszolgáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Bérlakás program
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R7/ Egyéb gazdasági célok R7.P3. Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A város területén található önkormányzati tulajdonban álló lakásállomány bővítése, minőségi fejlesztése.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Az önkormányzati lakásállomány bővítése és állagának javítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

55.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Szociális munkaprogram és szociális lakásprogram szervezése, a szükséges infrastrukturális feltételek kialakítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R7/ Egyéb gazdasági célok R7.P3. Önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Jellemzően nem beruházási jellegű hálózatos (soft) projekt.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	- meglévő ingatlanok, helyiségek megőrzése, épületállomány felmérése - meglévő ingatlanok, helyiségek megfelelő funkcióval való megtöltése - rezsi, költségkímélő technológiák alkalmazása (megújuló energiahasznosítás) - ingatlan tartalékalap képzése, visszaforgatás (stratégiaiilag fontos állomány céljából)

55.	kérdés	kifejtés
		- igényekhez igazodó bérlakás-állomány kialakítása - megfelelő támogatási rendszer kialakítása - bérlakás- képzés- foglalkoztatás konstrukció kialakítása - fiatalok vállalkozóvá válásának ösztönzése, támogatása, inkubátorház létrehozása - az esélyegyenlőségi célcsoportok (pl. idősek, rászorulóknak, nők) vállalkozási esélyeinek bővítése
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település

56.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Foglalkoztatás növelését célzó programok megvalósítása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2/ A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R4.P1. Helyi vállalkozások támogatása
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Jellemzően nem beruházási jellegű hálózatos (soft) projekt.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	- együttműködés a helyi vállalkozókkal, kereslet felmérése, együttműködések fejlesztése, lakosok és vállalkozók „összekapcsolása” - diákmunka lehetőségeinek bővítése - aktív kapcsolattartás a gazdasági szereplőkkel - reklámozási lehetőségekben való támogatás - konfliktushelyzetek megoldásában való segítségnyújtás - közösségi vállalkozások elterjedésének segítése, fenntartható vállalkozások kialakításának oktatása, rugalmas vállalkozási formák támogatása (pl. home office, co-working) - ökotudatos vállalkozások letelepedésének ösztönzése

56.	kérdés	kifejtés
		- helyi piac, rendezvényter fejlesztése, termelői piacok bővítése, „földről az asztalra” elv előtérbe helyezése, helyi termékek boltja, termelői bolt - helyi beszállítók alkalmazása - közösségileg támogatott mezőgazdaság (community supported agriculture) - lakossági és vállalkozói szemléletformálás - helyi gazdasági együttműködések kialakítása - beszállítói és felvásárlói hálózatok fejlesztése - modern kommunikációs felület kialakítása, digitális platformok fejlesztése (pl. vállalkozásokat segítő digitális tudástár, open data, honlap, vállalkozói kataszter, álláshirdetések) - helyi adottságokhoz illő tevékenység támogatása - pénzügyi jellegű tevékenységek - helyi termékek megismerése, bemutatása, megjelenési lehetőség biztosítása, helyi termékfesztiválok, promóció a rendezvényeken - fiatalok vállalkozóvá válásának ösztönzése, támogatása, az esélyegyenlőségi célcsoportok vállalkozási esélyeinek bővítése - hivatali vállalkozói ügyféltámogató online szolgáltatások fejlesztése - közösségi Ökokert létrehozása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség a tervezett közösségi kert a Bányatavak és térsége városrészen található

57.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Bűnmegelőzési programok megvalósítása, közbiztonság javítása – szemléletformálás
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Nem beruházási jellegű hálózatos (soft) projekt.

57.	kérdés	kifejtés
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	• járdák, gyalogátkelők kiépítése, okos megoldások alkalmazása, sharing rendszerek telepítése • tájékoztatás fejlesztése • forgalomcsillapító berendezések alkalmazása • köztéri világítás bővítése, modernizálása • közbiztonság növelése, kamerarendszer kiépítése, üzemeltetése • egyesületek, civil szervezetek közötti együttműködés szorgalmazása, „összekapcsolása” • civil kezdeményezések támogatása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

58.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	az összes tervezési dimenziót támogatja
2.	beavatkozás munkacíme	TFT kidolgozása
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R6/ Partnerségi program kialakítása R6.P1. Projektmenedzsment szemlélet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos és stratégiai jellegű egyszerre, mert a stratégiai jellegű dokumentumokat hoz létre a városra, várostérségre vonatkozóan, azonban többségében hálózatos elemekkel foglalkoznak a tervezett dokumentumok.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A külső szakértő segítség bevonásával, megvalósítást segítő stratégiai dokumentumok használatával az egyes ágazati területeken külön-külön, de együttesen is szakszerű, követhető és hatékony változás érhető el.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település, egész várostérség

59.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Megtartó város
2.	beavatkozás munkacíme	Közösségi beavatkozási terv elkészítése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á2 / A helyi gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása R6/ Partnerségi program kialakítása R6.P1. Projektmenedzsment szemlélet
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos és stratégiai jellegű egyszerre, mert a stratégiai jellegű dokumentumokat hoz létre a városra, várostérségre vonatkozóan, azonban többségében hálózatos elemekkel foglalkoznak a tervezett dokumentumok.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A külső szakértő segítség bevonásával, megvalósítást segítő stratégiai dokumentumok használatával az egyes ágazati területeken külön-külön, de együttesen is szakszerű, követhető és hatékony változás érhető el.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település, egész várostérség

60.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Prosperáló város
2.	beavatkozás munkacíme	Iparterületen útépités 1-2. ütem
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése R10.P1.E3. Közúti túlterheltség megszüntetése
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Hálózatos jellegű, mert az egész településen találhatók fejlesztésre szoruló lineáris elemek, valamint a megvalósulás a környezetterhelést csökkentheti.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	Belterületen a csapadékvízvezetés mellett fontos fejlesztési feladat - az infrastrukturális hiányok megszüntetése érdekében - a meglévő utak felújítása, a burkolatlan utak szilárd burkolattal való

60.	kérdés	kifejtés
		ellátása ill. a városközpontban a tömbfeltárások jelentik. turisztikai szempontból is lényeges kérdés. A fejlesztések átfogó célja az élhető közlekedési hálózat kialakítása. A megvalósulás a környezetterhelés csökkentését eredményezheti.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település

61.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás munkacíme	Közlekedésbiztonsági fejlesztések (okos zebra, okos buszmegállók, térfigyelő stb.)
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á3 / A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P2. Környezetbarát közlekedés R10.P2.E2. Balesetmentes közlekedés feltételeinek biztosítása
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A gyalogos közlekedés biztonságát további gyalogátkelők létesítésével, a 10-es úton található átkelők „okosításával”, valamint a térfigyelő kamerarendszer bővítésével növelik.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A közlekedésbiztonság javítása érdekében célunk új, kiemelten biztonságos gyalogátkelőhelyek kialakítása, különös tekintettel azokra a pontokra, ahol a gyalogosforgalom jelentős, így például a Szabadság úti óvodánál, Bányatelepen a Bartók B. utcánál, az Útörháznál és a Szent Erzsébet Otthonnál.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	egész település

62.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás munkacíme	Oktatási programok megvalósítása, a szükséges eszközpark beszerzése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása R3/ Fiatalok itthon tartása R3.P2. Oktatási és egyéb lehetőségek biztosítása
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	Jellemzően nem beruházási jellegű hálózatos (soft) projekt.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	• helyiség, intézmény, háttér-infrastruktúra biztosítása • együttműködés a helyi vállalkozókkal, kereslet felmérése • diákmunka lehetőségeinek bővítése • fenntartható vállalkozások kialakításának oktatása a településen • az „életre nevelés” szemléletének bevonása az oktatásba • koragyermekkori környezeti nevelés (a helyi oktatási intézmények diákjainak bevonása a környezetvédelmi megvalósításba) • gyermekek élményszerű, cselekedtető tapasztalatszerzésének támogatása • a környezetvédelem elsajátításához kapcsolódó eszközök beszerzése • bérlet- képzés- foglalkoztatás konstrukció kialakítása
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

63.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás illeszkedése a tervezési dimenziókhoz	Digitális város
2.	beavatkozás munkacíme	Digitális kompetenciákat fejlesztő programokhoz szükséges kommunikációs eszközök, okos padok beszerzése
3.	beavatkozás illeszkedése az FVS stratégiai céljaihoz	Á1 / A közösségi kohézió folyamatos erősítése, a helyi kultúra, a nemzetiségi identitás megőrzése és továbbadása
4.	beavatkozás hálózatos jellegének bemutatása	A lakosság digitális kompetenciáját fejlesztő programokhoz tartozó eszközbeszerzések ütemezett megvalósítása.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma	A lakosság digitális kompetenciáját fejlesztő programokhoz tartozó eszközbeszerzések ütemezett megvalósítása.
6.	a hálózat beavatkozásban érintett részének városrészi leképeződése	az egész település / várostérség

VI.4. Várostérségi szintű beavatkozási területek részletezése

VI.4.1. Stratégiai célkitűzésekkel rendelkező térségi bevonással megvalósítható egyedi projektek

64.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	Közszolgáltatások fejlesztése, térségi szerepkör javítása
2.	beavatkozás munkacíme	Virgonc Gyermezház felújítása, energetikai korszerűsítése
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	TM.3. Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és prevencióra
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Á4/ A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése R11/ Az alközponti szerep erősítése rész célhoz tartozó program.
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	Modern, színvonalas szolgáltatáshoz jutás lehetőségének biztosítása a várostérség lakói számára. Köz- és létbiztonság javítása.
6.	tevékenységek	• érdemi, aktív kapcsolattartás
7.	a tevékenységekben érintett települések köre és feladataik	Á4 / A térségi kapcsolatok továbbfejlesztése R11/ Az alközponti szerep erősítése R11.P1. A térségi szolgáltatások bővítése R11.P1.E1. Térségi intézmények fejlesztése
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	A közszolgáltatás minőségének javulása, modernizálása. A várostérség, az ellátási körzetek települései Pilisvörösvár mellett.
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Egyeztetés, közös szervezés, közös pályázati lehetőségek kiaknázása, aktív lobbitevékenység. Aktív kapcsolattartás az érintett intézményekkel.
10.	városhatáron túlmutató, térségi kihatás	Id. a táblázat 7. pontja

VI.4.2. Átfogó stratégiai megalapozottságú térségi keretrendszerek (térségi hálózatos, vonalas fejlesztések, nem materiális hálózatos fejlesztések)

65.	kérdés	kifejtés
1.	beavatkozás tematikus fókusz	közlekedésfejlesztés
2.	beavatkozás munkacíme	R10.P2.E3. Közösségi közlekedés fejlesztése
3.	illeszkedése a vármegyei program céljaihoz	TM.2. Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső kapcsolati hálójának fejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése.
4.	illeszkedése az FVS céljaihoz	Á3/ A települési környezet értékőrző fejlesztése R10/ Infrastruktúra-fejlesztés R10.P1. Infrastrukturális hiányok megszüntetése egyik projekteleme
5.	a beavatkozás célja és rövid tartalma (a térségi vonatkozások kiemelésével)	A közösségi közlekedés igénybevétele mégis sokkal környezetkímélőbb megoldás, mint az autók használata. A fejlesztés célja a közösségi közlekedés nagyobb térnyerése, amely a szolgáltatás minőségének javításával, a különböző rendszerek összekapcsolásával lehetséges. Hatékonyabbá kell tenni a jelenlegi hálózatot és a kötőtpályás közlekedési formára szervezni (keresztirányból) az érkező buszos forgalmat. A fejlesztés fontos célja, hogy az autóbusszközlekedési útvonalat kiegészítsék a vasutat, ne konkuráljanak egymással. Cél, hogy a környezetkímélő lehetőségeket biztonságosan vehessék igénybe a várostérség lakosai.
6.	minden érintett településen elvégzett fejlesztési tevékenységek	• vasúti megállókra való hatékony ráhordás biztosítása • utazási szolgáltatás színvonalának növelése – lobbizási tevékenység • megállók és környezetük megújítása, minőségi megtartása, okos megoldások alkalmazása • autóbussz-közlekedés hatékonyságának, összehangoltságának növelése (várakozási idők csökkentése)

65.	kérdés	kifejtés
		• autóbussz-vasúti közlekedés hatékonyságának, összehangoltságának növelése (területi ellátottság szempontjából egészítsék ki egymást) • Pilisvörösvár vasúti megálló terheltségének csökkentése (megállóhelyek hatékony használata) • települések közötti körjárat indítása, működtetése • igény vezérelt közösségi közlekedés, elektromos buszok használata • egységes bérlet bevezetéséért folyó lobbitevékenység a MÁV és a Volán járataira
7.	egyedi tevékenységek és azok gazdái (település, konkrét szereplő)	legalább a várostérség azon települései, akinek a lakosai Pilisvörösvár vasúti megállóhelyeit használják (Pilisszántó, a Pilisszentkereszt, Pilisszentiván, Pilisvörösvár) Aktív egyeztetés, egységes szemlélet és rendszer kialakítása, a lakosok érdekeinek szem előtt tartása a fenti tevékenységek megvalósítása érdekében.
8.	hatások és a hatásokban érintett települések köre	• környezetszennyezés csökkentése • mentális egészség javulása • hatékony és fenntartható közlekedés
9.	koordináció módja, az érintett települések bevonása a koordinációba	Egyeztetés, közös szervezés, közös pályázati lehetőségek kiaknázása, aktív lobbitevékenység.
10.	városhatáron túlmutató, térségi kihatás	Térségi közösségi közlekedési kapcsolatok javítása

VI.5. Stratégia együttműködési menetrendek (zöld és digitális átállást elősegítő célok és intézkedések, opcionálisan innovációs menetrend)

A városi zöld átállás megtervezése, céljainak, stratégiájának és a megvalósítást szolgáló projekteknek az azonosítása részvételi tervezésen alapuló, hosszú folyamat. Az FVS elkészítésénél hosszabb időtávot igényel egy város klíma alkalmazkodási stratégiájának és megvalósítási tervének részletes kidolgozása. Így az FVS keretében átfogó menetrend készül, mely megalapozza a város „zöldítésének” keretrendszerét, mely alapját képezi majd az átállás megvalósításának.

VI.5.1. Zöld átállás menetrend

A zöld átállás menetrend előkészítési és megvalósítási szakaszból áll. Az előkészítési szakasz ugyanakkor némileg hosszabb időt vesz igénybe az átállás biztosíthatósága érdekében. Jelen dokumentum az előkészítési szakaszt mutatja be.

VI.5.1.1. Jelenlegi zöld állapot bemutatása

A jelenlegi zöld állapot bemutatása intézményi, intézkedési és zöld infrastruktúra szintjén a zöld dimenzió bemutatásánál érintett hat szempont mentén történik az alábbi táblázatban. A hat szemponton túli vizsgálatot, Pilisvörösvár zöld állapotának bemutatását a II.1 Helyzetfeltárás és a II.3 Helyzetértékelés, szintézis fejezetek tartalmazzák.

VI.5-1. táblázat: A jelenlegi zöld állapot bemutatása a zöld dimenziók mentén

Zöld dimenzió	Intézményi szint	Intézkedési szint	Zöld infrastruktúra szintje
az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	Az oktatásban, nevelésben jelenleg is nagy szerepet kap a környezettudatosság témaköre. A városi óvodákban számos környezettudatosságot és a fenntarthatóságot előtérbe helyező fejlesztést irányoznak elő, amellyel akár a Zöld Óvoda pályázatot, az Örökös Zöld Óvoda címet is elnyerhetik. A megtisztelő címet a Széchényi utcában található intézmény már el is nyerte, amely példamutatóként szolgál minden egyéb intézménynek is. A környezettudatosságra nevelésben az óvodákba járó várostársági gyermekek is részesülnek, akik „hazaviszik” a tanultakat és átadják tudásukat a családtagjaiknak. A változásokra való felkészülés alapja a fiatal generációk edukálása, szemléletének kialakítása.	A Városgazda Nonprofit Kft. számos feladatot lát el, elsősorban a városüzemeltetési feladatokat végzi, de a legtöbb munkát a város zöldfelületeinek fenntartása adja. A zöldfelületek karbantartása a városi klíma negatív hatásait mérsékli. A helyi építési szabályzat előírja a telkek minimális zöldfelületi mértékét	A megújuló energiahasznosítás még nem alakult ki nagy mértékben. A szelektív és a veszélyes hulladékok elszállítása, leadása; a zöldhulladék elszállítása; a komposztálás megoldott. A város számos zöldfelülettel rendelkezik, bár fejlesztésre szorulnak.
éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás		Viharkár esetén a közterületen lévő kidőlt és balesetveszélyes fák kivágását is a Városgazda Kft. végzi.	A Városgazda Kft. a csapadékvíz elvezető rendszerek javítását és karbantartását is elvégzi.
vízi erőforrások fenntartható használata és védelme	A településen megvalósított szennyvíz-beruházásnak köszönhetően tisztítottan elvezetett szennyvíz mennyisége is dinamikusan növekedett. A keletkező	A Városgazda gyors reagálását segíti a városi applikáció használata. A szikkasztás tiltott. A vízfolyások, tavak különös védelmet élveznek. Az illegális hulladéklerakók folyamatos megszüntetése. A	

Zöld dimenzió	Intézményi szint	Intézkedési szint	Zöld infrastruktúra szintje
a szennyezés megelőzése és csökkentése	folyékony hulladék biológiai és mechanikai tisztítása teljes mértékig megoldott. Intézményekben szelektív hulladékgyűjtés történik.	hulladéklerakás tiltása. A volt zártkertekben a közművesítettség elősegítése, nyitott közműöllő folyamatos záródása. Köztéri hulladéktárolók elhelyezése.	Folyamatban van a közvilágítás korszerűsítése (világítótestek fényforrásainak LEDre történő cseréje), amely a fényszennyezést csökkenti és állatbarátabb világítást biztosít.
biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása	Az oktatásban, nevelésben jelenleg is nagy szerepet kap a környezettudatosság és az ökoszisztémáink megismerésének témaköre.	Számos helyi természetvédelmi terület van kijelölve.	
a körforgásos gazdaságra való áttérés			

Pilisvörösvár számos apró lépést tett már, és tesz is folyamatosan a környezettudatosság nagyobb térnyerése érdekében. A „sok kicsi sokra megy” elv alkalmazása a zöld átállás alapja. Ugyanakkor a körforgásos gazdaság meghonosításában jelentős eredmények még nem születtek. Ennek oka, hogy jelenleg jellemzően lineáris gazdasági modell szerint működik a várostérség gazdasága, azaz a termékeket a természeti erőforrásokból, elsődleges nyersanyagokból állítják elő, amelyek a használatot követően hulladékká válnak, és a bennük lévő anyag és energia örökre elveszik, kikerül a rendszerből, amivel folyamatosan csökken a rendelkezésünkre álló – nem megújuló – természeti erőforrások mennyisége.

VI.5-1. ábra: A lineáris gazdaság modellje

forrás: Hulladékgazdálkodók Országos Szövetsége

Ezzel szemben a körforgásos gazdasági modellben minden nem megújuló anyag zárt körben kering. A modellnek nagyon fontos része a környezetbarát terméktervezés (ökodizájn), amely során a termékeket már az életciklusuk további szakaszait szem előtt tartva úgy tervezik meg, hogy minél tartósabbak, javíthatók, újrahasználhatók, illetve hulladékká válásukat követően hasznosíthatók legyenek.

A körforgásos gazdaság megvalósításában rendkívül fontos szerepe van a lakosságnak is, mert tartós termékek vásárlása, javíttatás, újrahasználat, illetve újrahasználatra történő átadás révén ők tudják biztosítani a termékek lehető legjobb kihasználását, hogy ezek minél később váljanak hulladékká, a termékek hulladékká válását követően pedig a szelektív hulladékgyűjtés révén elsősorban ők teszik lehetővé a hulladék újfeldolgozását (anyagában történő hasznosítását).

Az ipar, a kereskedelem, a szolgáltatás területén és a közintézmények esetében ugyanilyen fontos az anyaghatékonyság és a keletkező hulladékok elkülönített gyűjtése.

VI.5-2. ábra: A körforgásos gazdaság modellje

forrás: Hulladékgazdálkodók Országos Szövetsége

A város további, jellegzetes kihívásainak rendszerezése a II.5 Kockázatok és lehetőségek értékelése fejezet alapján történik. Az kockázatok kerülnek számbavételre, amelyek az energetikai, klímaalkalmazkodási területeket érintik.

Lehetséges kockázat a jövőre nézve, hogy a nem kielégítő infrastrukturális ellátottság lakossági elégedetlenséget és környezeti problémákat okoz. Pilisvörösvár közművesítettsége jó, az éghajlatváltozásból eredő, hirtelen, nagy viharok okoznak problémát. A nagy csapadékok a település egyes részein időszakos elöntéseket okozhatnak. A probléma felismerésre került, a részletes helyzetfeltárás és megoldás még várat magára, de a közeljövőben várhatóan elkezdődik a folyamat.

Lehetséges kockázat a jövőre nézve, hogy a növekvő légszennyezés, romló települési környezetet és a lakhatóság csökkenését okozza. A városi mobilizáció alternatív lehetőségeinek hiánya az autós forgalom növekedését okozza. A Pilisvörösváron áthaladó és az egész várostérséget

összekötő 10. sz. főút telített, nagyobb forgalmat nem bír el. A probléma országos szinten ismert, a BATrT tartalmazza a tervezett M10-est, amely elkerüli Pilisvörösvárt. Az önkormányzatok közös álláspontja, összefogása, illetve összefogásuk eredménye még várat magára, az út a közeljövőben történő megépítéséről nincs információnk. A várostérség önkormányzatai érdekérvényesítési, lobbitevékenységet tudnak folytatni az M10, M0 megépülése érdekében.

Lehetséges kockázat, hogy a megújuló erőforrások használata továbbra sem telepszik meg érdemben Pilisvörösváron, az energiatudatosság nem épül be a helyi szereplők működésébe, azaz a megújuló források hasznosítása nem helyben, nem kellő mértékben történik majd. A problémát felismerve az önkormányzat számos olyan fejlesztést tervez, mely a fenntarthatóság felé hat, a település jövőképét az energiafüggetlenségben látják. Pilisvörösvár jelenleg függ a regionális energiaellátástól, az országos hálózati függés megszüntetése kiemelt szempont Vörösvár életében.

Az elmúlt években a zöld, energetikai, klímaalkalmazkodást segítő alábbi főbb intézkedések és beavatkozások történtek a városban:

- Városgazda Nonprofit Kft. létrehozása és működtetése
- illegális hulladéklerakók felszámolása (folyamatos)
- bel- és csapadékvíz elvezető rendszer, csatornahálózat felújítása, korszerűsítése és a szennyvíztelep bővítése
- vízkár-elhárítási terv készítése
- záportározó kialakítása
- önkormányzati fakataszter létrehozása
- zöldterületek fejlesztése (Erdei kápolna mögötti park, Petőfi Sándor utcai park, Nagy-tó, Búcsú tér, Lahmkruam park, Templom tér stb.)

- játszóterek, rekreációs helyszínek felújítása, kialakítása (görpark, pumpapálya, Béke utcai, a Görgey utcai, a Zrínyi utcai, a Lócsei utcai és a Rákóczi utcai játszóterek)
- faültetések (pl. Újszülöttek facsometéi, önkormányzati fásítások, faültetések adományokból, lakossági faigénylés stb.)
- várostakarítási akciók, környezeti nevelés, egyéb szemléletformálási akciók
- épületenergetikai korszerűsítések, megújuló energiafelhasználás részarányának növelése (óvodák, szakorvosi rendelő, Nevelési Tanácsadó stb.)
- 10. sz. főút forgalomcsillapítására vonatkozó tervekészítés
- vasútvonal korszerűsítése
- kerékpáros infrastruktúra bővítése
- új- és járdafelújítások

VI.5.1.2. Célok megfogalmazása

A városi zöld átállás komplex célrendszere a városi karbonsemlegességi cél elérését szolgálja. Ennek kidolgozása az FVS elkészítésére jelenleg nyitva álló időkereten túlmutató feladat, és az érintettek széleskörű bevonásával, egyeztetéseivel valósulhat meg. Így most egy előzetes célrendszer kerül megfogalmazásra, amely az előkészítő részben szereplő állításokra támaszkodik. A zöld átállás célrendszer finomítása majd a későbbiekben, a zöld finanszírozási keretrendszerben történik.

A zöld átállás célrendszerének alapját Pilisvörösvár egyik horizontális célja adja, amely az az alapvető szemléletet követi, hogy minden fejlesztésnek az önfenntartásra, az energiafüggetlenségre való törekvést kell megcéloznia. A település életét a környezet, a gazdaság és a társadalom hármasa alapvetően meghatározza. Mindhárom területen szeretné Pilisvörösvár a külső, általa nehezen befolyásolható területeket csökkenteni, ezáltal minimálisra csökkenteni a kiszolgáltatottságot. Fontos

megtalálni a lakosság számára kedvező, élhető települési közeget, amelyet mind az egyes fejlesztések kitűzésében és részleteiben, valamint a hétköznapi életében egyaránt.

VI.5-3. ábra: A zöld átállás célrendszere

A célrendszer leírását, tartalmi részletezését a III.2 A stratégia célrendszere fejezet tartalmazza.

VI.5.1.3. A zöld fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

A zöld átállás célrendszeréhez kapcsolódóan számos olyan intézkedés tervezett a városban, amely szintén támogatja az átállást. Ilyen például a társadalom, helyi identitástudat- fejlesztéséhez kapcsolódó szemléletváltásra való nevelés, a környezettudatosság nagyobb térnyerése az oktatási-nevelési intézményekben, valamint a gazdaságfejlesztés esetében az innovációra, környezetbarát technológiákra való áttérés ösztönzése.

A zöld átállás érdekében tervezett célrendszerhez igazodó, legfontosabb intézkedéseket, amelyek figyelembe veszik az éghajlatváltozás mérséklése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a vízi erőforrások fenntartható

használata és védelme, a körforgásos gazdaságra való áttérés, a szennyezés megelőzése és csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása témaköreit, az alábbi táblázat részletezi.

VI.5-2. táblázat: A zöld átálláshoz kapcsolódó intézkedések zöld dimenzióként

Zöld dimenzió	Intézményi szint	Intézkedési szint	Zöld infrastruktúra szintje
az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	• koragyermekkori környezeti nevelés (a helyi oktatási-nevelési intézmények diákjainak bevonása a környezetvédelmi megvalósításba) • a környezetvédelem elsajátításához kapcsolódó eszközök beszerzése (pl. vizsgálódásra alkalmas eszközök, nagyító, bogárgyűjtő, távcső, természettudományos eszközök stb.) • biogazda-képző tanfolyam szervezése, beindítása • rezszi, költségkímélő technológiák alkalmazása (megújuló energiahasznosítás) az önkormányzati gazdálkodás, városüzemeltetés területén • energiahatékony megoldások előtérbe helyezése • helyi anyagok használatának előtérbe helyezése • környezetbarát mezőgazdasági vegyszerek priorizálása, a gazdák anyagi segítése az átállásban • hatékony energiagazdálkodás az intézményekben • energiahatékony technológiák alkalmazása a városüzemeltetésben	• lakosság edukálása, környezeti nevelés a közösség számára (környezetvédelem, - tudatosság, energiahatékonyság) • tápanyag-gazdálkodás hatékonyabbá tétele • szerves anyagok hatékony pótlása • rendszeres talajvizsgálat • a talajerózió mérséklése • kerékpáros és gyalogos kapcsolatok megteremtése • szép ház, szép kert pályázat kiírása, Virágos Pilisvörösvár Program bevezetése • lakossági tájékoztatás az (építésjogilag) beépítésre nem szánt területeken történő környezetterhelő folyamatokról a volt zártkerti területeken • lakossági tájékoztatás az (építésjogilag) beépítésre nem szánt területeken létesíthető rendeltetésekről a volt zártkerti területeken • környezeti nevelés a fenntartható tájhasználat témájában • lakossági léptékű napenergia hasznosítása • lakossági léptékben a szélenergia hasznosítása • környezettudatos közlekedésre nevelés	• parkok kialakítása, fejlesztése, zöldfelületek megfelelő hasznosítása, tanösvény kialakítása • egészséges lakókörnyezet népszerűsítése • Fenntartható Energia- és Klímaakciótervet kidolgozása, energiaközösség létrehozása • Települési Zöld Infrastruktúra Akcióterv (ZIFFA) • Kerékpárhálózati terv készítése • A bányatavak környezetének fejlesztése: növényállomány karbantartása, frissítése, kezelése, gyepek területek stabilizációja • Kálváriadomb fejlesztése, megőrzése: növényállomány megőrzése, megújítása, gondozása (fák, cserjék stb.) • Tündérmű-Közösségi kert: növényzet, zöldfelületek kialakítása, megújítása, gondozása, Tündérmű létrehozása, régi őshonos fák telepítése • Búcsú tér fejlesztésének folytatása: növényzet, zöldfelületek kialakítása, megújítása, gondozása • elektromos gépjárműtöltők létesítése
éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	• az „életre nevelés” szemléletének bevonása az oktatásba	• szárazságtűrő haszonnövények termesztése • turistaútvonalak kijelölése, népszerűsítése	• természeti területek sétaútvonalainak fejlesztése • Búcsú tér fejlesztése: szikkasztórét kialakítása

Zöld dimenzió	Intézményi szint	Intézkedési szint	Zöld infrastruktúra szintje
	• fenntartható vállalkozások kialakításának oktatása a településen • Városgazda Kft. gépparkjának fejlesztése, modernizálása (pl. locsolóautó, takarítóautó) • csapadékvizek hasznosítása helyben • földhő hasznosítása • napenergia hasznosítása	• rugalmas munkavégzés keretrendszerének bevezetése, munkaerő bővítése, alkalmi munkavégzés lehetőségének biztosítása az önkormányzatnál • környezetbarát mezőgazdaság, tájgazdálkodás előtérbe helyezése • lakóházak hőszigetelésének korszerűsítése • földhő hasznosítása • napenergia hasznosítása	• úthálózat megfelelő csapadékelvezetésének fejlesztése • napelemes tárolók kialakítása
vízi erőforrások fenntartható használata és védelme	• hatékony vízmegtartás és felhasználás • zeneiskola fejlesztése, udvar csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése • kiskertek kialakítása, magasházak létrehozása, esővíz hasznosítása • környezetbarát mezőgazdasági vegyszerek priorizálása, a gazdák anyagi segítése az átállásban • környezetbarát tisztítószer bevezetése, használata • csapadékvíz-elvezetőrendszer felülvizsgálata, kiépítése, intézmények • vízvezetésének fejlesztése	• illegális szemétkukák megszüntetése • csapadékvíz-elvezetőrendszer felülvizsgálata, kiépítése, intézmények vízvezetésének fejlesztése	• A bányatavak környezetének fejlesztése: meder, növényállomány revitalizációja • A bányatavak környezetének fejlesztése: partvédelem biztosítása, süllyedések helyrehozatala • Kálváriadomb fejlesztése, megőrzése: (természetes) vízbefogadó, terepmélyedés fenntartása • Tündérgert-Közösségi kert: tó-, patakrevitalizáció, karbantartás • Búcsú tér fejlesztése: szikkasztórét kialakítása • úthálózat megfelelő csapadékelvezetésének fejlesztése
a szennyezés megelőzése és csökkentése	• mezőgazdasági hulladék hasznosítása • környezetbarát tisztítószer bevezetése, használata • szelektív szemeteskukák számának növelése a közterületeken • zöldhulladék aprítása • veszélyes hulladékok gyűjtésének megszervezése • komposztálóedények számának növelése, alkalmazásának növelése	• társadalmi szemétszedés • illegális szemétkukák megszüntetése • lakossági hulladék újrahasznosítás elősegítése, nevelés • lakossági komposztálás népszerűsítése • téli tüzelés miatti edukáció • a városban átmenő forgalom csökkentése	• A bányatavak környezetének fejlesztése: illemhelyek kialakítása, fenntartása (megvalósult) • Tündérgert-Közösségi kert: illemhely építése, fenntartása • Búcsú tér fejlesztése: illemhely építése, fenntartása (megvalósult)
biológiai sokféleség és az ökoszisztémák	• a környezetvédelem elsajátításához kapcsolódó eszközök beszerzése (pl. vizsgálódásra alkalmas eszközök, nagytó,	• honos növények használata, az invazív fajok visszaszorítása	• állatbarát éjszakai világítás alkalmazása

Zöld dimenzió	Intézményi szint	Intézkedési szint	Zöld infrastruktúra szintje
védelme és helyreállítása	bogárgyűjtő, távcső, természettudományos eszközök stb.) • fakataszter bővítése, folyamatos aktualizálása	• erdőterületek állapotának javítása • növényvédelmi előírások betartása	• A bányatavak környezetének fejlesztése: ívóhelyek biztosítása • A bányatavak környezetének fejlesztése: pallósétány, tanösvény, madármegfigyelő stég kialakítása, berendezése, karbantartása • A bányatavak környezetének fejlesztése: meder, növényállomány revitalizációja • honos fajok védelme, használata • invazív fajok visszaszorítása kül- és belterületen • együttműködés a Pilisi Parkerdővel, DINPI-vel
a körforgásos gazdaságra való áttérés	• lakossági és vállalkozói szemléletformálás • helyi termékek boltja, termelői bolt • ökotudatos vállalkozások letelepedésének ösztönzése • környezetkímélő technológiák alkalmazása • meglévő munkahelyek megtartásának ösztönzése	• közösségileg támogatott mezőgazdaság (community supported agriculture) • közvetlenül „földről az asztalra”, termelőtől, készítőtől a vásárlóhoz elv előtérbe helyezése, házhoz vagy gyűjtőpontra szállítás • utazási távolságok csökkentése, elingázás csökkentése • környezetkímélő utazási módok népszerűsítése, támogatása • hulladékmentes kereskedelem feltételeinek elősegítése (pl. ruhagyűjtés)	• zöldfelületek, fasorok telepítése, erdősávok telepítése, védőfásítás • területtakarékos, tudatos fejlesztések

A zöld átállás első lépése zajlik Pilisvörösváron: a környezeti nevelés, a szemléletmód-változás átadása a lakosoknak, a gazdasági szereplőknek. A szemléletformálás és példamutatás soft projektjei mellett a meglévő természeti, környezeti értékek megóvása az átállás kiindulópontja, hiszen fejlesztést a meglévő értékekre lehet csupán építeni.

Emellett kiemelten fontos a példamutatás. Az önkormányzati fejlesztéseket a fenntarthatóság mentén kell megvalósítani. A közszolgáltatásokat biztosító létesítmények korszerűsítése során a

megújuló energiaforrások alkalmazását be kell építeni a tervekbe, így a hosszú távú célt, az energiafüggetlenség csökkenését is támogatják a projektek. Az intézményfejlesztési projektelemeket a stratégia az R8.P4 Intézmények fejlesztése programon és az R11.P1. A térségi szolgáltatások bővítése program keretén belül tartalmazza. Részletes tartalmi leírást a III.2. A stratégia célrendszere fejezet tartalmaz.

A zöld átállás menetrendhez kapcsolódóan a TVP az alábbi projekteket nevesíti:

VI.5-3. táblázat: A TVP-ben szereplő, zöld átálláshoz közvetlenül kapcsolódó projektek, beavatkozások

Projekt neve	Előkészítettség mértéke	Indikatív keretösszeg, Ft	Tervezett megvalósítás
P1.V1: Záportározó kialakítása Tó dűlő	megvalósult	190 000 000	2022-2024
P1.V2: Nagy tó partvédelem	támogatási szerződéssel rendelkezik	120 000 000	2025-2027
P1.V3: Szabadság utca nyílt csapadék csatorna árok befedése, parkoló és buszöböl kialakítása	tervezés alatt	135 000 000	2027-2028
P1.V4: Dózsa Gy. utca zárt csapadékvíz csatorna kialakítása, parkoló létesítése	támogatási szerződéssel rendelkezik	102 000 000	2024-2027
P1.V5: Zeneiskola udvar csapadékvíz elvezetés megoldása	későbbiekben megvalósítandó	50 000 000	2027-2028
P1.V9: Községi tér és parkolók kialakítása (piac tér)	tervezés alatt	60 000 000	2025-2026
P1.V10: Játsszótérek felújítása	támogatási szerződéssel rendelkezik	67 000 000	2024-2027
P1.V11: Bányatavak közösségi fejlesztése 1.	kiírást várják	50 000 000	2026-2028
P1.V12: Járda építés + útfelújítás	folyamatban	175 000 000	2025-2026
P1.tartalék 1: Tündérkert - Gyakikert kialakítása	későbbiekben megvalósítandó	60 000 000	2027-2028
P1.tartalék 3: Záportározó Gyaki kert	koncepció terv	80 000 000	2027-2028
P1.tartalék 4: Pálya tó, Kacsá tó partvédelem	későbbiekben megvalósítandó	250 000 000	2027-2028
P1.tartalék 7: Bányatavak közösségi fejlesztése 2.	későbbiekben megvalósítandó	100 000 000	2027-2028
P1.tartalék 8: Templom tér fejlesztése	koncepció terv	150 000 000	2027-2028
P1.tartalék 10: Közvilágítás fejlesztése	elkészült	8 000 000	2024-2025
P2.V1: Polgármesteri Hivatal tetőszerkezet felújítása, napelemek elhelyezése	későbbiekben megvalósítandó	100 000 000	2027-2028
P2.V2: Templom tér iskola felújítása: fűtőkör, világítás, HMR	későbbiekben megvalósítandó	60 000 000	2027-2028
P2.V5: Zeneiskola, színházterem tetőszerkezetére napelemek elhelyezése	későbbiekben megvalósítandó	30 000 000	2027-2028
P2.V6: Művészetek háza, könyvtár légtechnika korszerűsítése, légkondicionálás kialakítása, napelemek elhelyezése	későbbiekben megvalósítandó	70 000 000	2027-2028
P2.V7: Sváb sarok korszerűsítése 1. ütem (ablak és ajtó-csere, vízszigetelés, belső oldali hőszigetelés, fűtés korszerűsítés)	megvalósult	60 000 000	2024-2025
P2.tartalék 1: Sváb sarok korszerűsítése 2. ütem (ablak és ajtó-csere, vízszigetelés, belső oldali hőszigetelés, fűtés korszerűsítés)	tervezés alatt	40 000 000	2024-2025
P2.tartalék 2: Energiaközösség	későbbiekben megvalósítandó	50 000 000	2027-2028
P2.tartalék 3: Virgonc Gyermekeház felújítása, energetikai korszerűsítése	későbbiekben megvalósítandó	60 000 000	2027-2028

VI.5.2. Digitális átállás menetrend

A városok világszerte egyre inkább innovatív, fenntartható és integrált megoldásokat tesztelnek és adaptálnak, hogy zöldebb, hatékonyabb és élhetőbb helyekké váljanak. Ezekhez a legszélesebb körű és szintű együttműködéseket hozzák létre és működtetik. De az új technológiai eszközök és a növekvő mennyiségben elérhető adatok önmagukban nem jelentenek megoldást a Pilisvörösvár fejlesztési és fenntartási kérdéseire. A gazdasági és ökológiai egyensúly, a magas életminőséget kínáló, vonzó városi környezet és a városlakók aktív részvétele olyan feladatok, amelyek stratégiai szemléletet és sokféle szereplő tartós együttműködését igénylik. A sokszereplős, cselekvésorientált, stratégiai szemléletű tervezésre jelentős hatással van digitalizáció.

VI.5.2.1. Előkészítés²¹

A digitális menetrend előkészítéseként tisztázni kell a szereplőket. A városi innovációs környezet négy kulcsszereplőjét (a vezetés, a gazdasági szektor szereplői, a tudományos közeg és a civil szféra) a digitális városi programok esetében érdemes tovább bontani:

- civil szféra: a helyi lakosság, a várostérség lakosai, a civil szervezetek és egyesületek, a Pilisvörösvárra látogatók, a mikroközösségek stb.,
- gazdasági szektor szereplői: a nagyvállalatok, a KKV-k, a civilek, akik saját projekteket hajtanak létre, a település üzemeltetésével foglalkozók, művészek stb.,
- tudományos közeg, szakértők, akik nélkül a digitális fejlesztések nem valósulhatnak meg,
- a vezetés: a település vezetése, az intézmények vezetői, a várostérség településeinek vezetői, a megye és a kormányzat.

Az előkészítés folyamatában a szereplők megkeresése után a velük folytatott kapcsolattartás a feladat. A modernizáció egyik kulcskérdése a szereplők felkészültsége és újra való nyitottsága. A másik fontos elemnek szintén a nyitottság az egyik összetevője, és a kommunikáció széles skáláján bontakozik ki. A közösségi együttműködési készség és aktivitás, a nyitott kormányzás az információ oda-vissza áramlásával a beruházások hatékonyságát emeli. A digitális város kialakításának elengedhetetlen feltétele az infokommunikációs eszközök használata, az adatok integrált és nyitott felhasználásában és a helyi szereplők együttműködésében rejlő lehetőségek kiaknázása. A digitális átállás menetrend további előfeltételei:

- A speciális fejlesztési irány (digitális átállás) fejlesztéseinek és egyéb folyamatainak irányítását egy személyi koordinátor látja el, aki a hivatali struktúrába beépülve végzi munkáját.
- Digitális átállás munkacsoport működtetése (többszintű kormányzás rendszerébe beépítve): A munkacsoport konzekvensen az átállás gyakorlati folyamatát végzi. A munkacsoportba bevonásra kerül a város egy-egy működési területének összes szakmai, érintett képviselője. A digitális átállás menetrend előrehaladottabb állapotában és a digitális akcióterv készítésekor a választott fókuszterületek függvényében további szakmai, speciális szakérték, szereplők bevonása indokolt. A térségi szintű digitális fejlesztések esetén az érintett térségi települések szakmai képviselői és döntéshozói is a munkacsoport tagjává válnak.
- A tesztcsoportok bevonása: A megvalósítás szakaszában a digitális megoldások „üzemszerű” működtetését megelőzően minden fejlesztés esetében tesztfázis kerül lefolytatásra, ami bizonyos

²¹ fejezet az Okos város fejlesztési modell módszertan alapján készült.

típusú fejlesztések esetén speciális lakossági csoportok bevonását teszi szükségessé.

- A fejlesztési tartalmak és az egyes szolgáltatásokat érintő, együttműködést igénylő változások előzetes kommunikációja tervezett a fejlesztések elfogadottsága és eredményes működtetése érdekében.

Az okos rendszerek működésében meghatározó az adatok és a modern technológiák szerepe. Ezek által biztosítható a település működésének, a közművek, szolgáltatások és a használók közötti kapcsolatoknak értékelése és fejlesztése. A hétköznapi életben már ma is számos hasonló technológia van jelen, a közösségi hálózatoktól a globális informatikai cégek által nyújtott térkép adatokig és más szolgáltatásokig. Ezeket a használók, vagy más nézőpontból a lakosság jellemzően a saját eszközeikkel éri el. A digitális átállás lényege, hogy feloldjuk azt a hétköznapi ellentétet, miszerint, hogyan lehet, hogy a telefonunkkal, karóránkkal fizetünk, mégis a helyi közszolgáltatások használatkor papírokat töltögetünk.

Mivel az önkormányzati szolgáltatások is ebben a közegben jelennek meg, alapvető elvárás, hogy használhatóságban, elérhetőségben és rugalmasságban felvegyék a versenyt a piac által kínált megoldásokkal. Egy új digitális fejlesztés esetén az alábbi, általános lépések szükségesek:

VI.5-4. ábra: A digitális fejlesztés lépései

Pilisvörösvár elkezdte a felkészülést a digitális átállásra, már elindult a „digitális várossá” válás irányába. A város már ma is rendelkezik saját applikációval, amelyen nyomon lehet követni a város legfontosabb történéseit, problémát lehet bejelenteni, elérhető az önkormányzati TV adása. Az applikáció bővítésével szemléletformáló kampányok indíthatóak, amelyen keresztül a lakossági igényeknek megfelelő applikációs funkciókat vezethet még be a város. A szemléletformáló kampányok keretében a zöldülő városra történő átállás is magasfokúan támogatható. Az applikáció fejlesztésével a várostérségi területek is elérhetőek lehetnek. A működő applikáció a digitális átállás alapját biztosítja az önkormányzat számára, mivel az alpinfrastruktúra, az adatmenedzsment gyakorlata, eszközellátottság, HR IT felkészültség és a lakosság digitális kompetenciáinak ismerete már adott vagy folyamatban van.

A további megfelelő elektronikus fejlesztések egyik kiválasztási szempontja a helyi adatpolitika megtalálása Pilisvörösváron. Amellett, hogy felmérésre kerül, milyen jelenlegi adattal rendelkezik a város, el kell döntenie, milyen adatot szeretne tudni és mi a célja azzal. Ajánlott olyan adatpolitikát választani, amely biztosítja az egymásra épülő fejlesztések lehetőségét és a

fejlesztések összekapcsolását. Az adatok újrahasznosítása, szolgáltatások és termékek fejlesztése gazdaságélénkítés céljából, külső partnerek bevonásával is lehetséges.

A digitális rendszerek kialakításakor az infokommunikációs eszközök használata, az adatok integrált és nyitott felhasználása és a helyi szereplők együttműködése elengedhetetlen, ezért a fejlesztések „brand” jellegű összekapcsolása célszerű. Az előkészítő kommunikációnak két fő területe van:

- kampány: akkor tudja átformálni egy város életét, ha a város szereplői, a stratégia érintettjei megismerik, majd minél nagyobb mértékben azonosulnak, használják a fejlesztést,
- tájékoztatói, csatlakozási lehetőség: meg kell adni a későbbi felhasználók számára a lehetőséget, hogy a város ügyeiről, az aktuális tervezési folyamatról naprakészen tájékozódjanak, illetve a kommunikációs folyamatok aktív szereplőivé válhassanak.

A digitális átállás egyik fontos pillére az edukáció, vagyis a szemléletformálás, az ismeretátadás és a készségfejlesztés. Ezek nélkül nem válik képessé a város lakossága arra, hogy használja a digitális platformokat. A másik pillére az eszközbeszerzés, mellyel biztosított, hogy a fejlesztést célzó teljes közönség élni tudjon a fejlesztés adta lehetőségekkel. A lakosság tanítása nem ér véget az előkészítési folyamatoknál, az alkalmazás során is lehetőséget kell biztosítani a fejlődésre. Az érintett célcsoportok edukációját a megszokott kommunikációs csatornákon keresztül érdemes lefolytatni.

Az előkészítés után biztosítani kell a digitális rendszerek üzemeltetését, annak stabilnak, de rugalmasnak kell lennie. Fontos szem előtt tartani, hogy a digitális modell bevezetése azzal jár, hogy az egyes szolgáltatások minőségét, hasznosságát, az elégedettséget rendszeresen mérni kell, és az eredmények függvényében további fejlesztések válhatnak szükségessé. Az

infokommunikációs technológiák ráadásul a település fizikai infrastruktúrájához, épített elemeihez képest jóval gyorsabb ciklusban avulnak és cserélődnek.

VI.5.2.2. Célok megfogalmazása és rendszerezése

A digitális város dimenzióhoz köthető célok, amelyek a város digitális megoldásokkal feloldható kihívásainak rendszerezése és bemutatása:

VI.5-5. ábra: A digitális átállás célrendszere

A digitális átállást az összes átfogó és rész cél támogatja, azonban a digitalitás horizontális, mindent átszövő jellege miatt az egyes céloknál nem az elektronikai átállás van fókuszban. Például az egészségügyi intézmények korszerűsítése már digitális rendszerek alkalmazásával együtt zajlik, de a felújítás középpontjában mégis a szakrendelések számának bővítése áll. A digitális átállás elemei ezért kevésbé a célrendszerben, sokkal inkább a konkrét projektelemek, beavatkozások kapcsán mutatható be.

A célrendszer leírását, tartalmi részletezését III.2 A stratégia célrendszere fejezet tartalmazza.

VI.5.2.3. A digitális fejlesztések beavatkozási területeinek meghatározása

Digitális átállással érintett program		Kapcsolódó projektek	Vonatkozó okos város alrendszer
R1/ IDENTITÁSTUDAT ERŐSÍTÉSE, ÖSSZETARTOZÁS ERŐSÍTÉSE			
R1.P1. Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények	R1.P1.E1. A lakosság folyamatos tájékoztatása	R1.P1.E1/1. honlap (bővítése, fejlesztése)	okos kormányzás + okos emberek + okos gazdaság
		R1.P1.E1/2. újság (bővítése, fejlesztése)	okos kormányzás + okos emberek + okos gazdaság
		R1.P1.E1/3. személyes találkozások, beszélgetés (fórumok)	okos kormányzás + okos emberek
		R1.P1.E1/4. városi applikáció (bővítése, fejlesztése) R	okos kormányzás + okos emberek + okos gazdaság + okos életkörülmények
		1.P1.E1/5. okos utcabútorok, tájékoztató elemek alkalmazása	okos kormányzás + okos emberek + okos gazdaság + okos életkörülmények
		R1.P1.E1/6. lakosság edukálása, környezeti nevelés a közösség számára (környezetvédelem, -tudatosság, energiahatékonyság)	okos emberek + okos környezet
		R1.P1.E1/7. támogató hivatali környezet	okos kormányzás + okos életkörülmények
R4/ HELYI KIS ÉS KÖZEPES VÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA			
R4.P1. Helyi vállalkozások támogatása	R4.P1.E1. Szemléletformálás, támogató közeg kialakítása	R4.P1.E1/4. modern kommunikációs felület kialakítása, digitális platformok fejlesztése (pl. vállalkozásokat segítő digitális tudástár, open data, honlap, vállalkozói kataszter, álláshirdetések)	okos kormányzás + okos emberek + okos gazdaság
		R4.P1.E1/6. pénzügyi jellegű tevékenységek (pályázatok kihasználása, helyi támogatás megfelelő kontrolling mellett)	okos kormányzás + okos gazdaság
		R4.P1.E1/7. helyi termékek megismerése, bemutatása, megjelenési lehetőség biztosítása	okos gazdaság
		R4.P1.E1/10. fiatalok vállalkozóvá válásának ösztönzése, támogatása, inkubátorház létrehozása	okos gazdaság
		R4.P1.E1/12. hivatali vállalkozói ügyféltámogató online szolgáltatások fejlesztése	okos kormányzás + okos életkörülmények
	R4.P1.E3. Háttértámogatás	R4.P1.E3/1. reklámozási lehetőségekben való támogatás	okos kormányzás + okos gazdaság
	R4.P1. E3/6. rugalmas vállalkozási formák támogatása (pl. home office, co-working)	okos kormányzás + okos gazdaság	
R5/ MEGLÉVŐ NAGYVÁLLALKOZÁSOK MEGTARTÁSA, MUNKAHELYTEREMTÉS			
R5.P2. Gazdasági területek fejlesztése	R5.P2.E1. Háttértámogatás	R5.P2.E1/2. reklámozási lehetőségekben való támogatás	okos kormányzás + okos gazdaság
		R5.P2.E1/3. munkahelyösztönző pályázatok kiaknázása	okos kormányzás + okos gazdaság
		R5.P2.E2. Ipari park fejlesztése, bővítése	R5.P2.E2/8. digitális, okos infrastruktúra előtérbe helyezése
R6/ PARTNERSÉGI PROGRAM KIALAKÍTÁSA			
R6.P1. Projektmenedzsment szemlélet	R6.P1.E1. Belső kapcsolatok, folyamatok fejlesztése	R6.P1.E1/1. folyamatos beszámoló a stratégia és a projekt megvalósításáról a képviselő-testület és a Polgármester felé	okos kormányzás
		R6.P1.E1/2. a stratégia megvalósításához kapcsolódó feladatok kidolgozása és megvalósítása	okos kormányzás

Digitális átállással érintett program		Kapcsolódó projektem	Vonatkozó okos város alrendszer
	R6.P1.E2. Külső szolgáltatói segítség	R6.P1.E1/4. monitoring feladatok; társadalmasítás, kapcsolattartás az akcióterületen található szereplőkkel (lakók, civilek, vállalkozók, egyéb);	okos kormányzás
		R6.P1.E2/7. Városi Digitális kompetenciák felmérése, fejlesztése	okos kormányzás + okos gazdaság
		R6.P1.E2/9. Ortofotós ingatlannyilvántartás létrehozása, fejlesztése	okos kormányzás + okos gazdaság + okos mberek
R6.P2. Kapcsolatépítés, kapcsolattartás	R6.P2.E1. Tervezés, előkészítés	R6.P2.E1/1. területi gazdaságfejlesztési célú koncepciók, programok, vállalkozási övezetek fejlesztési programjainak és üzleti terveinek összeállítása	okos kormányzás + okos gazdaság
		R6.P2.E1/2. gazdaságfejlesztési tartalmú, például befektetést ösztönző kiadványok, beruházások megvalósíthatósági tanulmányainak készítése	okos kormányzás + okos gazdaság
		R6.P2.E1/3. együttműködés, kommunikáció ás hálózatépítés	okos kormányzás + okos gazdaság + okos emberek + okos mobilitás
R8/ AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET, A TELEPÜLÉSKÉP ÉRTÉKŐRZŐ VÉDELME			
R8.P1. Az épített környezet védelme, fejlesztése	R8.P1.E1. Nyilvántartás, nyomon követés	R8.P1.E1/1. védett elemek számának növelése	okos környezet
		R8.P1.E1/2. rendelet, kataszter, arculati kézikönyv frissen tartása	okos környezet + okos kormányzás
		R8.P1.E1/3. új kategóriák (pl. védett utcakép, fasor) létrehozása	okos környezet
		R8.P1.E1/4. szakszerű és pontos szabályozás, betartatás	okos kormányzás
		R8.P1.E1/5. digitális tájékoztatás az értékekről	okos emberek
		R8.P1.E1/6. interaktív térképi játéklehetőségek Pilisvörösvár felfedezésére	okos környezet + okos emberek + okos mobilitás + okos életkörülmények
R9/ A TÁJ, TERMÉSZETI KÖRNYEZET MEGÓVÁSA			
R9.P2. A környezeti elemek védelme	R9.P2.E1. A természeti, táji értékek megóvása	R9.P2.E1/8. fakataszter kibővítése, aktualizálása	okos környezet + okos kormányzás
R10/ INFRASTRUKTÚRA-FEJLESZTÉS			
R10.P2. Környezetbarát közlekedés	R10.P2.E1. Kerékpárút-hálózat fejlesztése	R10.P2.E1/6. napelemes tárolók kialakítása	okos környezet + okos mobilitás
	R10.P2.E2. Balesetmentes közlekedés feltételeinek biztosítása	R10.P2.E2/1. járdák, gyalogátkelők kiépítése, okos megoldások alkalmazása, sharing rendszerek telepítése	okos környezet + okos mobilitás
		R10.P2.E2/4. tájékoztatás fejlesztése	okos mobilitás
		R10.P2.E2/5. forgalomcsillapító berendezések alkalmazása	okos környezet + okos mobilitás
		R10.P2.E2/6. „Járdaépítési program” folytatása (alapanyagért „cserébe” a lakó építi meg)	okos környezet + okos mobilitás
		R10.P2.E2/8. köztéri világítás bővítése, modernizálása	okos környezet
		R10.P2.E2/9. közbiztonság növelése, kamerarendszer kiépítése, üzemeltetése	okos környezet + okos életkörülmények
		R10.P2.E2/10. elektromos gépjárműtöltők létesítése	okos környezet + okos mobilitás
	R10.P2.E3.	R10.P2.E3/1. vasúti megállókra való hatékony ráhordás biztosítása	okos környezet + okos mobilitás
		R10.P2.E3/2. utazási szolgáltatás színvonalának növelése – lobbitevékenység	okos mobilitás

Digitális átállással érintett program		Kapcsolódó projektelem	Vonatkozó okos város alrendszer
	Közösségi közlekedés fejlesztése	R10.P2.E3/3. megállók és környezetük megújítása, minőségi megtartása, okos megoldások alkalmazása	okos mobilitás
		R10.P2.E3/4. autóbusz-közlekedés hatékonyságának, összehangoltságának növelése (várakozási idők csökkentése)	okos környezet + okos mobilitás
		R10.P2.E3/5. autóbusz-vasúti közlekedés hatékonyságának, összehangoltságának növelése (területi ellátottság szempontjából egészítsék ki egymást)	okos környezet + okos mobilitás
		R10.P2.E3/8. elektromos gépjárműtöltők létesítése	okos környezet + okos mobilitás

A felsoroltakon túl minden térségi és önkormányzati intézmény fejlesztése, modernizálása a digitális fejlődést is szolgálja, a korszerűsítés az okos megoldások alkalmazásának is lehetőséget biztosítanak. Azonban az intézkedések, beavatkozások ismerete még nem tart ott, hogy ezek részletezésre kerülhessenek.

VII. FINANSZÍROZÁSI TERV

VII.1. Elérhető és bevonható források számbavétele

A fejezetben – annak érdekében, hogy a városfejlesztési tervek pénzügyi-finanszírozási hátterének főbb erővonalai, töréspontjai is megismerhetők legyenek – Pilisvörösvár Város Önkormányzata fejlesztésfinanszírozási stratégiája és főbb eszközei kerülnek bemutatásra.

A város biztos alapokon nyugvó, konszolidált gazdálkodást folytat, ezt az utolsó lezárt év, 2024. költségvetésének főbb adatai is alátámasztják.

A Képviselő-testület a 2024. évi költségvetés végrehajtásáról szóló zárszámadást 6 588 276 282 Ft bevétellel, 4 990 983 726 Ft kiadással, 1 597 292 556 Ft maradvánnyal, valamint 1 124 514 899 Ft szabad maradvánnyal hagyta jóvá. Az államháztartáson belüli működési célú támogatások 2 560 817 688 Ft-ot, a közhatalmi bevételek 1 366 086 747 Ft-ot, míg az egyéb működési bevételek 885 528 732 Ft-ot értek el.

A FVS-ben kitűzött célok elérése érdekében a vizsgált időtávon a város egy **komplex, programszintű finanszírozási képletet kíván kialakítani**, melynek alapelemei a beruházási célú saját forrás, a likviditási célú banki finanszírozás, az MFF (EU21-27), RRF (Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz) és nemzeti költségvetési hozzájárulások megszerzése, illetve az érdekeltek bevonásán alapuló közösségi, illetve vegyes (köz- és magánforrásokat bevonó) finanszírozás. A **város elsősorban tehát a beruházási program és nem az egyes beruházások szintjén tervez finanszírozási mixet**: ez az adminisztratív lebonyolítást és a versenyjogi állami támogatási szabályoknak való megfelelést is nagyban megkönnyíti.

A stratégia szintű előkészítés fontos eleme, hogy **a város felmérte a települési projektek abszorpciók képességét**, vizsgálva az esetleges helyettesítő fejlesztések finanszírozási hatásait: ugyanis csak ezek az adatok birtokában volt lehetséges egy koherens fejlesztési terv és a hozzá kapcsolódó forrástérkép összeállítása.

A város a helyi fejlesztéspolitikai értelemben determináns, jelentős forrásigényű projektek megvalósítása érdekében **elsődlegesen vissza nem térítendő támogatások megszerzésében** gondolkodik: ezek egyrészt a tárgyi időszakban széles körben hozzáférhetőek, másrészt célzottan képesek kezelni a szakpolitikai igényt, harmadrészt nem, vagy csak kis mértékben terhelik a település költségvetését.

Az önkormányzat **beruházási célú hitelfelvételt nem tervez: erre legfeljebb kivételes esetben, vagyonképző, termelő beruházás esetén** kerülhetne sor. Bár bankképes projekt az elsődleges fejlesztési célok között nem található, ugyanakkor a beruházási program szintjén már megjelenik egy ilyen típusú eszköz: ESCO típusú finanszírozással újul meg a városi közvilágítási infrastruktúra egy része.

Ezen túlmutatóan a város az **érdekeltek hozzájárulásán alapuló fejlesztésfinanszírozásban** is innovatív lépéseket tett már a közelmúltban. A településen működik olyan útalap, amely az önkormányzat és az adott útszakasz fejlesztésében érdekelt **vállalkozások együttműködésével** finanszíroz köztulajdonba kerülő infrastruktúra-beruházást, de hasonló elven **lakossági participációra** is lehetőség van a magáningatlanok előtti járdaszakaszok felújítása kapcsán. Az önkormányzat elkötelezett, hogy ezeket az eszközöket a stratégia megvalósítása során fenntartsa és alkalmazza.

A város mindemellett jelentős, **éves szinten több száz millió Ft nagyságrendű saját forrást is** képes a fejlesztési program megvalósítására fordítani, mely mind az adott támogatási szint felett szükséges kiegészítő finanszírozást, mind nem bank- vagy támogatásképes projektek beruházási igényét is képes fedezni. **Speciális saját forrás megoldásnak** tekinthető a településen működő ingatlanalap, amely elkülönített költségvetési sorként biztosítja a pénzügyi erőforrásokat olyan ingatlanok megszerzéséhez, amely városfejlesztési stratégiai célból jelentősek.

Előremutató és a fenntarthatóság szempontjából fontos elem, hogy a város a finanszírozási stratégiájában a **költségek szétterítésének elvét** is alkalmazza, jellemzően a fejlesztések üzemeltetésének, működtetésének

célzott átadásával, rendszerint civil szervezetek, egyházi intézményének számára.

Forrástípus	Hozzáférés időtávja	Forrásszerzés feltételei	Forrás közvetlen birtokosa	Forrásszerzés esetleges akadályai
saját költségvetési forrás	évente, települési költségvetés szerint	elfogadott költségvetés, projektszintű forrásfelhasználásról testületi határozat	Önkormányzat	költségvetési keretek változása, forráshiány
nemzeti költségvetés, egyedi támogatás	folyamatos	támogatási döntés / szerződés / okirat megléte	Kormány	nincs rendelkezésre álló költségvetési forrás
nemzeti költségvetés, pályázati támogatás	pályázati felhívás szerint	támogatási döntés / szerződés / okirat megléte	IFKA, BGA, MLSZ, stb.	nincs a fejlesztési programhoz illeszthető projekt, bármely okból nem hozzáférhető a támogatás
Széchenyi Terv Plusz (EU21-27 források)	pályázati felhívás szerint	támogatási döntés / szerződés / okirat megléte	EU (MFF) és Kormány	bármely okból nem hozzáférhető a támogatás
Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz forrásai	pályázati felhívás szerint	támogatási döntés / szerződés / okirat megléte	EU (RRF) és Kormány	bármely okból nem hozzáférhető a támogatás
beruházási hitel	folyamatosan	olyan bankképes projekt, amely vagyonképző és megfelelő megtérülést biztosít, valamint az igénylő megfelel a banki üzletszabályzati feltételeknek	kereskedelmi bankok, állami tulajdonú bankok	nincs bankképes projekt, nem megfelelő a megtérülés vagy a fedezet szükséges, de nem áll rendelkezésre kormányzati hozzájárulás
likviditási hitel	folyamatosan	banki üzletszabályzati feltételek teljesítése	kereskedelmi bankok	nincs megfelelő hitelképesség vagy fedezet
lakossági hozzájárulás	folyamatosan	érdekeltek hozzájárulása, a megfelelő fejlesztési cél azonosításával	lakosság	a projekt mérete és jellege, lakossági elfogadottsága, valamint a települési forrásrész mértéke
vállalati hozzájárulás	folyamatosan	érdekeltek hozzájárulása, a megfelelő fejlesztési cél azonosításával	vállalatok, gazdasági szereplők	a projekt mérete és jellege, valamint a települési forrásrész mértéke
költségek szétterítése	folyamatosan	olyan civil szervezetek, egyházi intézmények bevonása, amelyek az adott fejlesztés működtetni képesek	civil szervezetek, egyházi intézmények	nincs olyan szervezet, intézmény, aki az adott feladatot hatékony lenne képes ellátni

Összegzésként: a város és a városvezetés a beruházás-finanszírozás tekintetében törekszik egy komplex, programszintű forrásbevonási rendszer megteremtésére, kihasználja az Európai Strukturális és Beruházási (ESB) Alapokkal fennálló szinergiákat, a szereplők és források tágabb körét mozgósítja. A kölcsönösen összefüggő szociális, gazdasági és környezeti kérdésekre választ adó fejlesztések megvalósítása saját forrás mellett banki finanszírozással, nemzeti költségvetési hozzájárulásokkal, európai uniós társfinanszírozással, illetve közösségi, valamint vegyes finanszírozással is tervezett.

Mint említésre került, a tervezés során figyelmet kapott a települési projektek abszorpciós képessége. A fejlesztések megvalósításához elsődlegesen vissza nem térítendő támogatások bevonása tervezett, ugyanakkor azonosítható az a törekvés, hogy a fejlesztési források az általuk legalkalmasabb módon támogatható projektekbe kerüljenek becsatornázásra; szem előtt tartva a projektek bevéelteremtő képességét és a megtakarítási szempontokat. A város látható módon törekszik az ESB-alapok belső és a hazai alapokkal történő integrációjára, a magánberuházók és a harmadik szektor bevonására és pénzügyi eszközök és pénzügyi termékek használatára a fenntartható városfejlesztés során.

VII.1.1. Aktorok, meghatározó szereplők

Az alábbiakban bemutatásra kerül, hogy Pilisvörösvár esetében kik azok az aktorok, akik érdemben bekapcsolódnak és szerepet vállalnak a fenntartható városfejlesztési projektekben.

Az egyes projektkoncepciók feltérképezése, felkutatása vonatkozásában fontos szerepet tölt be a **Polgármesteri Hivatal** Lakosságszolgálati, Pénzügyi, valamint Műszaki Osztálya, az Önkormányzat vezetése és maga a **Képviselő-testület**, továbbá jellemző, hogy alkalmasszerűen igénybe vesznek **külső szakértőket** is. Utóbbi vonatkozásában fontos megemlíteni az intenzív együttműködést a **helyi gazdasági élet szereplőivel** és **civil**

szervezetekkel. A projektötletek generálásában mérföldkő a 2020-ban elindult Pilisvörösvár **okostelefonos applikáció**, amelyen keresztül a lakosság a panaszbejelentések és fejlesztési elképzelések eljuttatásának innovatív, XXI. századi módjához férhet hozzá.

A projektötletek a **Műszaki Osztály** összesíti, rendszerezi, rendezi és felkutatja hozzájuk legmegfelelőbb finanszírozási lehetőségeket. Ebben a munkában az Önkormányzat jelentősen támaszkodik a **Pénzügyi Osztályra** is, illetve szükség szerint itt is felmerül külső szakértő bevonása, amely kapcsán fontos említést tenni a kiépült, magas szakmai hozzáadott értéket képviselő szakértői környezetről (tervezők, műszaki ellenőrök). Esetenként sor kerül(het) külső közbeszerzési tanácsadó bevonására is.

A fejlesztéshez szükséges forrás biztosításánál a kulcsszerepet a külső aktorok töltik be, így például – a forrás jellegétől függően – a **Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatósága**, egyedi döntés esetében a **Kormány** és annak kijelölt szerve(i), társasági adó esetében az adó alanyai (pl. vállalatok) és a támogatást megítélő közbenjáró hatóság (pl. MLSZ), továbbá egyes alapokból (pl. Bethlen Gábor Alap) folyósított támogatások esetén az alap kezelője. Ahogy azt korábban bemutattuk, a város vezetése a forrásbevonás tekintetében az integrált megközelítésre törekszik és igyekszik bevonni a **lakosságot** és a **vállalati kört** is az egyes fejlesztések finanszírozásába, így ők is mindenképpen említendő aktorok e tekintetben, ahogy a rendelkezésre álló likvid forráskeret vonatkozásában a bankok és pénzintézetek.

A város több **kereskedelmi bankkal** áll kapcsolatban, egyes fejlesztési programok kapcsán – a jogszabályi előírásoknak megfelelően – a Magyar Államkincstárnál is rendelkezik számlával az Önkormányzat.

A megvalósításra kerülő projektek menedzsmentje jellemzően a belső erőforrások és kompetenciák felhasználásával történik. A fejlesztések megvalósítását a **Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztályának** munkatársai

képesek menedzselni a **Polgármester** irányítása és az **Alpolgármester** stratégiai, pénzügyi vezetése alatt. A támogatásmenedzsmentben természetesen fontos feladat hárul a **Pénzügyi Osztályra** is. Kisebb, önkormányzati forrásból megvalósuló projektek esetében jellemzően a **Pilisvörösvári Városgazda Nonprofit Kft.** végzi el a szükséges feladatokat, valamint esetenként jellemző a projektmenedzsment vonatkozásában is külső kompetencia bevonása. A közös finanszírozású projektben az Önkormányzat szintén maga végzi a projektmenedzsment tevékenységet (pl. útalap).

VII.1.2. Kitekintés

VII.1.2.1. Pilisvörösvár és a környező települések gazdasági-társadalmi helyzetének bemutatása

Pilisvörösvár a Budapesti agglomeráció északnyugati részén, a Budapest–Dorog–Esztergom tengely (10-es út) középső részén helyezkedik el, a fővárostól 20 km-re. A településen keresztül halad a 10. számú főút, amelyen immár meghaladja a napi 10 000 gépjárművet a forgalom. A hatalmas teher- és személyforgalom óriási környezeti (zaj, rezgés, por, károsanyag-kibocsátás, stb.) terhet ró a városra.

A város 2013 óta a kilenc településből álló Pilisvörösvári járás központja is, amelynek illetékességi területe Pilisborosjenő, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Pilisszántó, Pilisszentiván, Pilisvörösvár, Solymár, Tinnye, Üröm településekre terjed ki. A járás teljes lakossága megközelítőleg 60 000 fő.

A Pilisvörösvári járás Pest megye legfejlettebb térségei közé tartozik. Kiemelkedő gazdasági súlyát előnyös földrajzi fekvésének, fejlett infrastruktúrájának és társadalmának, kulturális és természeti értékeinek köszönheti. A járás magába foglalja a Pilis-Budai hegyvidék egy részét is, így turisztikai szempontból a megye leginkább frekvenciált térségei közé tartozik.

Pilisvörösvár és térségének fejlődése töretlen volt az elmúlt évtizedekben, így a járáshoz tartozó mindegyik településen folyamatos nyomást jelent az intézményrendszerre a fővárosból kiköltözők, illetve az ország más részeiből ideköltözők jelentős száma. A szuburbanizálódás az agglomeráció ezen részén is komoly településfejlesztési, településrendezési problémákat vet fel. Pilisvörösvár az elmúlt évtizedekben egy néhány ezer fős kistelepülésből egy lassan 15 000 fős népességgel rendelkező kisvárossá vált. Ez a rendkívül gyors növekedés hatalmas fejlesztési terhet ró a mindenkori önkormányzati vezetésre, mivel az infrastruktúrának és intézményrendszernek lépést kell tartania a lakosságszám növekedésével.

A város járási és térségi központ, ennek megfelelően az alapfokú ellátás mellett Pilisvörösvár magasabb közigazgatási, oktatási, egészségügyi és szociális feladatokat is ellát. Ez a szerep egyrészt további jelentős célirányú forgalmat generál a városban a környező települések részéről, másrészt az intézményeket is nagy számban veszik igénybe a járáshoz tartozó települések lakói.

- Az egészségügyi szolgáltatásokat a városban működő **Pilisvörösvári Szakrendelő** területileg koncentráltan biztosítja, amely azt jelenti, hogy ellátási területe nemcsak Pilisvörösvárra korlátozódik, hanem a környező településekre is. A Szakrendelő területi ellátási kötelezettsége keretében 6 település – Pilisvörösvár, Pilisszántó, Pilisszentiván, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Tinnye, Solymár – több mint 45 ezer fős lakosságának járóbeteg szakellátásáért felelős.
- A **Pilisvörösvári Járási Hivatal** a járáshoz tartozó 9 település számára biztosítja a teljes körű ügyintézés lehetőségét a kormányhivatalokhoz tartozó minden ügyfajtában.
- A város bölcsődéje és 5 óvodája elsősorban a településen élő kisgyermeket fogadja, de a 3 általános iskolába és főleg a **Friedrich Schiller Gimnáziumba** már nagy számban járnak a környező településekről, illetve Budapestről is tanulók.

- A **Városi Napos Oldal Szociális Központ** számos szociális feladatot lát el Pilisvörösvár mellett Pilisszentiván és Pilisszántó lakosai számára is. Az intézményhez tartozó Család – és Gyermekjóléti Központ a járás minden települése számára elérhető szolgáltatást biztosít.

A város azonban nem csak fejlett intézményrendszerrel, de az országos átlaghoz képest igen jó gazdasági mutatókkal is rendelkezik. A város gazdasága az elmúlt 20 évben hatalmas fejlődésen ment keresztül. Pilisvörösvár egy alvótelepülésből térségi foglalkoztatóvá nőtte ki magát. A városban működő közel 2.000 cég több ezer embert foglalkoztat, akik közül nagyon sokan a környező településekről ingáznak vörösvári munkahelyükre. Pilisvörösvár gazdasága, az agglomerációs települések többségéhez hasonlóan, szorosan kapcsolódik Budapesthez, de emellett az itt működő cégek jelentős foglalkoztatóként helyben biztosítanak munkát több ezer vörösvári, valamint a környező településeken élő lakosnak. Pilisvörösvár tehát a járás gazdasági motorjaként is szolgál, a 9 település közül itt működik a legtöbb vállalkozás, illetve itt található a legtöbb munkahely is a térségben.

Pilisvörösvár gazdasága tehát sokszereplős, az idetelepült nemzetközi gazdasági vállalatoktól, a helyi gyökerű – esetenként országos hírű – középvállalkozásokon keresztül a néhány főt foglalkoztató kisvállalkozásokig, illetve egyéni vállalkozókig, minden szintű gazdasági szereplő megtalálható.

A nagyvállalkozások között elsősorban külföldi multinacionális vállalatok hazai leányvállalatai szerepelnek, mint a DACHSER Hungary Kft., vagy a Saint-Gobain Hungary Kft. vagy a terménykereskedelemmel, keveréktakarmánygyártással és forgalmazással foglalkozó UBM Csoporthoz tartozó UBM Feed, UBM Grain és UBM Agro Zrt.

A középvállalkozások esetében már olyan nevek is említhetőek, akik kis pilisvörösvári cégből váltak az adott gazdasági terület országosan is ismert szereplőivé. Ilyen a Szamos Marcipán Kft., a Hofstädter Group, vagy a Halmschlager Trade Zrt. Ezen vállalkozások a helyben biztosított munkahelyek száma miatt is meghatározóak a város számára.

Pilisvörösvár gazdaságát azonban túlnyomó részt helyi kis és közepes vállalkozások alkotják. Ezek nagy része a hagyományosan Vörösváron kialakult szakmákból tevődik össze, amilyen pl. a helyi nyersanyagot feldolgozó műkökésztés-kőfaragás, a bútorkésztés és asztaloság. Ezen kívül az egyéb szolgáltató, valamint kereskedelmi szektor is jelentős szerepet tölt be a város gazdaságában. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy a Pilisvörösváron hagyományos (építőiparhoz köthető) ágazatok újra nagyobb teret nyerhetnek a helyi gazdaságban.

A város területén ipari park nem működik. Az építőipari, illetve gyártó vállalkozások közül a nagyobb méretűek döntően a város iparterületén találhatóak, amely a település Budapest felőli részén, a 10. sz. főút mellett helyezkedik el. A kereskedelmi és szolgáltató vállalkozások jellemzően a város belterületén, a 10. sz. főút, azaz a város főutcája mentén működnek.

A város gazdasági alapját, az Önkormányzat bevételeinek döntő részét a helyi vállalkozásoktól befolyt adóbevételek adják, amelyek jellemzően nem egy szektorra koncentrálnak, azonban stabilitását néhány meghatározó piaci szereplő adja. Az Önkormányzat a helyi adóbevételekre támaszkodva, valamint a különböző hazai és EU-s támogatások igénybevételeivel tudja fejleszteni a város infrastruktúráját és intézményrendszerét, élhetőbbé tenni ezáltal Pilisvörösvárt. Az önkormányzati beruházások pedig részben direkt módon (vörösvári vállalkozások bevonása a beruházásokba), részben közvetetten (vonzó beruházási környezet kialakítása) hozzájárulnak a város további töretlen gazdasági fejlődéséhez is.

VII.1.2.2. Helyi fejlesztési stratégia fő célkitűzései

Pilisvörösvár Város Önkormányzatának fő célja, hogy a város, mint járási központ, a legvonzóbb feltételeket nyújtsa a vállalkozások számára, ösztönözze a befektetési hajlandóságot és bővítse ipari területét, lehetőségeket teremtve az ide települni szándékozók számára. A gazdaság diverzifikációja érdekében szükséges a fejlett, innovatív vállalkozások ösztönzése, a tevékenységüket segítő infrastruktúra megteremtése is.

A város további célja az általa nyújtott közszolgáltatások hatékony szervezése – akár kistérségi együttműködés keretében –, azok színvonalának minőségi emelése, a hozzáférhetőség biztosítása a lakosság számára.

Szintén fontos cél a város és környezete természeti értékeinek megőrzése, a turisztikai lehetőségek további kiaknázása, a települési infrastruktúra, illetve intézményrendszer fenntartható, környezetbarát fejlesztése.

Az önkormányzat 2024-2029 közötti Gazdasági programjának az elkövetkező évekre vonatkozó célkitűzéseit az alábbiak szerint lehet csoportosítani:

- Helyi vállalkozásokkal való, már fennálló szoros együttműködés kiterjesztése
 - a helyi vállalkozókkal kialakult partneri viszony kibővítése, a városi fejlesztésekbe, rendezvényekbe, projektekbe történő hatékonyabb bevonása.
 - vállalkozóbarát környezet kialakítása, az itt lévő és ide települő vállalkozások számára partnerség az önkormányzat részéről
 - helyi beszállítók előnyben részesítése önkormányzati beszerzéseknél

- Iparüzési adóbevételek visszaforgatása a helyi gazdaság fejlesztésébe, gazdasági szereplők támogatásába, régiós versenyképességük növelése céljából.
- Közlekedési és infrastrukturális fejlesztések
 - útkarbantartás és útfelújítások – meglévő utak korszerűsítése, kátyúzás, burkolatcserék.
 - sebességkorlátozások és forgalomcsillapító intézkedések – forgalomirányítási megoldások a lakossággal egyeztetve.
 - zöldterületek gondozása, felújítása, bővítése, változatosabbá tétele különböző rekreációs funkciókkal (játszótér, sétány, sportcsarnok, sportpálya, uszoda stb.)
- A közszolgáltatások hatékony működésének biztosítása
 - a lakosság egészségügyi állapotának javítása az egészségügyi ellátórendszer bővítésével és korszerűsítésével, valamint a megelőzésre és egészségtudatos életmódra való ösztönzéssel
 - a társadalmi esélyegyenlőség elősegítése a szociális ellátórendszer fejlesztésével, az érintettek hatékonyabb támogatásával és az életminőség javítását célzó programok megvalósításával
 - a helyi gazdaság igényeihez igazodó munkaerőpiaci fejlesztések, a szakképzés ösztönzése és a szükséges infrastrukturális feltételek biztosítása

Ezek a célok összhangban állnak az FVS-bn foglalt célkitűzésekkel és tervezett beavatkozásokkal.

Az infrastruktúra és a közszolgáltatások fejlesztésére számos Európai Unió és hazai pályázati forrás áll rendelkezésre. Azokon a területeken, amelyek nem finanszírozhatók támogatásból, ott önkormányzati önerős beruházások segíthetnek. Szintén megoldást jelenhet az érintett közműszolgáltatókkal történő hatékony együttműködés, a fejlesztések

tervezése, összehangolása, amelyben az Önkormányzat egyeztető, koordinációs szerepet vállal.

Pilisvörösváron a szuburbanizáció hajtotta népesedési folyamatok folyamatos nyomás alatt tartják a település infrastruktúráját, a lakosságszám emelkedése, a zártkerti területek lakóterületté alakulása fokozottan terheli a környezetet. A város területén tehát ezen tényezők miatt különösen lényeges a hosszú távú egyensúly megtalálása ember és környezete között. A környezetvédelmi, fenntarthatósági célkitűzések részben a lakosság szemléletváltásával érhetőek el. A szemléletformáló képzések, felvilágosító kampányok támogatások igénybevételével, valamint civil szervezetek bevonásával valósíthatók meg.

A befektetések ösztönzését az önkormányzat csak részben képes befolyásolni. Amiért vonzó lehet Pilisvörösvár a befektetők számára, az a kedvező földrajzi fekvése, a főváros közelsége, azonban mindezt nagyban segítené a közlekedési helyzet javulása, a 10-es elkerülő és az M0 körgyűrű megépítése – ezek azonban állami hatáskörbe tartozó fejlesztések. Az adózási környezet kedvezőnek mondható a településen, hiszen az iparüzési adó mértéke alacsonyabb a maximális 2%-os mértéktől, és más helyi adó nem terheli a vállalkozókat.

A stabil és diverzifikált gazdasági struktúra fenntartásához fontos a fejlett és innovatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése, a tevékenységüket segítő infrastruktúra megteremtése, fejlesztése. De emellett szükség van még a vonzó, zöld és élhető városkép kialakítására, kiszámítható és vállalkozóbarát adópolitika folytatására, egy nyitott, fejlődő és fejlődőképes település arculatának megteremtésére.

VII.1.2.3. A helyi fejlesztések kapcsolódásának bemutatása a megyei célkitűzésekhez.

Pest Vármegye Területfejlesztési Programja (2021-2027) 5 prioritást határozott meg az elkövetkező időszakra vonatkozóan. Ezek közül Pilisvörösvár 4 prioritáshoz is szorosan kapcsolódik. Egyedül a Szolidáris Pest megye nevű II. prioritás nem érinti a várost és térségét, mivel ez a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykáti, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztését célozza.

Az alábbiakban Pilisvörösvárnak és a hozzá kapcsolódó gazdasági térségnek a területfejlesztési programhoz és a vármegyei ITP-hez való kapcsolódás bemutatására kerül sor.

VII.1-1. táblázat: Pilisvörösvár hozzájárulása a Pest vármegyei ITP-hez

A prioritás programjának megnevezése	Kapcsolódó pilisvörösvári fejlesztések
I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása	
•vállalati K+F tevékenység erősítése	•innovatív vállalkozások letelepedésének segítése
•vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése	•helyi szakiskolai képzés újraindítása
•turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése	•turisztikai infrastruktúra és programlehetőségek javítása
III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	
•közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése	•okos buszmegállók kialakítása, vasúti P+R parkoló fejlesztése, kerékpártárolók számának növelése
•térségi és járási központok elérhetőségének javítása	•helyközi tömegközlekedési lehetőségek javítása

A prioritás programjának megnevezése	Kapcsolódó pilisvörösvári fejlesztések
• belterületi utak fejlesztése	• út- és járdaépítés mind az iparterületen, mind a lakóövezetekben
• közlekedésbiztonsági beavatkozások	• gyalogátkelőhelyek fejlesztése, okos zebrák kialakítása
IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	
• központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei) • önkormányzati szolgáltatások javítása	• nevelési intézmények (bölcsőde, óvodák) fejlesztése, az ellátás minőségének javítása, • Szakrendelő, védőnői tanácsadó fejlesztése, • Napos Oldal Szociális Központ felújítása, bővítése, • új főzőkonyha kialakítása
• települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése	• bányatavak közösségi fejlesztése, játszóterek megújítása, Tündérkert kialakítása Duna-Ipoly Nemzeti Parkkal együttműködésben
• önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása	• Polgármesteri Hivatal, oktatási intézmények energetikai korszerűsítése, megújuló energiák használata
• felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvizsztatás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása, fejlesztése	• záportározó kialakítása, csapadékvíz elvezetés fejlesztése
• az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása • szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán	• térfigyelőrendszer bővítése • szemléletformálási akciók szervezése • képzések tartása iskolákban óvodákban

A prioritás programjának megnevezése	Kapcsolódó pilisvörösvári fejlesztések
V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókra segítő megyei társadalom építése	
• Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése	• helyi szakképző iskola újraindításának elősegítése
• Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése	• óvodák és bölcsőde infrastruktúrájának, eszközparkjának fejlesztése
• Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása	• segélyprogramok szervezése (jogi, pénzügyi tanácsadás) • munkaerő piaci beilleszkedést célzó program

Pilisvörösvár gazdaságfejlesztési stratégiájának célja, hogy a város és környéke – kiaknázva kedvező közlekedés-földrajzi lehetőségeit – a Pilisi-medence egyik leggyorsabban fejlődő térségévé váljon, amely vonzó mind a vállalkozások, mind az itt dolgozó, itt élő emberek számára. A cél végső soron **Pilisvörösvár lakossága életminőségének javítása**.

Felismerve az együttműködésben rejlő lehetőségeket, a közös célok elérése érdekében az önkormányzat, valamint az üzleti-, és a magánszektor szereplői együtt kívánnak működni a gazdasági növekedéshez és munkahelyteremtéshez szükséges feltételek fejlesztésében. Az önkormányzat feladata ennek során a fejlődéshez nélkülözhetetlen infrastruktúra és a térségi központi szerepkörhöz kapcsolódó közszolgáltatások megteremtése, a hatékony ügyintézés megvalósítása. A helyi önkormányzatnak tehát nagy szerepe van a **vállalkozásbarát üzleti környezet kialakításában**.

VII.1.3. Egyéb kööttségek és lehetőségek

Az önkormányzatok alapvető feladata a helyi közszolgáltatások folyamatos biztosítása, ehhez pedig nélkülözhetetlen, hogy fenntartható költségvetéssel rendelkezzenek. A feladatok helyi sajátosságokhoz és igényekhez igazítható ellátása elengedhetetlenné teszi az önkormányzatok önálló gazdálkodásának a megteremtését: ez pedig a városi fejlesztéspolitika (beruházások és a létrehozott vagyon működtetése) finanszírozásnak, elsődlegesen a saját forrás megteremtésének is ad egy határozott keretet.

A beruházások finanszírozása kapcsán nagyobb mozgásteret a közhatalmi bevételek biztosíthatnak. A Helyi Önkormányzatok Európai Chartája alapelveként rögzíti, hogy a helyi önkormányzatok pénzügyi forrásainak legalább egy részét olyan helyi adók és díjbevételek tegyék ki, amelyek mértékének meghatározására – jogszabályi keretek között – e szervezetnek van hatáskörük. Pilisvörösvár költségvetésében a második legjelentősebb bevételi kategóriaként szerepelnek a közhatalmi bevételek, azok között is a helyi iparűzési adó, illetve korábban (2020-ig) a gépjármű adó. E tekintetben a rendelkezésre álló forrásra kihatással van a város gazdasági potenciálja, a kedvező gazdasági környezet, amit a fenntartható városfejlesztési projektek elősegíthetnek és ezáltal a további fejlesztésekhez újabb forrásokat generálhatnak. A lakosság élethelyzetének és ingatlanvagyon-állományának kedvező alakulása pozitívan hathat a kommunális adó bevételekre és közvetetten (a helyi fogyasztás révén) a települési szolgáltatók által fizetett HIPA volumenére, ugyanakkor egy bármely okból bekövetkező recessziós folyamat ez ellentétes irányú folyamatokat indíthat.

A költségvetés kiadási oldalán jelentős tételként szerepelnek a személyi kiadások, amelyek esetében – különösen a piacképes kompetenciákkal rendelkező munkavállalók kapcsán – prognosztizálható a bérek növekedése, ám ez valószínűsíthetően nem lesz olyan mértékű, amely egy

ekkora település költségvetésére jelentős hatást gyakorolna. Nehezebben jelezhető előre a dologi kiadások esetében tervezett elemek változása és azok hatása a város gazdálkodására. E körben számos tényező merülhet fel a jövőben, amely a tervezettnél nagyobb kiadásokra készteti az Önkormányzatot. Bizakodásra adhat ugyanakkor okot, hogy a Képviselő-testület a korábbi években kiegyensúlyozott módon volt képes költségvetését megtervezni és nem jellemezte a kiadások alulbecslése.

A projektfinanszírozási mozgásteret – a fenti, saját forrást determináló költségvetési kereteken felül - természetesen meghatározza, hogy milyen vissza nem térítendő források, milyen mértékben és intenzitással, illetve milyen ütemezéssel érhetőek majd el. Ezek természetesen jellemzően olyan közösségi és hazai fejlesztéspolitikai folyamatok, melyre hatással az Önkormányzat természetesen nem lehet, ugyanakkor lehetséges következményeikkel a stratégiaalkotás szintjén tervezni szükséges.

A jövőben esetlegesen megvalósuló külső finanszírozás bevonása vonatkozásában a visszatérítendő források (kereskedelmi banki, illetve állami szereplők által biztosított hitelek) kapcsán még említést kell tenni annak lehetséges költség-növekedéséről (emelkedő kamatpálya, növekvő forrásköltségek), illetve stratégiai időtávon – amennyiben keletkezne beruházási célú, rögzített kamatszintű hitelállománya az önkormányzatnak – a infláció hazai fizetőeszközben képzett adósságra vonatkozó kedvező hatásáról.

VII.2. Az üzleti modell bemutatása

VII.2.1. Beavatkozások adatainak gyűjtése és ismertetése dimenzióként összegezve

Pilisvörösváron a fejlesztési elképzelések gyűjtésének több meghatározó csatornája is működik. A legeredményesebb módszer az alulról építkező projektfejlesztés, így a város vezetése nagy hangsúlyt fektet a lakossági visszajelzések gyűjtésére. E tekintetben – mint fentebb már bemutatásra került - fontos szerepet tölt be a Polgármesteri Hivatal Lakosságszolgálati Osztálya, illetve az a 2020-ban megjelent okostelefon applikáció, amely innovatív lehetőséget teremt a lakosság számára a fejlesztési ötletek, javaslatok megfogalmazására és becsatornázására.

Fejlesztési elképzelések esetenként közvetlenül a testületi tagokhoz, képviselőkhöz, a városvezetéshez is érkeznek, akik tisztában vannak a saját választókerületük problémáival, amit jeleznek az Önkormányzat vezetésének. A legtöbb projektötlet vagy beruházási igény, a Műszaki Osztályhoz érkezik be, ahol az osztály munkatársai beható ismeretekkel rendelkeznek a város infrastruktúráját, valamint a felmerülő igények megvalósíthatóságát, az elképzelés szabályozási környezetét, esetleges műszaki-fenntartási kockázatait illetően.

A lakosság mellett meghatározó fejlesztési elképzeléseket fogalmaznak meg az egyes önkormányzati és önkormányzati körbe tartozó szervek is, így például a közterület-felügyelet vagy a városüzemeltetési társaság. Ezek az aktorok rendszeresen gyűjtenek adatokat, amelyek alapján megfogalmazzák fejlesztési javaslataikat. A vállalkozások részéről is folyamatosak a megkeresések, amelyekben jelzik, hogy a város egyes részeiben milyen beruházások elvégzésére lenne szükség a helyi gazdaság fejlesztése érdekében.

A beérkező és összegyűjtött, rendszerezett javaslatokból a Műszaki Osztály, a Lakosságszolgálati Osztály és a városvezetés – a területi szempontok mérlegelésével – állít fel prioritási sorrendet a projektkoncepciók között.

A projekttartalom konkrét tervezése szintén a lakosság aktív bevonásával zajlik, a részvételi tervezés a jellemző. Ennek érdekében az Önkormányzat lakossági fórumot szervez, információt, visszajelzést gyűjt a közösségi média felületén keresztül. Összetettebb fejlesztési kérdések esetén jellemző, hogy a városvezetés lakossági egyeztetésre bocsátja a felmerülő kérdéseket.

A fenti ismertetett projektcsatornák révén a város az alábbi összesített fejlesztési elképzeléscsomagot emelte be dimenzióként a stratégiaalkotási folyamatba.

VII.2-1. táblázat: Fejlesztési projektcsoomagok dimenzióként

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Prosperáló dimenzió
összes tervezett beruházási költség (Ft)		1 865 000 000
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel	van (ipari park)
	kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel	igen
Források	milyen források rendelkeznek a beavatkozáshoz	pályázati támogatás, önkormányzati önerő, városfejlesztési tőkealap az érintett vállalkozások bevonásával
	figyelembe kell venni, hogy a források kombinálhatók	vissza nem térítendő támogatás és önkormányzati önerő bevonása is tervezett
Finanszírozási elemek aránya		alapvetően 100% vissza nem térítendő támogatás, a költségek megnövekedése esetén önkormányzati önerő
	társadalmi hasznok	az iparterület fejlesztése révén új munkahelyek létesülhetnek, megszűnnek

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Prosperáló dimenzió
Várható vagy elvárt eredmények		az érintett utcákban a szálló por, megoldódik a csapadékvíz elvezetés
	pénzügyi hasznok	az iparterület infrastruktúrájának fejlesztése növeli az itt található ingatlanok értékét, több cég fog betelepülni és telephelyet létrehozni, ami adóbevétel emelkedést okoz
	externáliák	javul a város infrastruktúrájának helyzete, fejlődik a gazdaság
Kockázatok	megvalósítás kockázatai	a költségek megemelkedése miatt eredménytelen közbeszerzés, elhúzódó megvalósítás
	finanszírozási kockázatok	a vissza nem térítendő támogatás mellett külső forrást is be kell vonni, önkormányzati önerő, városfejlesztési alap
	fenntartási kockázatok	a vártnál magasabb fenntartási költségek
Érdekeltek		önkormányzat és magán befektetők, vállalkozások

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Zöldülő dimenzió
összes tervezett beruházási költség (Ft)		3 370 000 000
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel	nincsen
	kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel	nem
Források	milyen források rendelkeznek a beavatkozáshoz	pályázati támogatás, önkormányzati önerő
	figyelembe kell venni, hogy a források kombinálhatók	vissza nem térítendő támogatás és önkormányzati önerő bevonása is tervezett

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Zöldülő dimenzió
Finanszírozási elemek aránya		alapvetően 100% vissza nem térítendő támogatás, a költségek megnövekedése esetén önkormányzati önerő
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok	az önkormányzati tulajdonú, közfunkciót ellátó épületek korszerűbbek lesznek, emelkedik a szolgáltatási színvonal
	pénzügyi hasznok	csökkennek az épületek fenntartási költségei
	externáliák	a városi szolgáltatások színvonala emelkedik, a megújuló energia alkalmazása folytán zöldül a város
Kockázatok	megvalósítás kockázatai	a kivitelezés alatt az intézmények működése korlátozott lehet, amely zavarja a szolgáltatást
	finanszírozási kockázatok	a beruházások nem hozzák a remélt energiamegtakarítást, a fenntartási költségek nem csökkennek a remélt mértékben
	fenntartási kockázatok	a vártnál magasabb fenntartási költségek
Érdekeltek		önkormányzat, állami intézményfenntartók

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Digitális dimenzió
összes tervezett beruházási költség (Ft)		185 000 000
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel	nincsen
	kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel	nem
Források	milyen források rendelkeznek a beavatkozáshoz	pályázati támogatás, önkormányzati önerő
	figyelembe kell venni, hogy a források kombinálhatók	vissza nem térítendő támogatás és önkormányzati önerő bevonása is tervezett

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Digitális dimenzió
Finanszírozási elemek aránya		alapvetően 100% vissza nem térítendő támogatás, a költségek megnövekedése esetén önkormányzati önerő
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok	a lakosság digitális kompetenciái fejlődnek, az okos szolgáltatások megkönnyítik a lakosok életét
	pénzügyi hasznok	egyres városi szolgáltatások ellátása hatékonyabbá válik, ami költségmegtakarítást okoz
	externáliák	élhetőbbé válik a város, javul a szolgáltatások színvonala
Kockázatok	megvalósítás kockázatai	az új szolgáltatásokat nem sikerül megfelelően integrálni a város működésébe, kihasználtságuk alacsony lesz
	finanszírozási kockázatok	a valós költségek meghaladják a rendelkezésre álló forrásokat, nem sikerül maradéktalanul megvalósítani a fejlesztési terveket
	fenntartási kockázatok	a digitális eszközök gyakran elromlanak, javításra szorulnak, emelkednek a fenntartási költségek
Érdekeltek		önkormányzat, vállalkozások, lakosság, civil szervezetek

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Megtartó dimenzió
összes tervezett beruházási költség (Ft)		6 259 000 000
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel	van (piac)
	kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel	igen
Források	milyen források rendelkeznek a beavatkozáshoz	pályázati támogatás, önkormányzati önerő

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Megtartó dimenzió
	figyelembe kell venni, hogy a források kombinálhatók	vissza nem térítendő támogatás és önkormányzati önerő bevonása is tervezett
Finanszírozási elemek aránya		döntően vissza nem térítendő támogatás, ahol szükséges (pl. bevéeltermelő projektek) ott önkormányzati önerő bevonása mellett
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok	az önkormányzati szolgáltatások színvonala emelkedik, egyre több szolgáltatás válik helyben, kényelmesen elérhetővé a lakosság számára
	pénzügyi hasznok	csökkennek a fenntartási költségek, alacsonyabbak lesznek a felújítási, karbantartási költségek, nő az önkormányzati tulajdon értéke
	externáliák	magasabb színvonalú városi szolgáltatások, élhetőbb város
Kockázatok	megvalósítás kockázatai	a kivitelezés alatt az intézmények működése korlátozott lehet, nem veszik a remélt számban igénybe a szolgáltatásokat, nem sikerül elérni a kitűzött célokat
	finanszírozási kockázatok	magasabbak lesznek a költségek a vártnál, önerőt is be kell vonni a finanszírozásba
	fenntartási kockázatok	az önkormányzat pénzügyi helyzete romlik, nem tudja finanszírozni a fenntartási költségeket
Érdekeltek		önkormányzat, vállalkozások, lakosság, civil szervezetek, egészségügyi és szociális intézmények

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Kiszolgáló dimenzió
összes tervezett beruházási költség (Ft)		3 736 000 000
Megtérülést (bevételt, jövedelmet) biztosító elemek	van-e már most olyan része a projektnek, ami bevételt termel	van (főzőkonyha)
	kiegészíthető-e a projekt a későbbiekben ilyen elemmel	igen
Források	milyen források rendelkeznek a beavatkozáshoz	pályázati támogatás, önkormányzati önerő, városfejlesztési tőkealap
	figyelembe kell venni, hogy a források kombinálhatók	vissza nem térítendő támogatás és önkormányzati önerő bevonása is tervezett
Finanszírozási elemek aránya		döntően vissza nem térítendő támogatás, ahol szükséges (pl. bevételtermelő projektek) ott önkormányzati önerő bevonása mellett
Várható vagy elvárt eredmények	társadalmi hasznok	fejlődik a város infrastruktúrája, nő a lakossági elégedettség
	pénzügyi hasznok	támogatás bevonásával sikerül rövid idő alatt jelentős hiánypótló beruházásokat megvalósítani, így a következő időszakban az önkormányzati forrásokat már inkább csak a fenntartásra kell fordítani
	externáliák	élhetőbbé válik a város, javul a szolgáltatások színvonala
Kockázatok	megvalósítás kockázatai	a rengeteg párhuzamosan megvalósuló beruházás megnehezíti az itt élők helyzetét, ami lakossági elégedetlenséget szül
	finanszírozási kockázatok	a nagy számú párhuzamosan megvalósuló beruházás költségei emelkednek, önkormányzati önerővel kell kiegészíteni a költségvetéseket

Megvizsgálandó szempontok	A szempont részletezése	Kiszolgáló dimenzió
	fenntartási kockázatok	a számos új beruházás fenntartási költségei megterhelik az önkormányzat pénzügyi helyzetét, kevesebb pénz jut további fejlesztésekre
Érdekeltek		önkormányzat, vállalkozások, lakosság, civil szervezetek

Az alábbi táblázat az FVS-ben összegyűjtött, és az Önkormányzat által az elkövetkező években megvalósítani kívánt beruházások költségeit mutatja.

VII.2-2. táblázat: Az FVS-ben tervezett beruházási költségek dimenzióként

Dimenzió	Tervezett beruházási költség
Prosperáló dimenzió	1 865 000 000 Ft
Zöldülő dimenzió	3 370 000 000 Ft
Digitális dimenzió	185 000 000 Ft
Megtartó dimenzió	6 259 000 000 Ft
Kiszolgáló dimenzió	3 736 000 000 Ft
Az FVS összes tervezett költsége	15 415 000 000 Ft

A fenti projektcsatornák működésének köszönhetően a **stratégia végrehajtási folyamata alatt is lesz lehetőség (és szükség!) a fejlesztések körének felülvizsgálatára**: a beruházások előrehaladása révén keletkezett kedvező vagy éppen negatív **tapasztalatok**, a tervezett és **tényleges költségek** egymáshoz való viszonya (a forrásmaradvány vagy forráshiány volumene), az **esetleges jogi és szabályozási változások**, előre nem látható súlyos **kockázatok felmerülése, helyettesítő projektek megvalósulása, új szinergiák** felmerülése mind-mind olyan faktor, ami ezt indokoltá teheti.

Az **önkormányzatok fő feladata a helyi igényekre reagáló célok kijelölése, súlyozása, és a partnerségi együttműködések koordinációja**, amelyekkel a

települések sikeres és fenntartható fejlődése biztosítható: a **projektek üzleti modellje** csak ebben a keretben képzelhető el.

A fejlesztések sikeres megvalósítása érdekében fontos, hogy az irányító szervezet tagjai együttesen széles körű tapasztalattal rendelkezzenek az alábbi területeken: **stratégiaalkotás, üzleti tervezés és működtetés, kulcsszereplők bevonása, marketing, kereskedelem, technológiamenedzsment.** E kompetencia- és erőforrásigény meghatározása és biztosítása mind szervezeten belüli, mind külső szakértőkkel, eszközökkel lehetséges és egyben szükséges is. Különösen fontos ez akkor, ha **integrált megközelítésű programban, számos, egymással időben részben vagy egészben átfedő támogatási felhívással** biztosított forrást kell lekötni.

A **beruházási program**, – és ez minden fentebb vázolt dimenzió fejlesztéseire igaz – **számos speciális szakterület érint, ezért igazán sikeres és stratégiai időtávon fenntartható csak akkor lehet**, ha a szükséges tudás a projektek életciklusát végig kísérve, folyamatosan rendelkezésre áll.

A településfejlesztésben és működtetésben alkalmazott **megoldások jelentős része nem csupán önkormányzati, hanem piaci, civil és oktatási partnerségekre alapul**, ezért rendkívül fontos, hogy ezeket az együttműködéseket a város kiépítse és fenntartsa, az ezeken keresztül alkalmazott eszközöket, módszereket és intézkedéseket pedig **jó gyakorlatként a stratégia megvalósításába beépítse.**

Kulcskérdés, hogy a stratégiaalkotás, illetve annak végrehajtása, majd időszakos felülvizsgálata során **milyen projektekhez milyen üzleti modellt rendel majd a város:** melyek lesznek támogatásból, melyek esetleg banki finanszírozásból vagy akár vegyes pénzügyi modellben megvalósuló fejlesztések? Választ ezekre a kérdésekre viszont **csak projektszintű pénzügyi és jogi vizsgálattal, a rendelkezésre álló forrásspektrum részletes elemzésével** találhat az önkormányzat.

VII.2.2. A finanszírozási terv összefoglalója

Pilisvörösvár az FVS tervezése során **szem előtt tartotta a reziliens városfejlesztés szempontjait** és három dimenzió vonatkozásában is nagy számú projekt megvalósítását irányozta elő, amelyek finanszírozása tekintetében törekszik a megfelelő forrásbevonási mix elérésére.

VII.2.2.1. Prosperáló dimenzió beruházásai

A prosperáló város a helyi erőforrásokat és adottságokat innovatív módon hasznosító, a külső feltételrendszerek változására és a begyűrűző kihívásokra adaptív módon reagáló, versenyképes gazdasággal rendelkezik. **Pilisvörösvár jelenleg 5 beruházás megvalósítását tervezi ebben a dimenzióban, közülük négyet 2025-2026 között éven túli kivitelezéssel.**

A beruházások célja a városi **iparterületen található ingatlanok felértékelődése, innovatív KKV-k támogatása, fejlődése, K+F munkahelyek létrehozása, valamint egyéb új munkahelyek megteremtése.** Egy projekt kivételével kizárólag vissza nem térítendő támogatáson keresztüli finanszírozás tervezett.

Összességében megállapítható, hogy a beruházások **időben nem koncentrálnak, ütemezésük a teljes fejlesztéspolitikai ciklusra egyenletesen elosztott. Rövid és hosszú megvalósítási idejű projektek egyaránt betervezésre kerültek, ami szintén kedvező a projekt pool összetétele és megvalósíthatósága szempontjából.** A forrásbevonás jellemzően a vissza nem térítendő támogatásokra épül, de minden dimenzióban van törekvés további (pl. saját erő) finanszírozási opciók alkalmazására. A beruházásoktól elvárt hatások minden dimenzióban széleskörűek, egyértelműen szolgálják Pilisvörösvár fenntartható fejlődését.

VII.2.2.2. Zöldülő város beruházásai

Az egyik legrobosztusabban tervezett dimenzió a Zöldülő városé, ahol a város vezetése – a jelenlegi tervezési szakaszban – összesen **23 beavatkozás** megvalósítását szeretné elérni a zöld és klíma céloknak való megfelelés érdekében. Szem előtt tartva, hogy a **városok rendelkeznek a legnagyobb ökológiai lábnyommal, az FVS tervezése során a zöld átállás és a körforgásos gazdaság szempontjait messzemenően figyelembe vette** a város. Az ebben a dimenzióban tervezett beruházások jellemzően az alábbi célok megvalósulását szolgálják:

- üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése
- természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése
- polgárok egészségének és jólétének védelme a környezettel kapcsolatos kockázatokkal és hatásokkal szemben

A célok megvalósítását a beruházások **korszerűbb épületek, parkok, közösségi terek létrejöttével, csökkenő fenntartási és működési költségek elérésével**, továbbá csapadékvíz elöntés okozta károk mérséklésével, valamint a közlekedési dugók visszaszorításával és az így elért alacsonyabb mértékű légszennyezésen keresztül támogatják. A projektek **ütemezése kiegyensúlyozott**, jellemzően éven belüli, rövid (2-4 hónap) időtartammal. A legkorábbi projektmegvalósítás 2024 II. negyedévére tervezett, a legtávolabbi 2026-2030 közötti időszakra. A beruházások **megvalósítása jellemzően vissza nem térítendő forrás bevonásával tervezett, csak néhány esetben merül fel saját erőből történő kivitelezés.**

VII.2.2.3. Digitális dimenzió beruházásai

A digitális átállás végső célja a város működtetésének, fenntartásának hatékonyságnövelése (adatalapú feladatszervezés és erőforrásgazdálkodás bevezetésével) elsősorban a helyi lakosság elégedettségének, életminőségének, „jól létének” növelése érdekében. A város vezetése törekedett arra, hogy ebben a dimenzióban is **olyan beruházások**

kerüljenek betervezésre, amelyek valós problémára válaszolnak és szem előtt tartják a rendszerszintű digitális működést. A projektek széles körű hatások kiváltására irányulnak; tartalmazs kikapcsolódás biztosítása, bűncselekmények, illegális hulladéklerakás visszaszorítása, önkormányzati szolgáltatások színvonalának javítása, továbbá sikeres szemléletformálási akciók megvalósítása – mind a célok között szerepel.

A dimenzióban szereplő projekteknel **jelenleg döntően vissza nem térítendő forrás bevonásával tervez a város, 2025-2026-ban** történő, 4-6 hónapos megvalósítással.

VII.2.2.4. Megtartó város beruházásai

24 beruházást tervez jelenleg a város a Megtartó dimenzióban. A megtartó város fő ismérve, hogy képes olyan szolgáltatásokat, oktatási / képzési lehetőségeket, munkahelyeket és városi környezetet biztosítani, amelyek az ott élők változatos igényeinek megfelelő és vonzerőt jelent mások számára is. Ezt szem előtt tartva **Pilisvörösváron elsődlegesen szociális, egészségügyi és sportolási lehetőségeket biztosító fejlesztések megvalósítása tervezett.** Mindezek a különféle korú és élethelyzetben lévő lakosok eltérő adottságaihoz alkalmazkodó, számukra ideális életkörülményeket megteremtő és egyre **erősebben diverzifikálódó igényeiket kielégíteni igyekvő projektek.** Prognosztizálható hatásuk a szociális és egészségügyi ellátások színvonalának javulása, a betegségmegelőzés növelése, továbbá a sportolási és így az egészséget életmódot elősegítő szabadidő-tevékenységek elérhetőségének növekedése.

A projektek időbeli ütemezése kiegyensúlyozott, **éven belüli, rövid (2-6 hónap) és hosszabb (2-6 év) beruházások is jellemzők**, amelyek finanszírozása túlnyomórészt vissza nem térítendő támogatásból megvalósítandó, de **egyes fejlesztések esetében saját erő vagy TAO támogatás bevonása is célként került kitűzésre.**

VII.2.2.5. Kiszolgáló város beruházásai

A Kiszolgáló város dimenzióban tervezett projektekkel Pilisvörösvár Önkormányzata a fenntartható területhasználatot, az épített és művi környezet javítását, a városi zöldfelületek növelését és a természeti ökoszisztéma fejlődését, valamint a városi közműrendszerek és infrastruktúrák fejlesztését kívánja elérni. Ennek érdekében a **közlekedés javítását, egyes lakóövezetek élhetőbbé tételét, továbbá egyes szociális szolgáltatások (pl. közétkeztetés) fejlesztését célzó, valamint a szabadidős tevékenységek körét bővítő** beruházások megvalósítása tervezett.

Jellemzőek az éven belüli projektek, **rövid megvalósítással (4-6 hónap), de a fejlesztési időszak vége felé (2024-2027) a hosszabb ütemezés, 2-3 éves projektek is betervezésre** kerültek. Megvalósításuk főként vissza nem térítendő forrásból tervezett, több esetben felmerül azonban saját erőből történő finanszírozás bevonása is.

VII.3. Fenntartható üzemeltetés

Pilisvörösvár Város Önkormányzata a 2021-2027-es EU-s finanszírozási időszakban várhatóan nagyon komoly pályázati forráshoz jut. Járási központként és 15 000 fő lakosság számot meghaladó városként **3,5 milliárd forintos keretet különít el Pilisvörösvár számára a Pest megyei Integrált Területi Program (ITP)**. Emellett még – mind volumene, mind megvalósításának áthúzódása okán - meg kell említeni, hogy a 2014-2020-as időszak keretéből is 567 Mft támogatáshoz jutott az Önkormányzat bölcsőde építésére. A pályázat 2021 elején került benyújtásra, a támogatói döntés 2021 nyarán született meg, a beruházás pedig 2023-ban valósult meg. Összességében elmondható, hogy a 2021-2027 közötti időszakban az Önkormányzat számára az jelenti majd **a legnagyobb kihívást**, hogy az Unió és hazai támogatásokat **határidőn belül meg tudja valósítani, és a rendelkezésre álló forrásokat le tudja hívni**. Az Önkormányzat a

támogatások mellett minden évben jelentős saját forrásból megvalósuló beruházásokkal is számol, de **hitel felvételt nem tervez**.

A város vezetése által az elkövetkező 10 évben tervezett, összességében 15 milliárd Ft-ot meghaladó beruházási csomag megvalósításán, és a létrejött vagyonelemek üzembe helyezésén túl **mindezen infrastruktúra-elemek hatékony fenntartása a település következő 8-10 évének egyik legfontosabb feladata lesz**.

A megvalósítani kívánt számos beruházás esetében **fontos megvizsgálni** a várható fenntartási költségeket, és hogy azok **mennyire fogják megterhelni a város költségvetését az elkövetkező években**. Általánosságban elmondható, hogy a projektek többsége olyan beruházásokat takar, amelyek nem növelik, hanem inkább csökkentik a fenntartási költségeket. Ennek oka, hogy a legtöbb esetben olyan jelenleg fennálló műszaki probléma megoldását vagy infrastrukturális hiányosság pótlását eredményezik, amelynek kezelése a város költségvetésére eddig minden évben jelentős terhet rótt.

Ilyen például a záportározó építése a Tó dűlőben, amelynek megépítését követően **minimálisra csökkenhetnek** a nagyobb felhőszakadásokat követő **előntések, vízkárok a település érintett részén**. A korábbi években rendszeresen kellett jelentős önkormányzati forrásokat fordítani a csapadékvíz elleni védekezésre, illetve az okozott károk felszámolására. Ezek a ráfordítások a beruházás megvalósítását követően szinte teljesen elmaradnak, a záportározó fenntartása mindössze néhány százezer forintos tételt jelent majd az Önkormányzat éves költségvetésében. Leginkább a terület kaszálása, és a nagyobb esők után lerakódott hordalék eltávolítása jelenthet majd tényleges kiadást a városnak.

A település tovább csapadékvízzel összefüggő érintő projekteket is tervez. A Nagy tó partvédelme jelenleg folyamatos ráfordítást igényel az Önkormányzat részéről. Az itt található értékek védelme (pl. futókör)

milliók kiadási tételeket jelent. A műszaki probléma megszüntetését követően a fenntartási költségek töredékére esnek vissza. A Szabadság utcában és a Dózsa György utcában található nyílt csapadékvíz elvezető árkok befedése, és az így nyert területeken parkolók kialakítása szintén nem jár többletkiadással a vizsgált időtávon.

A következő években jelentős út- és járdaépítéseket is tervez a város vezetése. Jelenleg még számos burkolatlan utca található az iparterületen, illetve az egyes lakóövezetekben. Az Önkormányzat a Városgazda Kft-n keresztül rendszeresen költ ezen utak karbantartására, az esővíz okozta árkok és kátyúk betömésére. **Az új, aszfaltozott utcákban ilyen probléma a beruházást követő néhány évben a jóállási garanciák miatt nem várható.** A város korábbi tapasztalata alapján elmondható, hogy az új utak burkolatának javítására az építést követő 10-15 évben nem szükséges jelentősebb kiadást tervezni. Ugyanez a helyzet a járdákkal kapcsolatban, ahol minimális karbantartási költséggel kell csak számolni a beruházást követő években. A járdák tisztántartása ráadásul az érintett ingatlan tulajdonosok feladata, nem az Önkormányzaté.

Az elkövetkező években számos önkormányzati tulajdonú épület felújítására és energetikai korszerűsítésére is sor kerül. A felújításokat követően megszűnnek a jelenleg fennálló problémák, a **fűtési rendszer korszerűsítése, a napelemek elhelyezése a tetőfelületeken pedig a működési, épületüzemeltetési költségek csökkentését eredményezik.** Az egyik legnagyobb ilyen beruházás a Polgármesteri Hivatal tetőszerkezetének megerősítése, javítása, majd erre napelemek elhelyezése. A Hivatal épületén a tető olyan rossz állapotban van, hogy évente többször is előfordul beázás. Ez a beruházást követően megszűnik, így elmaradnak az ezzel kapcsolatos károk felszámolására fordított javítási költségek is. A napelemek segítségével pedig az épület elektromos energia költségei csökkenthetők a töredékére.

A Hivatal mellett még számos nem túl jó műszaki állapotban lévő épület felújítása, korszerűsítése történik meg a rendelkezésre álló támogatás segítségével. Az Önkormányzat célja pont az, hogy a felújításoknak köszönhetően ezek **az épületek jó műszaki állapotba kerüljenek**, lehetőleg 1-2 évtizedig ne igényeljenek nagyobb felújítást, a **működési, karbantartási költségek pedig csökkenjenek**, tehermentesítve ezzel a város költségvetését.

Meg kell említeni még a Templom téri iskola, a zeneiskola és a nevelési tanácsadó felújítását is, amely épületek ugyan önkormányzati tulajdonban állnak, de **a fenntartásuk már nem önkormányzati hatáskörbe tartozik.** A beruházások célja, hogy az itt tanuló pilisvörösvári és a környező településekről ide járó gyermekek megfelelő körülmények között tanulhassanak, az épületek jó műszaki állapotba kerüljenek. A beruházás költségét tulajdonosként az Önkormányzat finanszírozza, de a megkötött megállapodásoknak megfelelően az épületek fenntartása, üzemeltetése az Érdi Tankerület Központ és a Ceglédi Tankerületi Központ feladata lesz. Ezen projektelemek esetében tehát nem terheli fenntartási költség az Önkormányzatot.

Komoly költségtételt jelent még egyelőre a Pilisvörösvári Szakrendelő épületének üzemeltetése. A Szakrendelő önkormányzati fenntartásban áll, nem adta át az állam számára a város a rendelőintézetet. 2017-ben 60 Mft támogatást nyert el a város a rendelő és védőnői tanácsadó energetikai korszerűsítésére. Ennek keretében kicserélték a nyílászárókat, külső hőszigetelést kapott az épület, valamint a padlásfödémét is leszigetelték. Az elkövetkező években folytatódik az épület korszerűsítése. Megtörténik a teljes gépészeti korszerűsítése, valamint az épület klimatizálása. Ezen felül napelemeket helyeznek el az épület tetőszerkezetén. **A klíma kiépítése ugyan növelni fogja az üzemeltetési költségeket, de ezt bőven ellensúlyozza a fűtés korszerűsítése és a napelemek használata**, amelyek a működési költségek csökkenését eredményezik. A karbantartási

költségek növekedése sem várható, mert a felújítást követően megszűnnek az eddigi folyamatos javítási költségek, amelyek az elavult fűtési rendszert jellemezték.

A rendelő esetében a tervezett jelentős eszközbeszerzések sem jelentenek költségnövekedést a fenntartás során, mivel **a régi, gyakran meghibásodó eszközöket cserélik újakra**. Az új berendezések energiatakarékosabbak, a garanciális időszakban nem jelentkezik kiadás, míg a régi eszközöket rendszeresen kellett javíttatni a rendszeres meghibásodások miatt.

Az eddig felsorolt beruházások tehát **nem okoznak költségnövekedést az Önkormányzat számára**, sőt a legtöbb esetben **még csökkenhetnek is a fenntartási költségek**. A következőkben felsorolt beruházások azonban már magasabb működési és üzemeltetési díjakat eredményeznek majd, amit az Önkormányzatnak a saját költségvetéséből kell kigazdálkodnia.

A legnagyobb ilyen tétel az új városi konyha épülete lesz, ahol a jelenleginél jóval nagyobb alapterületen lehet majd működtetni a főzőkonyhát és növelni a kapacitását. Ez a beruházás azonban bevételtermelő projekt, ahol a várható bevételek meghaladják majd a fenntartási költségeket. A konyha működése már jelenleg is nyereséges, de a jelenlegi alapterületen már nem tud nagyobb kapacitással üzemelni, hiába lenne igény erre Pilisvörösvár és a környező települések részéről.

Szintén bevételtermelő projektelem a piac felújítása. Az árusok által fizetett helypénz a várakozások szerint fedezi a terület fenntartási költségeit, így a termelői piac várhatóan nullszaldósan (nettó bevételt nem termelő módon) üzemeltethető.

Szintén a **jelenleginél magasabbak lesznek a fenntartási költségek a fejleszteni kívánt közösségi terek és játszóterek esetében**. Ezekben az esetekben a területek folyamatos tisztántartása, az eszközök és a növényzet karbantartása várhatóan növeli a költségeket. Ezen projektek

köze tartozik a Tündéerkert kialakítása, a bányatavak közösségi fejlesztése, a közösségi kert létrehozása, valamint a játszóterek felújítása.

Végül meg kell említeni még néhány kisebb beruházást is, amelyek érintik a város fenntartási költségeit:

- A közvilágítási hálózat bővítése minimális költségnövekedést okoz, de ezt ellensúlyozza meglévő hálózat LED égőkkel történő felszerelése.
- A térfigyelő kamerák számának növelése viszont az illegális hulladék lerakás mennyiségét csökkenti, amely elszállításának díja a város költségvetését terheli.
- Az okos buszmegállók, okos zebrák kialakítása a garanciális időszakban várhatóan nem, később kisebb költségnövekedést jelenthet.
- A locsolóautó fenntartása ugyan többletköltség, azonban a használatával megakadályozható a növényzet kiszáradása a nyári időszakban, és így csökken a pótlási költség.
- A közösségi rendezvények kapcsán beszerezni kívánt eszközök, pl. sátor, mobil színpad, kommunikációs eszközök stb. ugyan egyrésztől növelik a fenntartási költségeket, másrésztől viszont az eddigi alkalmasszerűen fizetett bérleti díjak megszűnnek.

Összefoglalóan elmondható a fenntartási költségekről, hogy a pontos költségek megadására majd csak a **fejlesztési időszak egy későbbi időpontjában lesz lehetőség**, amikor már minden projektelem esetében **legalább a tervek rendelkezésre állnak**. Azonban az már most is kijelenthető, hogy nagy valószínűséggel Pilisvörösvári Önkormányzat költségvetését a **jelenleginél nem fogják jobban megterhelni** ezen projektek fenntartási költségei. Amennyiben nem számolunk az inflációval, akkor a jelenlegi költségek szinten tartása vagy minimális csökkenése várható.

VII.4. Projektcsatorna fejlesztés intézményesítése

Pilisvörösváron a település mérete, a projektek száma és mérete **alapján nem indokolt egy külön városfejlesztő társaság létrehozása**. 2009-ben az Európai Unió támogatásból megvalósított Fő utca program során az akkori pályázati szabályoknak megfelelően létrejött egy városfejlesztő kft., de ez a projekt lezárását követően hamarosan megszüntetésre került. Ennek oka, hogy **az önkormányzati beruházások megvalósítását a Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztályának munkatársai képesek menedzselni**. Ehhez alkalmasszerűen igénybe vesznek külső szakértőket, pl. tervező, műszaki ellenőr, esetenként külső projektmenedzsmenst tanácsadás, de külső cégbe kiszervezni a feladatokat nem szükséges. Ebben a kérdésben a 2021-2027-es EU-s pályázati időszak során sem várható változás, továbbra is **döntően saját kapacitásból történik meg a beruházások előkészítése, megvalósítása, majd fenntartása**.

A projektfejlesztés intézményi modellje a következőképpen alakul Pilisvörösváron.

A lehetséges projektötletek felkutatása, gyűjtése során az Önkormányzat fel kívánja használni a már meglévő kiváló együttműködését a helyi gazdasági élet szereplőivel és a civil szervezetekkel. Emellett természetesen számít a lakosság véleményére is, akik az időszakonkénti lakossági fórumokon, képviselői fogadóórákon, az éves közmeghallgatáson, vagy adott esetben a Hivatal Műszaki Osztályán tehetik meg javaslatukat.

A projektek becsatornázása tehát többféleképpen valósul meg.

1. Az Önkormányzathoz a saját **Műszaki Osztályán keresztül** fut be a legtöbb projektötlet, vagy beruházási igény, mivel az Osztály munkatársai vannak tisztában a város infrastruktúrájának helyzetével, a felmerülő fejlesztési igényekkel.
2. A **képviselő-testület** tagjai révén is számos projektötlet becsatornázására kerül sor, akik tisztában vannak a saját

választókerületük problémáival, amit jeleznek az Önkormányzat vezetésének.

3. Kiváló az együttműködés a **helyi vállalkozókkal**, akikkel közösen számos kisebb-nagyobb beruházás valósult, illetve valósul meg a városban. A vállalkozások részéről is rendszeresek a megkeresések, amelyekben jelzik, hogy a város egyes részeiben milyen fejlesztések elvégzésére lenne szükség a helyi gazdaság fejlesztése érdekében. Az elmúlt időszakban több közös finanszírozású beruházás valósult meg vállalkozói megkeresések alapján.
4. A **lakosság** részéről is folyamatosan érkeznek bejelentések, akár panaszok, akár konstruktív – megoldási javaslatot is tartalmazó – jelzések formájában. A lakosság a városi mobil applikáción, különböző fórumokon, vagy a hivatali ügyfélszolgálaton keresztül tudja megtenni a bejelentéseit.

VII.4-1. ábra: A projektek becsatornázása

A fentiekben felsorolt formában **beérkezett projektötleteket** az Önkormányzat vezetése, a Műszaki Osztály kollégáinak segítségével **prioritási sorrendbe rendezi és felkutatja hozzá a legmegfelelőbb finanszírozási lehetőségeket**. A finanszírozás történhet pályázati támogatásból, amennyiben van ilyen pályázati lehetőség, kizárólag

önkormányzati önerőből, vagy adott esetben a helyivállalkozások, esetleg a lakosság közös finanszírozása mellett.

Miután tisztázódott, milyen forrásból kerül sor a beruházás megvalósítására, megkezdődik a beruházás előkészítése. Amennyiben építési, esetleg vízjogi engedélyköteles a beruházás, akkor **külső tervező cég bevonásával elkészülnek az engedélyes tervek, beszerzésre kerülnek a szükséges engedélyek**. Ha nem engedélyköteles a beruházás, akkor pedig rögtön a kiviteli tervek elkészítésére kerül sor. Műszakilag egyszerűbb, tervezést nem igénylő projektek esetében csak egy műszaki leírás és egy árazatlan költségvetés elkészítésére kerül sor.

Amikor **rendelkezésre áll a szükséges finanszírozási keret, elkezdődik a projekt kivitelezőjének, megvalósítójának kiválasztása**. Közbeszerzési értékhatárt meghaladó beruházások esetében **nyílt közbeszerzési eljárás**on, egyéb esetben egyszerű beszerzés keretében kerül sor a kivitelező, szállító stb. kiválasztására. Kisebb, önkormányzati forrásból megvalósuló projektek esetében sokszor a Pilisvörösvári Városgazda Nonprofit Kft. végzi el a szükséges feladatokat.

Összefoglalva tehát elmondható, hogy a projektgyűjtés, projektfejlesztés legfőbb lépéseit az Önkormányzat munkatársai végzik, akiknek munkáját esetenként külső szaktanácsadók segítik.

VII.4.1. Ellátandó funkciók

Projektek társadalmasítása (alapvetően önkormányzati feladatok):

- lakossági fórumok tartása,
- on-line kérdőíves felmérések lebonyolítása,
- felmérések kiértékelése, összegzése,
- egyeztetés vállalkozókkal, civil szervezetekkel,
- hatósági egyeztetések,

- döntéshozókkal történő kapcsolatfelvétel, fejlesztési elképzelések bemutatása
- a társadalmasítási folyamatok eredményének közzététele a városi honlapon és a médiában.

Finanszírozási források felkutatása (döntően önkormányzati feladatok):

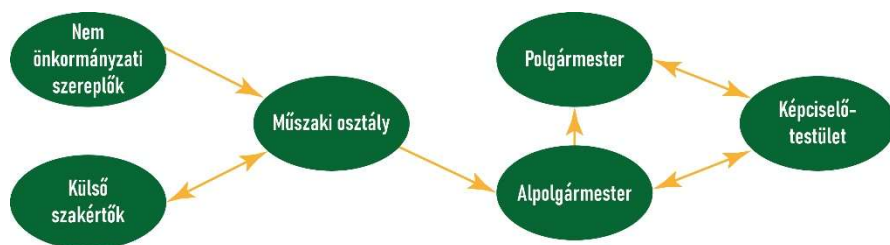
- pályázati támogatási lehetőségek megvizsgálása, kiválasztása,
- vállalkozói vagy lakossági forrásbevonás önkormányzati kiegészítéssel,
- potenciális befektetők felkutatása,
- kizárólag önkormányzati saját forrás felhasználása,
- szükség esetén hitellehetőségek felkutatása.

Projektek előkészítési feladatai (döntően külső szakértők bevonásával):

- engedélyes és kiviteli tervek elkészítése, engedélyek beszerzése,
- szükség esetén a fejlesztéssel érintett ingatlan tulajdonviszonyainak rendezése,
- előírt megvalósíthatósági tanulmányok, megalapozó dokumentumok stb. megírása,
- bevételt termelő projektek esetében üzleti terv, költség-haszon elemzés készítése,
- pályázatok elkészítése,
- közbeszerzési, beszerzési eljárások lebonyolítása.

VII.4.2. Kulcsszereplők nevesítése

VII.4-2. ábra: Kulcsszereplők és a közöttük fennálló kapcsolat

Projektek generálásában résztvevő nem önkormányzati szereplők

- helyi civil szervezetek és egyesületek

Külső szakértők a projektfejlesztés során

- tervezők,
- pályázatíró,
- műszaki ellenőr,
- pénzügyi tanácsadó,
- közbeszerzési szakértő,
- külső projektmenedzsment tanácsadó

Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztálya

- döntések előkészítése, előterjesztések írása,
- beszerzések lebonyolítása, szerződések előkészítése,
- információszolgáltatás az Önkormányzat vezetése és a külső partnerek felé,
- operatív megbeszélések lefolytatása,
- együttműködés a kiválasztott külső partnerekkel

Alpolgármester

- projektlista összeállítása, ezzel kapcsolatos legfontosabb döntések meghozatala,
- finanszírozási lehetőségek felkutatása, tárgyalások lefolytatása,
- projektek pénzügyi hátterének biztosítása

Polgármester

- projektlista összeállítása, ezzel kapcsolatos legfontosabb döntések meghozatala,
- projektek társadalmasításának lefolytatása,
- finanszírozási, támogatási, egyéb szerződések aláírása,

Pilisvörösvár Város Önkormányzatának képviselő-testülete

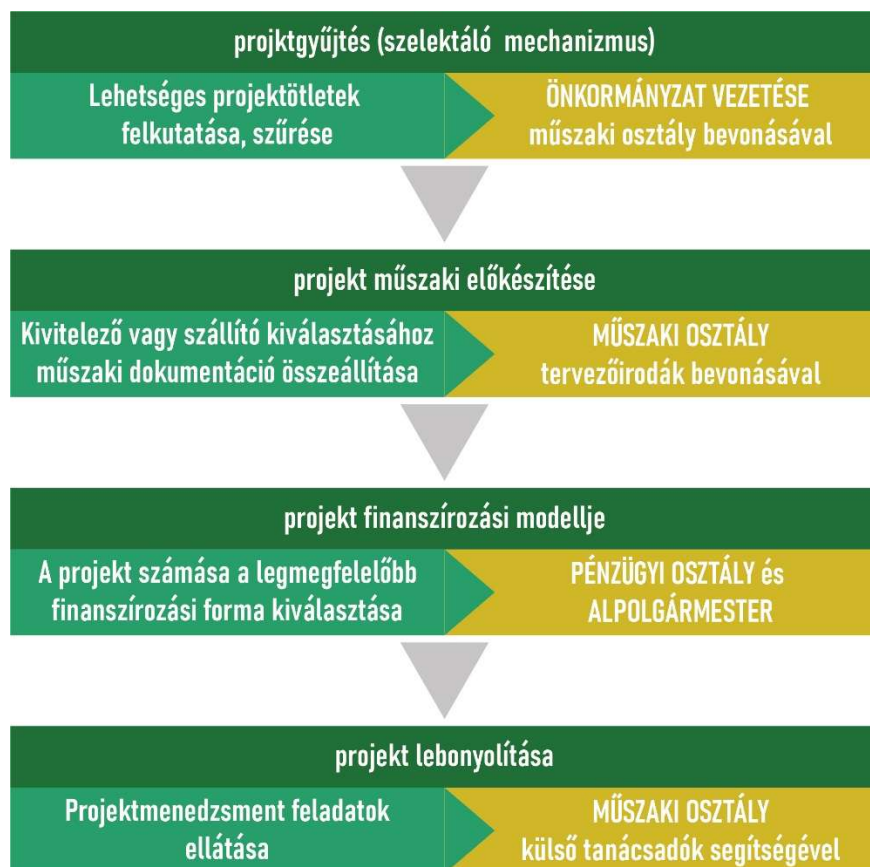
- a beruházások megvalósításához szükséges döntések, határozatok meghozatala,
- önkormányzati önerő biztosítása,
- önkormányzati kötelezettségvállalások engedélyezése

VII.4.3. Intézményi modell bemutatása

A konkrét projektek felsorolása és dimenziónkénti besorolása a VII.2.1. fejezetben megtörtént. A Finanszírozási terv összefoglalójában (VII.2.2. fejezet) összegezve lettek a dimenziónkénti beavatkozások céljuk, tartalmuk alapján. Jelen fejezetben a projektek megvalósításának intézményi modellje kerül bemutatásra.

Pilisvörösvár Város Önkormányzatánál a projektek előkészítésének és megvalósításának intézményi modellje az alábbi ábra szerint működik. A részletes feladatok és szereplők bemutatására az előző pontokban már sor került, így azt itt szövegesen már nem ismételjük meg.

VII.4-3. ábra: Az intézményi modell

A lehetséges projektek becsatornázásában, szelektálásában és a kiválasztott projektek megvalósításában az Önkormányzat munkatársai vesznek részt, akik az egyes részfeladatok elvégzéséhez külső szakértők segítségét is igénybeveszik.

A projektek lebonyolítását követően, az elkészült beruházások fenntartási feladatai szintén önkormányzati hatáskörbe tartoznak, amelyben legnagyobb részt a Műszaki Osztály és a Pénzügyi Osztály munkatársai vesznek részt.

VIII. MELLÉKLETEK

VIII.1. Antiszegregációs terv

VIII.1.1. Antiszegregációs helyzetfeltárás

A KSH a 419/2021. (VII.15.) Kormányrendelet 14. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján a 2022. évi népszámlálás adatait felhasználva elvégezte a Pilisvörösváron található szegregátumok lehatárolását.

A Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-64 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket (Pilisvörösvár esetében ez 35%), és a területen lakók száma eléri az 50 főt. A külterületeket önálló egységként kezelve vizsgálták a határértékek mentén.

Mindezek alapján Pilisvörösváron nem található olyan terület, amely megfelelné a szegregátum feltételeinek, tehát törvényileg nincs kötelezve az Önkormányzat Antiszegregációs terv kidolgozására, szociális rehabilitációt célzó akcióterület kijelölésére. Szegregátum vagy szegregációval veszélyeztetett terület hiányában a szociális célú városrehabilitációs akció tervezése nem elvárás a várossal szemben az FVS készítésére vonatkozó módszertani kézikönyv alapján.

VIII.1.2. Antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

Mivel Pilisvörösváron nincsen hivatalos szegregátum, kifejezett területi vonatkozások a szociális ellátórendszer intézményei, létesítményeinek helyszínei esetében értelmezhetők csupán. Az intézmények üzemeltetése részben tartozik az önkormányzat feladatköréhez. Az ellátás színvonalának növelése, az intézmények karbantartása, üzemeltetése, folyamatos fejlesztése kiemelt feladat Pilisvörösváron. A szociális intézmények az egész várostérség területére kihat, az ellátási körzetek bőven túlnyúlnak a település közigazgatási határain, így a „helyi” szociális ellátórendszer alatt az egész várostérség értendő.

Az Önkormányzat szándékai szerint **két területre szükséges koncentrálni** az Antiszegregációs Programnak:

- Pilisvörösvári közszolgáltatási intézményrendszerének fejlesztése, hogy az általuk nyújtott szolgáltatások hatékonyan szolgálják a helyi lakosság szociális felzárkóztatását.
- Az Önkormányzat fejlesztéspolitikájában annak a horizontális szempontrendszernek az érvényesítése, hogy az elképzelt fejlesztések nem járulhatnak hozzá sem a területi alapú szegregáció kialakulásához, sem a helyi lakosság szociális lehetőségeinek szűkítéséhez.

Az Antiszegregációs Program szemléletében **integratívnak** kell lenni és a **helyi közösség bevonásával** kell megvalósítani.

- Integrativitás:** Ahogy a hátrányos helyzetben lévő helyi lakosság problémái sem csupán szociális jellegűek, úgy a megoldás sem delegálható kizárólag a szociális ellátórendszerre. Olyan megoldásokat kell alkalmazni, ahol az egymással összefüggő problémákra komplex megoldások születnek és ahol a helyi

közszolgáltatást nyújtó intézmények összhangban tudnak cselekedni.

- **Közösségi bevonás:** Hatékony és fenntartható beavatkozások csak akkor képzelhetők el, ha az (közvetlenül és közvetetten) érintett helyi lakosság is megkérdezésre kerül, adott esetben a programok megtervezésében és megvalósításában is szerepet kapnak.

VIII.1.2.1. Célszisztéma

Mindezzel összefüggésben az **antiszegregációs program célsziszteme** az alábbiakban definiálható:

1. A helyi lakosság életminőségének és életlehetőségeinek javítása
2. A szociális biztonság megteremtése, az egészségi állapot javítása
3. Az esélyegyenlőség feltételeinek javítása, kiemelten az óvodás és iskolás gyermekek körében
4. A biztonságos lakókörnyezet megteremtése, a bűnelkövetések számának csökkentése
5. A munkanélküliség csökkentése, munkaerőpiaci reintegráció elősegítése
6. A társadalmi kohézió erősítése kulturális és közösségfejlesztési eszközökkel

Szociális tervezés

Az Önkormányzat tervezi szociális térkép elkészítését, ami a későbbiekben hatékonyabbá teheti a szociális ellátórendszert, illetve célzott fejlesztéseket tud megalapozni. A szociális térkép egy több dimenziós vizsgálat, ami a helyi lakosság állapotának felmérésére szolgál vagyoni-, egészségügyi-, oktatási-, lakásügyi- és munkaerő piaci helyzet, életviteli szokások figyelembevételével. A felmérés után pontos képet kapunk a település lakosságának szociális helyzetéről, problémáiról, elvárásairól. A szociális térkép a lakossági felmérés mellett a település szociális ellátó rendszerét is szemügyre veszi, vizsgálja, hogy az egyes társadalmi problémákhoz és szükségletekhez, mennyiben illeszkedik a helyi szociális ellátórendszer, milyen annak hatékonysága, megfelelő kapacitással rendelkezik-e? A szociális térképnek az alábbi tartalmi elemeket kell tartalmaznia:

- Szociális, társadalmi jellegű adatok felvétele és elemzése (KSH, helyi ellátórendszer, önkormányzati adatok stb.),
- Érintett szakemberek probléma-érzékelésének összegyűjtése, elemzése,
- Helyi lakosság megkeresése,
- A kapott információk alapján egy monitoring rendszer kialakítása, ami középtávon hatékony előre-jelzőrendszerként tud működni.

Helyi szociális ellátórendszer támogatása

A város szociális intézményeiben magas színvonalú szakmai tevékenység folyik. Mindezek mellett is szükséges a szociális ellátórendszer személyi és tárgyi feltételeinek javítása, illetve infrastrukturális fejlesztésekre. A helyi szociális ellátórendszer központi intézménye a Napos Oldal Szociális Központ. Egységes integrált szakmai programmal a következő szociális feladatokat látja el: étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, fogyatékkal élők nappali ellátása, időskorúak gondozóháza,

otthonápolási szolgálat, család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ. Ezek a széleskörű szolgáltatások egy intézményen belül lehetővé teszik, hogy minden élethelyzetben segítséget tudjunk nyújtani a rászorulóknak.

- Krízishelyzetek megoldására vonatkozó intézkedések kialakítása,
- Prevenciós intézkedések kialakítása,
- Szociális kerekasztal működtetése, ami lehetőséget teremt a társterületek együttműködésére, adott esetben közös, összehangolt intézkedések megvalósítására.

Szociálpolitikai intézkedések

A fejlesztések során minden esetben szükséges vizsgálni, hogy az esélyegyenlőség elve teljesül-e. Alapelv, hogy a tervezett fejlesztések semmilyen társadalmi csoport számára ne járjanak hátrányos következménnyel. Ennek érdekében szükséges előre feltérképezni, hogy a fejlesztések önmagukban, illetve azok egymásra hatása milyen következményekkel járhat esélyegyenlőségi szempontból. Cél az is, hogy a jelenleg hátrányos helyzetűnek számító személyek, csoportok körülményei javuljanak, életlehetőségeik bővüljenek. Az esélyegyenlőség biztosítása

nem állhat meg a tervezési szakaszban, fontos a nyomonkövetés rendszerének kialakítása, ami a fejlesztések megvalósítása során is folyamatosan monitoringozni tudja az esélyegyenlőség teljesülését.

Szükséges a meglévő szociálpolitikai intézkedések, szociális támogatási rendszerek felülvizsgálata, illetve kívánatos a szociális területeken megvalósítandó intézkedések szinkronizálása társterületek intézkedéseivel. Gyors és a helyi lakosság számára érzékelhető változások mellett olyan intézkedések megvalósítására van szükség, amik szakmai és gazdasági szempontokat egyaránt figyelembe véve fenntarthatóak. Érintett területek:

- Helyi szociális támogatási rendszer,
- Bérletgazdálkodás,
- Foglalkoztatás,
- Bűnmegelőzés,
- Ifjúság és időskérdés,
- Sport és kultúra,
- Egészségügy.

VIII.1.2.2. Programok és projektek

A célok elérését támogató programok		A célok elérése érdekében tervezett, kapcsolódó projektelemek 2021-2027	Bruttó költség (ezer forint)	Forrás
R1.P1.	Közösségi rekreációs lehetőségek, rendezvények	R1.P1.E2/2. szociális, támogató rendezvények (ruha-, játékadománygyűjtés stb)	15 000	saját
		R1.P2.E1. Fejlesztésekben való közösségi részvétel, valóságos partnerség	10 000	saját
		R1.P1.E2/7. civilek, egyesületek napja	15 000	saját
		R1.P1.E3/6. Ifjúsági park létrehozása	235 000	külső pályázat
R1.P3.	Sváb hagyományok ápolása, helyi identitást növelő tevékenység	R1.P3.E2/3. kirándulások szervezése (bel- és külföld)	50 000	saját
R1.P4.	Civil szervezetek munkájának elősegítése	R1.P4.E1/1. hagyományőrzéssel foglalkozó civil szervezetek támogatása	80 000	saját
		R1.P2.E1/2. egyesületek, civil szervezetek közötti együttműködés szorgalmazása, „összekapcsolása”	10 000	saját
		R1.P2.E1/3. civil kezdeményezések támogatása	20 000	saját
R2.P1.	Szociális ellátás fejlesztése	R2. P1.E1/1. bölcsőde férőhely bővítése (fejlesztésre szoruló kisgyermek megsegítésére is alkalmas)	100 000	külső pályázat
		R2. P1.E1. rászoruló, gyermekek étkeztetése, rendszeres üdültetése, továbbtanulásának támogatása	30 000	saját
		R2.P1.E1/6. babacsomag, születéstámogatás	9 000	saját/vállalkozói
R3.P1.	Kulturális élet felpozícióba hozása	R3.P1. E2 játszóterek korszerűsítése, modernizálása, toaettek létesítése	67 000	TOP Plusz
R8.P4.	Intézmények fejlesztése	R8.P4.E1/2. konyhabővítés, modernizáció, konyha áthelyezése, felújítása	312 000	TOP Plusz
		R8.P4.E1/3. Templom téri iskola modernizálása, felújítása	60 000	TOP Plusz
		R8.P4.E1/8. óvodaépületek modernizálása, felújítása	155 000	TOP Plusz
R11.P1.	A térségi szolgáltatások bővítése	R11.P1.E1/3. Virgonc épületének megújítása	60 000	TOP Plusz tartalék
		R11.P1.E1/4., R8.P4.E1/7. Napos Oldal épületének felújítása, átalakítása, kapacitásbővítése, modernizálás	50 000	TOP Plusz
		R11.P1.E1/2. Nevelési Tanácsadó épületének modernizálása, felújítása	100 000	TOP Plusz

VIII.1.2.3. Ütemezés

A célok elérése érdekében tervezett, kapcsolódó projektelevek 2021-2027	2024	2025	2026	2027	2028
R1.P1.E2/2. szociális, támogató rendezvények (ruha-, játékadománygyűjtés stb)					
R1.P2.E1. Fejlesztésekben való közösségi részvétel, valóságos partnerség					
R1.P1.E2/7. civilek, egyesületek napja					
R1.P1.E3/6. Ifjúsági park létrehozása					
R1.P3.E2/3. kirándulások szervezése (bel- és külföld)					
R1.P4.E1/1. hagyományőrzéssel foglalkozó civil szervezetek támogatása					
R1.P2.E1/2. egyesületek, civil szervezetek közötti együttműködés szorgalmazása, „összekapcsolása”					
R1.P2.E1/3. civil kezdeményezések támogatása					
R2. P1.E1/1. bölcsőde férőhely bővítése (fejlesztésre szoruló kisgyermek megsegítésére is alkalmas)					
R2. P1.E1. rászoruló, gyermekek étkeztetése, rendszeres üdültetése, továbbtanulásának támogatása					
R2.P1.E1/6. babacsomag, születéstámogatás					
R3.P1. E2 játszóterek korszerűsítése, modernizálása, toalett létesítése					
R8.P4.E1/2. konyhabővítés, modernizáció, konyha áthelyezése, felújítása					
R8.P4.E1/3. Templom téri iskola modernizálása, felújítása					
R8.P4.E1/8. óvodaépületek modernizálása, felújítása					
R11.P1.E1/3. Virgonc épületének megújítása					
R11.P1.E1/4., R8.P4.E1/7. Napos Oldal épületének felújítása, átalakítása, kapacitásbővítése, modernizálás					
R11.P1.E1/2. Nevelési Tanácsadó épületének modernizálása, felújítása					

VIII.1.3. Finanszírozási tervtábla beavatkozásokként

külön dokumentumban

VIII.1.4. Működési térkép

